

ክብሩ በሰብአዊ
ክፍረሚና ህይወት

ገብጽ ሰነድ በስተጀርባ

ድንግል ውበት

ከፍቅረማርቆስ ደስታ

የጥቅምት ፳፱ ፳፻፲፱ ዓ.ም.
አክሱ አሳ

ጋ
የግንባታ ሥራ
መኪና

ከቡስ በስተጀርባ

ደንግል ውበት

ከቡስካ በስተጀርባ

ድንግል ውበት

ከ

ፍቅረማርቆስ ደስታ

አዲስ አበባ - 1987 ዓ.ም

© ፍቅረማርቆስ ደስታ፥ 1987
ፓ.ሣ.ቁ. 6350
አዲስ አበባ

መብቱ በሕግ የተጠበቀ ነው።
All Rights Reserved

በትምህርት መሳሪያዎች ማምረቻና ማከፋፈያ ድርጅት ታተመ።
Printed by Educational Materials Production and Distribution Agency

ምስጋና

ይህን መጽሐፍ ለገትመት በማብቃት ሪገድ የሞራልና
የማቴሪያል ድጋፍ ላደረጉልኝ ለዶክተር አሉላ ፓንክረስት፣
ለአቶ ጌታቸው ዘኪና ለአቶ መሐመድ እድራስ ፣ በተለይ
ደግሞ ለጃፓን አንትሮፖሎጂስቶች ለዶክተር ማሳዮሼ
ሼጌታ ፣ የኪላ ሚያዋኪና ለሐረርሽ ማቱሱዳ እንዲሁም
ለፕሮፌሰር ባሕሩ ዘውዴ ልባዊ ምስጋናዬን አቀርባለሁ።
ደራሲ

ኮምፒውተር ለተግና የገጽ ቅንብር — ኢትዮጵያ መጻሕፍት ድርጅት
Computer typesetting and design — Ethiopia Book Centre

ባቾ ቤቱ ውስጥ ጠብ ጠብ ከሚለው የውኃ ድምፅ በተጨማሪ ላይ ላይ የምትተነፍስ ሴት ድምፅ ይሰማል። የመታጠቢያ ገንዳው ውኃ እስከ ወገቡ የደረሰ ሲሆን ካርለት ውኃው ውስጥ ጋደም ብላ ቀኝ እግሯን ገንዳው ከንፈር ላይ በማስቀመጥ ከግርጌዋ ያለውን የውኃ ማዋቂያ በተመስጦ ትመለከታለች። ከውኃ ገንዳው በስተቀኝ የእጅ መታጠቢያው ከፍ ብሎ ደግሞ በክፍሉ መቀት ሳቢያ የሚያዝው መስተዋት አለ። የመታጠቢያ ክፍሉ ጠብብ ያለ ቢሆንም ንጹሕና ዘመናዊ ነው። ከመግቢያው በር በስተግራ ካለው የቆሻሻ ልብስ ማጠራቀሚያ ቅርጫት ካፈተራ፣ ሱሪና ጃኬት ተቀምጧል። ከሱ በላይ ሰፋና ረዘም ያለ በነጭና ሐምራዊ ቀለም የተሻገረገረ ፎጣ ተንጠልጥሏል።

ካርለት የገንዳውን ውኃ ቀይራ ሰውነቷን በንጹሕ ውኃ ከተለቃለቀች በኋላ ከገንዳው ውስጥ ወጥታ በጥቁርና ነጭ ቀለም የአጥር ሥዕል ከተሣለበት ጸጉራማ ምንጣፍ ላይ ቆመች። እርጥቡ ጸጉሯ ትከሻዋና ደረቷ ላይ ተለጥፏል። ከጸጉሯ ወደ ግንባሯ እየተንኳለለ የሚወርደው ውኃ በቅንድቧ ሥር እየሰረገ ተለቅና ሰርጉድ ያለውን ዓይኗን ያራጥባል። በደረትና ትከሻዋ አካባቢ ቁጥር ቁጥር ያለ የውኃ እንክብል ከመታየቱም ባሻገር ከሴት ብልቷ ላይ ካለው ስስ ጸጉር ላይ ደግሞ በውርጭ ሰሞን ሳር ላይ የሚታየውን የመሰለ ትንንሽ የውኃ ነጠብጣብ ይታያል።

ካርለት ወደ መስተዋቱ ቀረብ እንዳለች ገፅታዋ ከሚያዝው መስተዋት ውስጥ ተከፋፍሎ ታያት። መስተዋቱን ተወት አድርጋ በእጇቿ ጡቶቿን ጨበጥ ጨበጥ አደረገቻቸው። ቀኝ እጇ ቀኝ ጡቷ ላይ ሲቀር ግራ እጇ ግን ወደ ታች እየተንከላወሰ ጉዞ ጀመረ-ወደ ሴት ብልቷ። እጇ የደረሰበትን በዓይኗ ተመለከተችው።

ከሰፊው የመስተዋት መስኮትና ላዩ ላይ ከተንጠለጠለው ነጭ ቡና ዓይነት መጋረጃ አልፎ አልፎ ሂ ብሎ የሚያልፍ የመኪና ድምፅ ይሰማል። በከፍሉ ውስጥ ካሉት ሁለት አልጋዎች መካከል አንድ ኮመዲኖ አለ። ኮመዲኖው ላይ «ሶኒ» የሚል ምልክት ካለበት ሬዲዮ ካሴት ውስጥ ከዛሬ ሁለት መቶ ሃምሳ ዓመት በፊት በሞዛርት የተቀነባበረው ፒያና ሶናታ የሙዚቃ ስልት ድምፁን ሰለምለም - ሞቅ ሞቅ - ሰለምለም... እያደረገ ይንቆረቆራል። ከመስኮቱ ጠርዝ አካባቢ ሁለት ሶፋና አንድ ጠረጴዛ ያለ ሲሆን ጠረጴዛው ላይ ከግማሽ በላይ የተጠጣለት የማር አረቄ ይታያል።

ስቲቭ ማርቲን የአደረው «የዞረ ድምር» ዓይኖቹን ከርቸም ያለ እንቅልፍ አጋድሞታል። በአዲስ አበባው ሐልተን ሆቴል በተዘጋጀው የቡፌ ግብዣ ላይ ሦስት ወንበር እንዲያዝላቸው በማዘዝ ሁለቱ የፍቅር ጓደኞች ከከሉ ሆራ ጋር በመሆን ምሽቱን ከምግብ ጉዝገዙ በኋላ መጎንጨቱንና በአፍሪቃውያን ሙዚቃ መውረግረጉን እስከ እኩል ሌሊት ሲያስኬዱት ቆይተው ነው ሁለቱ ፍቅረኞችና ከሉ ሆራ «መሥመርህን ለይ» የተባባሉት።

ካርለት እና ስቲቭ የሥራ ቦታቸው በጣም የተራራቀና የትራንስፖርትም ችግር ያለበት በመሆኑ ተመልሶ ለመገናኘት ቢያንስ የሦስት ወር ጊዜ ያስፈልጋቸዋል። በፍቅር አባዜ ለተያዙት ለእነዚህ ወጣቶች ደግሞ ጊዜው የትየለሌ ነው - ሩቅ። ስለ መለያየታቸው እንጂ ስለ መገናኘታቸው የማይተማመኑት ፍቅረኞች በወሲብና በፍቅር ጨዋታ ሰዓታቸውን በሚገባ ለመጠቀም በአንድ ወጥ ስሜት ጥረዋል። ድብቅነት በሌለው ገጹ የፍቅር ጨዋታ ልባቸውን ስልትና ቃናው በሚጣፍጥ ቅላጺ እያስጨፈሩ ራሳቸውን በመሆን በፍቅር ባሕር ከመዋኘት አልፈው ዘቅጠውበት አድረዋል።

ካርለት እንደምንም በድኗን ከስቲቭ እቅፍ መንጭቃ ተነሥታ ወደ ባኞ ክፍሉ በመሄድ ገላዋን ተጣጥባ ስትጨርስና በፎጣ ገላዋን ስታደራርቅ ከስቲቭ ረዘም ላለ ጊዜ የመለየቷን፣ የፍቅርና ወሲብ ጥመኖ የመሆኗን ትርፋት በእዝነ ልቦናዋ ስትቃኝ ፍርሃትና ጭንቀት መንፈሷን ሰንገው ያዙት። ተፈጥሯዊ ስሜቷ መኪና አይቶ እንደማያውቅ ፈረስ አእምሮዋን ጥሎ በረገገባት።

አንገቷን ዘንበል በማድረግ መጀመሪያ ጡቶቿን ከዚያም እምብርቷንና ሰርጓዳ ወገሷን፣ ለስላሳ ጭኖቿን ስትመለከት ስሜቷን በአእምሮዋ ለመቆጣጠር ተሳናት። ካርለት ስሜቷን ልትጫነው ስላልፈለገች በግደለሽነት የመታጠቢያ ክፍሉን በር በርግዳ ስትወጣ ስቲቭ ቀኝ እግሩን አጠፍ አድርጎ ጭኖቹን በመበርገድ ተንጋሎ ተኝቷል።

ካርለት ስቲቭን ስታየው የሆነ ስሜት በመላ አካሏ ቅጽበታዊ መተረግመስ ፈጠረና ፍቅር አመንጭ ሕዋሳቶቿ ተከፋፍተው ወደ ፊት ገፈተሯት። አእምሮዋም በስቲቭ አካል ላይ ቀስቱን ደገነ - የልግጦም፣ ይውጋኝ ፍልሚያ። «ግንኩ የስቲቭ ስሜት እንደኔ ላይሆን ይችላል? ስሜቴን መቆጣጠር መቻል አለብኝ። ሊደክመውም እኮ ይችላል!» ብላ አሰበች። ታስብ እንጂ መንቀሳቀሷን አላቆመችም፤ የሚገፋፋት ስሜት ወደፊት አዳፋት፤ ተጠጋችው። ካርለት ያሰቡትን ለማድረግ መወሰን የሚላንበት ወቅት መሆኑ ገብቷታል።

«ስቲቭ» አለች የእጅ ጣቶቿን ወደ ቡናማው ጸጉሩ እየሰገሰገች። በንብ ቢፈነዳ እንኳን የሚነቃ የማይመስለው ፍቅረኛዋ የእሷን ውብ ድምፅ ስምቶ ዓይኖቹን ሲገልጥ የሚወደው ምስል እርቃነ ሥጋውን ከአጠገቡ ቆሞ ሲያይ፣ «አ...» ብሎ ዓይኖቹን ገለጠ።

«ፍቅር የሚጣፍጠው ሲልሱት ሳይሆን ሲገጡት፣ ኩርሽምሽም አድርገው ሲውጡት፣ ከአካል ጋር ሲዋሐድ፣ የተፈጥሮ ቦታውን ሲይዝ፣ ደባቂና ተደባቂ ሲሆን እንጂ በቃላት ድርድራ አይደለም» ብላ የምታምነው ካርለት ለስቲቭ፣ «ና» የሚል ምልክት በእጇ አሳየችው። ያ እጇ ሁሌም ከሚያስደስተው አካሏና ውስጣዊ እሷነቷ እንደሚያደርሰው ያውቃልና ተከተለው።

በጣም ደክሞታል፤ ከካርለት እጆችና የፈገግታ ኃይል ግን ራሱን ሊለይ አልተቻለውም። ስለዚህ ወደ ተጠራበት አቅጣጫ ተጓዘ። ጉዞው ራቀባት፤ ከተጠራበት አካል ቶሎ ደርሶ ለመደሰት በጣም ጓጉቷል። ካርለት ባኞ ቤት ውስጥ እንደገቡ ገፍትራ ለብ ካለው ውኃ ውስጥ ከተተችው ሣቀ፤ ሣቀች። ሁለመናቸው ተሳሳቁ።

ጭናቸን ተመርኩዞ አንጋጦ ሲያይ የገነትን በር ያየ መሰለው። ታዲያ የዚያን ውብ ስፍራ በር ከፍቶ የማይገባ ማን አለ? በየጅማቱ ሥር ተበታትኖ የነበረው ኃይል ዘቅዝቆ ወደ ብልቱ ሲንደለደል ተሰማው። ያ - የተበታተነ ኃይል እንኳን የተፈቀደለትን፤ ሌላ ጠንካራ በር እንኳ ጥሶ የሚያስገባ ኃይል እንዳለው አመነ።

«እወድሃለሁ፤ ፍቅርህን አልጠግብም፤ ስግብግብ ነኝ» እንድትለቀኝ አልፈልግም...» የሚል ድምፅ የሰማ መሰለው። የቃላት ምልልስ ወቅቱ አለመሆኑን በመረዳቱ ግን እግርቸን እየዳሰሰ ተነሣ፤ ሁለቱ አካሎች ተዋሐዱ። ፍጡር ካለ ከንፍ ወደሚገባፈ ፍበት፤ ወደ ሰማየ ሰማያት ተነጥቆ የገነትን ውበት ወደሚጎበኝበት፤ ማራኪ መዓዛ፤ ውብና እንከን የለሽ ተፈጥሮ ወደሚታይበት፤ እውነተኛ የፍቅርና የደስታ ዜማ ወደሚዘምበት ዓለም ተያይዘው ነጉዱ፤ በሩ ተከፍቶ ተዘጋ።

* * *

ካርለት አልፈርድ በኦክስፎርድ ዩኒቨርሲቲ በሶስቱሎጂ የመጀመሪያ ዲግሪዋን ካገኘች በኋላ በዩኒቨርሲቲው የአንትሮፖሎጂ ዲፓርትመንት አባል በመሆን በወቅቱ ታዋቂ በነበሩት አንትሮ ፖሎጂስቶች የተዘጋጁትን ጽሑፎችና ዲስኩሮች ተከታትላለች።

ከአሥራ አምስተኛው ክፍለ ዘመን በተለይም ሳይንስና ቴክኖሎጂ ከፍተኛ እመርታን ካሳየበት ከዛሬ መቶ ሃምሳ ዓመት ወዲህ እየተዋጡ የመጡት ቅርሶች፤ የተናቁት ባህሎችና ለከፍተኛ ውጤት ሊያበቁ የሚችሉት የአርኪዮሎጂና የሌሎችም ጥናቶች የምሁራኑን አእምሮ ይበልጥ በመሳባቸው እንደ ጀርመን፤ እንግሊዝ፤ ማሊያን፤ አሜሪካና ጃፓን የመሳሰሉት ምሁራን ትኩረት እንደ ሰጡት እንግሊዛውያንም ምሁራንም በመስኩ እጅግ ተሰበው ነበር።

በእርግጥ፤ የአንትሮፖሎጂ ጥናት የማይዳስሰው የሕይወት ክፍል እንዳለመኖሩ ሁሉ ጥናቱና ምርምሩ ችግርና ሰቆቃ የበዛበት በመሆኑ ብዙዎቹን ቢያስደነግጥም፤ ጥቂት በሙያው የተመሰጡና እራሳቸውን መሥዋዕት ያደረጉት ግን ከራሳቸው የሕሊና እርካታ በተጨማሪ

ማሪ ለሰው ልጆች ደኅንነትና ጥቅም ያደረጉት አስተዋፅኦና ለዓለ ግችን ይበልጥ መተራረብ የተጫወቱት ሚና እጅግ ከፍተኛ ነው።

ካርለትም በወባ በሽታ ተይዘው የሞቱትን፤ የአውራ ሲሳይ የሆኑትን፤ በነፍሰ ገዳይ የተገደሉትን...ስትሰማ፤ በዚህ ውጣ ውረድ በበዛው የሙያ መስክ ለመሰማራት ማለቧ እራሷን ለመከራና ችግር መዳረግ ይሆናል ብላ በመገመቷ የተሳሳተ የሕይወት መሥመር የተከተለች መስሏት ሰግታ ነበር። እንዲጋጣሚ ሆኖ ግን፤ እርቃ ላትሄድ የተለያዩ የጥናትና ምርምር ጽሑፎችን ስታነብና ከተመራግሪዎች አንደበት የሚወጣውን ንግግር ስታዳምጥ፤ የነበራትን ጥላቻ ለመመርመር ተገደደች።

መኖርና መሞት የሰው ልጅ አይቀራ ዕጣ ፈንታ ቢሆንም፤ ዓላማ ያላቸው ሰዎች አለመሞታቸውን የሚያረጋግጡት በእስትንፋሳቸው መኖር ሳይሆን ለሕብረተሰቡ በሚያበረክቱት መልካም የሥራ ውጤት መሆኑን ስለምታምን፤ እሷም በሕይወት መኖሯን የማስመከር፤ በተለይም ሰው ሠራሽ ጾታዊ ግድቡን የማፍረስ ተልዕኮ እንዳላት ገባት።

ካርለት ዕድሜዋ አሥራ ሁለት ዓመት ሲሆን፤ አባቷ ቻርልስ አልፈርድ በኦክስፎርድ ዩኒቨርሲቲ የእንግሊዝኛ መምህር በመሆን እ.ኤ.አ እስከ 1955 ዓ.ም ሲያገለግሉ ከቆዩ በኋላ ስለ ደቡብ አፍሪካ የነጮችና ጥቁሮች ቋንቋና ኢትዮግራፊ ጥናት በማካሄድ በርካታ ጽሑፎችን ያቀረቡና ለንደን በሚገኘው የአንትሮፖሎጂስቶች ማዕከል ፕሮፌሰር የነበሩ ናቸው።

ካርለት በወርቃማው የወጣትነት ዘመና እንደማንኛውም የታላቋ ብሪታንያ ወጣት ሁሉ ብርቅዬ በሆኑ አልባላት አጊጣ ከአገሯ አልፋ ፈረንሳይን፤ ጀርመንን፤ እስፓኝን፤ ካናዳን...በማካለል ተዝናን ታለች። ካርለት በእናቷ ትብብር ፒያናና ቫዮለን የሙዚቃ መሣሪያዎች አጪዋውት የተማረች ቢሆንም ከሙዚቃው ይልቅ ስሜቷ ወደ ፎቶግራፍ ማንሣት ጥበብ ስላጋደለ የፎቶግራፍ ጥበቡን ጀመረች፤ ሆኖም በዚህም ብዙ ሳትገፋ ተወችው።

ካርለት ምርጫዋን ለማስተካከል ተስፋፋይ ከፊል ጊዜዋን በመዝናናት ስታሳልፍ አባቷ ቻርልስ ዘመኑ ያቀረበላትን ማዕድ ባርከው ሲለግሷት፤ በወቅታዊው እፍ-እፍ ስሜቷ ውስጥ ጣልቃ ባይገቡም እንኳን ሕሊናቸው በወደፊት የልጃቸው ዕጣ ሕይወት መበዘኑ አልቀረም። ሜዲትራኒያንንና የሰሃራ በረሃን አቋርጠው በመጓዝ ስላዩት ተፈጥሮ፤ ባህልና ይዘው ስለተመለሱት የጥናትና ምርምር ውጤት ሲያወጓት፤ «እባክህ አባዬ የወሬ ርዕሰህን ቀይርና ይልቁንስ ሽርሽር ይዘኸን ውጣ...» ስትላቸው፤ ምንም እንኳን ስሜታቸውን በገጽታቸው ባይገልጹትም ውስጥ ውስጡን ያማቸው ነበር። ያም ሆኖ ግን ልጃቸውን ጥናታቸውን ወደ አከናወኑበት ደቡብ አፍሪካ ሲወስዱት እግረ መንገዳቸውን በተፈጥሮ ሀብታቸውና ቅርሳቸው የሚያደግቋቸውን አገሮች ኢትዮጵያን፤ ኬንያንና ዝንቢቡዌን አስገቡበደት።

እ.ኤ.አ በ1970 ዓ.ም ፕሮፌሰር ቻርልስ በአደረባቸው የልብ ካንሰር ሕመም ምክንያት ፒጃማ ለብሰው ቤት መዋል ከጀመሩና እልፈተ-ሕይወታቸው በግል ሐኪማቸው ከተረጋገጠ ማግስት ጀምሮ ስለ አባቷ የተጻፉ አስተያየቶችና አድናቆቶች የገዛ አባቷን ገድል እንደምትመረምር ጋበዟት።

ካርለት ለመጀመሪያ ጊዜ ካሸለበችበት በመንቃት የአባቷን ወርቃማ ሥራዎች ለመረዳት ተጣጣረች። ጥረቷ የዘገየና ፀሐይ ከጠለቀ በኋላ በመሆኑ ግራ ብትጋባም፤ ከብዙ ውጣ ውረድ በኋላ ዓላማቸውንና ያደረጉትንም አስተዋፅኦ ተገነዘበች። ያ-ወቅት በእርግጥ የወጣትነት ቡረቃዋን ገትታ፤ ዘላቂውን የሕይወት ድርሻዋን፤ የምትከተለውን ዓላማ ያጤነችበት፤ የረጋው ፍላጎት ማዕበሉ ተጠናክሮ የዋዠቀችበትና በመጨረሻም መልሕቋን በመወርወር ለውሳኔ የበቃችበት ወቅት ሆነ።

ወርቃማው ጸጉሯ፤ ድሉት ያወረዘው ፊቷና መካከለኛው ቁመናዋ በጅምናስቲክ በተገነባው ቅርፅዋ እየተረዱ የብዙ ወንዶችን

ልብ ያሸፈቁ ቢሆኑም፤ ተባባሪ የውበት አለኝታዎቿ አቅመ-ቢስ ሆነውባት እሷም በፍቅር ቡጢ ጥርሷ እስኪነቃነቅና እንባዋ እስኪጉርፍ ድረስ አፍቅራ ተመናቅራለች። እንዲያውም ይህ ልምዷ የተመኙትን ሁሉ ማግኘት አለመቻሉን፤ ፈላጊና ተፈላጊ መተላለፍ የሚያበዙ መሆናቸውንና የፈለጋት እንዲያገኛት በተቻለ መጠን መገኘት የሚያስችላትን ቦታ ፈልጋ እንድታገኝ ረዳት።

ካርለት፤ በሕይወቷ ሽንፈት ደጋግሞ እንደሚያጋጥማት ታምናለች፤ የምትፀናናበት ግን በፍላጎቷ ወደ ውድድር መድረክ መቅረቧና ከማን ከማን ጋር እንደምትወዳደር ማወቁ ነው። «ከተወዳ ዳሪዎቼ ሁሉ ጅሉ ሰው በውድድሩ ተካፍሎ ለማሸነፍ በመጣጣር አልሳካለሁ ብሎ የተሸነፈው ሳይሆን፤ መወዳደሩንና ተወዳዳሪዎቼን ሳያውቅ ለድል የበቃው ነው» ማለት ታዘወትራለች።

ካርለት የማንችሰተር ዩኒቨርሲቲ የአንትሮፖሎጂ ዲፓርትመንት አባል ሆና የማስተር ዲግሪዋን ካገኘች በኋላ፤ ለቀረው ጥናቷ ቀደም ሲል አባቷ ካሳይዋት አገሮች ኢትዮጵያን መረጠች። በማከታ ተልም ኢትዮጵያ ነክ የሆኑ የጽሑፍ፤ የፊልምና የስላይድ መረጃዎችን በየጉራንጉሩ ሁሉ እያነፈነፈች ከተመለከተች፤ በተለይም ስለ ኢትዮጵያ ዕውቀት ካላቸው አማካሪዋ ከፕሮፌሰር ጆን ፒደርሰን ጋራ በወደፊት የጥናት ቦታዋ ላይ በስፋት ከተመካከሩ በኋላ በእንግሊዝ የምሥራቅ አፍሪካ አንትሮፖሎጂስቶች የጥናት ድርጅት አባል ሆነች። ከዚያም በደቡብ ኢትዮጵያ ውስጥ ከሚገኙት ማኅበረሰቦች ውስጥ በሐመር ማኅበረሰብ ባህል ላይ ጥናቷን ለመጀመር ከአማካሪዋ ጋር ተስማሙ። ልታከናውን ላለበችው ጥናትም የእርዳታ ሐሳብ ለድርጅቱ አቀረበች። ድርጅቱም የጠየቀችውን በጀት አጸደቀላት። ካርለት፤ በዚህ በጀት ብቻም ሳትወሰን ለዓለም የሴቶች ኮሚቴም ተጨማሪ በጀት እንዲሰጣት ጠየቀች።

ከኢትዮጵያ ጥናትና ምርምርና ከሌሎች ተቋማት ለጥናት አስፈላጊ የሆኑትን ውጤቶች ካነበቡና ከግለሰቦች ጋር ሐሳብ ለሐሳብ ከተለዋወጡ በኋላ እግረ መንገዱን ሊረዳት የሚችል የክልሉ ተወላጅ አድራሻ፣ የጥናትና የጉዞ ፈቃድ አውጥታ ወደ ጥናት ቦታዋ ከመጓዝ በፊት ምሽቱን በአዲስ አበባው ሒልተን እንግሊዝ ኤምባሲ ከሚሠራውና ለተወሰኑ ወራት በአዲስ አበባው ቆይታዋ ጠረኑን ከለመደችው ጓደኛዋ ጋር እቅፋ ውስጥ ስትንቀሳቀስ አድራ እንደገና ገላዋን ታጠባችና ልብሷን ለባብሳ ወጣች።

በአስተሳሰቧ፣ በግልጽነቷና በውበቷ የነሆለለው ስቲቭ አለባበሷን፣ ከሰዓታት በፊት ፍቅር አመንጪ የነበረው አካሏ ተለውጦ ለሥራ መዘጋጀቷን ሲያይ እሱ ፍቅር ከፈጠረው የደስታ ዓለም ከነበረበት ፈጽሞ ሳይንቀሳቀስ እሷ ግን ገስግሳ ወደ ገሐዱ ዓለም በመመለሷ በፍጥነቷ ተደንቆ በተመሰጠ ሲመለከታት ቆየና።

«የኔ ቆንጆ አሁንም ታምሪያለሽ» አላት።

«ማግረን እርሳው» አለችው።

«ለምን?»

«ከጥቂት ሰዓታት በፊት እኔም እረስቸዋለሁና።»

«የኔ ቆንጆ፣ ታዲያ ምን እንድልሽ ትፈልጋለሽ?»

«የጉጉትን ዘዴ፣ የንስርን ማስተዋል፣ የአንበሳን ልብ፣ የኢዮብን ትዕግሥት፣ የአባትሽን ተስፋ አይቆርጤኝና አእምሮ ይስጥሽ በለኝ» ብላ፣ ጉንጨን ሳም አደረገችው።

ስቲቭ አስተያየቱን ጠለቅ አድርጎ ሲያስተውላት ቆየና፣ «አሁን አንችን የመሰለ ውብ ከእነዚያ ዘላኖች...» ሊናገር የፈለገውን ሳታስ ጨርሰው አፋን በአመልካች ጣቷ ከደነችው።

«ማፍቀር ያለብህ እኔን ብቻ ሳይሆን ፍላጎቴንም እንዲሆን እፈልጋለሁ። ትልቁ ውበት ደግሞ ሥራ መሆኑን አትዘንጋ» አለች ውና ሌላ ታል ሳይለዋወጡ ለቁርስ ክፍሉን ቆልፈው ወጡ።

* * *

ፈርጠም ያለ፣ የቀይ ሽንኩርት ቅርፅ መሳይ አፍንጫ ያለው፣ ጻጉስ ብሎ ቀላ ያለውን ከንፈሩን ሲገልጥ ነጫጭ ፍልጥ ጥርሶቹ የሚያግምሩና ከሸበላው ቁመናው ጋር የተስተካከለ አቋም ያለው ከሎ ሆራ ለየት ያለ ባሕርይ ይታይበታል።

ቁጥብኑን፣ ጅንንኑን፣ ጥርጣረውንና ብቸኝነት መውደዱን ያዩ ጓደኞቹ፣ «ነብሮ» ይሉታል-የዩኒቨርሲቲ ጓደኞቹ። ቀልድ፣ ቧልት ከጀመሩለት እንደ ቆሰለ ነሽ በንዴት ጦር ይፈገራል። ከሰው ጋር ደጋግሞ እንደ መጣላቱ ግን ኃይሉን ተግምና ተግባሩ አያውቅም። ሁለቴ ሦስቴ ቃጥቶ-ቃጥቶ ግንም በማይገባው ቋንቋ አኩትምትም ዘወር ይላል። ታዲያ ብዙዎቹ አዳልጧቸው ቀልድ ብጤ ጀግምረው በዚያ ፈርጣማ ጡንቻው በሰነዘረ ቁጥር ጠረመሰን እያሉ አንድ ከተሳቀቁ፣ «እርም» ብለው ይሸሹታል። ስለዚህ ምን እንደሚያበሽቀው፣ ያለፈው ሕይወቱ ምን እንደሚመስል፣ ብቸኝነቱ ከመቼ ወዲህ እንደ ጀመረው ከፍቶ ማየት የሚችል ሰው አልተገኘም-ግለቱ ስላላስቀረበ።

የተግሪን ቆብ አውላቂ መምህራን በለመዱት ቧልት «ጢብ-ጢብ» ሊጫወቱበት ይዳዳቸውና እንደ ከለመዳሪ የሚነፋውን ከንፈሩንና እሳት ተፈ ትናንሽ ዓይኖቹን ሲያዩ በተለይም በአንቀሳቀሰው ቁጥር እንደ አሉሉ የሚንከባለለውን ጡንቻውን ሲመለከቱ፣ «በቸር አውለኝ» ብለው አቅጣጫቸውን ሲቀይሩ ዓመታት ተቈጠሩ።

ከሎ ሆራ የአራተኛ ዓመት የሶሲዮሎጂ ትምህርቱን ሊያጠናቅቅ በተቃረበበት ወቅት በቀጭን ወገቧ ጂንስ ሱሪዋን በቀላል «ቲ-ሸርት» አስተካከላ ለብላ፣ የተጉነጉነ ረዥም ጸጉሯን ወገቧ ላይ እያላጋች፣ ቶሎ ቶሎ በመራመድ ጫማዋን ቀጭ-ቋ-ቀጭ-ቋ

እያደረገች የምትገሰግሰው ወጣት ከዩኒቨርሲቲው ፖስታ ቤት ወረድ ብሎ ከሚገኘው ኮሪደር ጫፍ ላይ ቁጭ ብሎ እግሩን እያወዛወዘ፤ ጠጠር ወደሚወረውረው ጥቁር ወጣት ተጠግታ፤ «ይቅርታ! ከሎ ሆራ ነህ አይደለም?» ብላ ጠየቀችው፤ በእንግሊዝኛ።

«አዎ ነኝ» አለ ከሎ፤ ከተቀመጠበት ሳይንቀሳቀስ።

«ካርለት አልፈርድ እባላለሁ» እንግሊዛዊት አንትሮፖሎጂስት ነች። ስለ ሐመር ሴቶች ጥናት ለማድረግ ዓላማ አለች። አንተም የሐመር ተወላጅ መሆንህን ከዲፓርትመንትህ ኃላፊ ጠይቄ አረጋግ ጫለሁ» አለችና ንግግሯን በመግታት ትኩር ብላ ተመለከተችው። ከሎ ሆራ፤ የመርበትበት ስሜት አሳየና ከተቀመጠበት ፈጥና ተነሣ። ላብ ከወደግንባሩና ቅንድቡ አካባቢ ችፍፍ-ችፍፍ ሲል ከንፈሩ አመድ የነሰነሱበት መሰለ።

«ሶ፣ ለምን ፈለግሽኝ?» አላት በተቆራረጠ ድምፅ።

«እንድትረዳኝ እፈልጋለሁ» አለችው፤ በዓይኗ እየመረመረችው።

«እንድትረዳኝ እፈልጋለሁ?» ብሎ አባባሏን ደገመና ለትንሽ ጊዜ የመመሰጥ ሁኔታ አሳይቶ፤

«አዝናለሁ፤ ልረዳሽ አልችልም» አላት።

ካርለት፤ የከሎ ሰውነት ሲለዋወጥና ከብስጭቱ ጋር ሲታገል ያስተዋለች መሰላት፤ ስለዚህ ወጣቱ ከሷ ያለበለዚያም ራሱ ከራሱ ጋር ያልተግባቡት ወይም ለእሷ ግልጽ ያልሆነላት ሌላ ምክንያት እንዳለው በመረዳቷ ተጨማሪ ጥያቄ ሳታነሣ፤ «አመሰግናለሁ» ነገር ግን ጊዜ ወስደህ ካሰብክበት በኋላ ሐሳብህን ከቀየርክ (አይ.ኢ.ኤስ) ልታገኘኝ ትችላለህ። ካለዚያም ስልክ ቁጥረን ልሰጥህ እችላለሁ» ብላ፤ ፍጹም ልብ በሚነካ ፈገግታ የአድራሻዋን ካርድ ሰጥታው፤ «ደህና ሁን» እያለች፤ እጇን አውለብልባለት ሄደች።

ከሎ ሆራ ወደ መቀመጫው ሲመለስ፤ የሚሰበቀውን ወገቧንና ጀርባዋ ላይ ከብለል - ከብለል የሚለውን ጉንጉን ጸጉሯን ሲመለከት ሐሳቡ ሸፈተበት። ከዓይኑ እስክትሰወር ድረስ በመደመም ሲመለከታት ቆየና ከጥቂት ደቂቃ በፊት የነበረበትን ድንገተኛ ሁኔታ ለማስ

ታወስ ሞከረ። «ሐመር...ጥናት...ውብ እንግሊዛዊት...የሐሳብ ፍጥጫ፤ የተዳፈነ እሳት ጭረት...እሳት ጫሪ አንትሮፖሎጂስት...ወጣትና ውብ...ዳሚት» አለ፤ እጆቹን ከተቀመጠበት ደረጃ ጋር እያላተመ።

* * *

ልቡ የአዶከበሪ አታሞ ይመስል እየተነረተ፤ ሰውነቱ ፀሐይ እንዳቆረናው የበረሃ ባልጩት ድንጋይ እያተኮሰ፤ እንቅልፍ ሲመኝ ግን ሲነቃ፤ ዕረፍትን ሲሻ፤ ሲንጠራወዝ፤ ሲገለባበጥ፤ በሐሳብ ሲድህና ፎቀቅ-ፎቀቅ ሲል አድሮ ዋለ።

ብዙ አወጣ አወረደ፤ ያለፈ የልጅነት መጥፎ ትዝታውንም አስታወሰ። አሁን ሊያደርግ የማይፈልገውን እንዲያደርግ ግብዣው ተርበለታል። ሌላው ቀን አልፏል። ለዛሬ ሥሩ ትናንት ነው። ትናንት ደግሞ እሱ የመከራ ጽዋውን የጨለጠበት ወቅት ነው። ዳግመኛ ረት ሊያወርድ የሚችል ጉርሮ የለውም። ስለዚህ በትናንት ቂም ያረገዘው አእምሮው አጓርቶና ድብልቅልቁ ወጥቶ እንዲግግርና እንዲተን ይፈልጋል። ችግሩ እንዳሰበው ለማድረግ አቅሙ አለ ወይ ነው።

የልጅነት ጊዜው መጥፎ ትዝታ ጥርሱን አግጥጦ፤ ጥፍሩን በማሸል፤ የታባክ ይለዋል። ይኸኔ እንደ ልጅነቱ ልጅ ይሆንና በጭን ቀት እየተንበራች ይርበተበታል። ሊጮህ ይፈልግና ድምፁ አልወጣልህ ይለዋል። ትናንት ከገደል ውስጥ ወጥቷል፤ ዛሬ ግን ወደ ገደል ተገፍቶ ለመግባትና ለመሞት ዝግጁ አይደለም። መሞትም አይሻም-ለምን?

እንግዲህ ችግሩ ያለው በትናንትናና በዛሬ መካከል ነው። ልጅ ከነበረው ከሎና አሁን በአካልና በአእምሮ ካደገው ከሎ መካከል አንዱ ሽሽቱን ማቆም፤ አለበለዚያም፤ «በደንባራ በቅሎ ቃጭል ተጨምር» እንዲሉ፤ በፍርሃት ላይ የጅብን ፍርሃት እያከለ ወደ ኋላ ሳያይ የሕይወትን ሩጫ መሸምጠጥ አለበት።

ትንሹ ከሎ ግምለጥ፤ መሸሽ ይፈልጋል-ከሐመር። ትልቁ ከሎ ደግሞ ልቡ ከሁለት ቦታ ተንጠልጥሎበታል። ከሎ ውሳኔው ሲከብደው ካርለት ከተወችለት ካርድ ላይ በብዕር የተጻፈውን ስልክ

ቁጥር ተመልከቶ ስልክ ደወለ። «ሒ-ሎ ከሎ» አለችው እንደ ሕፃን ተቁነጥንጣ።

«...ደህና ነኝ» አላት።

«ምነው ልትገልጽልኝ የምትፈልገው ጉዳይ አለ?» አለችው።

«ለመሄድ ፈቃደኛ ነኝ» አለ ከሎ።

በእርግጥ በአካልና በአእምሮ ያደገውን ከሎ ከዚያ የግፍ ጽዋ ከጨለሙ እንቦቀቅላ እሱነቱ ጋር የሚያገናኝ ድልድይ ይፈልጋል። ግን ያውቃል ይህ የቀረበለት ግብዣ ሰበብ ሊሆን ይችላል። በሌላ ጉዞ ደግሞ ትምህርቱን ከልምድ ጋር ማቆራኘት ያስችለዋል።

ግንም የሚያውቃት ትንሿ ሣር አዋዝታ፣ ሰርስራ ፈርጣጣ ጡንቻ ብቻውን የማይችለውን ድንጋይ ሰንጥቃ ብቅ ትላለች፤ ታድጋ ለች። ሊታመን በማይችል ሁኔታ ትንሿ ሣር ድንጋይ በስታ ሕያው ስትሆን አይቷል። ችግሩ ግን እንዴት የሚለው ጥያቄ ነው። ይህ የሕሊና ጥያቄ ደግሞ መመለስ እንዳለበት ያምናል።

ከሁሉም በላይ ደግሞ የዚያች የሥነ-ስብእ ተመራግሪ ሶምሶግ ረጋጭ ዳሌ ቀልቡን ገፍታል። ስለዚህ ይህ ዕድል እንዳያመልጠው «ዊዝድርዋል» ለመጠየቅ ቢወስንም በስልክ በሰጠው የመሄድ ፈቃደኝነት ግን መደንገጡ አልቀረም።

«በጣም አመሰግናለሁ» ይህ ለኔ ትልቅ ዜና ነው። ግን...» ከሎ ሐሳቧን ሳያስጨርሳት፤ «ለጊዜው እንድታነሽብኝ አልፈልግም» ሐመር አካባቢ ሄጄ ልረዳሽ ግን ፈቃደኛ ነኝ» አላት። ቀጥሎ ያኩተመተመውን ግን አልተረዳችውም። የመከፋት ስሜቱን ግን በድጋሚ አጤነች።

ካርለት የስልኩን እጅታ እንደ ያዘች በሐሳቧ፤ «ጥሩ፣ የጓዳው ሲደርስ ይከፈታል፤ ዋናው ፈቃደኛ መሆኑ ነው» አለችና፤ «ታን ኪው ...አ... አመሰግናለሁ...» አለች ፍንድቅድቅ ብላ፤ «ሒ-ህ» ብሎ አጸፋውን መለሰላት። የሱ የልብ ፈገግታ የመጨረሻው ኮታ ይኸው ነው።

ካርለት፤ ደስታዋን እየተቆጣጠረች ስትመጣ ለከሎ ሆራ ቀጠሮ ከመስጠቷ በፊት ስልክ እንደምትደውል ገልጿለት ለተወሰነ ጊዜ እንዲጠብቃት ከይቅርታ ጋር ጠየቀችው። ከትንሽ ደቂቃ በኋላም፤ ሒልተን ሆቴል ልትጋብዘው እንደምትፈልግና የሴት ጓደኛውንም ይዞ ከምሽቱ አሥራ ሁለት ሰዓት ላይ ኢትዮጵያ ሆቴል እንዲመጣ ነገረችው።

ከሎ፤ የስልኩን እጅታ ካስቀመጠ በኋላ፤ «የእኔ ተፈጥሯዊ ግለት የሚበርደው...የምን ሴት ጓደኛ? እንኳን የሴት፤ ለወንድስ ጓደኛ መቼ! እኔ ያሰብኩት...እሳት ጫሪ አንትሮፖሎጂስት... ዳሚት» ብሎ አኩተመተመ።

ከሎ ከሶሊዮሎጂ ይልቅ የሳይኮሎጂ ትምህርት እጅግ ይመስጠዋል። በተለይ የሲግመንድ ፍሮይድ፤ «ሰው በተፈጥሮው (ወሲባዊና ሞገደኛ ነው) የሚለው እምነቱ፤ ብዙውን የሕይወት ከስተቶች ቁልጭ አድርጎ ያሳየዋል።

የሰው ልጅ ባህላዊ ግዴታዎች ባይኖሩበት ኖሮ በወደዳቸው ሴቶች ላይ ጎበኚውን ሳያፍር ዘሎ ከተጓዳኝ ጀርባ ላይ እንደሚወጣ የ(ዙ) ጎረላ ዝንጀሮ፤ ወይም ጭንቅላት ነክሶ እንስሷ ጀርባ እንደሚኮፈስ አውራ ዶሮ ይሆን ነበር። ሆኖም አንደበት በባህላዊ ዜገ ተሸብቦ፤ ልብ እየዘለለ ሲፈርጥ፤ ውጫዊ አካል ግን አገር ሰላም ነው እያለ ጥሩንባውን ይነፋል። ስለዚህ ስሜት ውሃ ይከለስበትና እንዲከሰል ካለያም እንዲሸጎርበት ይደረጋል።

ከሎ፤ በዩኒቨርሲቲው ቅጥር ግቢም ሆነ በአዲስ አበባ ከተማ ልቡ የከጀላትን ሴት ለማግኘት እንዳይሞከር የባህል ተጽዕኖ እንደተቀየረች በቅሎ ኮድኩዶታል፤ በስጫት ብሎ ኃይል እንዳይጠቀም ደግሞ ባህልና ሕግ እጁን ጠፍሮታል። ስለዚህ ተፈጥሮን በተፈጥሮ ሕግ እንዲገዛ ከማድረግ ይልቅ ከትውልድ ትውልድ በሚተላለፍ የባህል ገመድ ተጠፍሮ እርካታ አልባ ሆኗል- የሚፈልገውን ሳያጣ። ከሎ ወደደም ጠላ በዚህ ባህላዊ ክርን እየተደቀነው።

ከሎ ሆራ ሒልተን ሆቴል ለመሄድ ከካርለት ጋር ከተቆጣጠረበት ኢትዮጵያ ሆቴል ሲገባ ከበስተግራ በኩል ካለው ተንቀሳቃሽ የብረት

አጥር ላይ እየተጠላለፈ ከወጣው ሐረግ ስር አሾልኮ ሲያይ፤ ካርለት ፈገግ ብላ እሱን ለመቀበል ከመቀመጫዋ ስትነሣ ከጎኗ ሙሉ ቡላ ሱፍ፤ በነጭ ሸግግ ላይ ቀይ ክራሽት ያሰረ የውጭ ዜጋ አብሯት ሲነሣ ተመለከተ። ካርለት ከሉን ከጨበጠችው በኋላ ከጎኗ ወደ ቆመው ሰው እያመለከተች ጓደኛዬን ላስተዋውቅህ አለችው። የውጭ ዜጋው «ስቲቭ» ብሎ አንገቱን በማወዛወዝ እጁን ዘረጋለት። ከሉ በልቡ፤ «ዳሚት» ብሎ፤ የፈረንጁን ጣቶች ጨፍቶ ያዘ። ያኔ ስቲቭ፤ «አ» ብሎ ቀኝ እግሩን አነሣ። ይቅርታ መጠየቅ ያለመደው ከሉ ግን ለቆት ወደ ካርለት ዞረ።

ካርለት በተለይ ከሉን እንዲቀመጥ ጋብዛ፤ «ምን ትጠጣለህ?» አለች። ከሉ ተፈጥሮ ባሕርይው ሆነና ሲጠየቅ ተሉ መመለስ አይወድም። ስለዚህ ሶፋው ላይ በመቀመጥ ዝም ብሎ ዓይን-ዓይኗን ተመለከታት። «አምላኪ!» አለችና ጥርሷን ሳታሳይ ፈገግ አለች።

«ለስላሳ» አለ ከሉ ጥቂት ከጠበቀችው በኋላ። ስቲቭ እጆቹን ትከሻለች ላይ አድርጎ ከኢንግላንድ ስለ ደረሰው ደብዳቤ ያወራታል። እሷ ግን የከሉ ዝምታና የስቲቭ ቅብጥብጥነት አልሰማማችም አላት። የመድረክ ተዋናይ የመሰለችው ወጣት ሁለት ባሕርያቸው፤ «አራምባና ቆቦ» የሆኑ ሰዎች ማስተናገድ በሁለት መሰላል የመውጣት ያህል ከበዳት።

ሒልተን ሆቴል ከሄዱም በኋላ ስቲቭ እቅፋ ውስጥ ሸጎጥ አድርጎ ሲደባብላት ከሉ ለንቦጩን ይነፋባታል። ስቲቭ ያየውን ሁሉ ሲያደንቅ፤ ከሉ ያየውን ሁሉ ዳሚት ይላል። ሰው ሁሉ ለዳንስ መድረኩ መሃል ሲገባ፤ ከሉ ቁጭ ብሎ ቢራውን ያንቆረቁራል፤ ሌላው ዕረፍት ሲወስድ ደግሞ እሱ በመደነሻው መሃል ቆሞ ሲያኩተመትም ሌሊቱ ተጋምሶ ወደሚያድርበት ሰፈር ሲያደርሱት ምንም ሰላምታ ሳይሰጣቸው ወጥቶ ጉዞ ጀመረ። ካርለት ከስቲቭ «ቢ.ኤም.ደብሊው» መኪና ወርዳ ስትሰናበተው ዘወር ብሎ አይቶ፤ «ኢ-ህ» ብሏት ሄደ። ሁለቱ ፍቅረኞችም እርስ በእርሳቸው በአድናቆት ተያይተው ቀሪው የሌሊት ትዕይንት ወደሚታይበት የመገታ ክፍላቸው ከነፉ።

ሁለት ሳምንት አለፈ። ካርለትና ከሉ የየራሳቸውን የጉዞ ዝግጅት ሲያደርጉ ሰነበቱ። ከሉ ሐመር ሲሄድ የሚያነባቸው ልብወለድና ታሪክ ነክ የአማርኛ መጻሕፍት፤ መጽሔቶች፤ በእንግሊዝኛ የተጻፉ ልብወለድና የሳይንስ መጻሕፍትን እየገዛ ከፊሉንም እየተዋሰነ አዘጋጀ።

በተለይም ካርለት ኮተቷ በዛ። በማስታወሻዋ በዝርዝር ከያዘችው አስፈላጊ የምግብ ዓይነቶች የታሸገ የዓሣ፤ የአሳማ፤ የከብት ሥጋ፤ የድንች፤ የዱባ፤ ያጃ ሸርባ፤ የፓፓያ፤ የብርቱካን፤ የአናናስ ጭግቂ፤ ኃይል ሰጪ ንጥረ-ነገር የበዛበት ብስኩት፤ ደረቅ ብስኩት፤ የቆርቆር ቢራ ወዘተ. ከመድኃኒት ዓይነትም ከሉሮኪን፤ ፓልዱሪን፤ ኒቫኩይን ለወባ መከላከያ፤ ሌሎች፤ «አንቲባዮቲክስ» መድኃኒቶችንና የመጀመሪያ ሕክምና ኪት፤ ኮዳክ ፊልሞች፤ ባትሪ ድንጋዮች፤ ሶፍቶች ወዘተ. በአራት የፕላስቲክ ሣጥኖች ደረደረች። ካናንና ፔንታክስ ካሜራዋንና የተለያየ መጠን ያላቸውን ሌንሶች በእጅ በሚንጠለጠለው ቦርሳዋ፤ ካኪ ሱሪዎች፤ ካኔትራ፤ ውስጥ ሱሪ፤ ፎጣ፤ ጡት ማስያዣ፤ ስለፒንግ ባጣ፤ ግራጫ መልክ ያለው ሹራብ፤ በአየር የሚሞላና ሌላ ተጣጣፊ ፍራሽ፤ ሳሙና፤ አሞ፤ ከሁለት መቶ ሃምሳ ዓመት በፊት በሞዛርት የተቀነባበሩ የፒያኖ ሶናታና የፒያኖ ኮንቶቶ፤ የቤቶቪን ሲንፎኒ፤ ከሦስት ጊዜ በላይ የወርቅ ዲስክ አሸናፊው ድምፃዊ የቢሊ ጆይል፤ ከሦስት መቶ ዓመት በፊት የነበረውና የሲንፎኒ አባቱ የሃይደን እንዲሁም ሌሎችን የባሮክ ክላሲካል፤ ሮማንቲክና ዘመናዊ የሙዚቃ ካሴቶችን፤ ማስታወሻ፤ ብዕር፤ መጻሕፍትና መጽሔቶች በአራት ማዕዘኑ የብረት ሣጥን ውስጥ ከተተች። ለሽፍን ላንድ-ክሩስር ቶዮታ መኪናዋም በሁለቱም ታንክ ነዳጅ ሞላች። አምስት ጀሪካን ናፍጣም ለመጠባበቂያ ያዘች።

ካርለት ለሦስት ወራት የሚያስፈልጋትን ቁሳቁስ ካሟላች በኋላ ቀሪውን ዕቃዋንና ገንዘቧን ስቲቭ በሰጣት ክፍል ውስጥ አስቀመጠች። ለአንዳንድ ወጪ ብላ የያዘችውን ሦስት ሺህ አምስት መቶ የኢትዮጵያ ብርም በሹራቧ ውስጥ በሰፋችው ስውር ኪስ፣ አንገቷ ላይ በምታንጠለጥለው የጨርቅ ቦርሳና ብረት ሣጥኑ ውስጥ አከፋፍላ ያዘች።

ሰኞ ጠዋት ልክ ከጠዋቱ አንድ ሰዓት ላይ አራት ኪሎ ሞቢሉ ጎን ካለው ሱቅ በር ላይ በቀጠሯቸው ተገናኙ። ካርለት ልጥፍ የኋላ ኪስ ያለው ካኪ ሱሪ፣ ተረከዙ ፕላስቲክ የሆነ ሽፍን ባለማሰሪያ ጫማ፣ ቡና ዓይነት ቲ-ሸርት ለብሳ፣ አንገቷ ላይ እነስ ያለ ነጭ ፎጣ ጣል አድርጋ፣ ከመኪናው በመውረድ የከሉን «ዩ-ኤስ-ኤ» የሚል ወስፋት የነፋው የሕፃን ሆድ መስሎ የተወጠረ ቦርሳ የኋላ በፍን ክፍታ በዕቃ ከሞላው መኪና ውስጥ በአንድ በኩል ባለው ክፍት ቦታ አስገባችና ወደ መኪናው ውስጥ ገቡ። ካርለት የውኃ ኮዳዋን፣ ዳቦ የያዘ ላስቲክን አቀረበችና ከከሉና እሷ መካከል ካለው የካሊት ሣጥን የሞዛርትን ፒያና ሶናታ ወደ መኪናው ቴፕ አስገብታ ማስታወሻዋን በማውጣት የተነሡበትን ሰዓት መዘገበች። ከዚያም ፈገግ ብላ፤ «መሄድ እንችላለን?» አለችው።

«ኢ-ሀ» አላት ከሉ፤ ዝግጁ መሆኑን አንገቱን በማወዛወዝ እየገለጸ። ካርለት፣ ቀኝ እጇን ማርሹ ላይ በማስቀመጥ፣ በግራ እግሯ ፍሪሲዮኑን እረግጣ፤ የመኪናውን መስተዋት አየት-የት በማድረግ በአራት ኪሎው የድል ሐውልት ወደ ቀኝ ታጥፈው፤ በኢዮቤልዩ ቤተ መንግሥት አድርገው ቁልቁል ወደ መስቀል አደባባይ ወረዱ። ከዚያም በደብረ ዘይት መንገድ ወደ ቃሊቲ፣ አቃቲ፣ ዱክም ተጉዘው ደብረ ዘይት ከተማ ሲደርሱ ወደ ግራ ታጥፈው ሁለት ኪሎ ሜትር በመጓዝ መኪናዋን ሆራ ሆላል አቁመው ለቁርስ ወደ ውስጥ ገቡ። በስተጀርባ፣ ከሐይቁ ትይዩ የመርከብ ላይ መናፈሻ ከሚመስለው ስፍራ ሆነው የተለያዩና ቱር-ቱር እያሉ በመዘመር የሚበሩ አዕዋፍን እያዩ ቁርሳቸውን ተመግበው ወጡ። ካርለትና ከሉ ሆራ በሞጆ ታጥፈው፣ ወደ ሻሸመኔ ጉዟቸውን ተያያዙ። ካርለት፣ በመንገዱ ግራና ቀኝ የግራር፣ የጥድ፣ የኮሶ፣ የዝግባ...ዛፎችንና የተለያዩ ቀለም ያላቸውን እፅዋት እያየች፣ በኢትዮጵያ ውስጥ ብቻ

ከሚገኙት ከሃያ በላይ አዕዋፋት ውስጥ የምታያቸውን በመልክና በቅርፃቸው ለግወቅ በጆን ጂ ዊሊያምስና በኖርማን አርሎት የተጻፈውን የአዕዋፍ ምስል፣ ቀለም ባሕርይና የሚገኙበትን አካባቢ እያየች ተጓዙና ለምሳ በስምጥ-ሸለቆ ካሉት ሐይቆችና የመናፈሻ ቦታዎች አንዱ ወደሆነው ወደ ላንጋና ከመንገዱ ወደ ግራ ታጥፈው ገቡ።

ላንጋና ሆላል ምግብ ቤት ብዙ የውጪ ሀገር ዜጎች፣ አፍሪቃውያንና ኢትዮጵያውያን ከብ እየሠሩ በመጫወት ይመገባሉ። ከሆላል ውጪ በቀላል ድንኳን ጥግ፣ በዋና ውስጥ ሱሪና ጡት ማስያዣ ሆነው የፀሐይ ክሪም ሰውነታቸውን የሚቀቡና ሐይቁ ዳር ለዳር የሚዋኙ ሴትና ወንዶች ይታያሉ። ጥቁርና ነጭ ሕፃናትም በመዋኛ ፕላስቲክ ውኃውን በማንቦራጨት እየተንጫጩ ይጫወታሉ።

ከሉና ካርለት ከምግብ ቤቱ ትይዩ የፀሐይ ጃንጥላው ውስጥ ተቀምጠው ቡናቸውን ሲጎነጩ ቆዩና ካርለት የሐይቁን ዳር ትርምስ አሸጋግራ ስትቃኝ ቆይታ፤ «ሐይቅ ዳር ስሆን እረካለሁ፤ አገሪ ውስጥ ከጓደኞቼና ቤተሰቦቼ ጋር ያለሁ ስለሚመስለኝ የደስታ ስሜት ይሰጣል» በአውሮፓ፣ ብዙዎች መዝናኛዎች የሚገኙት ባሕር ዳርቻ ነው። ብቻ...» ካርለት ከሉ ሆራን በጎን ተመለከተችው።

«ኢ-ሀ» አላት፤ እግሮቿን ወደፊት በመዘርጋት ሰውነቱን ለጥጦ ካርለት የከሉ ሆራ ጠባይ ደንቋታል፤ ግን አልከፋትም። በቀላሉ ከምትገባቸው ሰዎች ይልቅ አስቸጋሪ ባሕርይ ያላቸውን ታከብራለች። ሁሉም ሰው ሊረዳው የሚችል ባሕርይ ያላቸው ሰዎች ለሷ አያረካትም። እረቀቅ ያለ ባሕርይ ያላቸውን ግን አእምሮዋን አስደንባ፤ መላ ፈጥራ፣ የተለያዩ ስልት በመጠቀም እንደ ግል ራዲዮና መክፈት መዘጋት እንደ መቻል የምትረካበት ነገር የለም። ለዚህም ካርለት፣ «ዘመናችን የሚመርጠው ልዩና ውስብስብ አስተሳሰብ ያላቸውን ነው። ምክንያቱም የነገው ፈጠራና ብሩህ ሕልም ሀላፊነት በመዳፋቸው መሃል ያለው ከእነዚህ ዓይነት ግራ አጋቢ ባሕርይ ካላቸው ሰዎች ነው» ብላ ታምናለች።

ከሉ ትንና ተባባሪ ሰው መሆኑን፣ ነገር ግን ይህን ባሕርውን የሚገልጽ የቃላት ድርድራ ችሎታ የሚጎድለው መሆኑን

ተገንዝባለች። ካርለት ከሉን የተለያዩ ነገሮችን እያወራች፤ እየጠየቀች የቱ እንደሚያስደስተው፤ የቱ አፍንጫውን እንደሚያስነፋውና ጥንካሬውን ከደካማ ጎኑ ለመለየት ምርምሯን ስለ ቀጠለች አንድ ወጥ በሆነው የሥውር ባሕርይው ዋሻ ለመግባት ትልቁን የድንጋይ መዝጊያ ማንቀሳቀስ ጀምራለች።

«አዎ! የከሉ ባሕርይ ራሱ መጠናት የሚገባው ነው። እሱን ለማጥናት ግን አስፈላጊውን ቁልፍ ማዘጋጀት አለብኝ» አለች ካርለት፤ ከሻሽመኔ ከተማ ወጥታ የአርባ ምንጭን መንገድ ስትይዝ። ከሻሽመኔ ትንሽ ራቅ ብለው የአስፋልቱ ጉዳና አልቆ ኮረኮንቼን መንገድ ሲጀምሩ ግን መኪናዋ እየተገጫጨች ስትንሰጠሰጥና ከፊት ለፊቷ ያሉትን መኪናዎች ስታልፍና ከእሷ ተቃራኒ የሚያልፉት መኪናዎች የሚያነሡት አደራ መኪናዋ ውስጥ እየገባ ማፈን ሲጀምር፤ ካርለት መኪናዋን አቁማ፤ ጸጉሯን በመሸብለል፤ ቆብ ደፋችበትና መኪናዋን በማንቀሳቀስ ከመሪው ጋር መታገል ጀመረች።

ካርለት፤ መኪናዋን በሰዓት ከሥልሳ እስከ ሰማንያ ኪሎ ሜትር በሚደርስ አማካኝ ፍጥነት እያሸከረከረች እንደተጓዙ ከፊት ለፊታቸው አንድ እስከ አናቱ ድረስ የታረሰና የተለያዩ እፅዋት ያሉበት ተራራ ተመለከቱ። ከተራራው ግርጌ ራቅ-ራቅ ያሉ መንደሮች ሲኖሩ፤ በየመንገዱ አካባቢ መዝ፤ እንሰት፤ ጥድና ባሕር ዛፍ ይታያል። ከመንደሮች ራስጌና ግርጌ እንዲሁም ግራና ቀኝ የበቆሉ፤ የጤፍ...አዝርእት ተመለከቱ። ካርለት የአካባቢው ልምላሜና በኮርቻ ፈረስ በሶምሶማ ግልቢያ የምታያቸው ሰዎች ስላስደነቋት፤ «አ! ልምላሜ የተላበሰ ማራኪ ነው። ምን የሚባለው አካባቢ ነው?» ብላ ከሉን ጠየቀችው።

«ወላይታ» አጭር መልስ መለሰላት።

«ው-ይ-ታ» አለች፤ መጥራቱ ከብደት።

«ወላይታ-ው-ላ-ይ-ታ» አላት፤ ፊደሉን እየቆጠረ። ከዚያም ስለ ማገበረሰቡ ቋንቋ፤ ባህል ጠየቀችው። ካርለት በከተማው ስታልፍ እንደተለመደው አዋቂ ወንዶችና ሴቶች እጃቸውን አውለበለቡላት፤

ሕፃናት፤ «ፈረንጅ» እያሉ ጨፈሩላት። መኪናዋን ስታቆም ከበቧት፤ እጇን ለመያዝም ተሯሯጡ።

ካርለትና ከሉ ወላይታን ካለፉ በኋላ ምዕራብ አባያ ላይ በቅርጫት የተከመረ ፓፓያ፤ ገና ያልቀላ አረንጓዴ መዝ ከነመያ ዣው፤ ሎሚው ተደርድሮ ተመለከተች። በተለይ አርባ ምንጭ ሊደርሱ ጥቂት ሲቀራቸው ባገጁት ላንቴ ከተማ ያዩት መዝ አንዱ ለሦስት የሚበቃ ሆኖ አገኘችው። መኪናዋን ስታቆም፤ «መዝ፤ ፓፓያ፤ ሎሚ» እያሉ የመኪናውን መስኮት ከበቡ።

ካርለት አንዱን ቁና መዝ ተቀብላ ዋጋውን ጠየቀች። አንድ ብር የሚሸጠውን ሁለት ብር አሏት፤ አንዱን ቅርጫት ፓፓያ ጠየቀች። ሦስት ብር አሏት። «አምላኬ!» አለች የነገሯት ዋጋ ትከክለኛ ስለ መሆኑ ከሉን ጠይቃ ካረጋገጠች በኋላ።

በዓለም ላይ ተበልቶ ተጠጥቶ ከአንድ ዶላር በታች የሚጠየቅባት አገር እሷ እስከምታውቀው ድረስ ኢትዮጵያ ብቻ ናት። ከምር መዝና ፓፓያ ዋጋቸው አንድ ዶላር እንኳ አይሞላም። ኢትዮጵያ ውስጥ ተበልቶ፤ ተጠጥቶ የሚከፈለው አገሯ ለወንበር ተብሎ ከሚከፈለው ያነሰ ነው። አውሮፓ ውስጥ ትኩስ ፓፓያና መዝ ዋጋቸው የዋዛ ስላልሆነ፤ ለማግኘት ከባድ ነው። እንዲያውም አንድ ጃፓኖዊ ጓደኛዋ ጃፓን አገር ትኩስ ፓፓያ መብላት የሚችሉት ሚሊየኖች ናቸው ብሏታል። ይህን ስታስብ፤ «ኢትዮጵያ ውስጥ ፍራፍሬ ይሸጣል ከማለት ይልቅ፤ ይታደላል ቢባል እውነትነት ይኖረዋል» አለች።

ካርለትና ከሉ ወደ አርባ ምንጭ ጥቅጥቅ ባለው የግራር፤ የጥድ፤ የብርብራ ዛፍና ሌሎችም እፅዋትና በሰፊው የጥጥ እርሻ መካከል አልፈው ሲደርሱ አምስት መቶ ኪሎ ሜትር መጓዛቸውን የሚገልጽ በነጭ ላይ ጥቁር የተጻፈበት የቆመ ድንጋይ ተመለከቱ። የአርባ ምንጭ ከተማ የአባያንና ጫሞን ሐይቅ እግሩ ስር አድርጎ የተከተመ ከተማ ሲሆን መንገዶቹ አስፋልት ቢሆኑ ውበቱ ይጉላ ነበር።

ካርለትና ከሉ ከአዲስ አበባ አርባ ምንጭ አሥራ አንድ ሰዓት ተጉዘው ደረሱ። ከዚያም በከሉ መሪነት በቀለ ሞላ ሆቴል ሁለት

አልጋ ከያዙ በኋላ ካርላት ልብሷን ለማውለቅ እንኳ ሰንፋ ከነልብሷ ሻወር ቤት ገባችሁ ከሎ ሆራ ምናልባት መኪና ማሽከርከር ቢችል ኖሮ እሷ የደከመችበትን ጉዞ ሳያርፍ ሦስቱ ሊያመላልስ የሚችል ኃይል እንዳለው አምናለች።

ምሽት ላይ ካርላትና ከሎ ከሆቴሉ በስተጀርባ ካለው መዝናኛ ቦታ ቁጭ ብለው ከአርባ አራት ምንጭ በላይ አለው፤ የአንበሳ መኖሪያ ነው የሚባለው ጥቅጥቅ ያለ የአበሻ ጥድ፤ ግራር፤ ዋንዛ፤ ሾላ፤ አጋምና ሌሎችን እፅዋት ይዞ ከወዲህ ተራራውን ተለጥፎ፤ ከወዲያ የጫሞ ሐይቅን ከጎንና ጎን ተመርኩዞ፤ ከርቀት ሰንሰለታማውን የጉጂ ተራራ ዘብ አቁሞ ሲታይ የተፈጥሮ ውበት የሚደነቅ በት ሞዴል ሆኖ የጎብኚውን የተሰላች አእምሮ ያድሳል። ይህን የተፈጥሮ ውበት ሲያዩ እንኳን ካርላት ከሎም የእርካታ ስሜት አሳየ። የተፈጥሮ ውበት ሕሊናን አበረታችና ፈዋሽ ነዋ!

ካርላት ከሐይቆች ለሚነፍሰው ነፋስና ዓይኗ ለሚቃኘው ውበት አእምሮዋን በርግዳ ከፍታ አካሏን ካዝናናች በኋላ ከሎን፤ «አንተ ቀዝቃዛ ቢራ እየተጎነጨህ ልትዝናና ትችላለህ። እኔ ግን ማረፍ እፈልጋለሁ» በማለት ቀያይ ብር አስቀምጣለት ሄደች። በእርግጥ ካርላት ከመኝታው ይልቅ መናፈሱንና ቀዝቃዛ ቢራውን መጎንጨት አሰኝቷት ነበር። ይሁን እንጂ ከሎ በእሷ ላይ ያለውን ስሜት በትክክል ማረጋገጥ አልቻለችም። ለነገሩ ጨዋታውን ለዓይነት ያህል ወስዳ ማረጋገጥ አልቻለችም። ለነገሩ ጨዋታውን ለዓይነት ያህል ወስዳ ከሎን ማዝናናት ትችል ይሆናል፤ ፍርሃቷ ግን ለጥናቷ እንቅፋት መፍጠር ወይም እንዲፈጠር ማመቻቸት አትፈልግም። ከሎ ሆራም ለማያገኘው ነገር ጉሮሮውን በማጮህ የስሜት ችግር ውስጥ እንዲገባ ስላልፈለገች ወደ መኝታ ከፍሏ ሄደች።

ከሎም ያንን ስብቅብቅ ወገብና ዳንኪራ ረጋጭ ዳሌ የማግኘት ሕልሙ እንደማይሳካ በማሰብ፤ «ዳሚት» እያለ ሲቆዝም ቆየና ቢራውን ደጋግሞ ጨልጠ፤ ወደ መኝታ ከፍሎ ሄደ።

ማክሰኞ ዕለት በእንቅስቃሴ አልባው የጫሞ ሐይቅ ዳር ጥርሱን ያገጠጠ እዞ ሲንሳፈፍ፤ ከላይ ጥፍሩን ያሾለ አሞራ ዓሳ ለማጥመድ ሲያሸቆለቁል፤ በተራራው አናት የፈነጠቀው የፀሐይ ብርሃን ውጋገን

ከውኃው ነጸብራቅ ጋር ተዋሕዶ የዓሳ ሽታ፤ የእፅዋት መዓዛ፤ ከአዕዋፍ ዝማራ ጋር ቅንብሩ እንደተዋጣ መዝቃ መንፈስን በሚሰርቅበት ወቅት «ስቴሽን ዋገን» መኪና ጥግጥጉን የከብት ሽንት በመሰለው ጠመዝማዛ መንገድ እየተሾለከለከ ከነፈ።

ዘመን አመጣሹን የግብርና ዘዴ በተፈጥሯዊ ጥበብ ተጠቅሞ የአፈርን የእሸሻለሁ አትሸሽም የእርከን ሥራ ውጤት ካርላት ስታይ መሰጣት። ስለ ኮንሶ የእርከን ሥራ ባህልና የረጅም ዘመን የመጠቀም ችሎታቸው መጻሕፍት አንብባለች። ተራራማው አካባቢ ላይ የሚኖረው የኮንሶ ሕዝብ በእርከን ሥራ ዘዴ አፈርን በመንከባከብ የረጅም ጊዜ ተጠቃሚ መሆኑ ብቻ ሳይሆን ከዚህም በተጨማሪ ክልሉ በኢትዮጵያ ውስጥ ለመጀመሪያ ጊዜ የሸማ ሥራ ጥበብ የተጀመረበት መሆኑን ተረድታለች።

በቆሎ፤ ማሸላ፤ ለመድኃኒትና ለውኃ ማጣሪያ ለክልሉ ሕዝብ የሚያገለግለው የአለኮ ዛፍና ሌሎችም አዝርዕቶች፤ ችፍግ ብለው አዝመራውንና እፅዋቱን ሊያሳይ በሚችል መንገድ ቋጥኝ ጥግ የተሠራው መንደር እንግዶችን እይታቸውን ቶሎ መንቀል አያስችላቸውም።

አልፎ አልፎም ከመንገዱ ግራና ቀኝ ከእንጨት የተሠሩ የሰው ምስሎች ከመቃብር ላይ ተተክለው የሚታዩ ሲሆን ይህም ዘመን አመጣሹ የመቃብር ሐውልት ከመምጣቱ በፊት ኮንሶዎች የእንጨት ምስል ቀርፀው መትከላቸው ቀድመው የሠለጠኑ እንደነበሩ ዓይነተኛ ምስክር ሲሆን፤ ከዚህም በተጨማሪ ሥራ ወዳድነትና ጥረት ለኮንሶ ሕዝብ እንደ ቋንቋው ከልጅነቱ ጀምሮ የሚግረው ነው።

ካርላት ኮንሶንና አካባቢውን በቀስታና በአፅንኦት እየቃኘች ከተማው ደረሱ። ካርላትና ከሎ ከመንገዱ በስተቀኝና በስተግራ ፊት ለፊት ካሉት ብቸኛ ምግብ ቤቶች በግራ በኩል ወዳለው ለምሳ ገቡ። ካርላት አርባ ምንጭ ሆቴል በተለይ ጫካ ውስጥ ያሉት የመኝታ ክፍሎችና የጽዳት ሁኔታቸው አሳቋታል። የምግብ ዝርዝሩም አነስተኛና የለመደችው ባለመሆኑ ግራ ተጋብታ ነበር። የኮንሶው የምግብ ዝርዝር ግን ለእሷ እንግዳ ነው። አማራጭ ብሎ ነገር የለውም፤ ያለው አንድ ዓይነት ምግብ ሲሆን እሱም ሚስቶ ብቻ ነው - አበቃ!

ካርለት፤ «አምላኪ!» ብላ ተደንቃ ለመብላት ተጣጣረች። ሆኖም ግን ከጉርርዋ አልወርድልሽ አላት። ስለዚህ ባልቀዘቀዘ ኮካ ወደ ውስጥ ለማስገባት ሞከረች። ከሎ ግን ደስ ብሎት ጥርግ አድርጎ በላ።

ከከተማው ወጥተው አቀበት፤ ቁልቁለቱን ወርደው ሲጓዙ አሁንም ካርለት በተፈጥሮ ውበት እየተደነቀች ከመኪና መሪ ጋር ስትታገል ቆየችና፤ «ከሎ ይህች ሀገር ልምላሜ፤ ውበትና ጥሬ ሀብቱ ሳያንሳት፤ ቀድሞ ነቅታ ምነው ተመልሳ ተኛች። የእንቅልፍ (መድኃኒት) ማን አዋጣት? የውስጥ ይሆን የውጭ ሐኪም?» አለችው ምስጥ ብላ። ከሎ በሳንባው የታመቀውን አየር ወደ ውጭ እያንበለበለ፤ ፊቱን ቅጭም አድርጎ፤ «ሁለቱም—ሁለቱም ሐኪም ነው ካርለት» አላት። መኪናዋም አቀበቱን ለመውጣት ድምጽዋን ቀይራ ማቃሰት ጀመረች። በመሪው በኩል ያለው ጎማ ግን ፍትረያውን መቋቋም ስላቃተው ተነፈሰ። ከዚያም «ስኮርት» ጎማ ቀይረው ጥቂት እንደሄዱ ደግሞ በጭቃ ተያዙ።

ሰማዩ ጎሽቶ፤ ብርቅርቅታው እንደ ርችት እየተንጣጣ፤ ዶፍ ዝናቡ መዝነብ በመጀመሩ እንኳን መኪናዋን ከተያዘችበት ጭቃ ለማውጣት መሞከር ቀርቶ በሩን ለመክፈት እንኳን ተሳናቸው።

ዝናቡ አካባቢውን ሲወቃው ቆይቶ ቁልቁል ወደ በረሃው በመውረዱ እየቆየ—እየቆየ አካባቢው ሲገልጥ ወርደው መኪናውን ሲመለከቱ የመኪናው ደረትና መራቱ ተቃቅፈዋል። መኪናውን ለማንቀሳቀስ መራቱ መቆፈር፤ ድንጋይ መጨመርና በሰው ኃይል ወደ ላይ ማንሣት ያስፈልግ ስለነበር ካርለትና ከሎ ለሁለት ሊወጡት የማይችሉት ችግር በመሆኑ አድረው የአካባቢውን ሰው ትብብር ለመጠየቅ ተስማምተው ድንኳናቸውን መንገድ ዳር ተከሉ።

ከሎ ከተቀመጠበት ስፍራ ላይ ጉልበቱን ሰብሰብ አድርጎ በመታቀፍ ከንፈሩን እያናከ የሚተነፍገውን የወይጦ በረሃ የእፅዋት ሽታ ይምጋል፤ ከየጉድባው ወጥተው ድብልቅልቅ በሚያደርግ ድምፅ የሚያገሱት አንበሶች፤ በቀጭንና ወፍራም ድምፅ ጨለማን ተገን አድርገው ድምፃቸውን በነፃነት የሚያስተጋቡትን የአራዊት ትርምስ እያዳመጡ ሁለቱም በሐሳብ ተውጠው ቆዩ።

ከዋክብት ሰማዩ ላይ ሆጪው ብለው ብርሃናቸውን ብልጭ ድርግም ሲያደርጉ፤ ገና የተወለደች ጨረቃ ካለአቅሟ ግዙፉን ጨለማ ከዝሆን ጋር እንደሚታገል ዝንብ በብርሃን ድል ለማድረግ ከተራራው አናት ወደ መሃል ሰማይ ስትገሰግስ፤ በበረት የታገሩት ከብቶች እያመነዝኩ ሲያቃስቱ፤ ካርለትም ሆኗ እየተሸበረ፤ በምትፈጥረው ወኔ ግን እራሷን እየደለለች እንደ ከብቶች ላይ ላይ እየተነፈሰች ታቃስታለች።

የወይጦ በረሃ በተለይም በቀትር ላይ መቀቱ እንደ ደመራ እሳት ይጋረፋል። የአራዊቱና የእፅዋቱ አካል ሳይቀር በመቀቱ ስለሚቀረና አካባቢው ለየት ባለ ሽታ ይታፈናል። በዚህ ወቅት እንግዳ ሰው እንደ ውሻ እያለከለከ የሚሰበው አየር ፍለጋ አፍንጫውን እንደ አንቴና አቁሞ ያንጋጥማል። ሆኖም ግን የፀማይ ማሳበረሰብ፤ ሰጎን፤ አንበሳ፤ የሜዳ ፍየል፤ ጉርኑክና የመሳሰሉት እንስሳት በደስታ ተዝናንተው ይኖሩበታል።

የወይጦ በረሃ ግለት እየቀነሰ ሲመጣ የፀማይ ማሳበረሰብ አባላት ከማሳ፤ ከወንዝ፤ ከከብት ጥበቃ፤ ከአደን፤ ከማር ቆረጣ፤ ከመንገድ... ወደየመንደሩ ሲከት፤ ከተለመደው ውጭ ነጭ መኪና፤ ጸጉሯ ረዘም ያለ ነጭ ሴት፤ ልብስ የለበሰ ጠይም ከተሜ መንደራቸው

ውስጥ ድንኳን ከትመው አገኛቸው። በዚያን ወቅት፤ ድፍን የፀማይ ሄሪ ስልክና ሌላ መገናኛ ባይኖርም የሰማው ላልሰማው መልእክቱን በቃል እያስተላለፈ፤ ቤት ለቤት የሚውሉ ሽማግሌና ባልቴቶች ሳይቀሩ «ነጭ በቆሉ» የመሰለችውንና ብልጭልጭ ቅራቅን በየተቀረቀበባትን መኪና፤ ለማየት ጎረፉ።

በካርላት ጸጉርና እጅ ላይ ብዙ የፀማይ «ተመራማሪ» እጆች አረፉበት፤ እንደ አንበሳ ጉፈረ የለሰለሰ ጸጉር፤ እንደ እብነ በረድ የነጣና የለሰለሰ ገለ፤ የትንባህ አጢያሽ የመሰለ ጥርስ ሲመለከቱ፤ «ይህች ሰው ምንድን ናት?» ብለው ሲደነቁ ቆዩ። ከመካከል አንዱ፤ «ፈረንጅ ናት» አለ፤ ነቃ ያለው።

«ፈረንጅ...አ-» አሉ፤ በአድናቆት አፋቸውን እየያዙ።

«አሃ-ፈረንጅማ ከሆነች ያች በፍየልና ማር ከነጋዴ የምንለውጣት የሽጉጥ ጥይት የመሰለችው የፈረንጅ መድኃኒት ትኖራለች» ተባባሉ እርስ-በእርሳቸው። ከሉ ሆራ ፀማይኛ አይችልም፤ አንዳንድ ፀማዮች ግን ሐመርኛ ስለሚችሉ መድኃኒቷን እንድትሰጠን ጣይቅልን አሉት፤ ለምልክት አንድ የ«ቴትራሳይክሊን» እንክብል እያሳዩት። ፀማዮች ካርላትና ከሉ ቋንቋቸውን ባለመቻላቸው በተለይ ሴቶችና ጎረምሶች ግራ ገብቷቸዋል፤ «ሆሆይ-ለካ እናንተዬ ፀማይኛም የማይችል ሰው አለ!» ብለው ተሳልቀዋል።

በዚህ መልክ ራቂታቸውን የሆኑ ሕፃናት፤ ጎረምሳና አዋቂ ወንዶች፤ ግልድም ያገለደሙ፤ ከወገባቸው በታች የለበሱት ቆዳ መራት ለመራት የሚጎተት ትንሽ እንጨት ያለበት ሴቶች ካርላትን እንደ ጉድ ተመለከቷት። እሷም እነሱን በተመስጦ እየተመለከተች የሁለት ወገን ጉዶች ካለ ቋንቋ በጥቅሻ ሲነጋገሩ፤ አንዱ ሌላውን ለመግባባት ሲጣጣር ቆይተው የምሽቱ የአራዊት ትርምስና ጨለማ ሳያሸብራቸው በየአቅጣጫው በመሄድ ቀስ በቀስ ተበታተኑባት።

ካርላት፤ ከአዲስ አበባው ሒልተን ሆቴል ወደ አርባ ምንጩ በቀለ ሞላ ሆቴል፤ ከአርባ ምንጩ ሆቴል ወደ ድንኳን አዳር እየወረደች፤ የምትበላውም መጠኑና ዓይነቱ በጣም እየቀነሰ ቢመጣም፤ በጣም የተቸገረችበት ጉዳይ ሌላ ነበር። እስከ አሁን

እንዳስተዋለችው ፀማይ መንደር ውስጥም ሆነ መንገድ ላይ ሽንት-ቤት አላየችም። ለመጸዳዳት ወደ ጫካ ሲገቡ ተመልክታለች። እሷ ደግሞ ጫካ ሄዳ መጸዳዳቱን ሕሊናዋ ሊቀበለው አልቻለም። በጉዞዋ ባሳለፈችው ቆይታ በሶፍት እየተጸዳዳች በማቃጠል፤ እየተጠቀመች ነው። ሐመር ስትሄድ ግን በዚህ መልክ መቀጠል የሚቻላት አይሆንም። ሽንት ቤት አስቆፍራ እንዳትጠቀም ለአካባቢው እንግዳ ሁኔታ በመፍጠሯ መልካም ግንኙነት ላይኖራት ነው። ስለዚህ ሊታይ በማይችልና መጠነኛ ጥልቀት ባለው ጉድጓድ መጠቀሙን እያሰበችበት ነው።

በእርግጥ እንኳን ካደጉበት ባህል ውጭ ለተወሰነ ጊዜ ከተከተሉት ባህል ለየት ወዳለ ሲገባ የመጨነቅ ስሜት መፈጠሩ የነበረ ነውና ካርላትም የኢንግላንድ ዘመናዊነት፤ የለንደን ከተማ፤ ማንችሰተር የሚገኙት አያቶቿ፤ የወንድና ሴት ጓደኞቿ፤ መዝናኛዎች፤ የጭፈራ ቦታዎች ቀርተው ራቂታቸውን ከሚሄዱ ጥቂቱር ሰዎች፤ ከከብቶች በረት፤ ከፍየልና በጎች ጋጥ አካባቢ መሆንዋ ሕልም እንጂ እውን ሊመስላት አልቻለም።

ካርላት ወደ ኢትዮጵያ ለጥናት ከመምጣቷ በፊት የአገር ቤቱን ሕይወት ለመለማመድ ወደ ስፓኝ በመሄድ «የስፓኝ ቦር» ተብላ በምትታወቀው የሁልቫ ከታማ የበጋ መዝናኛዋን በማድረግና ከወንድ ጓደኛዋ ጋር በብርቱካንና የሱፍ ማሳ አቅራቢያ ተቀምጣ ፀሐይ ላይ ብዙ መቆየት፤ ብርድና፤ ብቸኝነትን ለመለማመድ ሞካክራ ነበር። ያን ጊዜ የወደፊት የጥናት ቦታዋ በአሥር እጅ ከዚያ ሊለይ እንደሚችል ብትገምትም አሁን ግን ዘጠና ዘጠኝ እጅ ያሳሰበችውና ያልገመተችው ዓይነት ሆነባት።

ካርላት እንዲህ በሐሳብ ጉና ስትንጨዋለች፤ እያንቋረረ የሚከፈተውን የከሉን ጉሮሮ ስትሰማ ከሰመመኗ ተመለሰች። ከዚያም ዓይኗንና ሕሊናዋን ወደ እሱ መለሰች።

እስከ አሁን ከከሉ ጋር ባደረገችው ቆይታ ካሳገሩት የማይናገረው ጥቁሩ ወጣት በራሱ ፍላጎትና አነሳሽነት፤ ሊያወጋት መዘጋጀቱ ሳያስደንቃት አልቀረም።

«ሚንጊ ነኝ» አለ ከሉ ድንገት»

«ምን?» አለች ካርለት፤ የጠቀሰው ቃል አልገባሽ ብሏት»

«ሚንጊ ማለት በሐመር ቋንቋ ገፈ ማለት ነው» አሁንም የባለ ተደነጋገረች፤ ስለዚህ፤ እንዲገባቡ ለማድረግ ገለጸውን ሰፋ አድርጎ ጀመረ»

«ሕፃን ልጅ በሽማግሌዎች ፈቃድ ይወለዳል»

«ካለ ሽማግሌ ፈቃድ መውለድ አይቻልም? ለመውለድ የሽማግሌዎች ፈቃድ እንዴት ይጠየቃል? ሽማግሌ የተባሉት ልዩ ችሎታ ያላቸው ሰዎች ናቸው?» ካርለት ልጅ ለመውለድ ሲያስፈልግ የሐኪም፤ ካስፈለገም የሥነ-አእምሮ ጠቢብ ምክር ሊጠየቅ እንደሚችል ታውቃለች» ይህም ቢሆን ችግር ያለባቸውና በማግበራዊ ጠንቅ ውስጥ እንዳይዘፈቁ የሰጡ ሰዎች የሚፈጽሙት እንጂ ለማንኛውም ዜጋ የተደነገገ ሕግ አይደለም» ሆኖም፤ ሽማግሌ የተባሉት ለየት ያለ ችሎታ ያላቸው ይሆናሉ ብላ ገመተች»

«አንችን ለማስረዳት ለኔ ከባድ ነው» በኋላ ቀስ በቀስ ልታውቁት ትችያለሽ» ሽማግሌ የተባሉት ግን በዕድሜና በልምድ ተደማጭነት ያላቸው ሲሆኑ ማንም የሐመር ማግበረሰብ ሴት ባሏ ጥሎሽ ጥሎ እሱ ዘንድ ካመጣት በኋላ አንድ ቅል አሸዋና አንድ ቅል ወተት ይዛ ወደ ክልሉ ሽማግሌች ዘንድ ትሄድና ትመረቃለች» ከዚያም ወተቷን ትሰጥና አሸዋውን የያዘውን ቅል ቤቷ አምጥታ ግርግም ላይ ታንጠለጥለዋለች» ከዚያ፤ ከባሏ ጋር የግብረሥጋ ግንኙነት አድርጋ ፅንሰ ከፀነሰች፤ ወደ ሽማግሌች ሄዳ መፀነሷን ታስታውቃለች» አንዴ መፀነሷን ሽማግሌች ከሰሙ፤ ባሏና እሷ ፅንሱ አድጎ ከተወለደ በኋላ ጥርስ ማብቀል እስኪጀምር ድረስ የግብረ ሥጋ ግንኙነት አይፈጽሙም»

«አ! እስከ መቼ?» ካርለት በጣም ገረማት፤ ለምሳሌ እሷ ከስቲቭ ከተለያዩ ጥቂት ቀናት ሆኗታል» ግን ብዙ ጊዜ የቆየች ያህል የወሲብ ረሃብ እየሞረሞራት ነው፤ «እርግዝናስ እንዴት

ግንኙነትን ይከለክላል? ያውም ልጅ ተረግዘ፤ ተወልዶ፤ ጥርስ እስኪያበቅል እንዴት ይቻላል?» በማለት ተደነቀች»

«የሐመር ወንዶች ሚስት የሚያገቡት ሀብታም ለመሆን ነው» ማንም የሐመር ወንድ ሚስት ሲያገባ ለጥሎሽ ከብት፤ ፍየል፤ በግ፤ ማር ለጮኛው አባት ይከፍላል» ለጥሎሽ የሚከፈለውን የገንዘብ ጥሎሽ የሚያሟላ የሐመር ወንድ ከሁለት በላይ ሚስቶችን እንደ ሀብቱ መጠን ሊያገባ ይችላል» ብዙ ሚስት የማግባት ዕድል ያገኘ ደግሞ ጥሎ ሀብታም ለመሆን አጋጣሚው የሰፋ ነው» ምክንያቱም ሴት ከተወለደች አባቷ የከፈለውን ጥሎሽ ታስመልሳለች» ወንድ ልጅ ከተወለደም ልጁ የአባቱ መከታ ከመሆኑም በተጨማሪ፤ ሲገረምስ ከአጎራባች ማግበረሰቦች ከብት ዘርፎ ያመጣል፤ አድኖ ሥጋ ያበላል» በአጠቃላይ ብዙ ሚስት ያለው ብዙ ልጅ ሊኖረው ስለሚችል የሀብቱ መጠን የበዛ ይሆናል» ስለዚህ ማንኛውም የሐመር ወንድ ሀብታም ለመሆን ጥርሱን እየነከሰ ከሁለት በላይ ሚስት ያገባል»

«አ! ታዲያ በባልና ሚስቱ መካከል ፍቅር የለም ማለት ነው?» ካርለት በአስደናቂ ወሬው ተመስጣ መልሱን ለመከታተል አቆበቆበች»

«ፍቅር አለ፤ የለም ማለት ይከብዳል» በሐመር ባህልና ደንብ ባል ለሚስቱ የፍቅር ምልክት ማሳየት፤ ማውራት፤ ተቃቅፎ መተኛት አይፈቀድለትም» ወንድ አንበሳ ነው-ኩሩ» እንዲያውም በወጥ መሠረት በተገናኙ ቁጥር ፊቱን ማዞር፤ መቆጣት፤ መደብደብና ወንድነቱንና የበላይነቱን ማሳየት ይጠበቅበታል» ለምሳሌ ባል ጥሎሹን ከፍሎ ከጨረሰ ወይም ካገባደደ በኋላ ሚስቱን እናቱና የመንደሩ ሴቶች ሄደው ያመጧታል» መሽራዋ ጸጉሯን ትላጭና ቅቤና ከሰል ሰውነቷን ተቀብታ ቆጥ ወይም በሐመርኛ «ሻላ» ላይ ከባሏ ተደብቃ ለሦስት ወራት ትቆመጣለች» ሁሌም ባሏ ሲመጣ ቆጥ ላይ ወጥታ ካልተደበቀችና ፊት ለፊት ካገኛት ይደበድባታል» ተው ባይ የለውም፤ ባህል ነው»

«ቆጥ ላይ ለሦስት ወራት ስትቆመጥ የሥራ ድርሻዋ ሌሊት ሌሊት እየተነሣች የፍየልና በጎችን በጠጥ መጥረግና ሽፈር ቡና

አፍልታ፤ ከመንጋቱ በፊት ሌሎች ሴቶችን ቀስቅሳ መደበቅ ነው። ቅቤና ከሰል ሰውነቷን በየጊዜው የምትቀባውም ለባሏ ውብ ሆና እንድትቀርብ በማለት ነው።

«ሦስት ወር ከሞላት በኋላ ሙሽሪት ባሏ ከሚተኛበት ቁርባት ግርጌ በቆሎ በተን ታደርጋለች። የተበተነው በቆሎ ለግብረ ሥጋ ግንኙነት ዝግጁ ነኝ ማለት ሲሆን ሁኔታውን የተረዱ ቤተሰቦቿም አካባቢውን ተወት አድርገው ይሄዳሉ። በዚህን ጊዜ ባል እየተጀነ ሄዶ ይተኛል። ሙሽሪቱም ቀስ እያለች ሄዳ ከጀርባው ጋደም ትላለች። ከግንኙነት በኋላ ደግሞ ሚስት እንደ አስፈላጊነቱ ጥፊዋን ቀምሳ ትሄዳለች። ባል ከመኝታው ሲነሣም ሚስቱ ከፊት ለፊት ተንበርክካ እንገቷን በመቀልበስ እጇን ዘርግታ ትንባሆ ትሰጠዋለች። ባልም ፊቱን ዙር ተቀብሏት ይወጣል። ስለዚህ፤ በሐመር ባህል ወንድ ምን ቢወዳትም የፍቅር ምልክቱ ቁጣና ዱላ ነው።»

ካርለት በሕሊናዋ አንድ ነገር ለማመሳሰል ሞከረች፤ የከሎን ጅንንነት ምንጭ የተረዳች መሰላት። የጣማት ታሪክ እስኪያልቅ ግን ሌላ ነገር ማሰብ አልፈለገችም። ስለዚህ፤ «ከዚያስ?» አለችው፤ እሱም ጨዋታውን ቀጠለ።

«እናም መውለድ እንድትችል በሽማግሎች ከተመረቀች በኋላ ጨረቃንና ከዋክብትን በማየት አልፎ አልፎ ግንኙነት ያደርጉና ማርገዟን በሽማግሎች በኩል ባል ካረጋገጠበት ጊዜ ጀምሮ ልጅ ወልዳ፤ ልጅ ጥርስ እስከሚያበቅል ድረስ የግብረ ሥጋ ግንኙነት አይፈጽመውም። ሽማግሎች ሳይመርቁት ብታረግዝ ግን «ውታ» (ያልተፈለገ) ተብሎ እንድታስወርድ ይደረጋል።»

«ባሏ ስሜቷን አይጠብቅማ? ማለቱ ስሜቷ አያስቸግራትም? እንዴት ሁለቱም ለረጅም ወራት ስሜታቸውን ሊቆጣጠሩ ይችላሉ? አ! ልጅ ተወልዶ ጥርስ እስከሚያበቅል? ለምንስ ደግሞ...» ካርለት ለምትሰማው ነገር ምክንያት ፈጥራ ራሷን ለማሳመን ችግራት። ወሲብ ለእሷ የትክክለኛ ሕይወት ትርጓሜ ነው። ሕይወት ያለ ፍቅር፤ ፍቅር ደግሞ ያለ ወሲብ ከሁሉም የከፋ መራራ ነው።

«የሐመር ወንዶች (ኢቫንጋዲ) በተባለው የምሽት ጭፈራ ባል ካላገቡ ልጃገረዶች ጋር ስለሚጫወቱ ስሜታቸውን የማርካቱ ዕድል አላቸው። ማንኛውም ለጭፈራ የደረሰች ልጃገረድ ካላገደብ በኢቫንጋዲ መካፈልና የግብረ ሥጋ ግንኙነት መፈጸም መብቷ ነው። ያውም በግዴታ ሳይሆን በራሷ ፈቃድ። ከብረ ንጽሕናሽን አስወሰድሽ፤ ባለግሽ ብሎ አተካራ የሚገጥማት ሰው በወደፊቱ ሕይወቷና ሕልውናዋ አያጋጥማትም። ብታረግዝም ልምድ ባላቸው ሰዎች ፅንሱን በማስወረድ፤ እራሻ እያላት ቢሆንም እንኳ መዝናኛቷን ትቀጥላለች። አንድ ወንድ ሚስት ለማግባት የሚጠየቀው ጥሎሽ የዋዛ ስላልሆነና በሁለትና ሦስት ዓመት ለመክፈል ስለሚከብድ ከሞላ ጎደል የወጣትነት ጊዜዋን ባል አልባ ሆና ስለምታሳልፍ፤ ልቧ ካማረው ጉረምሳ ጋር ስታዜም፤ ስትጨፍር፤ ስትዳራ ትታያለች።»

«ባሏ ጥሎሹን ከፍሎ ከጨረሰና ሚስት ወደ ባሏ ከሄደች በኋላ ግን የባሏ የግል ንብረት በመሆኗ በራሷ ፍላጎት ሳይሆን በባሏ ትእዛዝ መኖር ትጀምራለች። በምሽት ጭፈራ አትካፈልም፤ በጨሌና አንባር እንደ ልጃገረድነቷ ወቅት አታጌጥም፤ የምትለብሰው የፍየል ቆዳ ጭናቿን እንዲያሳይ ሆኖ መሰፋቱ ይቀራል፤ ጸጉሯን በ(አሰሌ) አፈር ከቅቤ ጋር ቀላቅላ እየተቀባች መኖር ትጀምራለች። ሚስት ለባሏ የምታደርገው ቢኖር ከባድ ሥራ መሥራትና ልጅ መውለድ ብቻ ይሆናል።»

«ወንዱ ግን አገባም አላገባም በጭፈራ መካፈልና ልጃገረድ ማሽኮርመም ይችላል። ጥሩ የወላድ ቤተሰብ ካገኘም ለሚስትነት ጥሎሽ በመክፈል የራሱ ያደርጋታል። ጥሎሽ መክፈሉን ከቻለ፤ ሁለትና ከዚያም በላይ የማግባት ዕድሉ የሰፋ ይሆናል። እንዲያውም የመጀመሪያ ሚስቱ ብቻዋን ሥራውን ሁሉ ለመሥራት ስለሚከብዳት ረዳት ለማግኘት እንዲያገባ ታደፋፍረዋለች። ስለዚህ ሚስት ወደ ባሏ ከሄደች በኋላ ብታረግዝ ከወንድ (ከባሏ) ጋር ግንኙነት የምታቋርጠው ሴቷ እንጂ ባል ካላገደብ መዝናኛት ይቻለዋል። ካለ ሽማግሌ ፈቃድ የተወለደ ግን እንደ እርኩስ ስለሚቋጠር የማደግ ዕድል አያገኝም። የማስወረድ ዘዴውም ልምድ ያላቸው ሰዎች በማኅፀን ውስጥ ያለውን ፅንሰ - ጭንቅላት ከውጭ

በኩል በመዳለስ ሲያገኙ ጭንቅላቱን በሁለት አውራግታቸው ወደ ውስጥ ደጋግመው በመጭመቅ...» ሲል ካርለት ፊቷ በስሉ የተበላሸ ቲግቲም መሰለ፤ ከንፈርቿ ተንገረበቡ፤ መላ አካሏ ራደ።

ከሉ ግን ንግግሩን ቀጠለ፤ «...እንድታስወርድ ይደረጋል፤ ከተ ወለደም ሕፃኑ ጫካ ይጣላል። ስለዚህ አንድ የሐመር ሴት በሽግግ ገሎች ፈቃድ ማርገዚ ከታወቀ በኋላ ከባሏ ጋር ግንኙነት ሳታደርግ ፅንሱ አድጎ መውለጃዋ ሲደርስና ምጥ ቢይዛት በአካባቢዋ የሚኖሩት ሴቶች ይሰበሰቡና እጅና እግሯን ጥፍር አድርገው ይዘው፤ አፍንጫዋን ያፍኗታል። ይህም ልጁ የእናቱን ማኅፀን ለቆ ተፈትል፤ እንዲወጣ ይረዳል» ሲል ካርለት ፍርሃት መላ አካሏን አንገጭ ገጨው። እሷም እንደታረነች ሁሉ ልቧ ዘለለባት።

«ውልጃ ባፈና? በምጥ ላይ ሌላ ምጥ?» ከሉ ግን ጨዋታውን ቀጠለ።

«እንግዲህ እንደ ነገሩ ታርሳ ራቁቱን ለተወለደው ሕፃን መታፈያ፤ ፎጣ፤ መቀት፤ ጂኒ ጃንካ ሳያስፈልገው የቡና ውኃ በማጣጣት አቀባበል ይደረግለታል። ልጁ ቁሩንና መቀቱን ተቋቁሞ አደግ እያለ ሲመጣ ግን እናቱ ከማግጠጡ በላይ ትጨነቃለች። አባትም ውስጥ ለውስጥ ይሳቀቃል።

የሚጮኸው ጅብ ሆኖ ዕቃዋን፤ የከሉ ወሬ ደግሞ ሕሊናዋን አተረጎመሰባት። ትሰማዋለች፤ የምትሰማው ግን ለማወቅ ሳይሆን በቃ ከአቅሜ በላይ የሆነ (አስፈሪ ነው) ብላ መናገር ተስፏት ነው። ደንታ ቢሉ ከሉ ግን ጨዋታውን ቀጠለ።

«በሐመር ማኅበረሰብ ላም፤ በሬ፤ በግ...ጥርስ የሚያበቅሉት በታችኛው ድዳቸው ስለሆነ (ቅዱስ) ሲባሉ አህያ፤ ፈረስ፤ ጅብ... ጥርስ የሚያበቅሉት በላይኛው ድዳቸው በመሆኑ (እርኩስ) ይባላሉ። የሰው ልጅም የመጀመሪያውን (የወተት ጥርስ) ማብቀል የሚገባው እንደ ቅዱሳን እንስሳት በታችኛው ድዱ መሆን ሲኖርበት፤ እንደ እርኩሳን እንስሳት በላይኛው ድዱ ካበቀለ ከእርኩሳን እንስሳት እንደ አንዱ ስለሚቆጠር ለማኅበረሰቡ አይበጅም፤ ቢያድግም አባቱን የሚጋፋ፤ የሚገድል፤ የሚበጠብጥ ስለሚሆን ገፊ ወይም በአካባቢው አጠራር «ሚንጊ» ተብሎ ይጣላል።

«ጥርስ እንደማብቀሉ ሁሉ መውለቁ ላይም በቅድሚያ መውለቅ የሚገባው በታችኛው ድድ የበቀለው ጥርስ መሆን ሲገባው፤ በላይኛው ድዱ የበቀለው ጥርስ ቀድሞ ከወለቀ ሚንጊ ነው ተብሎ አሁንም ይጣላል። ከዚህ በተጨማሪም፤ ሕፃኑ የታችኛው ጥርሱ ከመውለቁ በፊት በአጋጣሚ እንኳ ወድቆ ወይም በሌላ መንገድ የላይኛው ጥርሱ ቢወልቅ ሚንጊ ተብሎ ከማኅበረሰቡ እንዲወገድ ይደረጋል።» ከሉ ሆራ «ኢ-ሀ» አለና፤

«እና እኔም እንደነገርኩሽ ሚንጊ ነኝ» አላት።

«ታዲያ አንተ (ሚንጊ ነህ) ተብለህ ተጥለህ ነበር?» ካርለት፤ ካለማብራሪያ መልሱን በአሉታ ወይም በአወንታ እንዲመልስላት በሕሊናዋ እየተማጸነች ጠየቀችው።

«አዎ!» ብሎ፤ ጭንቅላቱንና ትከሻው ላይ በጦር የተወጋውንና በድንጋይ የተፈነከተውን አሳያት። ከዚያ ቀና ብሎ ጨለማውንና ከዋክብቱን ተመለከተና እንዴት አድርገው እንደ ጣሉት ጨዋታውን ሲቀጥል ካርለት በሕሊናዋ «ከሉ ለእኔም የሚያዝን አንጀት ይኑርህ እንጂ» በማለት፤ እየተብሰከሰከች የማይቀርላትን ጨዋታ ለመስማት ጉንጧን በጣቶቿ ደግፋ፤ ዓይኖቿን በማፍጠጥ ዓይን ዓይኑን ተመለከተችው።

«እኔ የተወለድኩት ሐመሮች ተሰባሰቡበት ከሚባለው የቡስካ ተራራ ስር ላላ ከተባለው መንደር ነው። እናቱ በንቲ ኃይሉ ትባላለች። አባቴ ደግሞ ሆራ ሸላ ይባላል። እናቱ ለአባቴ አምስተኛ ሚስት ስትሆን፤ አምስት ልጆችም ወልዳለታለች። እናቱ፤ በልጅነቱ ሁል ጊዜ በምትለብለው ቆዳ ሸፈን አድርጋ ከሰውነቷ ጋር ትለጥፈኛና ስቅለቅ ብላ ስታለቅስ ቆይታ፤ «ጨዋንዛ» በሚባል ሸካራ ቅጠል ጥርሴን ትሞርድልኝ ነበር። በወቅቱ ባይገባኝም ኋላ ኋላ ግን የተጣልሁበትን ምክንያት ስለማ የጥርስ አበቃቀሌ ሁኔታ በትክክለኛው መንገድ ማለትም መጀመሪያ በታችኛው ድድ፤ ቀጥሎ በላይኛው ድድ ነበር አሉ የበቀለው። ይሁን እንጂ፤ አንድ ጊዜ ጥጃ ለመመለስ ስርጥ ወድቄ የላይኛው ጥርሴ አንዱ ወለቀ፤ አንደኛው ተሸረፈ። እንዳበቃቀሉ ሁሉ፤ በቅድሚያ የታችኛው ድድ ላይ

የበቀለው ጥርስ መውለቅ ሲገባው፤ የላይኛው ጥርሴ ቀድሞ በመውለቁ፤ ለአደጋ ተጋለጥሁ። እናቴ፤ በሽካራው የጨዋንዛ ቅጠል ጥርሴን ስትሞርድልኝ የነበረው ለካ የታችኛው ድዴ ጥርስ ቀድሞ የወለቀ ለማስመሰል ኖሯል።

«ይሁን እንጂ፤ ጥረቷ ከንቱ ነበር። ወድቄ ሳለቅስና ጥርሴ ወልቆ ያዩኝ ሰዎች ለሽማግሌች መንገራቸው አይቀረ ነበር። እናም አንድ ቀን አባቴ ባልነበረበት ወቅት፤ ሚንጊ የተባሉ ልጆችን የሚጥሉ ሽማግሌች ወደ እኛ ጎጆ መጡ። እናቴ፤ ከርቀት እንዳየቻቸው ሰውነቷ እየተንቀጠቀጠ ሰውነቱን እንቦሳዋን እንደምትልስ ላም እየሳመችና እየላሰች አለቀሰች።

«ከእናቴ ጋር በተለያየ አጋጣሚ እንለያይ ነበር። ከብቶች በድርቅ ጊዜ እርቀው ሲሄዱ፤ ወደ ማሳ፤ ለገበያ ወዘተ...ስትሄድ ሁለትና ሦስት ቀናት፤ አልፎ አልፎ ደግሞ ከዚያም በላይ እንለያያለን። ታዲያ ስንለያይ እናቴ ታለቅሳለች፤ እኔ ግን የእሷ ሁኔታ ቢረብሸኝም ቶሎ ወደ ጨዋታዬ እመለስ ነበር። የዛን ቀን ሽማግሌች፤ «ጥርሱን አስወልቀን እናምጣው» ብለው፤ በጠንካራው እጃቸው ትንሿን እጇን በጨመቁ ቁጥር ግን እንባዩ ሳያቋርጥ ይንገቱባቸው ነበር።

«እናቴ ሽማግሌች ጥርሱን አስወልቀን እናምጣው ብለው ሲጠይቁት ካለምንም ተቃውሞ ገፋ አድርጋ አሳልፋ ብትሰጠኝም፤ ትከሻዋን በሁለት እጆቿ አቅፋ፤ ድምፅዋን አጥፍታ፤ አምርራ ስታለቅስ ለአደገኛ ሁኔታ እንደተጋለጥኩ ገመትሁ። ሆኖም ግን፤ ምን እንደሚደርስብኝና ለምንስ እንደምቀጣ አላወቅሁም ነበር።

«ሁለቱ ሰዎች ከመንደራችን እያራቁ ሲወስዱኝ እናቴ እጇን እያርገበገበች ስታለቅስ ትታየኝ ነበር። እንዲያውም እስከ አሁን ድረስ እንኳ ሰው እንደ እሷ ስፍሰፍ ብሎ ሲያለቅስ አይቼም አላውቅም።

«ከመንደራችን ብዙ ርቀን ወደ ጫካው ውስጥ እስከንገባ ሽማግሌች ምንም ሳያወሩኝ ሄድንና የሆነ ገደል አጠገብ ስንደርስ ከፊት ለፊታቸው ወደነሱ ሳልዞር እንድቆም ነገሩኝ። እኔ ግን፤ ያሉኝን

ለመፈጸም ስላልተቻለኝ ዘወር ስል፤ አንደኛው ሽማግሌ ጦሩን ወደ ትከሻዬ ሲሰድ ተመለከትኩኝ። ከዚያ በኋላ ሰውነቱን ሲወጋኝና ለመጮህ ስሞክር፤ ገፍትረው ወደ ገደሉ ከተቱኝ። ገደሉ ውስጥ የነበረው ድንጋይ ደግሞ እራሴን ተረተረኝ፤ ደም ፊቴን አለበሰው፤ የሞት ሞቴን ግን የእናቴን፤ የወንድሜን፤ የአባቴን...ስም እየጠራሁ ጮሁ። የደረሰልኝ ግን አልነበረም።

«ስለዚህ፤ ጉድጓድ ውስጥ እንደሆንኩ ስንጉር ውዩ አድራ፤ ጠዋት ላይ ድምፂ ተዘጋ። ረፈድፈድ ሲል የሰው ድምፅ ሰማሁ። የሰማሁት ድምፅ ግን የሰው ቢሆንም ቋንቋው የማውቀው ሐመርኛ አልነበረም። ለመጣራት ብሞክርም ድምፂ እምቢ አለኝ።

«የአጋጣሚ ጉዳይ ሆኖ፤ አንዷ በልቅሶ የተዘጋውን ድምፂን ሰምታ ኖሮ፤ አብረዋት ከሐመር ቆቄ ከተማ የመጡትን ሴቶች ጠርታ በድንጋጤ ተያይዘው ሄዱ መሰለኝ ድምፃቸው ጠፋብኝ። ብዙ ቆይቼ ግን፤ እንደገና የወንዶችና ሴቶች ድምፅ ተሰማኝ። ከወላጆቼ ጋር ሳለሁ፤ እነዚያን መሳይ ሰዎች ወደ መንደራችን ሲመጡ፤ በፍርሃት ፈርጥጫ እርጥ ነበር። ሆኖም ግን፤ የማልፈራቸው የኔ ወገኖች ስለጨከኩብኝ መሰለኝ፤ አለባበሳቸውንና ቋንቋቸውን የማላውቃቸው ሰዎች ከጉድጓድ ውስጥ አውጥተው የሚበላ ሲሰጡኝና ሲያሳክሙኝ፤ አንድም ተቃውሞ አላሰማሁም።

«ይኸውልሽ፤ ከወላጆቼ ጋር ዳግመኛ ሳንገናኝ፤ ከነዚያ ካስጠጉኝ ሰዎች ጋር በመሆን ለትንሽ ጊዜ እንደቆየሁ፤ የመንግሥት ሠራተኛ የነበሩት እረዳቶቼ ወደ ጂንካ ሲቀየሩ፤ እኔም አብራ ጂንካ ከተማ ሄድኩ። እዚያም ትምህርት ቤት አስገቡኝና ትምህርቴን በመከታተል ከሞት ተርፌ ለዚህ በቃሁ።

«ከወላጆቼና ከአካባቢዬ ከተለየሁ በአሥራ ሦስት አመቱ፤ የመሰረተ ትምህርት የተማሪ አስተማሪ ሆኜ የዘመትኩት ትውልድ ቦታዬ ሲሆን፤ ወደዚያው የትውልድ አካባቢዬ ስሄድ በመልክ ሁሉም አወቁኝ። አባቴ ቢሞትም እናቴንና ወንድም እጎቶቼን ግን

አገኘኋቸው። መጀመሪያ ፍጹም ልቀርባቸው አልፈለግሁም ነበር። በኋላ ግን እናቱ፤ «የልጄን ዓይን ምነው ባየሁት» እያለች፤ መኖሪኛ ከሰማችበት ጊዜ ጀምሮ ታላቅስ እንደነበረና ወንድሞቼም ፍየላቸው ቅቤና ማር እየሰጡ ሲቀርቡኝ፤ የእናቱም በሕሊናዬ የተዳፈነው የእናትነት ፍቅሯና ወደ ሞት አፋፍ እንደ በረ ስነዳ አቅም አጥቶ የተንሰፈሰፈችውን በማስታወስ ባህሉ እንጂ እነሱ ተፈጥሮአዊ ጥላቻ የሌላቸው መሆኑን በማሰላሰል፤ ይቅር ለማለት ሞከርኩ።

«በመካከሉ ግን፤ ባይገርምሽ፤ በጦርና በድንጋይ ወግረው ገፍትረው ገደል የከተቱኝን ሽማግሌች ገና ሳያቸው፤ በቆምኩበት በፍርሃት ራድሁ፤ እጄን ይዘው እንደገና ወደ ሞት ሊወስዱኝ (ጥርሱን አስወልቀን እናምጣው) ያሉ መሰለኝና ሸሸሁ። ስለዚህ ከትውልድ ቦታዬ በመሸሽ ቱርሚ ከሚገኙት ጓደኞቼ ጋር በመቆየት ግዳጄን ፈጽሜ ተመለስኩ። የረሳሁትን ቋንቋ ግን በአራት ወራት አቀለጣጥፈ መናገር ቻልኩ።

«አሁንም ቂም ያረገዘው አእምሮዬ ገና ያልሻረና ፍርሃት የከሰሰኝ ያልተወገደ ቢሆንም፤ አንቺ ግን እንሂድ ስትይኝ እኔ አልኩሽ» ብሎ ንግግሩን አቆመ።

ካርለት፤ በተለይ በመጨረሻ ላይ የተናገረው ነገር ቢያስደግብ ታትም፤ ምስጋናም ማቅረብ እንደሚኖርባት ብታምንም፤ ሰውነቷ በሞላ ይንቀጠቀጥ ስለነበር ስሜቷን ለመቆጣጠር አቅም እንደ ተሳናት ስለ ተረዳች ጸጥ ብላ ወደ ድንኳኗ ገባች። ከዚያም፤ ዓይኖቿን ጨፍቶ ከሉ ያወራትንና የአውራጃዎችን ጩኸትና ግላት ላለማሰብና ላለመስማት ትጣር እንጂ፤ በሐሳቧ እንደገና ወደዚያው እየተመለሰች ተዘፈቀች።

ዲመካና ቱርሚ ሁለቱም የሐመር አውራጃ የገጠር ከተሞች ናቸው። ለቆላማው የሐመር ክፍል ቱርሚ፤ ለደጋማው ደግሞ ዲመካ አማካዮች ሲሆኑ፤ ሁለቱም ደረቅና ቁጥቋጦ የበዛበት መሬት ያላቸው ናቸው። ቱርሚ መንገድ ዳር ያለ ከተማ ሲሆን፤ ከዲመካ ይልቅ ሁለት ትናንሽ ምግብ ቤቶች፤ ወደ አምስት የሚደርሱ ሻይና ቂጣ መሸጫ ቤቶች፤ ሁለት በመጠን ከፍ ያሉና ትናንሽ ሳሙና፤ ባትራ-ድንጋይ፤ ክብሪት...የሚሸጥባቸው መንገድ ላይ የሚዘረጉ ሱቆች አሉ። በተለይም በገበያ ቀን ከተማዋ ደመቅ-መቅ ብላ ትታያለች። ገበያ ውስጥ ለመጠጥ ቦርዶና የአበሻ አረቄ፤ ግልድም የሚሆን ከጥጥ ተሠርቶ ከኮንሶ በነጋዴዎች የሚመጣ ሳዳጎራ፤ ጨሌና አንባር፤ በቆሎና ማሽላ ዓይነተኛ ሽቀጦች ናቸው። ቱርሚ፤ በከብት እርባታና በቁፋሮ ምርት ለሚተዳደረው የሐመር ሕዝብ ድል ያለች ከተማ፤ ታምሮና ተውቦ የሚታዩባት፤ ጐረምሳና ሴቱ አብሮ መሸታ ገብቶ የሚደባበስባት፤ የተጣላ የሚታረቅባት፤ ሽማግሌች ተሰባስበው የሚመክሩባት፤ ብርቅዬ ከተማ ናት-ለሐመሮች።

ዲመካ ግን፤ ከዋናው መንገድ ወጣ ብላ፤ ሰቀላ ቤቶች በአራት ግዕዝን ተሰትረው የሚታዩባት ከተማ ናት። በየሰቀላ ቤቶች ፊት-ለፊትና በስተኋላ የግራር፤ የብርብራ...ዛፍ ያለ ሲሆን ከከተማው ግርጌ፤ ከወንዙ ጥግ በሚስዩናውያኑ የተተከለ በፀሐይ ብርሃን በሚንቀሳቀስ መስኖ የለማ የፍራፍሬ፤ የበቆሎና ሌሎችም ወቅታዊ አዝርአቶች የሚታይ ሲሆን፤ ከጎን በኩልም የካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን አዲስ ሕንፃና ጋራዠ፤ ዲመካን አንድ ዓይና ከመሆን አድኗታል። የገበያ ቀን፤ በየሰቀላ ቤቱ ጠጅ የሚሸጥ ሲሆን፤ ምግብ ቤት ግን ከካቲትው የለም። ደግነቱ፤ እንግዳ ብርቅ በመሆኑ ጋባዢ ብዙ ስለሆነ እግር የጣለው ሰው ሕቅ ብሎ ሲያዝን አይሰማም። በተረፈ ገበያ ውስጥ ያለው ሸቀጥ ከቱርሚ ጋር ተመሳሳይ ነው። ሁለቱንም ከተሞች

ቡሰካ ስር ካሉት ላላና ሻንቆ እስከ ሚና፣ ሚርሻ፣ ሚን፣ አንጉረ መንደር ድረስ የሚያገናኛቸው የማኅበረሰብ ሕይወት የሆነው የክብር ወንዝ ነው። ከብቱ፣ ፍየሉ፣ በጉ፣ ሰው፣ አዕዋፍ...ሁሉም ጥመት ይቋርጥበታል።

ካርለትና ከሉ ሆራ ከዲመካ ወጣ ብላ ከምትገኘው የሻንቆ መንደር መኖር ከጀመሩ ሁለት ወራት አለፉቸው። የክልሉ ፍርድ ከሉ ሆራን እንዳይ፣ «የሆራ ሻላ ልጅ» እያሉ፣ ሰላምታና ስጦታ አጉረፉለት፤ ቆዳ ለባሽ እናቱና እጎቶቹም ደረታቸውን በመድቃት የደስታ እንባ እያነቡ አስተናገዱት።

ካርለት፣ በቆይታዋ የተለያዩ ልምዶችን አገኘች። ከዘመናዊው ሕይወት እንደ ባንዲራ ወርዳለች፤ ይህን አጋጣሚዋን ግን በግላዊ ትርጉሟ እንደ መጥፎ ከመውሰድ ይልቅ እንደ ጥሩ አጋጣሚ በመውሰዷ የሚሰማት ስሜት የደስታ ስሜት ነው። ይህ ደግሞ ማኅበረሰቡን ለመቅረብና ለመርዳት እንድትጣጣር አድርጓታል።

ስለዚህ፣ ካርለት የከሉ ሆራን እናትና እጎቶች፣ የአካባቢውን ሴቶችና ወንዶች ለመቅረብ የቋንቋ ትምህርቷን በማጠናከር ልትጣባዝ ሞክራለች። ቢሆንም ግን፣ በወደፊቱ ጥናቷ ላይ ከፍተኛ እንቅፋት እየሆነባት የመጣው በሴቶች ላይ ያለው ባህላዊ ተፅዕኖ እንደ ጋሳ ብረት ምጣድ አላስጠጋሽ አላት።

በማኅበረሰቡ፣ ሴት ሣቂታ ወንድ ኩስታራ ነው። ሴት በልጃ ረድነቷ የአባቷ፣ ባል ከአገባች ደግሞ የባሏ ጥገኛ ናት። ስለዚህ፣ በልባዊ ኩራት የተሞሉት የሐመር ወንዶች ካርለት ሴት ሆና እንዴት ባሏን ወይም አባቷን ጥላ ወደ እነሱ እንደ መጣች በጣም አስገርጧቸዋል። ሽማግሌች እንዲያውም፣ «ይእ! እሷ ምን ታድርግ? አባቷ ወይም ባሏ፣ ብቻዋን መልቀቃቸው ከቶ ምን ያሉ ነፈሶች ቢሆኑ ነው» ብለው አውግዘዋል።

ስለሆነም፣ ካርለት የጥናት ኮተቷን ይዛ ለጥያቄ ቀረብ ባለቻቸው ቶጥር የደስታ ገጽ ስለማታይባቸው ለተወሰነ ቀን ግራ ተጋብታ ነበር። አንድ ቀን ግን ወንዶች ሊያደርጉት ባሰቡት ስብሰባ ለመካፈል

ሄደች። ገላጣ ስፍራ ላይ ካለ ትልቅ ግራር ጥላ ሥር፣ የሻንቆ መንደር ሽማግሌ፣ አባወራ፣ ጉረምሶች ተሰብስበዋል። ከወገብ በላይ ራቁት ሆነው፣ ቆዳቸው የተሸበሸበ፣ ጸጉራቸው ገለል ብሎ ሽበት ጣል-ጣል ያደረገበት አዛውንት በሁለት ወገን ጦር የተሰካበት ብትር ይዘው፣ መሬቱን ወጋ ነቀል እያደረጉ ወዲያ ወዲህ እየተንቀሳቀሱ ነግግር ሲያደርጉ ሁሉም ጸጥ ብሎ በተመስጦ ሲያዳምጥ፤ ካርለት ስብሰባውን ለመካፈል ጓጉታ ቀስ እያለች ተጠግታ ልትቀመጥ ስትል ሁሉም ዘወር ብለው አይዋትና በስብሰባው መካፈል እንደማትችል ነገሯት።

ካርለት፣ ወንዶችን ለመቅረብ አለመቻሏ ብቻ ሳይሆን፣ ሴቶችም ምሥጢራቸውን ሊገልጹላት ባለመቻላቸው ግራ ተጋብታ ቅር ተሰኘች። በተለይ ደግሞ፣ ለመሳተፍ ጓጉታለት በነበረው የወንዶች ስብሰባ ልትካፈል ባለመቻሏ ጥልቅ ጎዘን ከመስማት አልፎ ለወደፊቱ አደርገዋለሁ ብላ የደከመችለት ጥናት ሊላካ አይችልም ብላ ሠጋች።

ስለዚህ፣ ዓይኗ ቁንዶ በርበሬ መስሎ እስኪቀላ ድረስ እያለቀሰች፣ «ከሉ! ለምን ወንዶች ጥያቄዎቼን ለመመለስ ፈቃደኛ አይሆኑም? ለምንስ በስብሰባቸው እንዳልካፈል ይከለክሉኛል? በዚህ ዓይነት ጥናቴንስ እንዴት ማድረግ እችላለሁ?» ብላ ጠየቀችው።

«በሐመር ማኅበረሰብ ሴት ወንድን ለመርዳትና ለማገልገል የተፈጠረች ጸጋ ናት። ለወንዶች ትንባሆ ታዘጋጃለች፤ ልጃገረድ ከሆነችም ታርሳለች፤ የከብቶችን በረት ታጸዳለች፤ ሕፃናትን ትንከባከባለች፤ ምግብ ታበስላለች...እንጂ ከወንድ ጎን ተቀምጣ ስለ ማኅበረሰቡ ችግር በመነጋገርና በመምከር መፍትሔ መፈለግና ጦርነት መግጠም አትችልም።

«ካርለት፣ አንቺ ወንድ ብትሆኒ ኖሮ ምንም ችግር ሳያጋጥምሽ ይችል ነበር። ሆኖም ግን አንቺ ሴት ነሽ። ለሐመር ሴቶች የወጣው ደንብ ማንኛዋንም ሴት ያጠቃልላል፤ ብለው ስለሚያምኑ በስብሰባቸው እንድትካፈይ አለመፍቀድ ብቻ ሳይሆን፣ የምትጠይቁት ይቻላቸውንም ሙሉ በሙሉ ለመመለስ ፈቃደኛ አይሆኑም። እኔም ይህ ችግርሽ እጅ ሰባራ ሊያደርግሽ እንደሚችል እየተሰማኝ

መጥቷል። ምናልባትም ችግሩ ግልጽ ከሆነልኝ የግልሽን መፍትሔ ውሰጃ» አላት።

ካርለት ፈጽሞ ያልጠበቀችውን መልስ በማግኘቷ በባህላዊ ልዩነቱ በጣም ተሸማቀቀች። በአሁኑ የጥናት አያያዝ በእርግጥም ለመቀጠል አለመቻሏ ቁልጭ ብሎ ታያት። በአእምሮዋ አውጥታ አውርዳ የወሰነችው ውሳኔ፤ እስከ አሁን ያደረገችው ጥረትና ጉዞ፤ ጥሩ የድንጋይ ምት እንዳረፈበት መስተዋት ከሽ ብሎ ሊሰበር የተቃረበ መስሎ ታያት። ያ ችሎታዋንና ጥንካሬዋን የሚያስመሰክረው፤ ማንነቷን የሚያረጋግጠው፤ ብቃቷን ማያዋ መስተዋት እንዲሰበር ግን ጭራሽ አትፈቅድም። በዚህም ተባለ በዚያ፤ የጀመረችውን ከግቡ ለማድረስ ሕሊናዋ እሷን ወደፊት መግፋት አለበት። ሰዎች ከጎረሳና ከእፋኝት፤ ከአንበሳና ከተኩላ ጋር በሐሩርና በረዶ መኖር መቻላቸውን አስመስክረዋል። እሷም ዓላማዋን ከግቡ ለማድረስ ተጣጣፊና ጠንካራ ለመሆን ከራሷ ጋር ተማማለች። ግን ምን መላትምታ? ለተወሰነ ቀን ካለ ዕረፍት በዚህ ጉዳይ ላይ ስታስብ ከቆየች በኋላ ምንም እንኳ የችግር ኮተቱን ዓይኗን ጨፍና አላይም ብትልም፤ የሚያጋጥማት ሥቃይ ከባድ መሆኑን አውቃ ቀበቶዋን አጠበቀች።

ከዚያም፤ ያሰበችውን መላ ለመጀመር ያስችላት ዘንድ ባል አለማግባቷን የሚገልጽ ወራ ለአገኘችው ሁሉ አወራች። ወራው ተዛምቶ በየመንደሩ መዳረሱን ስታረጋግጥ ደግሞ ጎረምሶች፤ ወጣት ባለትዳር ወንዶች፤ ያላገቡና ባለ እራሳቸው ልጃገረዶች ምሽትን ተገን አድርገው ወደሚበርቁበት የምሽት ጭፈራ «ኢቫንጋዲ» ለመካፈል ነኢማ ከምትባለው የከሎ ሆራ እንት ጋር ስትሄድ ምንም ተቃውሞ ሳይደርስባት ቀረ።

ካርለት ለጭፈራ እንግዳ አይደለችም። እንዲያውም አላምራ የመደነስ ትምህርትና ልምድ አላት፤ እረ ነበራት ማለት ይቻላል። በምሽት ጭፈራው (በኢቫንጋዲ) ግን የምታምቧትር ሕፃን ሆነች። በኢቫንጋዲ ከአምስት ዓይነት በላይ የጭፈራ ስልቶች ሲኖሩ ስልቱ በዘፈቀደ መወዛወዝ ሳይሆን አንድ ወጥና ደረጃ በደረጃ የወሲብ

ስሜትን ሊቀሰቅስና ሊያጋግል በሚችልበት ዘዴ የተቀነባበረ መሆኑን ካርለት ቀስ በቀስ በሚገባ አጤነች።

መጀመሪያ ወንዶች ብቻ እየዘለሉ ሰውነታቸውን ያሟሙቃሉ፤ ቀጥሎ ወንዶች አባራሪ ሴቶች አቅጣጫ ቀያሪ እየሆኑ ይሾራሉ፤ ከዚያ የወንዶች ጭን በሴቶች ጭን ስር ያልፍና ውስጥ ሱሪ አልባ ገላዎች አንዱ «ጀነራተር» ሌላው «ኦፕሬተር» ይሆንና በሚፈጠረው የኤሌክትሪክ ሞገድ ሲናጡ ሁለቱም ተያይዘው ወደ ጫካ ይሠወራሉ። ጭፈራ... ግለት... ጫካ... እርካታ ብቻ-አበቃ!

ካርለት፤ ከነኢማ የጭፈራውን ስልት እንደ ለመደች ለተወሰነ ጊዜ የመጨነቅ ስሜት ይሰማት እንጂ ቀስ በቀስ ተካነችበት። ቀጭን ወገቧና ዳገቱን ያለው ዳሌዋ፤ ከእግርና እጆቿ ጋር ተዋሕደው በጨረቃ ብርሃን ጫካን ተገን አድርገው ሾሩ።

ይሁን እንጂ መቼም «አይመጣምን ትተሽ ይመጣልን በያዘሽ» ነውና ይፈጠራል የማትለው ስሜት፤ በዳንሱ ስልታዊ እንቅስቃሴ ይፈጠርባት ጀመር። በተለይ አንድ ምሽት፤ ጎሽና ቀጭኔ ገዳይ የሆነውና በተኳሽነቱ የሚደነቀው ደልቲ ገልጺ ልክ እንደ ማንኛውም ሴት ወደ ጭፈራ ጋብዛው፤ ጥፋሩና ለስላሳው ጭኑ፤ በነጩና ለስላሳ ጭኑ ስርጎ ገብቶ፤ የወንድ ብልቱ የሴት ብልቷን አካባቢ አሸትሸት ሲያደርግላት፤ ሞገዱ ክፉኛ ናጣት። ያኔ በደብዛዛዋ የጨረቃ ብርሃን ደልቲን አሻቅባ በማየት እጆቿን ወደ ማጅራቱ ስትሰድ፤ እሱ ግን እጇን አስለቅቆ ወደ ዋንዛና ግራሩ ጫካ ሲሄድ ተከተለችው። ደልቲ፤ ለምን ጫካው ውስጥ እንደ ገባ ምክንያቱ ባይገባትም፤ ወዲያው ግን ፍላጎቱና ፍላጎቷ ተጠቃቅሰው ፈቷን ዞራ እንድትቀርበው አደረጋት።

* * *

ካርለት እስከ ጠዋቱ አራት ሰዓት ከድንኳኗ ሳትወጣ ተኝታ አረፈ ደች። ለሐመር ሴቶች አንድ በኢቫንጋዲ ጭፈራ ስትወረገረግ ያደረች ሴት በድካም ተኝታ ብታረፍድ ማንንም አያስደንቅም ነበረና ከመኝታዋ እንደ ተነሣች የተለየ ሁኔታ ከአካባቢው ኗሪዎች አላየችም።

ካርለት፤ ሰውነቷ ውልቅልቁ የወጣ ያህል ቢሰማትም፤ የማታወቅ ትዕይንት ግን ወለል ብሎ ታያት። ከልቧ ጨፈረች፤ በመሆኑ ፈቃደኝነት ስሜቷን ለግሳ እሷም ስሜቷን አረካች። ደልቲ ገልጻለች እሷ በአንድ ዓይነት ቋንቋ ለመግባባት አልሞከሩም። እሷም ሆነ እሱ ራሳቸውን ሆነው፤ በራሳቸው ቋንቋ ቢነጋገሩም፤ አንዱ ሌላው ያለውን ለመረዳት አልተሳነውም። የተፈጥሮ ስሜት በተፈጥሮ «ኮድ» ካለምንም ችግር መገለጽ ስለሚችል ግራ አልተጋቡም። ያጋሉት ብረት ምጣድ ሳይቀዘቅዝ ግን ስሜታቸውን ለማርክት ሁለቱም የሚወዱትን ጥብስ ጠበሱበት።

ካርለት፤ የብዙ ወንዶችን እጅ ተንተርሳለች። ደልቲም ቢሆን፤ የብዙ ሐመር ልጃገረዶችን ወገብ አቅፏል። በመካከላቸው ፈላጊና ተፈላጊ አልነበረም። ተጠጋጉ፤ ተነካኩ፤ ሁለቱም ሞተር አስነሡና አብረው ነጉዱ፤ ካሰቡት ደረሱ-አበቃ!

የሐመር ወንዶች የአልኮል ፈረስ አይደሉም። መጫወት፤ መዝናናት ግን ባህላቸው ነው። የስሜታቸው ባለቤት ሆነው ይጀምራሉ። የስሜታቸው ባለቤት እንደሆኑ ይጨርሳሉ። የፍትወት ፍላጎታቸውን ለማርካት ኃይልን አይጠቀሙም። ይህን ደግሞ ካርለት ራሷ አይታ አረጋግጣለች። በጭፈራው ስሜቷን እንዲያረካ የከጀለችው ሰው ቢኖራትም የመጀመሪያዎቹን ስሜት አነሳሽ የጭፈራ ስልቶች ከሌሎች ወንዶች ጋር ጨፍራለች። የመጨረሻዋ ስልት ጊዜ ግን ተሽቀዳድማ ደልቲ ገልጻን ጋበዘችው። በዚያ ቁመናው ወገቡ ላይ ካገለጸመው ሳዳጉራ በስተቀር ምልክት ራቁቱን «አኖ» በተባለው አፈር ሰውነቱን አኻጉርጉሮ፤ ከንዱ ውስጥ የጠቀለለውን አንባር እያብለጨለጨ፤ አየሩን ግራና ቀኝ እየቀዘፈ፤ በመዝለልና በማሸብሸብ፤ በፈገግታ ጠጋ ብሎ እጁን ትከሻዋ ላይ፤ ጭኖቹን ጭኖቹ ውስጥ ሲያስገባ፤ ካርለት ድንጋዩ እንዳለቀበት ባትሪ ሐሳቧ ብዥ ብዥ አለባት፤ ስሜቷ ገመዱን በጥሶ በረረ፤ ለመያዝ ሞከረች፤ ግን በምን ኃይሏ! መላ ሰውነቷ እየተልፈሰፈሰ፤ ዓይኗ እየተሰለመለመ፤ በተወዛወዘች ቍጥር ሰውነቷ እንደ ጀርመን ካቴና ይበልጥ እየተጣበቀ ሲሄድ ተሰማት።

ቢያንስ ደራሽ ስሜቷን ለማሳለፍ አስባ ነበር። ስሜቷንም ለመከታተል ጓጉታ ነበር። ግን ምን ይሆናል፤ ወጥመድ ውስጥ የገባ

አውራ ሆነች። ስለዚህ፤ የወሲብ ስሜቷን ለመቆጣጠር ተስኗት ቀድሞ ስሜቷን አጣች፤ ተሸነፈች። በተመራማሪዋ ላይ አዲስ ተመራማሪ ተፈጠረባት።

ወደ ጫካ ሲወስዳትም ወደ መኝታ ቤቷ የምትሄድ እንጂ፤ ወደማታውቀው ጫካ የምትጓዝ አትመስልም ነበር። ከዚያም እንኳን ኃይለ ቃል፤ አንዲት ቃል ሳይተነፍስ የውስጥ ሱሪዋን ያወለቀችም እሷ ናት። ካርለት፤ ትክክለኛው ጭፈራ ሰዎችን እርቃናቸውን እንዲወዛወዙና ሰላማዊ የመጠላለቅ ዋናን እንዲፈጽሙ የማድረግ ኃይሉን ተረዳች። እና፤ በጭፈራው ስሜት አነሣሽነት፤ ቅንብርና በሐመር ወንዶች የሴቶችን ስሜት አዳማጭነት ተደነቀች።

ካርለት አንድ ከራሷ ልትደብቀው ያልፈለገችው እውነት ደግሞ የደልቲ ገልጻን የስሜትና አካል ጠንካራነት ነው። በትናንቱ ምሽት ዕድሜ ልኳን ያልተሰማት ልዩ ደስታ ማግኘቷም ሌላው ያስደነቃት ጉዳይ ሆነ። ሥልጣኔ ካለዘመነው የተፈጥሮ ቦታና ሰው፤ እውነትስ አዲስ ግኝት ሲገኝ ማን እማይደነቅ አለ?

መላ የስሜት ሕዋሶቿን በአንድ ቍልፍ ነካክቶ፤ አንዱንም ሳያስከፋ፤ ሁሉንም እንደ ባሕርይው አስደስቶ፤ የሚያዝናና ወንድ በሕይወቷ አንድ ወቅት አጋጥሟታል። የዚህኛው የወሲብ ጥንካሬ ግን ለጉድ ነው። ይህ ጥንካሬው ግን ከአመጋገቡ ይሆናል ብላ ገምታለች፤ የከብት ደምና ወተት ቀለቅሎ መጠጣት፤ ቅል ሙሉ ማር፤ ከማሽላ የተሠራ ምግብ፤ የበሰለ ሥጋ፤ የዱር ፍሬና ቅጠላ ቅጠል መብላት ለጥንካሬው አስተዋጽኦ እንዳለው አመነች።

በምሽት ጭፈራው የተካፈሉት ወንዶችና ሴቶች ከደልቲ ገልጻ ጋር ወደ ጫካ ስትጓዝ አይተዋታል። ሆኖም ግን፤ ሴቶችም ሆኑ ወንዶች በጥላቻ ዓይን አላዩዋትም። ስለዚህ ማሳበረሰቡ ለቅናት ያለው ግምት አስደንቋታል። ይህ ሁሉ አስገራማት፤ ከተኛችበት ሳትነሣ ከልቧ በሣቅ ተንከተከተች-ካርለት።

ሦስት ወራት አለፈ። ካርለት በሐመር ቆይታዋ ብዙ ልምድ አካበተች፤ ያልጠበቀችውንም እርካታ አገኘች።

ካርለት ከሉን ወደ ዲመካ፤ ቱርሚና ጂንካ ከተማ ሲሄዱ እግረ-መንገዱን መኪና ማሽከርከር ስላስለመደችው መረዳዳት ጀምረዋል። ካርለት በሐመር ኑሮዋ ዕቃዋን፤ ገንዘቧን ለማስቀመጥ የምትተማመነው በመኪናዋ ውስጥ ነው፤ በተለይም ሙዚቃ ለማዳመጥ መኪናዋ ከፍተኛ ጥቅም ትሰጣታለች። በነዳጅ በኩል እስከዚያ ወቅት ድረስ ችግር አላጋጠማትም፤ ካስፈለጋት ግን ጂንካ ከተማ ናፍታ ማግኘት እንደምትችል ተረድታለች።

የሐመር ሰማይ ጥርት ያለና አልፎ አልፎ ብን ያለ የጥጥ ባዘቶ መሳይ ዳመና ይታይበታል። የዝናቡ ወቅት፤ እምብዛም የሚያስተማምን ባይሆንም፤ ድንገት እያንገራ የሚያጋሽብ ጥልመት ዳመና ከታየ «አህያ» የማይችለው ዝናብ፤ መዓቱን ያወርደዋል። በዚህ ወቅት የዕጽዋት ቅጠሎች እንደ በረዶ ብን-ብን እያሉ ሲወድቁ ከብቶች ጅራታቸውን ሸጉጠው፤ ጆሮአቸውን ይጥላሉ።

በዚህ ወቅት፤ የከሰኪ ወንዝ ከአሸዋ በላይ ዛፍ ቅጠሉን እያተራ መሰፈ፤ ባሕርይውን ይቀይርና በመደንፋት፤ እየተነሣ ይፈርጣል። በዚያን ጊዜ ከሰኪ ወንዝና የሐመር ማኅበረሰብ፤ ከብቱ፤ ፍየሉ፤ በጥይኩራረፋሉ፤ «አትድረስብኝ» አንመጣብህም ይባባላሉ።

አንድ ጊዜ፤ ካርለትና ከሉ መዝነቡን ሳያውቁ ከጂንካ ወደ ሻንቆ ሲሄዱ፤ ከሰኪ ወንዝን በመኪና ገብተው ሊሻገሩ ሲሉ መኪናዋ በአሸዋው ተያዘች። እነሱም ከመኪናቸው ወርደው በዶማና አካፋ ለማውጣት ሲሞክሩ። «ፋ-ፋ-ፋ...» የሚል ድምፅ ሰሙ። ቀና ሲሉ

ደረቱን ገልብጦ፤ የሚጣደፍ ደራሽ ውኃ ተመለከቱ። ካርለትና ከሉ በርካ ይዟቸው እንደ ሕፃን ልጅ ተንቦራቹ። ውኃው ግን ገሰገሰ።

ካርለትና ከሉ ዳር ላይ ሊደርሱ ሲሉ ውኃው ሲያጠናግራቸው ተንገዳገዱ፤ ሳያስቡት እጅ ለእጅ መያያዛቸው ግን በጃቸውና ለትንሽ አመለጡ። ደራሽ ውኃው መጀመሪያ መኪናዋን እያነቃነቀ ፈተሻት፤ ቀጥሎ በጎኗ፤ ከዚያም በጭንቅላቷ አቆማት።

«አምላኬ!» አለች፤ ካርለት መኪና የሚያገለባብጠው ውኃ እንሱን ቢያገኝ እንዴት ብትንትናቸውን እንደሚያወጣቸው እያሰበች።

ዛፋ «ቋ-ቀሽ-ቀሽቀሽ...» ይላል፤ ግንድና ቅጠሉ ብቅ-ጥልቅ ይጫወታሉ፤ ውኃው፤ ሣር ቅጠሉን ያግበሰብሳል። መኪናዋ ጎማዋ ሲታይ ቆይታ በጎኗ ተጋደመች። ደራሽ የውኃ ሙላቱ ግን ለማንም በሚያስገርም ሁኔታ እየቀነሰ፤ እየቀነሰ መጣና ጸጥ አለ። ካርለትና ከሉ መኪናዋን ማውጣት ባለመቻላቸው፤ በየቦታው የተገነደሰውንም ግንድ ለብቻቸው ማነቃነቅ የማይሞክር በመሆኑ፤ የሻንቆን መንደር ኗሪ በእግር ሄደው ጠርተው፤ በስንት ችግር መኪናዋን ሊያወጡቻሉ። ስለዚህ፤ ሐመር ላይ ዝናብ ሲዘንብ ከሰኪ ሰው፤ ከብት፤ መኪና ሳይቀር ስለሚወሰድና ስለሚያሰምጥ ምሉን አያጣም፤ ከብቱን፤ አራዊቱን፤ ሰውን...ድንገት ጠልፎ በመዋጥ የቆየ ልምድ አለው። ካርለትና ከሉ በቆይታቸው የተለያዩ ዕጽዋትንና ጥቅማቸውንም ተረድተዋል። ወንድና ሴቱ ቃጫ ለገመድና ቤት ሥራ፤ ጠዶ ለዱላ፤ ሌልሚ ለቤት ሥራ፤ ፈጣ ለመፋቂያ፤ ኩንኩር ለተለያየ ጥቅም፤ ፊላና ሰንበሌጥ ለቤት ሥራ እንደሚውሉ ተረድተዋል። በተረፈ ጨው ሊንባ፤ እንኮይ፤ ዘምባባ፤ አጋም፤ ጨዋንዛ፤ ግራር ወዘተ የሐመርንና የአገራባቸውን መሬቶች አስውበው ሲመለከቱ፤ ከመንፈስ እርካታው በተጨማሪ አንዳንዶቹን መጠቀም ችለዋል።

ካርለትና ከሉ ሻንቆ፤ ላላ፤ ወር፤ ዴንባይቱ፤ ዲመካ፤ ቱርሚ፤ ሚና፤ ሚርሻ፤ ሚን፤ አንጉደ...መንደሮች ሲዘዋወሩ ከማኅበረሰቡ አባላት ጋር ከሚገናኙበት አንዱ ሸፈሮ ቡና (የቡና ገለባ) የሚፈላበት ወቅት ነው። የሐመር ቡና የሚፈላው በጀበና ሳይሆን በትልቅ እንስራ ነው። ቡናው የሚጠጣው ንጋት ላይ ጀምሮ እስከ ረፋዱ ድረስ ሲሆን፤ ያደረሰው ሁሉ መጠጣት ይችላል።

አንድ ጊዜ ታዲያ፤ ካርለትና ከሎ ሻንቆ መንደር ለመጀመሪያ ጊዜ ቡና ሊጠጡ ሄደው፤ አይጊ የተባለችው የመንደሩ ኗሪ ቤቷ ለመጡት እንግዶች በሾርቃ (ከትልቅ ቅል ላይ በተከፈለ) መጠጫ ለሁሉም እንግዳ ስታድል፤ ለሁለቱም ሰጠቻቸው። ካርለት አንዱን ሾርቃ እንደምንም ጨርሳ (ተገላገልኩ) ብላ፤ ሾርቃውን ለአይጊ አቀበለች። በሐመር ባህል ሾርቃውን ቡናውን ለምትቀዳው ካቀበሉ ድገሚኝ እንደማለት በመሆኑ፤ አይጊ ቡናውን በሾርቃ ሞልታ ለካርለት ሰጠች፤ «አምላኬ!» አለች ካርለት የመጀመሪያው ቋቅ ሊላት ደርሶ፤ ሁለተኛውን ስታስታቅፋት።

ካርለት፤ ቡናውን መጠጣት ከበዳት። ቁጭ አድርጋ ትታ እንዳትሄድ፤ ባህሉን መናቅ እንዳይሆንባት ሠግታ ስትጨነቅ ቡናውን በያዘው ሾርቃ ላይ ዝንቦች እየገቡ ተንሳፈሩ። ካርለት፤ «ጥሩ አጋ ጣሚ» ብላ፤ እየሣቀች፤ «ዝንብ ገባበት» በላቸው አለችው ከሎን፤ «ድፈው» ይሉኛል ብላ። እነሱ ግን፤ «ጠጭው ምንም አይልሽም፤ ይሄ የወተት እንጂ፤ የቆሻሻ ዝንብ አይደለም» አሏት። ካርለት፤ ሌላ አማራጭ ስላልነበራት የሚንሳፈሩትን ዝንቦች «እፍ» እያለች ቡናውን ጠጥታ ጨረሰች።

ካርለት በሐመር ኑሮዋ በጣም የከበዳት ችግሯ ግን የሐመሮች የጊዜ ዕውቀት አለመኖር ነው። ካለጥሮግራሚ፤ በተለይ በገበያ ቀን ዲመካ፤ ቱርሚ፤ ቀይ-አፈርና ጂንካ በመኪናዋ እንድትወስዳቸው ይጠይቋትና መኪናዋ ውስጥ ዱቄት፤ ፍየል፤ በግ፤ አረቄ፤ ማርና ቅቤ ስለሚጭኑ ሁሉ ትሳቀቃለች። አንዳንዴም አፍ አውጥታ፤ «አልሄድም» ትላለች።

ካርለት ምግብ፤ ደብዳቤ፤ መጽሐት፤ ከቤተሰብ ጋር የሰልክ ግንኙነት ለማድረግ አዲሳባ ስትሄድም፤ በጉዞው ከሎ ሆራ መኪና ማሽከርከር ቢረዳትም ወንዝ እየሞላ፤ ጭቃ ሲይዛቸው ትማረራለች።

ካርለትና ከሎ ወደ አዲሳባ ሲሄዱ አልፎ አልፎ የሚላኩት መልእክት የተወሰነ ሲሆን አቡጃዲ፤ የሳስቲክ ጫማ፤ ሸፈሮ ቡና፤ ሽጉጥ መሳይ መድኃኒት «ቴትራሳይክሊን ወይም ክሎሮፊኒል» ዋነኞቹ ናቸው።

ካርለት ሐመር ሦስት ወር ቆይታ አዲሳባ እንደሄደች፤ ከስቲቭ ጋር ተገናኙ። ስለ ሐመር ሕይወቷ፤ ስለየቻቸው ነገሮች፤ ስለጋጠማት ችግርና ስለ ወሰደችው የመፍትሔ እርምጃ አጫወተችው።

ስቲቭ ከነገረችው ሌላ፤ ካርለት አንገቷና እጇ ላይ ያለውን ነገር ከማየቱም ባሻገር፤ ሳታቋርጥ ስታክ ተመለከታት። ከዚያም፤ «የኔ ፍቅር፤ ይህን ያህል ለምን ራስሽን ለችግር ታጋልጫለሽ?» አላት ስቲቭ።

«ችግር ስትል ምን ማለትህ ነው?»

«ይህ ደረሰብኝ እያልሽ ያወራሽኝ ሁሉኩ ጋራ ላይ የተጫነ ጭነት ሳይሆን፤ አንች የተሸከምሽው ችግር ነው?» አላት።

«ስቲቭ፤ አንድ ሰው የምናረው ትርጉም ያለው ሥራ ለመሥራት ነው ካለ፤ ሕይወቱም ትርጉም ያለው ይሆናል። ሌላው ደግሞ (የምናረው ለመሞት ነው) ካለ በውስጡ እውነትነት አለው። ሕይወቱ ግን፤ ትርጉም አልባ ይሆንበታል።

«ማንኛውም አጋጣሚ በየግላችን አእምሮ አመዛዝነን፤ መከረን፤ እናወጣ-እናወርደዋለን፤ ቀጥሎ ጥሩ ወይም መጥፎ ትርጉም እንሰጥና ተግባሩ ላይ ያን አጋጣሚ እንጠላዋለን ወይም እንወደዋለን።

«አንዱ መኖርን ጥሩ ሥራ ለመሥራት እንደሆነ ተረድቶ ሲጥር፤ ሌላው ደግሞ መኖሩ ለመሞት መሆኑን አውቆ ተስፋው ይከሰምናል።

«እኔም፤ ገጠመኝን ማውራቴ ለአንተ ፍርሃትን ሲፈጥርብህ፤ ለእኔ ግን ፍቅር ስላሳደረብኝ፤ አብራያቸው መኖሩን እመርጣለሁ» አለችውና ዝም ብላ ቆይታ፤ «አየህ ስቲቭ፤ ከርቀት ጠቦ የሚታይህ ድልድይ፤ ስትደርስበት ግን ሰፊ ነው» ብላ ጉንጨን ቆንጠጥ አድርጋ፤ ከከሎ ጋር ጉዞዋን ቀጠለች።

«በአባቱ ቆዳ ላይ ተኝተህ፤ ኩርኩፋህን እየበላህ፤ ሸፈር ቡናህ እየጠጣህ፤ ቀና ብለህ የቦርጀን (የአምላክን) ከዋክብት ተመልከት፤ አሸጋግረህ የሐመር ተራራዎችን ቃኝ፤ በእበትና አፈር እያገገሃ፤ የባንኪሞርን ንቦች እየተንከባከብክ፤ ማሩን ብላ፤ የአበቦችን መፃዛዎ አሸትት።»

«ጠላቶቻችን ከተራራው ግርጌ ናቸው። የአባቱ አጥንት ስለግ ወጋቸው፤ ጠረኑ ስለሚያስበረጋቸው፤ አይመጡብህም። ሾልከው ከገቡ ግን እበቱን ተቀብቼ፤ ንቤን በብብቱ ይገዢ፤ ሁለት አፍ ጦሪን በመያዝ፤ አንተን አስከትሎ እሄድላቸዋለሁ። የሀገሪ አዕዋፍና አውራ፤ ያኔ ይጠግባሉ።»

«ፀሐይ ከወደቀችበት ነገ ትነሣለች፤ ጨረቃን ገፍትራ ጥላ በታዋን እስክትይዝ ግን ታጋሽሁን። ጨለማን ተገን አድርገህ ተንኮል አትሥራ። ከሰኪ ከአሸዋ በላይ እስኪሞላ፤ የሰማይ ውኃን እየጠበቅህ ጓርህን እንድትቆፍር ልጃገረድህን እዘዝ።»

«እጅህንና እግርህን በምላሰህ እሠር፤ የአባቱን ደንብና ባህል አክብር፤ የታላላቆችህን ትእዛዝ ተቀበል፤ ለጠላቶችህ የማትፈራ፤ ወፍ በጥይት የምታስቀር፤ ጀግና ሁን። ካለበለዚያ፤ የአባቱን ደንብ ሽረሃልና ደረቱን አስገጥብሃለሁ (እንድልሃለሁ)።»

«ተጫወት፤ በአባትህ ሚዳና ተራራ ተዘዋወር፤ ከልጃገረዶች ጋር ዝለል፤ ወተትና ደም ጠጣ፤ ውለድ፤ ከብትህን በበረት ሙላ፤ ...የኔ ልጅ ጨርሻለሁ።» ብለው የሚጠጡትን ሸፈር ቡና፤ «ፕስስ...» እያሉ፤ በአራቱም ማዕዘን ያማትቡና የልጃቸውን ራስ ዝቅ አድርገው የሸፈር ቡናውን ውኃ፤ «ፕስስ...» እያሉ፤ ያርከፈክፋብታል።

ደልቲ ገልጺ፤ አባቱ ገና ከመሞታቸው በፊት ምርቃቸውንና አደራቸውን በገሐድ አሳያቸው። ለምሳሌ ደልቲ ገልጺ ማን በረሃ ከጓደኞቹ ጋር ወርዶ ካለምንም ስንቅ ለተወሰነ ጊዜ በረሃብ ቢሠቃይም፤ ከዚያ በኋላ ግን ሚዳቋም፤ ውድንቢትም፤ ድኩላም፤ እየገደሉ፤ ቋንጣውን በፀሐይ በማድረቅ እየተመገቡ ታላላቅ አራዊት ሊገኝበት ከሚችልበት አካባቢ በመዘዋወር ሰንብተው፤ አንድ ቀን ከማን ወንዝ ውስጥ ተነክረው እንዳሉ የአራዊት ዳና ሰሙ። ከውኃው እየሮጡ በመውጣት ድምፁን ከሰሙበት አቅጣጫ በተቃራኒ ካለው ጫካ ውስጥ አደፈጡ። ሆኖም ግን፤ መሣሪያቸው ወዲያ ማዶ በመሆኑ ሲመኙት የነበረው ዕድል አመለጣቸው። የመጣው የጎሽ መንጋ ካለብዙ ችግር፤ እርስ በርስ እየተጠባበቀ በመጣበት አቅጣጫ ሄዶ ተሠወረባቸው።

ደልቲም ሆነ ሌሎች ጓደኞቹ ወደ አደን ከመምጣታቸው በፊት ብዙ የአራዊት ጠባይ ተነግሯቸዋል። ጎሽ ከቂሰለ፤ የአቂሰለውን ሰው እንደማይለቅ፤ ያንን ሰው ባያገኘው እንኳን ዝንብ ቂስሉን እየበላ እንዳያስቸግረው ከወንዝ ውስጥ እየገባ እንደሚያደፍጥና ሌላ ሰው ካገኘ ብጥስጥሱን በእልክ እንደሚያወጣው ሰምተዋል። ስለሆነም፤ ጎሽን ለመግደል ብልቱን ለይቶ መምታት እንደሚያስፈልግ፤ በመን ጋው ላይ ከመተኩስም፤ ከመንጋው የተለየውን መግደል እንደ ሚሻል፤ ተመክረዋል።

ግታ ግታ አንበሳና ነብር እንዳይተናኩላቸውም እሳት ማቀጣ ጠል እንደሚገባና እሳቱ ብዙ ጭስ እንዳይኖረውና ጫካውንና አውራዎችን የሚጠብቁት ዘበኞች አደጋ እንዳያደርሱባቸው እንዲጠነቀቁ፤ እባብ በተለይም የጠገበ ዘንዶ፤ አንዳንዴ ግንድ መስሉ እንደሚጠቀለልና ድንገት ቁጭ ካሉበት ለአደጋ እንዳይጋለጡም ተመክረዋል። አቅጣጫ ጠፍቶባቸው በተለይ በውኃ ጥም እንዳይጠቁም ልምምድና ውኃ የማያስጠማ መፋቂያ እንዲይዙና በጨረቃና በከዋክብት አቅጣጫ እንዲንቀሳቀሱ፤ ተነግሯቸዋል። በተለይ ደግሞ፤ ሲጓዙ በጋራና በዘዴ እንዲሆንና በተናጠል እንዳይጓዙ፤ ችግር ሆኖ ከተጠፋፉም እንቅልፍ ለመተኛት ሲፈልጉ ከመጋደም ይልቅ ቁጭ ብለው አንገትን ወደ ታች በመቅበር እንዲተኙ፤ ከብትም ሆነ ሰው ላይ ጥላው ሲያርፍ ወገብ የሚያጣ

ምመው አሞራ ሲበር ሲታይ መደበኛና ከጥላው መራቅ ማስፈለጉን፤ የግድ የሚቀርብ ከሆነም ተኩሶ ማባረር የሚሻል መሆኑን ተመክረዋል። በተረፈ አራዊት ከጠፉ የጀግንነታቸው ማረጋገጫ ስለማይኖር ሴትና ወንድን መለየት ስለማይቻል ዕድል ቀናኝ ብለው በብዛት መግደልና ማስደንበርም እንዳይፈጽሙ አደራ ተብለዋል።

ስለዚህ፤ የጎሹ መንጋ ተመልሶ ሄዶ ከአካባቢያቸው መራቁን አረጋግጠው ከተደበቁበት ብቅ ሊሉ ሊሉ፤ ሴትና ወንድ አንበሳ ወደ ውኃው ሲመጡ አዩ፤ ወዲያው ደንግጠው ተመልሰው ተደበቁ። በቁጥቋጠው ውስጥ ከርቀት ሲመለከቱ ደግሞ፤ ግንድና ቅጠሉ ሲርመሰመስ ተመለከቱ። ከዚያ አንበሶቹ እነሱ ወደ ተደበቁበት አቅጣጫ ሲመጡ፤ ሁሉም ወሽመጣቸው ተበጠሰ። ባዶ እጅ ከአንበሳ ጋር መግጠም መቼም አይቻልም። ያውም ከሁለት አንበሳ። አንበሶቹ ከኋላ ግንድና ቅጠሉን እያተረማመሱ የሚመጣውን አውሬ በጥርጣሬ እያዩ ስለሚሸሹ ደግነቱ እነሱን ፈርተው የሚንቀጠቀጡትን አላስተዋሉም። ስለዚህ፤ መንገዳቸውን ቀጠሉ።

ግንድና ቅጠሉ በሚሰባበርበትና በሚንፃፅቡት አቅጣጫ ሲመለከቱም፤ ለቀጥር የሚታከት ዝሆን ተመለከቱ። ስለ ዝሆን ደግሞ የሰሙት አለ። ዝሆን ከፍተኛ የማሸተት ችሎታ አለው። እስከ ብዙ ርቀት ጠረን ማሸተት ይችላል። ምናልባት ደግነቱ ነፋሱ ወደነሱ አቅጣጫ ስለሆነ ጠረናቸው ላይደርሰው ይችላል። እንሸሽም ተባብለው ነበር። ግን፤ ከዚህ የዝሆን ረገጣና ወገራ ቢያልፉ፤ ከዚያ ደግሞ የአንበሳ ከንድና የጎሽ ቀንድ ይጠብቃቸዋል። ሁሉም ያው እንዳቅሙ ሰባብሮ፤ መጨረሻው ሞት ነው። ስለዚህ መሸሹ እንደማያዋጣ አመኑ።

የዝሆን መንጋው በኩንቢው ውኃውን ሰውነቱ ላይ እየረጨ፤ ውኃው ውስጥ ለብዙ ሰዓት ቆየ። አንድ ዝሆን እንዲያውም፤ ድንጋይ ተደግፎ የተቀመጠውን ምንሽር ጠመንጃ ወደ ላይ በኩንቢው አንሥቶ አይቶ መልሶ አስቀመጠው። የሱ ማደኛ መሆኑን ቢያውቅ ኖሮ ወደ አመድነት ይለውጠው ነበር፤ ነገር ግን አላወቀም። ስለዚህ ጠላቱን አንሥቶ መልሶ አስቀመጠው።

ደልቲና ጓደኞቹ ይህንና ይህን የመሳሰለውን ችግርና አደጋ አምልጠው፤ ቀንቷቸው ከታላላቅ አራዊት ውስጥ ከገደሉ ደግሞ በማግበረሰባቸው የሚያገኙት የጀግንነት ክብርና መገላ፤ ልብን ያማልላል። ከወንድነት ማረጋገጫውም ውስጥ ዋናው በጠላትነት የሚያዩትን የማግበረሰብ አባል መግደል ሲሆን ከዚያ የሚቀጥለው ደግሞ አውራሪስ፤ ዝሆን፤ አንበሳ፤ ጎሽ፤ ቀጭ...መግደሉ ነው።

በሌላ ቀን ደልቲ ገልዲና ጓደኞቹ አደናቸውን እንደ ጀመሩ፤ ከመንጋ የተለዩ ጎሾችን ተመለከቱ። ሁሉም በየተራ እያነጣጠረ ተኩሰ። የቀሩት ጎሾች ሲሸሹ፤ ሦስት ጓደኞቹ ብቻ ሦስት ጎሽ ገደሉ። ከነዚያ ውስጥ ደግሞ የመጀመሪያው ገዳይ ደልቲ ገልዲ ሆነ። የገደሉት፤ ባልገደሉት ላይ ጀግንነት ተሰማቸው፤ አቅራቢ ፎክሩ።

ለአደን በሄዱ በሦስተኛው ሳምንታቸው ደግሞ ከርቀት የቀጭኔ መንጋ ተመለከቱ፤ ቀጭኔ ከርቀት ማየት ስለሚችል እንዲህ በዋዛ ግደን ስለማይቻል እምብዛም ተስፋ አጡ። ገልዲ ግን፤ በየት እንደሄደ ጓደኞቹ እንኳ ሳያዩት ከቀጭኔዎቹ እይታ ውጭ በመሆን ሥራቸው ድረስ መጠጋት በመቻሉ፤ በምንሽር ጠመንጃው አንዱን ቀጭኔ በሁለት ጥይት ወርቅን በጥሶ አንበረከከው። ጓደኞቹ ሲመጡ ከቀጭኔው ጀርባ ላይ ወጥቶ ጠበቃቸው።

ደልቲ ገልዲ፤ አንድ ሳምንት ባልሞላ ጊዜ ውስጥ የጎሽና የቀጭኔ ገዳይ ሆነ። ወደ መንደራቸው ሲመለሱም የመንደሩ ልጃገረዶች ለገዳዮቹ፤ በተለይም ለጎሽና ቀጭኔ ገዳዩ፤ ጨዋታቸውን በአንገቱ አጠለቁለት። በየዘመዶቹም እያቅራራና እየፎከረ ሲሄድ በግና ፍየላቸውን እያረዱ፤ ጀርባው ላይ ደሙን አፈሰሱለት። ለወራት ያህል ምግቡ ደምና ወተት፤ ሥጋና ማር ሆነ። በዚህ ደግሞ፤ አባቱ ልጃቸው እሳቸው እንኳን ያልቀናቸውን የጎሽና ቀጭኔ ገዳይ በመሆኑ ኮሩበት።

ብዙም ሳይቆይ ደልቲ ገልዲ በሐመርና በሙርሲ ማግበረሰቦች መካከል በተፈጠረው ግጭትና ጦርነት እንደ ጉርኑክ እየዘለለ በመዋጋት፤ ሁለት ሙርሲ ገድሎ መሣሪያቸውን በመማረኩ፤ ደረቱን በመተልተል፤ ራሱን በቀይና በነጭ አና አፈር በማስገጥ፤

በአንገቱ ከደረደረው ጨሌና በእጆቹ ካጠለቃቸው አንባሮች ሌላ፤ በወገቡ በታጠቀው ዝናርና መያዣዋ በሚያንጸባርቀው ቤልጅግ ጠመንጃ ከአካባቢው ኗሪ ልዩ ክብር ተጎናፀፈ፤ የመንደሩ ልጃገረዶች ቀርቶ ከመንደሩ ራቅ ያሉትም ልጃገረዶች ሳይቀሩ በዝናውና በቁመናው በመመስገ፤ የመጀመሪያውን እፍታ በየጫካው አጉረፋለት። ከመርሲ ማኅበረሰብ በዘረፋቸው ክብቶችም መሣሪያ ገዛና በረቱን በክብት ሞላ። ሁለት ሚስት አግብቶ፤ የአባቱን ምቹትም አሟላ። አባቱም ምንም እንኳን ከዳሰነች ማኅበረሰብ ጋር በተደረገው ጦርነት ቢሞቱም፤ የአባቱ ደም መላሽ ለመሆን ቻለ።

ደልቲ ገልዲ ስሙ እየገነነ ሲሄድ፤ የእሱም ልብ እያበጠ ሄደ። መቼም ሲመጣ በላይ በላይ ነውና፤ የላላና ሻንቆን መንደር ሰዎች ከብት እየሰበረ ያስቸገረ አንበሳ ለማደን ሁሉም በቡድን በቡድን ጫካ ሲገባ፤ እሱ ግን፤ «በእኔ በኩል ብቻዬን እበቃለሁ» ብሎ፤ ከነመሣሪያው ለአደን ተሰማራ። ሁሉም ቦርጆን (አምላክን) እየተማፀነ፤ የአንበሳው ገዳይ ሆኖ እንደ አባያ በሬ ለመንገጥ ለል ሲመኝና ፍለጋው ሲጧጧፍ ውሎ የጥይት ተኩስ ተሰማ፤ ወዲያው አንበሳው ተገደለ ተባለና ገዳዩ ማን እንደሆነ አንዱ ሌላውን ሲጠይቅ፤ «ደልቲ ገልዲ፤ የተኛ አንበሳ አልገድልም ብሎ (ጎፈር) ብሎ ቀስቅሶ አስነሥቶ፤ አገርቶ ወደ እሱ ሲዘልበት በሚያስደንቅ ፍጥነት መሣሪያውን አቀባብሎ፤ በሁለት ጥይት፤ ልሳኑን ዘጋው» ተባለ።

ልጃገረዶች፤ «ይኸዋ አላልኩሽም!» ሲባባሉ፤ «እኒ እሱ ምኑ ነው ይሄን ያህል!» እያሉ ያናንቁ የነበሩት ጎረምቶች እንኳን ሳይቀሩ፤ አንገታቸውን ደፉለት፤ እረኞች፤ ልጃገረዶች በስሙ ዘፈኑለት፤ ሌላው ቀርቶ የመፎከሪያ በሬው ከሌሎች ክብቶች በልጠ ተንጉማለለ። ደልቲ ገልዲ፤ ከግዙፉ የቡስካ ተራራ ይበልጥ ገዝፎ መታየት ጀመረ። በዚህ ሰሞን ነበር ሁለት እንግዶች ወደ መንደራቸው የዘለቁት።

* * *

ደልቲ ገልዲ በራሱ የሚተማመን ጀግና በመሆኑ በዚህ ዓለም ላይ ከእሱ በላይ ሰው ያለ አይመስለውም። ስለሆነም፤ የሚፈልገውን

አጣለሁ የሚል ቅንጣት ታህል ጥርጣሬ የለውም። በስሙ ሲዘፈንና ሲዘመር፤ ጥርሱን እየፋቀ በርኳታው (መቀመጫው) ላይ ቁጭ ብሎ ወይንም ጋደም ብሎ መዝናናት ነው።

ጀግንነት ከሀብት ጋር ገና ዕድሜው ሳይገፋ፤ «ቤት ለእንበሳ» ሲል «እንበሳ እሠር» ብሎ፤ ተቀብሎታል። በእርግጥ እያንዳንዱ የሐመር ጓዳ ላጠቃላይ ማኅበረሰቡ ግልጽ ነው። ተካፍሎ መመገብ፤ ተሰባስቦ መጨፈር፤ ተከባብሮ መኖር፤ ጠላትን በጋራ ማጥቃትና መደናነቅ የማኅበረሰቡ ወግና ልማድ ነው። ደልቲ ገልዲም የዚህ ባህ አባል ማጥቃትም ሆነ ንብረት መቀማት ከብሩን ለውርደት፤ ሀብቱን ለጥፋት ስለሚያበቃ ከልጅነቱ ጀምሮ ከብርንፍ መብትን በጥንቃቄ መያዙንና ተከባብሮና ተመካክሮ መኖርን ሊዘነጋ አልቻለም።

ደልቲ ገልዲ፤ በዚያን ሰሞን ወደ መንደራቸው የመጣችውን እንግዳ የተመለከታት በኩራት ነበር። የለበሰችውን ጨርቅና የምትሸተው ቃና ከአካባቢው ልጃገረዶች ጠረን የተለየ በመሆኑ ራቅ ብሎ ነው ያስተዋላት።

«እንደ ሐመር ሴቶች ቆዳ የማትለብሰውና ጭኖቿን የማታሳየው ምናልባት የሚያሳፍር ነገር ቢኖርባት ይሆናል» ብሎ፤ ከመገመቱም በላይ የሴትነት ጠረኗን የዋጠው ሽታ አስጠልቶት ነበር። በተደጋጋሚ ቀናት እንዳያትም በሚኩርፍ ነገር መተጣጠቧ ብልግናዋን ከማረጋገጡም በላይ መጥፎ ጠረኗን ለማጥፋት መሆኑን አምናበታል።

የሐመር ልጃገረዶች በውኃ አይታጠቡም። «ብልታቸውን ውኃ ከነካው መካን ይሆናሉ» ስለሚባል፤ በጣም ነውር ነው። ይህችኛዋ እንግዳ ግን አልፎ አልፎ ብቻ ሳይሆን ዘወትር ስትተጣጠብ ያያታል። «መካንነቷ መቼም የማይቀር ነው። ግን ሴት ሆና ስትተጣጠብ የማታፍር ምኒቱ ባለጌ ናት?» እያለ ኮንኗታል። ሌላውም እንደሱ በድርጊቷ ጠልቷታል።

ሆኖም እሱ የጀግኖች ጀግና ነው፤ እንዲህ ዓይነቷን ባለጌ ልክ የማግባቱ ኃላፊነት ከሱ ትከሻ ላይ የወደቀ ነው። ስለዚህ፤ እንግዳይቱን በግርፋትም ቢሆን ሥነ-ሥርዓትን ሊያስተምራት ይችላል።

ይህን ለማድረግ ደግሞ፤ እሷን ማግባት አለበት። ካለበለዚያ ዝንቧንም እሽ ማለት ላይችል ነው። ደግሞክ የሱ ሚስቶች በመልካቸው ጥቋቁሮች ናቸው፤ ስለዚህ ነጭ ሚስት ያስፈልገዋል። ሀብቱ እንደሆነ የትየለሌ ነው፤ ሦስት በረት ከብት፤ በየጋጡ ብዛት ያለው ፍየል፤ በየሜካው ለቀጥር የሚታከት ቀፎ አለው። በዚያ ላይ የቀጭኔ፤ የጎሽ፤ የአንበሳና የሰው ገዳይ ነው።

ስለዚህ፤ ይህችን ባለጌ ለማረቅ እንዲችል እሷን የራሱ የሚያደርግበት በቂ ሀብት አለው። እና፤ የሚጠየቀውን ጥሎሽ ከፍሎ የሱ ንብረት ካደረጋት በኋላ ቢቀጣት ጠያቂ የለበትም። ለዚህ ሁሉ ግን፤ ሚስቱ እንድትሆን ማድረግ እንዳለበት አመነ። አብሯት የመጣው ከሉ ሆራ እንደሆነ ምኒም እንዳልሆነ አረጋግጧል።

አንድ ቀን ካርለትና ከሉ ሆራ ሲጨዋወቱ ደልቲ ገልጺ፤ «ነጋያ» ብሎ አጠገባቸው ለመቀመጥ ይዞት በሚዞረው በርከታ ላይ መሳሪያውን ጭናቹ መሃል አድርጎ ተቀመጠ። ከዚያም፤ «ባል አለሽ?» ብሎ በቋንቋው ጠየቃት። ይሉኝታና ፍርሃት የሐመርን ተወላጅ ሲያልፍም አይነካካውም። ደግሞስ ሰው ሰው ነው። ያውም እሱ ጀግናው። ከሉ ሆራ ያለውን ለካርለት ተረጉመላት።

«የለኝም» አለችው። ካርለት በቀኝ እጇ ግንባሯ ላይ የተበታተነውን ጸጉር ወደ ጓላዋ እየመለሰች።

«አባትሽ ስንት ከብት አለው?» አላት፤ ደልቲ።

«ከብት የለውም፤ ፕሮፌሰር ነበር። ስለዚህ ደመወዙ...» ፕሮፌሰር፤ ደመወዝ ያለችው ሊገባው አይችልም። ከባለጌ የሚጠበቅ ተራ የተራ ነገር ይሆናልና ስለሱ ማሰብ አያስፈልግም።

«ቀፎና ፍየልስ?» ጠየቀ ደልቲ።

«የለውም» አለች። አባቷ ደሃ ቢሆን ነው ማለት ነው ወደዚህ የላካት ብሎ አዘነላት። በሐመር ማኅበረሰብ ሀብት ማለት ከብት፤ ፍየል፤ ቀፎ ነው። ከዚህ ውጭ ደመወዝ፤ ሺላ፤ መኪና ብሎ ሐተታ፤ የሚገባው የለም።

ደልቲ ገልጺ በክልሉ የሀብት ሁሉ ባለቤት አባወራው እንደሆነ አላምሮ ያውቃል። ስለዚህ፤ እንግዳዋን ስለ እናቷ መጠየቅ አያስፈልግም። ደግሞ ሴትን፤ «ሀብት አላት ወይ?» ብሎ መጠየቅ ነውር ነው። የእንግዳዋን አባት ሁኔታ እንደሆነ ጠይቆ፤ ድህነቱን ተረድቷል።

ደልቲ ገልጺ በእሱና በእንግዳዋ አባት ሀብት መካከል ያለው ልዩነት የሰማይና የምድር ያህል ሰፍቶ ታየው። ለምግብ ማቅረቢያ፤ ለመኝታ የምትጠቀምበት፤ በተለይም ማታ ማታ «ፋ» የምታደርገው መብራትና ብልጭልጭ ቅራቅንቦዋ፤ ከሱ ንብረት አንፃር ሲታይ ጠጠርና ተራራን ማወዳደር ቢሆንም፤ አባቷ ሀብቱን ለምን ለእሷ እንደተወላት ግራ ገብቶታል። የሱ ወገን የሆኑት የሐመር ሴቶች የግሌ የሚሉት ሀብታቸው የሚለብሱት ቆዳ፤ ጨሌና አንባራቸውን ብቻ እንደሆነ ጥርት አድርጎ ያውቃል።

ያም ሆነ ይህ ግን፤ እንግዳዋን አግብቶ በግርፋት መግራት እንዲችል ሊያገባት መፈለጉን ለሽማግሎች ማማከር አለበት። ሽማግሎች የሚሉት ባይታወቅም ብልግናዋን ገልጾ ሊገራት እንደሚፈልግ ሲነግራቸው እነሱም ይህን ስለሚረዱ ተቃውሞ እንደማይኖራቸው ተማምኗል። አንድ ግን ግራ የገባው ጉዳይ አለ። ጋብቻውን ሽማግሎች ቢቀበሉት «ልጅቱን ለማግባት፤ አባቷ የት ተገኝቶ በሽማግሎች ይጠየቃል? ጥሎሹንስ እንዴት ወስዶ ከችግሩ ይላቀቃል?» ብሎ አሰበ።

ይህ ከሆነ በኋላ ግን፤ ብዙም ሳይቆይ ደልቲ ገልጺና ካርለት በምሽት ጭፈራ ተገናኙ። ካርለት ያ አስደናቂ ጥያቄ ሲጠይቃት የነበረው ወላንሳ እየዘለለና እያሸበሸበ ሲደንስና ሲሥቅ፤ ደጋግማ ስታየው ሁሉን ነገር በተለይም ስለሱ የሚባለውን ሁሉ አስታወሰች። ስለዚህ፤ ዛሬ ይህን ስሙ በሐመር ሰማይ ላይ የሚንሳፈፍ ሰው ማንነት ግወቅ አለባት።

ያም ሆኖ ግን ካርለት ስሜቷ ለሁለት ተከፈለባት። በአገሯ ምን ዓይነት ውበትና ጠባይ ያላቸው ወንዶች በሴቶች እንደሚፈቀሩ፤ ከሞላ ጎደል ታውቃለች። እሷም ብትሆን በአፍላው የወጣትነት ጊዜዋ የነበራት የስሜት ቅብጥብጥነትና በምታፈቅረው ወንድ ላይ

ታጠምደው የነበረውን መረብ አስታወሰች። ሆኖም ይህ ሰው እዚያ ከምታውቃቸው ሰዎች በብዙ መልኩ ይለያል። ለነገሩ የደልቲ ውበት ጭጋግ ለብሶ ይታያል፤ ያውም ይኖራል ብላ ያልገመተችው ውበት።

የሐመር ልጃገረዶችን ሕሊና ያማልላል ተብሎ የሚደነቀውን ልብ-መሉ ወንድ ጭጋጉን በታትና ሥነ-ውበቱን በትክክል መቀጠር አለባት። የለንደኑ፣ የቦኑ፣ የማንቸስተሩ... ወጥመዱ ያለውን የመያዝ ችሎታም መፈተን ይኖርባታል።

እንደ ባልጩት ድንጋይ የለሰለሰውን ገላውንና በጨረቃ የሚያንፀባርቁት ጥርሶችን ባሰበች ቊጥር ጥርት-ጎላ እያሉ ታይዋት። ስለዚህ፣ ማራኪውና የመጨረሻ ዓይነት የጭፈራ ምት መጀመሪያው ጊዜ መቃረቡን ስታውቅ፣ ሐሳቧን ተግባራዊ ለማድረግ ለሩጫ እንደሚዘጋጅ ሯጭ አደፈጠች።

ያን የወቅቱን ወላንሳና ቀብራራ ሐመር ጠብቃ ለዳንስ ስትጋብዘውና እያኮበኩበ፣ አየሩን በመቅዘፍ ቀርቦ ጥቁሩ ጭኑ ከነጩ ጭኗ ሲተሻሽ፣ ሸካራና ጠንካራ እጆቹ ትከሻዋን ሲይዙ፣ ስሜቱ በስሜቷ ውስጥ ሲሟሟ፣ ያለችበትን ቦታና ሰዎችን በመዘንጋት የሚያቃጥል፣ የሚነዝርና በሰመመን የሚያሰጥም ስሜት እንደ ተሰማት፣ ከራሷ ቊጥጥር ውጭ ሆነች። ስለዚህ፣ ሁሉን ነገር ዘንግታ ተንጠራርታ አንገቱን በማቀፍ ከንፈሯን ከከንፈሩ ጋር ለማላተም ተጣጣረች፤ ደልቲ ግን፣ በጠንካራ እጆቹ እጇን ያዝ አድርጎ፣ የዳንሱን ቦታ ጥሎ፣ ወደ ጫካ ይዟት ገባ፤ ጥቁሩና ነጭ አባይ ጫካ መሃል ተገናኙ።

ደልቲ ገልጺ ከእንግዳዋ ጋር ግንኙነት ከፈጠረ ጊዜ ጀምሮ፣ በተለይም በጭፈራ ቦታ፣ በሁለቱም መፈቃቀድ ግንኙነት ማድረጋቸው ቢቀጥልም በእንግዳዋ ላይ የሚያየው ባሕርይ ይበልጥ ግራ እያጋባው መምጣቱ አልቀረም። የእንግዳዋ ሰውነት እጅግ ለስላሳ ከመሆኑ የተነሣ እንኳን ተገርፋ ሲነኩት የሚላጥ ይመስላል። እጅና እግሯ በአጠቃላይ ሁለመናዋ መለስለሱ አስገርሞታል። «እንዴት ነው ይህች ሰው ሳታርስ፣ ሳትፈጭ፣ የከብቶችን እበት ሳትጠርግና እንጨት ሳትለቅም ነው የኖረችው!» በማለት ተደንቋል።

አንድ ወቅት ሐመሮች ግብር አንከፍልም ብለው አመፁ። ቢቻል በስምምነት ካልተቻለ በኃይል እንዲያስገብሩ አፄ ኃይለ ሥላሴ የሠለጠነ ወታደር ወደ ሐመር ይልካሉ። በዚያ ወቅት፣ ሐመሮች ባላሰቡት ጊዜ ጥያቄውን በወታደር መልእክተኛ ይጠየቃሉ። ሆኖም ግን ፈቃደኛ አለመሆናቸውን በመግለጻቸው ውጊያ ተጀመረና የሐመሮች ሕይወት የሆነው የከስኬ ወንዝ ከሞላ ጎደል በወታደሮች ተያዘ። ሐመሮች በለመዱት ክልል ከቋጥኝ ቋጥኝ እየዘለሉ ኋላ ቀር በሆነው መሣሪያ ጠንክረው ቢዋጉም በመትረየስና በተሻለ መሣሪያና ስንቅ በመምጣት በከስኬ ወንዝ አሸዋ ጉድባ ሠርቶ ጥይት የሚያዘንብባቸውን ኃይል መቋቋም ተሳናቸው።

በዚህ መልክ ጥቂት ቀን እንደ ቆዩ በውኃ ጥምና ስንቅ ማጣት ሐመሮች እየተጠቁ የመላ ያለህ ሲባል ለአውሬ አደን የመጣ መንገደኛ በጦርነት ለእነሱ በመርዳት ሲታኩስ ሰነበተ። ልብ ያላሉት እንግዳ ወታደሩ የመሸገበትን ሲያስተውል በወንዙ ጠርዝና ጠርዝ ባሉት ዛፎች ብዙ ቀፎዎች ተሰቅለው በማየቱ ዒላማውን እዚያ ላይ በማድረጉ ከቀፎው ተረብሸው የሚወጡት ንቦች ወታደሩን ጉድጓዱ ድረስ በመግባት ቁም ስቅሉን ስላሳዩት ከምሽጉ እየዘለለ ለመውጣት ተገደደ። ሐመሮች ከምሽጉ የሚወጣውን ወታደር ከላይ እየቀለቡ ሲያስቀሩ እንደ ቆዩ የእሩምታ ተኩስ ቀልጦ፣ በተኩሱ ሽፋን ወታደሮች በመሸሻቸው ከስኬ ወንዝን ማስመለስ ተቻለ። ግጭቱም ሳይደገም በእርቅ አለቀ።

ሐመሮች ያን ጸጉረ ልውጥ መንገደኛ ከሞት አትርፈውታል። እሱም በተራው ይከፍለዋል ብለው ከጠበቁት በላቀ ሁኔታ ውለታውን መለሰላቸው። ስለዚህ መንገደኛውን ከብት በመስጠት እንደ አባት የሚመርጠው ሽማግሌ፣ ዘመዶች የሆኑ ልጃገረዶች

እንደሚገርፉለትና ሚስት እንደሚያገባ፤ እንደ አንድ የሐመር አባልም እንደሚቈጠር በመግለጽ ስለ ለመኑት መንገደኛው ትንሽ ካቅማማ በኋላ ሆኖ የባሰውና ተስፋ የቂረጠ ስለነበር ተስማማ።

መንገደኛው፤ አመጣጡ ከወደ መንዝ ነው። ለስሙ ዘሩ የባላባት ይሁን እንጂ እሱም ሆነ ቤተሰቦቹ የነጡ ድሆች ነበሩ። ስለዚህ ቋት ለማይሞላው ሕይወቱ ደፋ ቀና እያለ፤ በእርሻ ቀንና ምሽት ሲባዝን ኖረ። ከልጅነቱ ጀምሮ ሠርቶ ከሚከበረው፤ ገሎ የሚደነቀውና ከበራታን የሚያገኘው ሲልቅ ሲያይ ኖሯልና ጀግና ተብሎ መከበሩና ወገኖቹንም ማስከበሩ ሕሊናውን እያሸፈተበትና ልቡን እያቆመበት መጣ። በተለይ ወደ ደቡብ ተጉዘው የአንበሳ፤ የጎሽ፤ የዝሆን...ገዳይ እየተባሉ የሚመለሱት፤ በአካባቢው ያላቸውን ከበራታ ሲመለከት አንዳንዴም ከብት ውኃ ለማጣጣት ወይም ልብሱን ለማጣብ ወደ ምንጭ ውኃው ወረድ ባለ ቊጥር፤ የገዳይ ሚስት ተራ ሳትጠብቅ ገብታ ውኃውን ቀድታ እንስራዋን በመሸከም፤ ቀሚሷን ሳብ ሳብ አድርጋ እያንጐራጐረች ሞንደል ሞንደል እያለች ስትሄድ፤ ተራ ጠባቂ ሴቶች፤ «...አረ ኤዲያልኝ...አኮራታ...ወይ ነዶ...የኛዎቹማ ወንዶች ምድጃ ለምድጃ፤ (ሽሮው ቀጠነ) ይበሉ...አይ ሱሪ እቴ...አረ እንዲያው ወይ ነዶ! አንሶ አሳናሽ...መቅ ሁላ» ሲሉ አንገቱን ደፍቶ ሲሰማ አንጀቱ እየተከማተረ፤ ልቡ የገበታ ውኃ እየሆነ፤ ቤቱም ቤት አልመስለው እያለ (ከርሞ...ቆይ ከመንፈቅ ወዲያ...እሄዳለሁ» ሲል ኖሮ፤ እንደሱ ልባቸው ከኮበለለው ጋር ዘጠኝ ሆነው ስንቃቸውን ቋጥረው በድብቅ ጉዞ ጀመሩ፤ ወደ ደቡብ ኢትዮጵያ።

ከጉዞው ሦስት ዓመታት በፊት መሆኑ ነው፤ ጥር ላይ ይሄው መንገደኛ በአጎቱ ልጅ ሠርግ ጊዜ ነጠላውን አጣጥፎ ሲያስተናግድ የደም ገንቦ የሆነች ዓይን አፋር ወጣት ለዘፈን እንድትገባ ስትለመን ማስተናገዱን ትቶ ትኩር ብሎ ተመለከታት። ልጅቱ አንገቷን ሰበር አድርጋ፤ ነጠላዋን ከትከሻዋ አውርዳ ወገቧ ላይ ስታደርግ፤ እሱ ደግሞ አንገቱን ሰገግ አድርጎ፤ እሷን ለማየት ተንጠራራ። ከበሮው ድል...ድል...ድል እያለ ሲመታና ጭብጨባው ቀልጦ፤ «...እንዴነሽ ገዳዎ...» ሲባል፤ ወጣቷ እግሯንና እጇን በስልት እያንቀሳቀሰች፤ ስታሸበሽብ ቆየችና፤ «አሆ...ዎ» ብሎ፤

አቀንቃኝ፤ «ደርብ፤ ምታ...» ሲል፤ ልጅቷ እንደ ባሕር ቀጤማ ትውረገረግ ጀመር።

ይህ መንገደኛ በልጅቷ ውበትና እንቅስቃሴ ተደንቆ፤ በመፍዘዝ ሲመለከታት እንደ ቆየ፤ አንዳች ነገር ልቡን ነሸጠውና ዘሎ ዘፈኑ ውስጥ ሲገባ፤ ጭብጨባው ቀለጦ። ልጅቷም ልቧ ሞላ። ሁለቱም ገጠሙ። መንገደኛው እስክስታውን እየወረደ ያያታል፤ እሷ ግን ዓይኗን እያስለመለመች ትውረገረጋለች። እሱ ቀስ በቀስ እየፈዘዘ መጣ፤ መዛወዙን አቆመና ባለበት ቆመ፤ ልጅቷ እስክስታ የገጠማትን ሰው ምት ዓይኗን ገልጣ ለማየት ስትሞከር ቆሟል። ትኩር ብላ ትመለከተችው።

ከዘፈኑ ከወጡ በኋላ ያጎቱን ሠርግ ረሳ፤ ማስተናገዱንም ተወው። ልጅቷ በሄደችበት ሁሉ የሚከተል ያሳደገችው ውሻ ሆነ። ሲነካት ስትሸሸው፤ ሲቆነጥጣት ስታመናጭቀው ቆዩ። እሱ ግን በማመናጨቋ የሚበረግግ አልሆነም። ይባስ ብሎ ሌሎችን ጐረምሶች እየገላመጠ ሲከታተላት እንደ ቆየ፤ ለሽንት ወጣ ስትል አብሮ ተከትሏት ወጣና ስትመለስ አድፍጦ ያዛት፤ ወዲያው ወደ ታዛው ይዟት ወደቀ። አንገራገረች በኋላ ግን...

ከዚች ወጣት ጋር ግንኙነታቸው በስርቆሽ ቀጥሎ እንደ ሰነባበቁ ወላጆቿ ለሁለተኛ ባል ዳሯት። ሲፈልግ፤ ሲያስፈላግ ከርሞ፤ አንድ ቀን ድንገት ከቅዳሚ ገበያ ሲመለስ ተገናኙ። ያለፈውን ፍቅሯን ያውቃልና ገና ሲያያት ልቡ ሞላ፤ ናፍቆቱ አገረሸበት። ሰላምታ ከተለዋወጡ በኋላ፤

«...እህሳ» ሲላት።

«አሁንማ የጀግና ሚስት ነኝ...የገዳይ ባለቤት» ብላ፤ በኩራት መንፈስ ፊት ነስታው ከሄደች ወዲህ እሱም፤ «ገዳይ መባል አለብኝ» ብሎ፤ ውሳኔውን አጠናክረ።

ረጅሙን ጉዟቸውን የጀመሩት በእግር ሲሆን፤ በመጀመሪያዎቹ የጉዞ ቀናት መንገዱ ተገፍቶላቸው ነበር። በኋላ ግን፤ ቀስ በቀስ ጉዟቸው የኤሊ ጉዞ ሆነ። ውኃ ጥሙ፤ ረሃቡ፤ ድካሙ ጥንዝል

ቢያደርጋቸውም፤ በተለይም ወይጦና ተልተሌ በረሃ ላይ ሲጓዙ አቅጣጫቸውን በመሳት በአዙሪት ኃይል ወደ መጡበት ሲመለሱ ከቆዩ በኋላ በአጋጣሚ በቅሎ ከጫኑ መንገዶች ጋር ተገናኙ። ያጋጣሚ ጉዳይ ሆኖ የሚሄዱበት አካባቢም አንድ በመሆኑ አንድ ላይ መጓዝ ጀመሩ።

ነጋዴዎች አቅጣጫ እንዳይጠፋባቸው በመኝታ ጊዜ እግራቸውን ወደ መጡበት፤ እራሳቸውን ወደሚሄዱበት አቅጣጫ ከማድረጋቸው ሌላ፤ አቅጣጫቸውንም ለማወቅ ባላ እየተከሉ ምልክት በማድረግ፤ ከብዙ ውጣ ውረድ በኋላ ባከ ከተባለው ከተማ በሦስተኛ ወራቸው ደረሱ።

ባከ ከደረሱ በኋላ፤ ለአውራ አደን መምጣታቸውን በመግለጽ ከባህላዊ አሳዳኞች ጋር ተገናኙ። አሳዳኞች ሁለት ምንሽርና አንድ ቤልጅግ ጠመንጃ ያላቸው ሲሆን፤ መንገዶቹም የተለያዩ ቊጥር ያለው የምንሽርና የቤልጅግ ጥይቶችን ከመያዛቸው ባሻገር የማርትሬዛ ብር ይዘው ስለመጡ፤ ከአሳዳኞች ጋር በቀላሉ ተግባብተው ወደ በረሃ ወረዱ።

ምንም እንኳን ከማጎ ወንዝ ሲርቁ በውኃ እጦት ቢቸገሩም፤ አውራ እያደኑ ጥብሱንም፤ ጥራውንም፤ ቋንጣውንም፤ አልፎ አልፎም በሰውንም እየተመገቡ ችግሩን እየተቋቋሙ ቆዩ።

በመጨረሻም ባመጡት ጥይትና በተውሶ መሣሪያ እንደ ዕድላቸው ኃሽም፤ አንበሳም፤ አውራሪስም በመግደል ተጠባብቀው ለሁለት ወር ከሳምንት በረሃ ቆዩ።

ሁሉም ቀንቷቸው አውራውን ከገደሉ በኋላ፤ የነገው የጀግንነት ገድል ታሪክ በየቀኑ ሲያስተጋባ ወንዱ አንገቱን ሲደፋ፤ ሴቷ አይታቸው ስትሸረመም፤ ሽማግሌች (ጀግና ነው! ወንድ...) እያሉ ሲያወድሷቸው፤ ሚስቶቻቸው ከአካባቢው ሴቶች ልዕልና አግኝተው ሲያንጉራጉሩላቸው እየታያቸው፤ በደስታ እየሸለሉና እያቅራሩ የመልስ ጉዞ አደረጉ። ከዚያም፤ ካሳዳኞች ጋር የመለያያ ግብዣ አልጋ ከተባለው መንደር አቅራቢያ አደረጉ።

በመጨረሻም፤ መንገዶች ከያዙት ጥይትና ማርትሬዛ ብር ከውላቸው ተጨማሪ ለአሳዳኞች ሸልመው፤ ተቃቅፈው በመሳሳም ተመራርቀው ተለያዩ።

አሳዳኞች ግን፤ የባከን አቀበት ጉዞ እንደ ተያያዙ የጠጡት መጠጥ ለአደን የመጡት ሰዎች የያዙትን ጥይትና ብር እንዲያስታውሱና እንዲጉመገፍ አደረጋቸው። መንገዶቹ ከአልጋ መንደር ያስመጡትን የአበሻ አረቄ እየጠጡ ሲያቅራሩ ቆይተው በያሉበት መጠጥ ኃይል ተዳከመው ሲተኙ፤ ሁለቱ አሳዳኞች ተኩስ ከፍተው ሰምንቱን ገደሏቸው። አንዱ ግን እንደ ነብር አጓርቶ፤ አንዱን አሳዳኝ ከነጠመንጃው በማነቅ ከመሬት ደባልቆ ጥይቱን በጀርግንዱ ለቀቀበት። ከዚያም ከሁለተኛው ጋር እየተታኩሰ አባረረው።

ይሁን እንጂ፤ ከትንሽ ጊዜ በፊት አብረውት የነበሩት ሁሉ አልቀው፤ በዘጠኝ አስከሬን መከበቡን ሲያውቅ ፍርሃት አናወጠው። ሰማይ ምድር ዞረበት። «እየዩም ሲዳላ ነውና» እንባው ነጠፈ። ተስፋው ጨለመ፤ ጀግንነቱን ረሳው። የቀረው አማራጭ ምን እንደሆነ አያውቅም። ሙት መሃል ቢሆንም እሱም ከእንግዲህ ሙት ነው። ስለዚህ ዝም ብሎ ወደ ጫካው ሸሸ። ብርሃን ወዳየው ጨለማ ገባ።

ብቸኛው መንገደኛ፤ የት እንደሚሄድ ቀርቶ የት እንዳለ እንኳ አያውቅም። ብቻ መጓዝ ሆነ፤ «ወደ መንዝስ እንግዲህ በምን አባቲ እሄዳለሁ? እንዴትስ ብዬ የዘመዶቼን ዓይን አያለሁ? ምንስ የጣቸው እላለሁ? ሽረ እኔንም ጅቡ ይብላኝ፤ ካለ ምስክር የቀረሁ ከት ነኝ» እያለ፤ አቅሙ እስከቻለ ተጓዘ።

መንገደኛው በመጨረሻ ሲደክመው፤ «አይ ሞኝነቱ አሁን እንዲህ መልፋቱ ማን እንዲገለኝ ፈልጌ ይሆን? አውራው በላኝ፤ ረሃብ ገደለኝ፤ ሰው ገደለኝ ላልተርፍ ምን አስፈራኝ? እንዲያው እኮ ይገርማል! ያለሁበትንና የምሄድበትን አላውቅ፤ እና መሞቴን እረስኹ ለመኖር ምን አቃኸኝ፤ ያሻው ይገላግላኝ» ብሎ፤ መተኛቱን ያስታውሳል። ሲነቃ ግን፤ ጥቋቁር ጠብደሎች ከበውታል። መሣሪያ እንገተዋል። ጦር፤ ጩቤ፤ መጥረቢያ የያዙም ይታዩታል። አማትበ መልሶ ዓይኑን ከደነ። ሰዎቹ ግን ጠቆም ጠቆም እያደረጉ እንዲነሣ

አደረጉት። ሁሉንም በየተራ አያቸው፤ እንኳን የሚያውቀው ሊኖር፤ የሚሉትም አልገባውም። በሐሳቡ፤ «እንግዲህ መሞቱ ላይቀር በምን እንግደልህ በመሣሪያ ነው፤ በጦር እያሉ እስኪጠይቁኝ ነው የምጠብቀው? ስታገላቸው እምታለሁ» ብሎ ግብግብ ገጠመ። ትንሽ ታግሎ ቢያስቸግራቸውም፤ ከመሬት ደባልቀው ጉሮሮው ላይ መሣሪያ ደገነበት። መንገደኛው፤ «ለካ የመጨረሻው ዕድሌ በጥይት መሞት ኖሯል!» ብሎ ዓይኖቹን ጨፈነ።

ሐመሮች መሣሪያና ጥይት ከምንም ነገር በላይ ይወዳሉ። ተኳሾችም ናቸው። በማንም ላይ ግን ቃታ በድንገት አይስቡም። የሚገድሉትን ሰው ማንነት ለይተው ማረጋገጥ አለባቸው።

የሚገድሉት «ቢታው» እንዲገድሉ የፈቀደላቸውን ነው። ቢታ ማለት ጥንት የነበረ ሲሆን፤ ሲወለድ በግራ ብብቱ ንብ፤ በቀኝ ብብቱ እበት ይዞ የተወለደና ከቦርጆ (አምላክ) ጋር ማገበረሰቡን የሚያገናኝ ቅዱስ ሰው ነው። ብለው ስለሚያምኑ ቢታው ካወጣላቸው ደንብ ዝንፍ ሳይሉ ለዓመታት የኖሩ ናቸው።

እንግዳው የሙርሲ፤ የማሌ... ማገበረሰብ አባል ቢሆን ኖሮ ቢታው እንዲገድሉ የፈቀደላቸው ስለሆነ ይገሉት ነበር። እንግዳው ግን የተለየ ነው። ስለዚህ ሳይገሉት ቀሩ። እንዲያውም የደከመ ሰውነቱን የከብት ደምና ወተት በማጠጣትና ፍየልና በግ በማረድ፤ ያን እየሰበቁ መረቁን እንዲጠጣና ሥጋውንም እንዲበላ በማድረጋቸው፤ በአጭር ጊዜ ውስጥ እንዲያገግም አደረጉት።

ከዚህ በኋላ ግን፤ ሐመሮች ከመንግሥት ወታደሮች ጋር ባደረጉት ጦርነት ለእነሱ አብሮ ተዋጋ። መዋጋትም ብቻ ሳይሆን፤ በሱ ስልት ከእልቂት አዳናቸው። ለዚህም ለፈጸመው ትብብር ከብት ዘሉ፤ ልጃገረዶች ተገርፈውለት ሚስት አገባ።

የዚህ እንግዳ ሰው ስም አንተነህ ይመር ይባል እንጂ ከብት ሲዘል መጀመሪያ እጁ የረገጠበት ትንሽ ጥጃ ቀለሟን በማየት ጋልታምቤ ተባለ።

ጋልታምቤ ከሐመር ማገበረሰብ አባል ከሆነችው ሚስቱ አንዲት ሴት ልጅ ወልዶ፤ ቋንቋውን፤ አለባበሱን፤ አመጋገቡን ተለማምዶ ደስ ብሎት የሚኖር ሰው ሆነ።

ጋልታምቤ ሃያ ዓመት ሙሉ ሐመር ውስጥ ሲኖር የተቸገረበት፤ የተለየበት አንዳችም ሁኔታ የለም። ከቋንቋው ልዩነት በስተቀርም ይህ ነው የሚባል የጎሳ ልዩነት እሱ ከሚያውቀው የተለየ የለም።

በሐመር ማገበረሰብ ችግርን በሽማግሎች ምክክርና በማገበረሰቡ ነፃ ውይይት መፍታት እንጂ፤ ችግርን በተናጠልና በኃይል መፍታት በኗሪዎች በሙሉ የተወገዘ ነው።

ተመካከሮ፤ ተከባብሮ፤ ተፈቃቅሮ፤ ደካማና ጠንካራው ካለሥጋት የሚኖርበት ማገበረሰብ በመሆኑ እንግዳው ጋልታምቤ እንኳን እሱ ለልጅ ልጆቹም ከዚያ የተሻለ ዓለም አይመርጥላቸውም።

* * *

የሐመር ዕጽዋት ለምልመው፤ ንቦች ከአበባ ወደ አበባ እየተዘዋወሩና እየዘመሩ ሲቀስሙ፤ ከብቶች ጨሌ ሳራቸውን እያመነገኩ ሲያገሱ፤ እንቦሶች ቃጭላቸውን እያቅጨለጨሉ ሲቦርቁ፤ ልጃገረዶችም ማሳውን እያረሱ ሲያዘሙ፤ ልጆች እራቁታቸውን ሆነው በቀስት ጫካ ለጫካ ተሪ ለመግደል ሲሯሯሩ በሚውሉበት፤ ጉረምሶች ሹልሹላ፤ ሹርባ...ጸጉራቸውን እየተሠሩ «አኖ» በተባለው አፈር ሰውነታቸውን በማዥጉርጉር ለማታው ጭፈራና ድሪያ ሲዘጋጁ፤ የብልታቸውን ጸጉር እየተላጩ በመሽር ጊዜ የሚዘፍኑትን ዘፈን ሲያዘሙ በሚውሉበትና ሐመር የክቱን የተፈጥሮ ሕይወት ለብላ ኗሪዎቿን በምታስፈነጥዝበት ወቅት ድንገተኛ ሁኔታ ታየ።

ካርለት አልፈርድ ሰቀላ ቤት አሠርታ መኖር ከጀመረች ዘጠኝ ወር አለፋት። ከሷ በስተግራ ከሃያ ሜትር ላይ የከሉ ከብ ጎጆ አለ። በግቢያቸው የዱር አበባ፤ ቦዩ፤ ጉደሬ በቅሏል። ከነሱ ግቢ ራቅ ብሎ አለፍ አለፍ በማለት የሐመሮች መኖሪያ ይታያል። ካርለት ቤቷ ሆና ፀሐይ ስትወጣ ከፊት ለፊት፤ ስትገባ ደግሞ ከበስተኋላ ሆና ልታያት ትችላለች።

በእርግጥ በፖስት ካርድ ፀሐይ ስትወጣና ስትገባ አስደናቂ ፎቶዎችን ተመልክታለች። ሕይወት ያላት የሐመር ፀሐይ ግን ምሽት

ላይ በተለያዩ ቀለማት ተወብ እንደ ዕንቁ እያንፀባረቀች አካባቢውን ቀይ፤ ቢጫ፤ ሐምራዊ ድብልቅልቅ ቀለማትን ስትለዋውጥ ስታያት ግን በሕይወቷ ካየችው ውብ ነገር ይልቅ፤ በሐሳቧ የቀረፀችው የገነት ውበት ይታያታል።

ታዲያ፤ በጣም ተመስጣ የአካባቢውን ውበት ስትመለከት፤ ውበትን በትክክል ለማስቀመጥ፤ መጨመር የምትፈልገውንም ጨምራ ለመርካት፤ ከአንትሮፖሎጂስትነቷ ይልቅ ባለቅኔ ወይንም ሠዓሊ መሆን ያምራታል።

ካርለት ያጣችው ነገር የለም አይባል። የዋና ቦታ አላገኘችም፤ ኑሮዋ ዘመናዊ አይደለም። ያም ሆኖ ግን በሚያውዳት የተፈጥሮ መዓዛ፤ በስሜት በምትውረገረገው የምሽት ጭፈራ፤ ባየችውና በቀረበችው ቊጥር ጥልቅ እሳቤን የሚጠይቃት የተፈጥሮ ምሥጢር፤ በንጹሕ ሕሊና የምታነባቸው መጻሕፍት የደስታ ሚዛኗን ይጠብቁለታል።

አሸጋግራ የምታየው የሐመር ሰንሰለታማ ተራራ፤ መሸት ሲል ከየዋሉበት ብቅ ብቅ የሚሉት ሰዎችና እንስሳት፤ ስታንቀላፋ የዋለችው መንደር፤ ሞቅ ሞቅ ደመቅ ስትል፤ ሁሉም ከፀሐይ ውበት ጋር ውሕደት፤ ቅንብር ሲፈጥሩ ስሜቷ ይረካል። እንዲያውም ከዚህ ለየት ላለ ያልተበረዘ ተፈጥሮ ያላት ፍቅር፤ «ምነው እናቱ፤ ወንድሜ፤ እሳቴና ስቲቭ ይህን ባዩ» ብላ፤ ቅን ሐሳብ እንድታልም ያደርጋታል።

አንድ ቀን ግን፤ የተለመደ ትርፒቷን ስትመለከት፤ በግምት የአሥራ አምስት ዓመት ልጃገረድ፤ ከጥቁር ፍየል ለፍቶ የተሠራውን ቆዳ ዙሪያዋን በነሐስና ጨሌ አስጊጣ ለብሳ፤ አንገቷ ላይ በደረደረችው ጨሌ ራሷን አሰማምራ፤ ዳሌዋንና ቀጥ ብለው ግጥም ያሉ ማራኪ የእግር ቅርፅዋን ስታይ ካርለት አፏን በአድናቆት ከፈተች።

«በእርግጥ በጣም ቆንጆና ለየት ያለች ነች፤ መቼም አይቻት እንደማላውቅ እርግጠኛ ነኝ» እያለች በባለ ሌንሱ ካሜራዋ ደጋግማ ከርቀት አነሣቸው። ልጃገረዷ ካለምንም ሥጋት ወደ ካርለት ሰቀለ

ቀርባ ሰላም ብላ ካርለትን ቆም ብላ ካየችት በኋላ ጸጉሯን በጣቶቿ እሷም በተራዋ እየነካካች አድናቆቷን በሣቋ ገልጣ ልትሄድ ስትል ካርለት፤ «ወይ አምላኬ፤ አምላኬ፤ እኔ ጥርሶቿስ እንዴት ያምራሉ!» አለችና እንድትቀመጥ ጋበዘቻት። ልጃገረዷ ግን፤ የካርለትን የቤት ውስጥ ሁኔታ አንገቷን አስገብታ ቃኝታ በድጋሜ ፈገግ ብላ፤ «ደህና ሁኝልኝ» ብላ ሄደች።

ከሉ ሆራ የሐመርን ውብ ቀደም አድርጎ ይመለከታት ነበርና ውበቷ ደንቆታል። በተለይ ወደ እሱ ቤት አቅጣጫ ስትመጣ ልቡ መዝለል፤ ሐሳቡ መተረግመሱን ጨመረ። ከሉ ሆራ እስከ ዛሬ ታይተበት የማያውቅ መርበትበትና ድንጋጤ ታየበት።

ልጃገረዷ፤ «ደህና ዋልህ» ብላው፤ ከተከፈተው የጎጆ ቤት መስከት ላይ ተንጠልጥላ ስታይ እግሮቿ፤ ጭኗ፤ ዳሌዋና የሚላበው ወገቧ ከሉን በሲቃ አፈኑት። ልጃገረዷ፤ የሚተኛበትን መኝታና ዕቃዎቿን ተመልክታ ስትወጣ የሱም ልብ አብሮ ተከተላት።

እሷ እንደምታውቀው በማንኛውም የሐመር ቤት የሚገኝ ለመተኛ ቁርበት፤ ለመመገቢያና ለመጠጫ ሾርቃ (ከቅል የተሠራ) እንስራ (ለሸፈሮ ቡና ማፍያ) ነው። ከነጫ ቤትና እንደ ሐመሮች መልክ ያለውና ጨርቅ ለባሹ ቤት ግን አይታው የማታውቀው ዕቃ አለ። በኮተቱ ብዛት ትገረም እንጂ አልተደነቀችም። እንዲያውም ለሰው ልጅ አስፈላጊ የሆኑት ቁርበት፤ ሾርቃ፤ እንስራ ቤታቸው ውስጥ ባለመኖሩ ተደንቃለች።

ከሉ ቤቱ በር ፊት ለፊት ሆኖ ጠበቃት። በሐመር ባህል ደንብ ልጃገረድ ከቡር ናት፤ ካለፍላጎቷና ሳያግባባ መታገል የውርደት ውርደትና ነውር ነው። ልጃገረድ እንደሚሰበር ዕቃ የሚጠነቀቁለት፤ እንደ ሕፃን ልጅ ፍላጎቷን የሚያከብሩለት መሆን ይገባል።

ልጃገረድ የምትፈልገውን ወንድ ቀጠሮ ትሰጠዋለች። ያውም ከተመቻት ነው። ካለበለዚያ፤ ካለ እሷ ትብብር አፈቀርቡ፤ ወደ ድኩ፤ በዚህ ወጥቶ በዚያ ወርዶ፤ ምን ሲባል ያን አይተሽ፤ እያሉ መግዘዝ በባህሉ አይታወቅም።

በሐመር ማኅበረሰብ ልጃገረድ ቀላሚ ንብ፣ ወንዶች አበባ ናቸው። ባል ካገባች በኋላ ግን ሴት የባል ዕቃና ንብረት ናት።

ስለዚህ ልጃገረድ ካለፍላንቷ የሚደርስባት ችግር እንደሌለ ስለምታውቅ ከሉን አልፈራችውም። ከሉ ሆራ ግን ድንገት «እኛ ወደ ላይ» እንደተባለ ሰው ደንዝዟል። ካርለት የሁለቱን ሁኔታ ከርቀት በጉጉት ትመለከታለች። ልጃገረድ ሰላምታ አቅርቧለት መንገዱን ስትቀጥል፣ ከሉ በባህሉ ኩራ ብሎ መታየት ሲገባው ተርበተበተ።

ስንበት ብሎ ሲያስበው ራሱን ቢታዘብም በሕይወቱ በጣም አደገኛ ወጥመድ ላይ የወደቀበት ጊዜ ያመሆኑን ራሱ ለራሱ አመነ። ልጃገረድ ግን ዳግመኛ ወደ መንደሩ አልተመለሰችም።

ሆኖም ከሉ፣ «ከየትኛው መንደር ይሆን የመጣችው? እጮኛ አላት ይሆን?» እያለ፣ በሐሳቡ መዋለሉ አልቀረም።

* * *

«...የሐመር ወንዶች ቢያፈቅሩም ፍቅራቸውን በግልጽ ማሳየት ነውር ነው። ቢሆንም ልጃገረድን መዳራት ነውርነት የለውም» ብሎ፣ ከሉ የነገራትን ካረለት አስታወሰች።

ከሉ ሲቆዝምና ሐሳብ ሲያበዛ፣ ካርለት በፍቅር ሰመመን መዋጡን በመረዳቷ፣ «ከሉ ያችን ልጃገረድ እውን አፍቅሮ ይሆን? ፍቅሩንስ በምን መልክ ይገልጽ ይሆን? ባህላዊውን ወይስ ዘመን አመጣሹን ይሆን የሚጠቀመው? ሽረ ኅብረተሰቡስ ምን ይሰማው ይሆን?» በማለት፣ ካርለት በጥንቃቄና በተመስጦ ማሰቧን ቀጠለች።

«ምን ዓይነት ድንቅ ነገር ነው!» ሁሉም ነገር ምሥጢር ሆኖባት ተገረመች። ስሜት ረቂቅ ነው፤ አይጨበጥም። ስሜት በአካባቢ ላይ ተፅዕኖ ቢኖረውም፣ አካባቢም በስሜት ላይ ጫናው ከባድ ነው። ማፍቀርና መፈቀር ተፈጥሯዊ ነውና ማንም ከዚህ ስበት ሊያመልጥ አይችልም። ችግሩ ከፍቅር ቀጥሎ ግንኙነቱ በምን መልክ መሆን

ይኖርበታል ነው። እኒህ ሁለት ሥረ-ግንዳቸው አንድ የሆኑ፤ አካባቢ ያቸው ግን ለውጥ ያለው ሰዎች እውነት እንዳሰቡት ቢፋቀሩስ?»

አዲሱን ምርምሯን በተለያዩ መንገዶች ተጠቅማ ማወቅ ይኖርባታል። «ከሉ ከልጃገረድ ጋር ፍቅር ቢይዘው ልብስ በመልበሱ ልትገቀው ትችላል ይሆን? አውራ ወይንም የጎሳው ጠላት የሆነውን ሰው አልገደለም፤ ከብት የለውም። ስለዚህ ዘመናዊዋም ሆነች ቆዳ ለባሿ ሴት ክብርና ዝናን በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ፈላጊ ስለሆነች ሳትቀርበው ትችላለች።»

«ከሉም ቢሆን ልጃገረድን ለማግባት ኡክሊ ሆኖ በየዘመዶቹ መዘር፣ ከብት መዝለልና ለኮይታ (ጥሎሽ) የሚሰጠው ከብት፣ ፍየል፣ በግና ማር ማግኘት አለበት።»

«ደግሞ ከሉ ትምህርቱን ጨርሶ በዘመናዊ ሥራ መስማራት ይፈልግ ይሆናል። እንደዚያ ካሰበ ደግሞ ቢያፈቅራት እንኳን ስሜቱን ማዳፈን መቻላ አለበት ማለት ነው። ምን የጨነቀ ነገር ነው።»

«ከሉ እንዳጫወተኝና እኔም እንዳረጋገጥኩት፣ ራሱ ከሉ ሚንጊ ተብሎ የተጣለ፣ ከሐመር ማኅበረሰብ የተወገደ ነው። በእርግጥ፣ የተጣለ ሳይሆን አድጎ ወደ ማኅበረሰቡ ቢመለስ ችግር አያመጣም። ወደ ማኅበረሰቡ ለመመለስ ግን ደንብ ተሠርቶ በሥነ-ሥርዓቱ መሆን አለበት። እሱ ደግሞ ሥነ-ሥርዓቱን አላሟላም።»

«አጣብቂኝ ይሏል ይህ ነው። ፍቅርና ችግር-ችግርና ፍቅር የበዛበት ሕይወትስ ሳንካ መቼ አጥቶት ያውቃል?» እሷ ግን የሁለቱ ግንኙነት ቢጠናከር ነፍሷ ነው። የወንድን ፍቅርና ጋብቻ በሱ፤ የሴቷን ደግሞ በሷ ለማረጋገጥ ከቻለች ተልዕኮዋ ተሳክቶ ወደ አሰበችበት እርከን እንደምትደርስ ተስፋ አድርጋለች።

ከሉም በበኩሉ፣ ቀንና ሌሊት በድንገተኛ ገጠመኝ እንዳለመ ነው። በውኑም ሆነ በሕልሙ ሲያለቅስና ሲደሰት ማሳለፍ ልማዱ

ሆኗል። የተጫረው የፍቅር እሳት ብርሃን ሕሊናውን ማፍካቱን አሉ ማለቱን አይፈልግም። የተፈጠረው ፍቅር ቢያስገምገሙም፤ እንደ ደሴት ዙሪያውን የከበበውን ችግር ግን ዋኝቶ ሊዘልቀው አልቻለም።

«ይቅርብኝ መቻል አለብኝ፤ ራሴን በድንገተኛ የፍቅር እሳት አንጫረረ ሰው ቃይ መኖር አልፈልግም፤ ጸጸቱም ሰው አያረገኝም» በማለት፤ ከራሱ ጋር ይማከራል። በሌላ ጎኑም ኩሩ አካሄዷል፤ ከብና የደስ ደስ ያለው ፊቷ፤ ግጥም ብለው የሚያንፀባርቁት እግርቿና ኩራ ያለው ዳሌዋ በተለይ ፈገግታዋና ዓይኖቿ በዓይነ ሕሊናው ሲታየው ተመልሶ ወደ አዲሱ የፍቅር ማጥ ይነከራል።

«የራስህ ጉዳይ! ገና ያን ሁሉ የባህል ደንብ ፈጽመህ፤ ራቁትህን ዞረህ...በልኮ አትጃጃል! ራስህን መለወጥ፤ ማሻሻል ሲገባህ ውጤቱን ልታየው የተቃረብከውን አዲስ ሕይወት ይበልጥ ወደ ላይ በመሳብ ማየት ሲኖርብህ እንዴት ወደ ታች ለመገሸራተት ታስባለህ? ጅላ ጅላ» እያለ ሕሊናው በወቀላ ያራውጠዋል።

«እኔኮ የማይገባኝ በገንዘብ የሚገዛ ሕይወት ለኔ ምኔ ነው? የናት አባቴ ባህልና ደንብ ባላድግበትም የተወለድሁበት ነው። ሕይወትን እንደ ሸቀጥ ለመግዛት ብር ፍለጋ እስከ ዛሬ የለፋሁትስ መቼ አነሰኝ» በማለት ሊፈላሰፍም ይቃጣል። ወጣም ወረደ ግን ተቃራኒ ሐሳቦቹ የሱ የራሱ ቢሆኑም ሁለቱም ያሳምኑታል፤ በአንድ በኩል ደህና ነገር አሰብኩ ሲል በሌላ በኩል የመጣው ያኛውን እውነትነቱን ያደበዝዘበታል፤ ከሉ ዳኛ አልባ በሆነና ድንግዝግዝ ባለ ተመጣጣኝ ሐሳብ ተወጠረ።

ከሻንቆና ከላላ የተሰባሰቡት ሽማግሌች በደልቲ ገልጺና በካርለት ጋብቻ ላይ ሸንጎ ከመቀመጣቸው በፊት በኅብረተሰቡ አጋጣሚ ላይ ትንበያ መስጠት ይችላሉ የተባሉት፤ «ጫማ ጣዮች» ደጋግመው ጫማ በመጣል ጋብቻው ስለ መሥመሩ አስተያየታቸውን ሰጡ።

ከጫማ ጣዮቹ ቀጥሎ ደግሞ ፍየል ታርዶ «ለአንጀት አይታዎች» ቀርቦ ጋብቻውን በተመለከተ እነሱም አስተያየት እንዲሰጡ ተጠየቁ። እነሱም ተጋቢዎቹ ልጅ ስለ መውለድ አለመውለዳቸው ሊታያቸው ባለመቻሉ ሦስት ፍየል ከታረደ በኋላ፤ «ጋብቻው ቀና ነው» በሚል ብቻ አድበስብሰው ተውት።

በእርግጥ፤ ይህ ጉዳይ የአካባቢውን ማኅበረሰብ ያወያየ ሲሆን፤ በተለይም በሽማግሌቹ ዘንድ ጋብቻውን በመጠራጠር በቀጠሮ በተለያዩ ጊዜያት ለመወያየት አስቻላቸው።

ካርለት አንጀት አይታዎች በሰጡት አስተያየት መደናገፊና መደነቋ አልቀረም። በሐመር ማኅበረሰብ መካን ሴት ፈላጊ እንደ ሌላት ታውቃለች። አንድ ሴት ለአባቷ ጥሎሽ ተከፍሎ ባሏ ዘንድ ከሄደች በኋላ ልጅ ሳትወልድ ብትቀር ባሏ እሷን መልሶ ታናሿን፤ ካለበለዚያም ቅርብ ዘመዷን ያገባል። ያም ሆኖ ካልተሳካለት፤ ልጅ መውለድ ካልቻለች ላባቷ የከፈለውን ጥሎሽ ያስመልሳል። ሴቷም፤ «መካን የሆነችው በውኃ ብልቷን ታጥባ ይሆናል» ተብላ ትጠረጠራለች። መካን ሴት የተገኘችበት ቤተሰብም እንደ መጥፎ ቤተሰብ ስለሚቋጠር ጋብቻ የሚፈልገው ሁሉ ይሸሻል። ይህ ደግሞ አባት በልጆቹ ጥሎሽ ያገኘው የነበረውን ከብት፤ ፍየል፤ በግ፤ ማር ያስቀርበታል። ከዚያም ተጨማሪ፤ ምናልባት አባትየው ሦስት ሴት ልጆች ቢኖሩት የመጀመሪያ ልጁን ጥሎሽ ተቀብሎ ቢድርና መካን

ብትሆን ሁለተኛዋን፤ ሁለተኛዋም መካን ከሆነች ሦስተኛዋን፤ ሦስተኛዋ መካን ከሆነች የዘመድ ልጅ...በመስጠት ሞክሮ ካልተቻለ ግን የተቀበለውን ጥሎሽ ይመልሳል።

«ስለዚህ አንደኛ ነገር እኔ በውኃ ስተጣጠብ ስለሚያዩ መካን ትሆናለች የሚል ግምት መጀመሪያውንም ነበራችው። ሁለተኛ ደግሞ አንጀት አይታዎችና ጫማ ጣይዎች ልጅ ልወልድ አለመቻሉን ለማነበረሰቡ አስታውቀዋል። ሌላው ግን የኔው የራሴ ጉዳይ ነው። ለጥንቃቄ እንዳላረግዝ የሕክምና መከላከያ አለኝ። ስለዚህ ልወልድ አለመቻሉን አውቀዋለሁ። እነሱም ባለመውለዱ እጅግ በጣም አምነዋል። ግንክ እንዴት? የፍየል አንጀት ከኔ ጋር ምን አገናኘው?» ካርለት፤ ራሷ ለራሷ ሐሳቧን አካፍላ ራሷን ጠየቀች።

ካርለት በእውነቱ ከሆነ ጥሎሽ ከደልቲ ገልጺ ማግኘት አትሻም። ጥሎሽ አያስፈልግም ብትል ግን የሱ የግል ንብረትነቷ ማረጋገጫ አጣ ማለት ነው። ጋብቻው ከዚህ ሁሉ ቢቀርስ እንዳይባል ደግሞ እሷ ባህላዊ ግድቡን ጥላ ጥናቷን ለማካሄድ፤ ደልቲ ደግሞ ባለጌዋን እንግዳ የራሱ አድርጎ በግርፋት ሥነ-ሥርዓትን ሊያስትምራት ቂርጧል።

በግልና በተናጠል የላላና ሻንቆ ኗሪ ሲመክርና ለሽማግሎቹ የመሰለውን አስተያየት ሲሰጥ ሰንብቶ፤ በመጨረሻ ሽማግሎቹ በጥልቅ ከተመካከሩ በኋላ፡-

«እንግዳዋ ምንም እንኳን በመልክና በቋንቋዋ ከእኛ ብትለይም የቦርጆ (የአምላካችን) ፍጡር ናት። እኛን ብላ፤ እኛን መርጣ መጣች እንጂ ማሌ፤ በና፤ ዳሳነች፤ ሙርሲ...ምድር ልትሄድ ይቻላት ነበር። በእውነት ከሆነ ብልግናዋ የበዛ ነው። ይህ ደግሞ የሷ ስሕተት ሳይሆን፤ ያባቷ ስሕተት ነው» ብለው ጋብቻውን ለመቀበል ወሰኑ።

በመቀጠልም፤ «ይህች እንግዳ አባቷ በቅርብ ባለመኖሩ ደልቲ ገልጺ የሚከፍለውን ጥሎሽ የሚቀበል አባትና ጥሎሹን የሚወስን ሰው የላትም። ስለዚህ እሷ የፈለገችውን ሰው በአባትነት ትምረጥ። ከእንግዲህ በኋላ የምትለብሰው፤ ጠረፍ እንደ ሐመር ልጃገረዶች

እንዲሆንና እስከ አሁን የፈጸመችውን ስሕተት እሷም ራሷ ስለምታውቅ ለወደፊት የፍየል ቆዳ ለፍቶና ተሰፍቶ እንድትለብስ፤ በጫሌና እንባር በማጌጥም ጸጉሯን አጠር አድርጋ አስቂርጣ ሹርባ እንድትሠራና በእግሯ እንድትሄድ» ብለው ተስማሙ።

«ባባቷ በባንኪ ሞሮ ደንብ መሠረትም ጥሩ ሴት ለመባል አባት ብላ ለምትመርጠው ወንድ ልጅ ወይም በዘመዱ ወንድ ልጅ የከብት ገላይ ወቅት በባራዛ አርጫሚ ዱላ ቻይ መሆኗን ለማስመስከር ሳትሽማቀቅ ፀንጋዞች (ባዕዳን) በሚባሉት ጉረምሶች እንድትገረፍና በጀርባዋ ላይ የሚቀረው የግርፋት ምልክት ለሽማግሎችና ለአካ ባቢው ሰው እንዲታይ በግልጽ እንድትተወውና እንድታጌጥበት» ተባብለው ተማመኑ።

ከሉ ሆራ የሽማግሎችን ሁኔታና አጠቃላይ ውሳኔያቸውን ለካርለት ሲነግራት ጥርሷ እስኪፋጭ ድረስ ተንቀጠቀጠች። መናገር ተሳናት። በእውነቱ ለተመለከታት የማንኛውንም ሰው አንጀት የምትበላ ሲሆን፤ በሌላ በኩልም ጋብቻ ለመፈጸም ማለፊያ የግብዝነት ተግባር ነው ሊያሰኝ የሚችል ነበር።

ካርለት ከከሉ ተለይታ ሰቀላዋ ውስጥ ገብታ ምን እያደረገችና ወደፊትስ ምን ሊያጋጥማት እንደሚችል ስታስብ፤ እንባዋ እየተንፎለፎለ ስቅስቅ ብላ አለቀሰች። ከዚህ ቀደም የኖረችበት ዓለም እውነት አሁን ባለችበት መሬት ላይ ሳይሆን ከሌላ ፈለክ (ፕላኔት) የመጣች እንግዳ ፍጡር የሆነች መሰላት። ሽማግሎቹ ካቀረቡላት ቅድመ ሁኔታና ባህላዊ የውጣ ውረድ ጉዞ ይልቅ በትንሿ የመርፌ ቀዳዳ ሾልኮ ማለፍ እንደሚችል ገመተች።

እሷ የምታውቀው ሕይወትና አሁን ያለችበት ዓለም የሰማይና የምድር ያህል ይራራቃል ተብሎ በርቀት ልዩነት ብቻ የሚለካ ሳይሆን፤ ፈጽሞ ሊተያይ የማይችል ሆድና ጀርባ ሆነባት።

ግርፊያ...ቆዳ መልበስ...በባዶ እግር መሄድ...አለመታጠብ ልት ረዳው፤ ልታምነው፤ ልትሰማው የማትፈልገው ጉዳይ ነው። ስለሆነም ይህን ፈጽሟ ማለት፤ በሷ ላይ ትልቅ ችግር መፍጠር ብቻ

ሳይሆን ይቅር የማይባል ግፍ እንደ መፈጸም ያክል ነው። አባባሉን፤ እንኳን በተግባር በቃል ልትሰማው ከበዳት።

ታላቁ የሴቶች እንቅስቃሴ ለመላው አውሮፓ ሴቶች ያጎናጸፈው መብት ብናኙ እንኳን ወደማይገኝበት መጥታ መገኘቷ፤ ከመለ ሴቶች ጎን ተነጥላ ወደ ዘንዶ አፍ የመወርወር ያህል ሆኖ ተሰማት።

ስለዚህ ለምን ወደዚህ ጣጣ ራሷን እንደደለች ማሳሰል ጀመረች። ካርለት ፍዝዝ፤ ትክዝ እያለች ቀስ በቀስ አንገቷን ወደ ሰማይ በማስገግ ወደ አውሮፓ በሐሳብ ተጓዘች።

እናቷ ሚስት አልፈርድ፤ ታናሽ እጎቿ ሴሻ አጠገቧ ቢኖሩላት ኖሮ ጭንቀቷን ገልጻለችው ተያይዘው ያለቅሱ ነበር። ግን ምንስ ብላ ልትገልጽላቸው ነው?

«እኔ እራሴ እንኳ ሁኔታዎች ከቅጥጥረው ሆነውብኝ መላ ብዬ የፈጠርኩት እንጂ እነሱ ማመጃ መሪያውንስ እንዴት ሊረዱኝ ይችላሉ? እናቴና እጎቼ እንዳፈቅር ገፋፍተውኛል። ለታናሽ እጎቼም የግብረ-ሥጋ ግንኙነት ምን ዓይነት የደስታ ስሜት እንደሚፈጥር የነገርኳት እኔ ነኝ። ጋብቻ ጥንቃቄን የሚጠይቅ ከባድ ነገር መሆኑን እንደሆነ የእንግሊዝ አገር ወጣት በየትምህርት ቤቱ፤ በቲያትርና ሲኒማው የሚያውቀው የአደባባይ ምሥጢር ነው።

«የግብረ ሥጋ ግንኙነት የፍቅር ዋነኛው ቅመም ቢሆንም በራሱ ግን ፍቅር አይሆንም። ያልተፈለፈለ፤ እድሮ እቅፍ ውስጥ ያለ እን ቅላል እንደ ማለት ነው። እንቅላሉ ነፍስ ሆኖ ከመፈጠሩ በፊት እን ስቷ ዶሮና አውራው መገናኘት አለባቸው። የሰዎች ግንኙነት ደግሞ ከዚህ በላይ ነው። በሐሳብ መጣጣምና መግባባት ያስፈልጋቸዋል።

«የደልቲ ገልዳ ጥንካሬው ከግንኙነቱ ላይ ነው። እንደ እንግሊዝ አገር ወንዶች ሳይልፈሰፈስ በጥንካሬ ጀምሮ በጥንካሬ ይጨርሳል። ሆኖም ግን ያ ብቻውን ለእኔ በቂ አይደለም። ልዘረዝረው የማልፈ ልገው ሚሊዮን ፍላጎት ይቀርብኛል። የሕፃንነት ዘመኔ በመፈጸሙ በአሻንጉሊት ልረካ የምችልበት ጊዜ አልፏል። ሦስት እግር የሌለው በሬ በአንድ ጠንካራ እግር ብቻ መንቀሳቀስ አይችልም። ስለዚህ

እኔም ወደማላውቀው የሕይወት አዘቅት ውስጥ መግባት የለብኝም። እስከምችለው ጥናቴን ለማከናወን እጥራለሁ። ከአቅሜ በላይ የሆነውን ደግሞ መተው እንጂ ከአቅሜ በላይ ወደሆነ ችግር ከተዘፈቅሁ፤ ከገባሁበት ተመልሼ መውጣት ይላኝኛና በዚያው እቀራለሁ። ለእኔ ደግሞ ይህ የሞት ሞቱ ነው።» ካርለት ድርጊቷን አማረረች።

«አንድ አንትሮፖሎጂስት ጥናቱን ለማከናወን የባህል ለውጦችን፤ ችግሮችን የመቋቋም ኃይል ሊኖረው ይገባል። ወደ ጥናቱ መስክ የተሰማራ ባለሙያ ከማንኛውም ነገር ሁሉ በላይ መወሰን የሚችል መሆን አለበት። የዘወትር እምነቱም «ሊሆን የማይችል ነገር የለም» የሚለውን ከልብ መቀበል ነው። ከዚያ በኋላ ልምዱንና ፍላጎቱን በማረቅ ሊያጠናው የፈለገውን መስሎ ሳይሆን፤ ሆኖ መኖርን የማወቅ ክህሎት ሊኖረው ይገባል።» ከአባቷና ከሌሎችም ምሑራን የሰማችውን አስታወሳች።

የአንድ አንትሮፖሎጂስት ጥናት ጠዋት ተጀምሮ ቀትር ላይ የሚጠናቀቅ ሳይሆን፤ የረጅም ጊዜ ልፋትን፤ ችግርን፤ ሥቃይን የሚጠይቅ አቀበት ቁልቁለት የሚያስኪድ፤ በአዞ ጆርባ የሚያን ከባልል፤ በመርፌ ቀዳዳ የሚያሾልክ፤ አልፎም እስከ ሕይወት መሥዋዕትነት የሚከፈልበት ሙያ ነው።

ጥናታቸውን ከግብ ለማድረስ ስንቶች የሕይወት መሥዋዕትነት የከፈሉለት፤ የእባብ አንገት እስከ መጨበጥ፤ ከጎረላ ጋር እስከ መጎዳ ነት፤ ጭው ባለ በረሃ እስከ መኖር፤ አካለ ስንኩል እስከ መሆን ድረስ የበቁበት ሙያ ነው። ካርለትም ሁለት መንገድ ቀርቦላታል። ጥናትን ማካሄድ ወይም መተው። ጥናቷን ከተወች በሕይወቷ ሊመለስ የማይችል ሽንፈት በፍላጎቷ መቀበሏ ነው። ከዚህ በኋላ ስለ እነሱ ማውራት እንጂ እሷ የተናቀች፤ የተዋረደች መሆኗ ነው። ስለ እነሱ እያወሩ ኖሮ ማለፍ ደግሞ ትልቁ የሞት ሞት መሆኑን ታምናለች።

ጥናቷን ለመቀጠል ካለበች ደግሞ ለዓላማዋ ስኬታማነት የሚቀርቡላትን ጥያቄዎች መመለስ፤ ችግሮችንም መፍታት አለባት። የሐመርን ባህል ጥሳ ገብታ፤ ድብቄትን፤ ሽሽጉን ሕይወት ገሐድ

ማውጣትና ሴቶች ከወንዶች፤ ማግበረሰብ ከቤተሰብ ጋር ያላቸውን
ቀረቤታና የነሱን ሚና ሕሊናዋ በሚቀበለው እውነታ ለፀሐይ ለግጥ
ቃት የታዋ የፈጠረበትን ገደል ድልድይ ሠርታ መድረስ አለባት።

ለዚህ ችግር መፍትሔው ደግሞ ዓላማዋን ከግብ ለማድረስ ራሷን
ለመሥዋዕትነት መሠዊያው ላይ ማጋደም መቻል አለባት። ይህም
ይህም ብቻ ነው ሁለተኛው ዕድሏ።

«ይሆናል ያልተባሉት ነገሮች ሆነው የሰው ልጆችን እርካታ
አጎናጽፈዋል። እንደ «አይቻልም» በዚህ ዓለም ላይ የቀለለ መልሰ
የለም። እኔስ ይቻላልን አስቤ ለምን በአይቻልም እሳቤ ተሸናፊ
እሆናለሁ። እውነትስ ሰው ሊሆነውና ሊፈጽመው የማይችል ነገር
ምን ሊኖር ይችላል? እኔ መበርታት ያለብኝ መመከር ላይ ነው።
በፍላጎቴ ወደ አድካሚው ውድድር ከገባሁ በአሸንፋለሁ ባይነት
መወዳደር ይጠበቅብኛል። የዘወትር እምነቴም ይኸው ነው። ስለዚህ
ቆዳ ለመልበስ፤ በእግር ለመሄድ፤ ለመገረፍ ዝግጁ መሆን አለብኝ።
ብላ፤ ከራሷ ጋር ቃል ኪዳን ገባች።

* * *

ከሎ ሆራ ልቡን የሰረቀችውን የሐመር ውብ ለማግኘት ብዙ
መድከሙ አልቀረም። ካርለትም ብትሆን የሐሳቡን መናወጥ
ሰላጤነችና ለጥናቷም እገዛ ይኖረዋል ከሚል እምነት በመነሣት ያችን
ውብ ኮረዳ ማፈለጉ ላይ አልሰነፈችም። ሻንቆና ላላ መንደር
አለመናሯን ግን ሁለቱም በየፊናቸው አረጋግጠዋል።

እንደ ተለመደው ከሎ ሆራና ካርለት በየመንደሩ በመዞር ጥናትን
ለማጠናከር ሲንቀሳቀሱ፤ ከዲመክ ከተማ ወደ አምስት ኪሎ ሜትር
እራቅ ብላ ከምትገኘው ኮረብታማ መንደር ወሮ ሄዱ። ከዚያ እንደ
ደረሱ ወንዶች ወደ ወንዝ፤ ሴቶችም እርሻና ማሳ ጥበቃ ሄደው
ስለነበር፤ መንደሯ ውስጥ ያገኙት የሚያላዝኑ ውሾችንና አሮጊቶችን
ብቻ ነበር። መሸትሸት ሲል ግን ከብትና ኗሪው ከየውሎው ወደ
መንደሯ መጠረቃቀም ጀመረ።

ይህ ትዕይንት ለካርለት እንግዳ አልነበረምና ከመንደሯ ወጣ
ብለው የአካባቢውን ውበት ሲቃኙ፤ ከሎ ደንገጥ ብሎ ዓይኑን ወደ
አንድ አቅጣጫ ደገነ። አንዲት ልጃገረድ ስታርስበት የዋለችበትን
ሞፈርና ቀንበር ከበረዎች ጫንቃ ስታላቅቅ፤ ከበስተኋላ ተመለከቱ።
እግሮቿ ግጥም፤ ዳሌዎቿ ኮራ ከወገቧ ሰርጎድ ያለችውን ኮረዳ
ሁለቱም ከበስተኋላዋ በማየት ብቻ ማንነቷን አወቁ። ልጅቷ በረዳቸውን
ፈትታ ዘወር ስትል፤ ሁለቱም ዓይናቸው እሷ ላይ ነው። ኮረዳዋ
አንዳችም የመደነጋገር ሁኔታ ሳታሳይ ፈገግ ብላ በዚያ ከራ ባለው
አረማመዷ ወደነሱ ሄደች።

ከሎ ምራቁን ቶሎ ቶሎ ከማንጎራጎጭ በስተቀር የሚመለከተው
ልጅቷን ነው። ካርለት ደግሞ በተመስጦ የምትከታተለው እሱን ነው።

በልጅነቷ ወንድና ሴት ተቃቅፈው አልጋ ላይ ሲተኙ የሚያ
ደርጉትን ለማወቅና ብዙ ጊዜ ለማየት ትጓጓ ነበር። ነፍሱ ካወቀች
ጊዜ ጀምሮ የምትተኛው በግል መኝታ ቤቷ ሲሆን፤ አንድ ቀን ታዲያ
የናቷ ጓደኛና ባሏ በእንግዳነት እቤታቸው ይመጣሉ። እንዲጋጣሚ
ሆኖ ለእንግዳ የተዘጋጀው የመኝታ ክፍል ተይዞ ስለነበር እንግዶች
ካርለት መኝታ ክፍል እንዲያድሩ ተደረጉ፤ እሷ ከወላጆቿ መኝታ
ቤት ካለው ትንሽ ክፍል እንድትተኛ ይደረጋል። ካርለት ግን
እንቅልፍ ከመተኛት ይልቅ አንድ ለብዙ ጊዜ ለማወቅ ትጓጓ
የነበረውን ሁኔታ ለመፈጸም አሰበች። እናም፤ የቆየ የልጅነት
ፍላጎቷን ለማሟላት እንግዶች እሷ ከምትተኛበት ክፍል ገብተው
ከመተኛታቸው በፊት አልጋው ሥር ገብታ ተደበቀች። ባልና ሚስቱ
በመጠጥ ኃይል ሞቅ ብሏቸው ነበርና እየተሳሳቱ ተደጋግፈው
ገብተው አልጋ ላይ እንደ ወጡ ተያያዙ።

ካርለት የአልጋ ላይ ጨዋታቸውን ሁሉ ልቅም አድርጋ ሰማች።
ከዚያ በኋላ ሰዎቹ ሲተኙ፤ ወላጅ እናቷ ካርለት ከተኛችበት ክፍል
ልታያት ስትገባ ድንግጥ አለች። ቀስ አድርጋ እጇን ልጇ አልጋ ላይ
ስትጭን ጨርቅ ብቻ ሆነባት። በድንጋጤ ጮኸች። አባት፤ እንግዶች
ሳይቀሩ እየተሯሯው ሲመጡ የለችም። ቤቱ ቢታሰስ፤ ብትፈለግ
በቀላሉ ልትገኝ አልቻለችም። በመጨረሻ ግን አልጋ ስር እንደ ውሻ
ተጠቅልላ ተገኘች። እና ዛሬም እንደ የዛሬው እንዲታወቅባት

ሰላላፈላገች የኮረዳዋንና የከሎን ሁኔታ በጥንቃቄ መከታተል ቀጠለች።

ከሎና ካርላት ከልጅቱ ጋር ፊትና ኋላ ወደ መንደሩ እንደ ደረሱ፤ ከልጅቷ መኖሪያ ቤት ትይዩ ድንኳን ለመትከል እንደ ፈለገች ለከሎ ሆራ ሆነ ብላ አማከረችው። «ኢህ» ብሎ ፈቃደኛነቱን ገለጸላት። ለነገሩ ማንኛውንም ብትለውስ መቼ በጀ ይል ነበር።

ከሎ፤ ስለ ብዙ ነገር እንዳላወጣ እንዳላወረደ አሁን የሚፈልገውና የሚያየው ውብ ልጅ ነው - የሐመሯን ኮረዳ። አጠገቧ ካለው ድንኳን ውስጥ ሆኖ እሩቅ ያለች ይመስል አለማት። ከሎ ሴት አያውቅም ለማለት አይቻልም። በተለይ በገንዘብ የሚገኘውን የሰሜት እርካታ በሚገባ ያውቀዋል። የሴት ጓደኛም ለመያዝ ብዙ ሞካከር ነበር። ግን፤ ከሙሉ ስሜቱ እንዲህ እንደ አሁኑ ነፍሱ ምንጥቅ እስክትል ወደ አያውቅም።

ልጃገረዱ ደግሞ በሕይወቷ እንደ ወንድ ጓደኛ ግንኙነት የጠገበችው የለም። ከሚጠይቋት ወንዶች ውስጥ ከመረጠቻቸው ጋር ብቻ ተዝናንታለች፤ ዕድሜ ለሐመር ደንና ጫካ።

እስከ ምሽቱ አራት ሰዓት አካባቢ ልጃገረዱ ወላጆቿን በሥራ በመርዳት ስታገለግል ቆይታ ለምሽት ጭፈራው መሰናዳት ጀመረች። የጉረምሶችን ጩኸት እንደ ሰማች ከጓደኞቿ ጋር ለመደነስ ስትሄድ፤ እነ ከሎ ተመለከቷት። አባቷ እንዳያገኛት ተጠንቅቃ አለፈች።

ልጃገረድ በኢቫንጋዲ (የምሽት ጭፈራ) መካፈሏን ባህሉ የሚፈቅድ ቢሆንም ወደ ጭፈራ ቦታ ስትሄድ ግን አባትየው ሳይሆን፤ ከጉረምሳ ጋር ስትዳራ ካገኘም አባት ተኩሶ ጉረምሳውን እስከመገደል ድረስ መብት አለው። ይህ መብት እንጂ ያደርጋል ማለት ግን አይደለም። ስለዚህ፤ ለደንቡ ያህል ጭፈራውም ሆነ ድሪያው አባት በማያየው መንግድ እንዲሆን ልጃገረዶች የራሳቸውን ጥናቃቄ ይወስዳሉ።

በአጋጣሚ ግን እሷ ባህሉ ያደገችበት ሆነና ብትጠነቀቅም፤ አባቷ ግን ከሌሎች የሐመር ወንዶች ለየት ያለ ነው።

በኢቫንጋዲ ጭፈራ ልጃገረዱ ኮከብ ደናሽ ስትሆን፤ የከልሉ ጉረምሶች በፍቅር ሲያጫውቷትና ወደ ጫካ ሄድ መለስ ስትል፤ ከሎን ግን ለዳንስ እንኳን ሳትጋብዘው ቀረች። ወደ እኩለ ሌሊት አካባቢ ሲሆን የወንዶች ድምፅ ተሰማ። በመንገድ ላይ የሚያልፉ ገበያተኞች እግረ መንገዳቸውን ለጭፈራ ሲመጡ የተለመደ ነበርና ጨዋታው ቀጠለ። ካርላት አሁንም ከትትሏን እንደ ቀጠለች ነው። ጭፈራው ደመቀ፤ ውዝዋዜው ጦፈ፤ ከዚያ የመጨረሻው የዳንስ ስልት ጊዜ እነ ካርላት የሚከታተሏት ኮረዳ ከአንድ መልክ መልካም ሸበላ ጋር መርፈና ክር ሆኑ። ካርላት ያ ሰው ማን እንደሆነ ለመገመት ሸበላ ጋር አልፈጀባትም። መጀመሪያ እንዳልነበረ እርግጠኛ ነች። ከገበያ ከተመለሱ መንገደኞች ጋር እንደ መጣ አወቀች። ደልቲና ኮረዳዋ ወደ ጫካው ሲሠወሩ፤ ከሎና ካርላት ተፋጠጡ።

ውቢቷ ልጃገረድ ጎይቲ አንተነህ ትባላለች። በሐመርኛ ጎይቲ ግለት መንገድ ሲሆን፤ የሰሜ ትርጓሜ ከመንገደኛ የተወለደች ለማለት ነው። ካርላትና ከሎ የሐመርኛ ቋንቋ አቀላጥፎ የሚናገረውንና በአኗኗሩም ሆነ በአለባበሱ ሐመር የሆነው የጎይቲ ወላጅ አባት ጠዋት ከከብቶች በረት ሲመለስ፤ እንግዶች ከቤቱ ፊት ለፊት ድንኳን ተከለው አየ። አንተነህ (ጋልታምቤ) እንግዶቹን እንዳየ በጨዋ መልክ ሰላምታ ከሰጠ በኋላ፤ ጨዋታ ቢጤ ጀመሩ። የመጡበትን ጉዳይና ማንነታቸውን ከገለጸለት በኋላ፤ «ሸፈሮ ቡና እንጠጣ» ብሎ፤ ወደ ቤቱ ይዟቸው ገባ።

ቡናውን ያፈላችውና የምትቀዳው ውቧ ልጃገረድ ጎይቲ አንተነህ ከአባቷ ፊት በጣም ጨዋና ረጋ ያለች ናት። ካርላትና ከሎ በጣም ጠባብ ወደ ሆነው የጎጆው በር በየተራ ገብተው ከተነጠፈው ቁርባት ላይ እንደ ተቀመጡ፤ ጎይቲ በሾርቃ ሞልታ ሸፈሮ ቡናውን ለካርላት አቀበለች፤ ቀጥላ ለከሎ ስትሰጠው በአጋጣሚ እሷን እሷን እያየ ነበር፤ እሷ ደግሞ ሾርቃውን የያዘ መስሏት ስትለቅለት ከመሬት ወርዶ ተሰበረ። ሁለቱም በጣም ደነገጡ። ካርላት ድንገተኛ ሣቅ አፈናት፤ የልጃገረዱ አባትና ሌሎች ሁለቱ ሐመሮች ግን ጸጥ ብለው ሁኔታውን አረጋጉ።

ቡናው የውጋ ጥምን ስለሚከላከል ማንኛውም ሐመር በየመንደሩ ቡና በእንስራ ተጥዶ፤ ሁለትና ከሁለት በላይ ሾርቃ ሳይጠጣ

ከመንደሩ የሚርቅ የለም። አንተነህ ይመር ጎይቲ (ሴት ልጅ) ቡናውን አጠጥታ ስትጨርስ፤ «ረሃብ፤ ችግር ከሐመር ምድር ይራቅ፤ ከብቶች ይጥገቡ፤ ንቦች አበባ ይቅሰሙ፤ ሰማዩ ውኃ ያውረድ፤ ፍቅርና ሰላም ለሐመር ሕዝብ በርጅ ያውርድ፤ አንቺም ተባረኪ፤ የተባረከ ባልና ትዳር ይስጥሽ፤ ሁላችሁም ተባረኩ» ብሎ ሸፈሮ ቡናውን ወደ አራቱም አቅጣጫና ወደ ጎይቲ፤ «ፕስስ...» አለና አማተበ።

ጎይቲና ሌሎች እንግዶች ሲወጡ፤ ጋልታምቤና ሁለቱ እንግዶች ብቻ ቀሩ። ካርለትና ከሎ ይህ ሰው ለየት የሚል ሆኖ አግኝተውታል። ስለዚህ፤ ሊጠይቁት የፈለጉት በመጀመሪያ ማንነቱንና ሕይወቱን በተመለከተ ነው። ሰውየውም እንዲያውም ከሚረካበት ትልቁ ነገር ስላለፈው ሕይወቱ ማውራት ስለነበር፤ ጉሮሮውን ጠራርጎ ጨዋታውን ጀመረ። «ስሜ አንተነህ ይመር ይባላል። ትውልደ መንዝ ነው። የመጣሁት ለአደን ነበር። አውሬ ገድሎ ጀግና ለመባል...ሁሉም ቀረና ጓደኞቼ ሞቱ...በጦርነቱ ወቅት ከሐመሮች ወግኜ ተዋጋሁ። የሐመሮችን ወንድምነት፤ ፍቅርና እምነት ወደድኩት። ከዚያ ወደ ትውልድ በታዩ መመለሱ ከበደኝ።

«ባህላዊ ደንቡን አሟልቼ ሐመር አገባሁ። ሴት ልጅም ወለድሁ። እስካሁን በኑሮዬ ደስተኛ ነኝ» አላቸው። በረጅሙና አስገራሚ ታሪኩ ተደነቁ። እንዲያውም ካርለት፤ ስለ ሰውየው ሁኔታ በጥልቅ አሰበች፤ ሰውየው በሐመሮች ኑሮ ደስተኛ ነኝ ብሏታል። ስለዚህ፤ ምናልባት በሰውየውና በሐመሮች ባህል መካከል የባህል ልዩነት ሊኖር ይችላል። ልዩነቱ ግን እንደኔ የማይገናኝ ላይሆን ይችላል» በማለት አሰበች።

ሰውየው ከሐመሮች ጋር ለመኖርና ለመጋባት የቻለበት የራሱ ምክንያት ቢኖረውም፤ አብሮ በመኖሩና ጋብቻ በመጠየቁ ደስተኛ ሆኗል። እሷም ለዓላማዋ ስኬት ስትል አብራ መኖርና መጋባት እንዳለባት ወስናለች፤ ስለሆነም በዚህ ተመሳሳይነት አላቸው።

ሌላው ያጓጓት ነገር ግን በከሎና በልጃገረዱ መካከል ሊኖር የሚችለው ግንኙነት ነው። ከሎም ቢሆን በዚህ ጉዳይ ከማንም በላይ መባዛት አልቀረም።

ከሎ፤ የሚያስበው የተወሳሰበ የፍቅር ድራማ ነው፤ ተዋናዮች ገና ተግባብተው መከወን ያልጀመሩት። ካርለት ግን፤ ግንኙነቱ የሚሳካበትን እያወጣች እያወረደች ሳለ፤ አንድ ቁለፍ ጥያቄ እንደሚቀር ተገንዝባለች።

በሐመር ባህል ደንብ መሠረት፤ አንድ ወንድ ከብት ከዘለለ፤ ጨቆሌ ማዘ ከሆነ በኋላ ከሽያው (ሚዜው) ጋር ደም፤ ወተትና ማር እየተመገበ በየመንደሩ እጮኛ ፍለጋ ይዞራል።

በየመንደሩ የሚኖሩት ልጃገረዶች ደግሞ ከማይፈለግ ቤተሰብ ጋብቻ እንዳይፈጠር በወንድሞቻቸው ስለሚጠበቁ፤ እጩኛ ፈላጊዎች ውኃ ልትቀዳ፤ እንጨት ልትለቅም ወይምንም በሌላ ምክንያት ወደ ኋላ የቀረች ልጃገረድ ሮጠው ሄደው ይይዙና እጮኛ ፈላጊው ልጃገረዱ ፊት ለፊት ላይ ከ«ተሪ» (ዲክዲክ) ቆዳ የተተለለ ጠፍሮ መሳይ ነገር ያጋድማል። ከዚያም ይዞት ከሚዘረው ኩርኩፋ (ከማሽላ የተሠራ) ያገርሳታል። ይህን ካደረጉ በኋላ እጮኛ ፈላጊና ሚዜው፤ ወደ ጫካ ይፈተላካሉ። ልጅቷ ታለቅሳለች፤ ትጮሃለች። ሁኔታውን የሰማ አባት፤ ወንድም፤ ዘመድ መሣሪያውን እየያዘ ለፍለጋ ይሰማራል። ከአንድና ከሁለት ቀን በኋላ ሽማግሌው ከወንድ ወገን ይመጣና አስፈቅዶ፤ ኮይታ (ፕሎሹን) በማስወሰን ከፍያው ይጀመራል። አንድ ልጃገረድ የተሪ ቆዳ ፊት ለፊት መሬት ላይ ከተጋደመና ኩርኩፋ ከጉረሰች፤ ከዚያ ካገራላት ሰው ውጭ ሌላ አታገባም» ብለው ሽማግሎች ያጫወቷት ካርለትን ትዝ ብሏታል።

ስለሆነም፤ አንተነህ ይመርን (ጋልታምቤን)፤ «ጎይቲ እጮኛ አላት ወይ?» ብላ ጠየቀችው። ከሎ ውስጥ ለውስጥ ይጨነቅበት የነበረው ጥያቄ በመጠየቁ ደስ ብሎት መልሱን ከአንተነህ ለመስማት ጓጓ። «መቼም ልጅቱ ንቁ ናት፤ በዚያ ላይ የእናቷ ዘመድ የሆኑት ጉረምሶች ሲጠብቁት ነበር» ሲል፤ ከሎ ፊቱ ወደ አመድነት ተቀየረ። ካርለት እንኳን ደልቲ ገልዲን ማታ ስትነጥቃት የነበረችውን ጎይቲን ከሎ እንዲያጣት ስለማትፈልግ እሷም የጭንቀት መልክ ታየባት። አንተነህ ይመር ነገሩን በመቀጠል፤ «...እስካሁን እንግዲህ

ኩርኩፋ ያገረሳት የለም። ይህ ግን መቼም የሚቀርላት አይደለም። ሲል፤ ከሉና ካርለት ሁለቱም እርዳታ ተሰማቸው።

ከሉ ሆራ፤ መሠረታዊው ጥያቄ ከተመለሰለት በኋላ፤ ስሜቱ መጋለብ ጀመረ። «ነይቲን ለማግኘት ሁለት መንገድ ይኖረዋል። አንደኛው በባህላዊ ደንቡ መሠረት፤ ካሊያም በአቋራጭ ከአባቷ ጋር ተስማምቶ፤ ከባህላዊ ደንቡ ውጭ ጋብቻ መፈጸም ነው። ለእኔ ሁለተኛው ሐሳብ የተሻለ ይመስለኛል። ሁለተኛውን አማራጭ ለመከተል ግን አቶ አንተነህ ይመርን ማግባባት አለብኝ። ልጄ እንድትማርለትና እንድትሻሻልለት ስለሚፈልግ፤ ሁኔታው አመቺ ሊሆንልኝ ስለሚችል ብጠይቀውስ» ብሎ ከሉ አሰበ። መፍራቱ ግን አልቀረም። ከሉ ከብዙ የሕሊና ጭንቀት በኋላ አንተነህን ሲጠይቅ ያገኘው መልስ የጠበቀው አልሆነም።

«መወለድ ወረ ነው፤ ወሳኙ አብሮ ተቻችሎ መኖሩ ነው።» ሐመርች ወንድሞቹ፤ እሳቶቹ ሆነው ተንከባክበው፤ ልዩነት ሳያደርጉ፤ ድረውና ኩለው፤ ሽልመው፤ ለትዳርና ለንብረት አብቅተውኛል። ተስፋ የቂረጥሁትንና በሞት ጥርስ የተያዝኩትን፤ ከሞት አፍ ፈልቅቀው ተስፋዬን አድሰው ከዚህ አድርሰውኛል።

«እኔ አሁን ሐመር ነኝ። ባህሌና ቋንቋዬ ሐመር ነው። ስለዚህ ልጄን የምድራት በባህሌ ነው። በሐመር ባህል ደንብ ልታገባና ለተሻለ ሕይወት ወደ ከተማ ይዘሃት ልትሄድ ትችላለህ። ይህ የእኔ ትብብር ይሆናል። የባህል ደንቡን ካላሟላህ ግን ቃሌንና ባህሌን አልጥስም።» አለ አንተነህ ይመር ኩስተር ብሎ። ከሉም ራሱን ቀብሮ ሲያስብ ቆየና ውቢቱን ልጃገረድ የራሱ ለማድረግ የባህላዊ ደንቡን ለመፈጸም መስማማቱን አስታወቀ። ግን ከብት ዘሉ ቀረውን ባህላዊ ደንብ እስኪፈጽም ነይቲ ትጠብቀው ይሆን?

ከሉ ሆራ የአንተነህ ይመርን (ጋልታምቤን) ልጅ ለማግባት ሽማግሌ ከመላኩ በፊት አንድ ባህላዊ ደንብ መፈጸም ነበረበት። ይኸውም በልጅነቱ ወድቆ ጥርሱ በመውለቁ ሚንጊ (ገፊ) ተብሎ ተጥሎ ነበር። አሁን ግን ከሞት ተርፎ አድጎ ወደ ቤተሰቡና አካባቢው በሥራ ምክንያት ተመልሷል። ያ ሐመር አይደለም ተብሎ

የተጣለው ሕፃን ዛሬ ሐመር ነህ ለመባል ዝም ብሎ እንደ ከብት አይቀላቀልም።

ለዚህም፤ ከሉ ሽማግሌችን አማካሪ ከብት ታርዶ በደምና ፈርስ እንዲታጠብ ተደረገና ወደ ሐመር ማኅበረሰብ መቀላቀሉ ተበሠረ። ከዚያ ቀጥሎ ትንሽ እራፊ ቆዳ በመልበስ «ኡክሊ» ሆኖ በየዘመዶቹ ለመዞር የወንድ ብልት መሳዩን አጭር ከእንጨት የተጠረበ «ቦኮ» ያዘ። ከዚያም በሐመር ቆላማና ደጋማ አካባቢ በእግሩ መዞር ጀመረ። ኡክሊ ማለት በሐመርኛ አህያ ማለት ሲሆን፤ ኡክሊ የተባለው ወጣት ለሴት ያልደረሰ ማለት እንደሆነ ይታመናል። ከሉ ሆራ በኩውን ይዞ በየዘመዶቹ ሲዞር በመጀመሪያ «ዳውስ» ይላል፤ ሠርጉ እንደተቃረበ ለመግለጽ። ቀጥሎ «ክርክሊ» ይላል። አሁንም ሠርጉ መድረሱን ለማብራር። በሦስተኛው ቀን የሠርጉ (ከብት መዝለያው) ቀን የቀረውን ጊዜ የሚያሳውቅ ቋጠሮ ለዘመዶቹ ይሰጣል። አምስት ቋጠሮ አምስት ቀን፤ አራት ቋጠሮ አራት ቀን፤ ...አንድ ቋጠሮ አንድ ቀን ይሆንና ቀጠሮውን በቋጠሮ ያበሥራል። ዳውስ፤ ክርክሊ፤ የተቋጠረ ልጥ ይዞ ሲዞር የሚበላውንና የሚጠጣውን ዘመዶቹ ያዘጋጃለታል።

እናቱና ዘመዶቹም ከብት በሚዘልበት ቦታ (ራዊ) ለሚሰበሰቡ ዘመድና የአገር ሰው፤ የሚጠጣ ቦርዴ፤ ምግብ አዘጋጁ። በዚህ በኩል ካርለት ወጪውን አሟላች። ሚስቱ ገና ሳትታጭ፤ ሠርጉ ተደገሰ ማለት ነው።

ከብት ከሚዘልበት ቦታ (ራዊ) ዳስ ቢጤ ተዘጋጅቷል፤ ሰፋፊ ቅጠልም እየተቂረጠ ከላዩ ተረብርቦበታል፤ እንደናሱ (እናት ሚዜው)፤ ሽያው (አንደኛ ሚዜው) ጋር፤ ስም የሚሠየምባት ትንሽ ጥጃ፤ ዘመዶቹና እንግዶች ተሰብስበዋል።

ልጃገረዶች ከብት ለሚዘለው ዘመዳቸው ለግርፊያ እየተዘጋጁ ሲሆን «ፀንጋዞች» (ባዕዳን) የተባሉት ገራፊዎችም «ስሌንት» የተባለውን ቦታቸውን ይዘዋል።

ከልጃገረዱ መካከል በመልካ ለየት ያለችውና በፍርሃት ሰውነቷ እየተንቀጠቀጠ ያስቸገራት ሴት አለች። ሁሉም ልጃገረዶች አምናና ታች አምና ለወንድ ዘመዶቻቸው ከብት ሲዘሉ ተገርፈው በግርፋት ቻይነታቸው እንደሚወደሱት ሴቶች ለውደሳ ለመብቃት ስሌንት ወደ

ተባለው ቦታ እየሄዱ ፀንጋዞች (ባዕዳን) የሚባሉትን በነገር ይተነክሩላቸዋል፤ «ግርፈያውን ለምን አትጀምሩም፤ ፈራችሁ እንደ ...መግረፍ የማትችሉ ከሆነ፤ ልብ ሙሉ ለሆኑት ወንዶች ስጧቸው» እያሉ ገራፊዎችን መጥተው እንዲገርፏቸው ያደፋፍራሉ።

መልኳ ለየት ያለችው ልጃገረድ ግን የሚሉት ቢገባትም በምትሠራው ድርጊት ራሷን «አውቆ አበድ መሆን አለብኝ...» እያለች፤ አብራት መላለሳለች። በባዶ እግሯ ላይ ታች ስትል፤ የቄሰለው እግሯ ሕመም በጣም እየተሰማት ነው። ለልጃገረዶች እንደሚሰፋው ሁሉ ዙሪያውን ዛጉልና ጨሌ ክፍክፍ ያለበት ጥቁር የፍየል ቆዳ ከወገቧ በታች ለብላ፤ ከለበሰችው ቆዳ ውጭ ያለው ጭኗና ከወገቧ በላይ ራቁት የሆነው ሰውነቷ ለጋ ጥብስ መስሏል። አንገቷ ላይ ጨሌ፤ እጆቿ ላይ ደግሞ አምባር ደርድራለች። ጸጉሯ አጠር ብሎ ቅቢና የአሰሌ አፈር በስሱ ተቀብታ፤ በፀሐይ ሙቀት የሚቀልጠው ጆርግንዲ ላይ ሲወርድ ይታያል። በበዓሉ ቦታ ከተሰበሰቡት ሰዎች ሁሉ በፍርሃትና በድንጋጤ የተዋጠችው ይችው ሰው ብቻ ነበረች። የሚያሳዝነው፤ ጭንቀቷ ብቻ ሳይሆን ከዚያ ሁሉ ሰው ውስጥ ጭንቀቷን ካለ አንድ ሰው በስተቀር የሚያውቅላት አለመኖሩ ነው። ያ ሰውም የዕለቱ ከብት ዘላይ እሱ በመሆኑና ልምምዱም አጭር በመሆኑ በራሱ ችግር እየተዋጠ ይዘነጋታል።

ይህች ለየት ያለች ሰው ትናንት በሥልጣኔ ሕዋ ውስጥ ከተሰነቀሩት ምዕራባውያን አባል የነበረች፤ በቅምጥልና በድሎት ያደገች፤ ተንከባካቢ ቤተሰቦቿ አሁንም ድረስ የሚሳሉላት ናት። ዓላማዋ ግን የማታውቀውን እያስቦካት ነው።

ከጫማ ጫማ አማርጦ የሚጫማ እግር ለእንቅፋትና እሾህ፤ ለጋራጣና ለቃጠሎ ተጋልጦ ደም ያዣል። ከአገር አገር፤ ከፋሽን ፋሽን ተመርጦ ዘመናዊና ውድ ልብስ የሚሸፈነው ገላ በቀላሉ በእጅ በተውሰበሰበ የፍየል ቆዳ ሩቡ ተሸፍኖ ሦስት አራተኛውን ውርጭና ሙቀት የደረቀ ባሕር ዛፍ ቅርፊት አስመስሎታል። ይህም ብቻ አይደለም፤ በለስላሳ እጆች በጥንቃቄ የሚዳሰሰው ጆርባ ለግርፋት ተዘጋጅቷል፤ የሐር ነዶ የመሰለው ጸጉር፤ በአፈርና ቅቤ ተለውሷል።

ይህች ለየት ያለችው ልዩ ፍጡር ካርለት አልፈርድ፤ እንግሊዛዊቷ ተመራማሪ ነበረች። እናት ሚዜው፤ ማዞች (በአለፈው ዓመት የዘለሉት)፤ የሚጨፍረው ሕዝብ፤ ልጃገረዶች፤ ወደሚጉርፍበት ሲሄድ ፀንጋዞች (ባዕዳን) የሚባሉት ገራፊዎች መግረፊያቸውን

(በራሳቸው አርጩት) እየያዙ ተጠጉ። አርጩት ረጃጅም ከመሆኑ አልፎ ከመሰበር ይልቅ ገላ ላይ እንዲጠመጠም ተቀብሮ የቆየውን ፀንጋዞች እያንዳንዳቸው በብዛት ይዘዋል። አንድ አርጩት ለአንድ ጊዜ ብቻ ሲሆን፤ ገራፊው ተንጠራርቶ ሲገርፍ አርጩት ራሱን ብቻ ሲያስብ ሰምቦር ከፈትና ጓላ ማውጣት አለበት።

ካርለት ልጃገረዶች ግረፋን እያሉ ፀንጋዞችን እያናናቁ ሲፎክሩ፤ የሷ ሰውነት በላብ ራሱ። የምትራመደው እየተንሻፈረች ነው፤ ቀስጫን ሣር በነካው ቀጥሮ ስፍሰፍ ትላለች፤ ጠዋት ብርዱ አሁን ደግሞ ሙቀቱ ሰውነቷን እንደ እሳት እየለበሰባት ነው፤ በዚያ ላይ ደግሞ ልትገረፍ ነው። ጨረጨረ አሰኛት። ከዚህ ሁሉ የሚያድናት ሰው የለም። ስለዚህ፤ «አምላኬ የዛሬን ከመከራ አውግኝ» ብላ ተግጸንች።

እንዲህ ስትብረከረክ ግርፋቱ ተጀመረ፤ ከሉ ሆራ ለካርለት ከልቡ አዘነላት፤ እሱም ጭንቀት ላይ ነበር። ሦስት ጥንድ በከብት ጆርባ ላይ ወድቅ መሮጥ አለበት። ከወደቀ ለእሱም ለዘመዶቹም ውርደት ነው። ምልምል ራቁቱን ሆኖ እናት ሚዜው በልጥ መሳይ ነገር ሰውነቱ ላይ በሁለት ወገን አሰር አድርጎ፤ በእባት ሰውነቱን ቀባ ቀባ አደረገለት። እሱም እባት በመሃል እግሮቹ ነካ ነካ አድርጎ መሬት ላይ አሸት አሸት አደረገና ከአንደኛው ሚዜው በስተጓላ በመሆን ከሚዘልባቸው ከብቶች መሃል ገባ።

ማዝ የተባሉት በከብቶች ዙሪያ በርከክ ብለው አማተቡና እየዘለሉ የከብቶችን ጅራትና ቀንድ ይዘው በአንድ ረድፍ ደረደሯቸው።

ካርለት በባራዛ አርጩት ገና አንድ ጊዜ በፀንጋዛው ስትገረፍ፤ ነፍሷ ከሥጋዋ የተለየች መሰላት፤ አርጩት ሥጋዋን ይዞ ሄዶ፤ ደም በጀርባዋና በጡቷ አካባቢ ፍጭጭ አለ። ወደ ላይ ዘለለች፤ ከላይ ስትመለስ ደግሞ ሣሩ የእግሯን ቀሰል ነካባት፤ ቁጭ ስትል የተሰበሰበው ሰው ሁሉ ሣቅ በሣቅ ሆነ። ነፍሷን ስታውቅ መላ ሰውነቷን ጠዘጠዛት፤ በሁኔታዋ ሐፍረትም ተሰማት። ምክንያቱንም ሳታውቅ ከተቀመጠችበት ተነሣች፤ ግርፋቱ እየቀጠለ ሲሄድ ካርለት ራሷን ሳትች። ሰውነቷ ደም በደም ሆነ። አብረዋት የተገረፉት ልጃገረዶች እንደሷ ባይሆንም ደም በደም ሆነዋል። የሁሉም ሰምቦር የሰፈራል፤ የሷ ግን ልዩ ነው።

ከግርፋቱ በጓላ ራሷን ስታ ብትወድቅም ልብ ያላት አልነበረም፤ ሁሉም በዕለቱ ከብት ወደሚዘለልበት ቦታ ሄዱ። ከሉ ሆራ ለመንደርደር እንዲያስችለው ራቅ ብሎ አሁንም ምልምል ራቁቱን

ከአንደኛ ሚዚው በስተጀርባ ቆሟል። እናቱ፤ ወንድሙ፤ ዘመዶች ለምለም ቅጠል ቁርጠው ይዘው፤ «ይቅናህ፤ አይዘህ» እያሉ መልካም ዕድል እንዲገጥመውና ከውርደት እንዲድኑ ይመኛሉ።

ሁሉም ዝግጁ መሆኑን እናት ሚዚው ሲረዳና ምልክት ሲያሳየው ከብት ዘላቁ ከአንደኛ ሚዚው ጀርባ ወጣ ብሎ ወደፊት ተንደረደረና ጋር በምትባለው ትንሿ ጥጃ ላይ ዘሉ ወጥቶ በተደረደሩት ከብቶች ጀርባ ርጦ። መሃል አካባቢ ሚዛኑን ለመጠበቅ ቢንገዳገድም እንደ ምንም ብሎ መሬት አረፈ። እንደገና ዘሉ ወጥቶ አሁንም በከብቶች ጀርባ ርጦ፤ ሦስት ጥንድ ርጦ ሊጨርስ ሲል ከብት ዘላቁን እናት ሚዚው ጠበቀው፤ ከሉ ዝላቁን ሊጨርስ እንደ ተቃረበ ወደ እናት ሚዚው በአየር ላይ ሲዘል፤ እናት ሚዚው ከአየር ላይ ቀለበው። ደንብ ነዋ!

ከሉ ሆራ ዝላቁን በሚገባ ሲፈጽም ዕልልታው፤ ደስታው፤ ፈንጠዝያውና ዘፈኑ ቀጠለ። ጸጥ ብሎ የነበረው አካባቢ በጩኸት ድብልቅልቅ ሲል ካርለት ከነበረችበት ነቃች። ሰውነቷ በደም ተበክሏል። ከዚህም በተጨማሪ ሰውነቷን ማንክላወስ ተሳናት። እንደ ምንም ብላ ከተኛችበት ስትነሣ አንዲት ልጃገረድ ጀርባዋን ለጋ ቅቤ ቀባችላት፤ ቀና ብላ ስታያት ጎይቲ አንተነህ ናት። ጎባኗ። ካርለት ጎይቲን አመስግና እንደ ምንም እንድትደግፋት ነገረችና ለእህል ውኃ ወደ ዳሱ ከሚገባው ሰው ራቅ ብላ ዛፍ ስር ተኛች። ዝንቦቹም ትኩስ ደም ከቀሰሷ ላይ በመምጣት ቁም ስቅሏን አሳይዋት።

በዚህ ወቅት ከሉ ሆራ ካለምንም ልብስ ብልቱን እያማታ ወደሷ መጣ። ልትሥቅ ሞከረች፤ «እንኳን ደስ አለህ!» ብላ እጇን ልትዘረጋለት ብታስብም እጇን ማዘዝ ተሳናት። እሱም እንዳያት በሁኔታዋ ድንግጥ ብሎ አዘጋጅታ ያመጣችውን አልኮልና ጂቪ እያቃሰተች ቁስሏን ጠራረገላትና ቀና ሲል ጎይቲ አንተነህ ኩራ ብላ ስታየው ተመለከታት። ዘወር ሲልም ደልቲ ገልጺን አየው። ጎንበስ ሲል የካርለትና የከሉ ሆራ ዓይኖች ተገናኙ።

ሁለቱም የተግባቡ ይመስላሉ። የሚፈልጉትን ለማግኘት አስፈላጊውን ሁሉ መፈጸም እንደሚያስፈልግ አንዱ ለሌላው መገኘር ላሻቸውም። ለዚህ ምሳሌዎች ናቸዋ!

ከሉ ሆራ ጨርቆሎ ማዝ ሆኖ ደም፤ ወተት፤ ሥጋና ማር እየተቀለበ፤ ከሰልና ቅቤ ተቀላቅሎ ፊቱንና የተላጨውን ራሱን ተቀብቶ፤ ከሚዚው ጋር ውሎው ጫካ ነው። ከሉ የወገኖቹን ባህላዊ የጋብቻ ሥነ-ሥርዓት ለመጀመር ምክንያቱ አንድ ነበር - ፍቅር። ሥነ-ሥርዓቱን እያሟላ ሲመጣ ግን፤ አዲስ ስሜት አእምሮው ግፍለቅ ጀመረ።

ወገኖቹ የሆኑት ሐመሮች በአንድ ወቅት ከማኅበረሰባቸው አገልለውት ነበር። ያውም ጭካኔ በተሞላበት ሁኔታ፤ እንዲሞት ተደርጎ ተጥሏል። ከሚወዳቸው ወላጆቹና እጎት ወንድሞቹ፤ ከሚያፈቅረው የፍየልና ጥጃ ጥበቃው፤ ከቦረቀበትና ከተጫወተበት ማራኪ የሐመር ምድር ተጎትቶ ተወስዶ፤ በጦር ተወግቶ፤ ወደ ገደልም ተገፍቶ፤ የሞትን ጽዋ ጉድጓድ ውስጥ እንዲቀምስ ተደርጎ ነበር።

የሕገንና የወጣትነት አእምሮው ይህን የደረሰበትን መራራ ጽዋ ጠንጥኖ በገዛ አእምሮው የዛን ጊዜውን መሪ ተዋናይ ሲያስታውሰው አፋን ደም ደም ይለዋል፤ ልሳኑ ይዘጋበታል፤ ሕይወቱ የላሸቀ፤ የተበላሸ እንቁላል ሆኖ ባለመጥቀሙ ተሸቀንጥሮ የተወረወረ ይመስለዋል።

የዛኔው የቀሰል ስሜት ምልክት ጥሎ ካለፈ ዓመታት ቢቈጠሩም ሁሉም አጋጣሚውን ባስታወሰ ቀጥሮ ሥቃዩ ይጀምረዋል። ሞት ጉሮሮው ላይ ቆሞ ስለታም ሰይፉን ጉሮሮው ውስጥ ሊቀረቅርበት ሲመጣ ይታየውና ይባባል፤ መሸሻ፤ መደበቂያ፤ ማምለጫ መንገድ ያጣል። ከራስ ሕሊና የሚፈጠር አስፈሪ ነገር በምን አንቀጽ ይከሰሳል! ምን ዓይነት ጠንካራ በር ያግደዋል?

«እኮ ለምን? ምን ባደረግኩት ወቅት ልሸከሙኝ የማልችለውን ሞትና ፍርሃት አሸከሙኝ። ምን ባደረግኩት ከእናቱ ጉያ ነጥለው፤ አብረዋቸው ከምዘላቸው ጓደኞቹ ላይተው ለመከራ ዳረጉኝ?» ባለፈው ሕይወቱ ከሉ ሆራ ራሱን በራሱ እየጠየቀ መልሰ ያጣበት ጉዳይ ነው። ለብዙ ዓመታት የዕለት ተዕለት ትዕይንት ሆኖ የሚቀርበውን የቆየ ትዝታ ባስታወሰ ቅጥር የመጨረሻውን ረድፍ ይዘው የሚደረደሩት ጥያቄዎች ከላይ የተዘረዘሩት ሲሆኑ መልሳቸው ግን ሰው ወይም መዝገበ ቃላት ሳይመልሰው እስከ ዛሬ አብረውት ዘልቀዋል።

ከሉ ሆራ በሕይወቱ ሙሉ ያምንበት የነበረው አሁን ግን እንደ ጉም እየበነነ አልጨበጥልህ ይለው ጀምሯል። ወደ ወገኖቹ ብቻም ሳይሆን ወደ ሐመር ምድር ለመመለስ አልሞም አያውቅም። የኖረው እነሱን ሲረግምና ሲሸሽ ነው። አሥራ ሁለተኛ ክፍል እንደ ጨረሰ በአገር አቀፍ የመሠረተ ትምህርት ዘመቻውም ወቅት፤ ከዘመቻው መቅረት ወይም መለወጥ አልቻልህ ብሎት እንጂ እግሩንም ለማንሣት አያስብም ነበር። የዛሬም ቢሆን ደግሞ፤ «ጌታዋን የተማመነች በግ...» እንዲሉ፤ መንግሥትን ተማምኖ እንጂ እንኳን የከፍተኛ ትምህርት ዕድሉ ሌላው ሁሉ ነገር ቢቀር ወደ ሐመር ተመልሶ ለመምጣት አያስብም። በቆይታውም አይጥና ድመት ሆነው ቆዩ እንጂ አልተቀራረቡም።

አሁን ግን ከሉ ሆራ አይጡም ድመቱም እሱ እንደሆነ በመቀጠር ወደ ቤቱና ወደ ባለቤቶቹ መመለስ ይከጃጅላቸዋል።

ከሉ ሆራ በእርግጥ አሁን ያለው ሐመር ነው። ሐመርች በተለይም ዘመዶቹ ባዩት ቅጥር ይሳሉለታል። ወላጅ እናቱ ልክ እንደ ልጅነቱ እጆቹን እያፍተለተሉ እንባቸውን ያፈሱለታል፤ ያላቸውንና ቤት ያፈራውን ጎጂው ድረስ ተሸክመው ያመጡለታል፤ ከብት ለመዘለል በየዘመዶቹ ቤት ሲዞር እንደ ብርቅ ስመው አስተናግደውታል፤ ከብት በሚዘለልበትም ወቅት ዘመዶቹ ዝግጅቱን በማሟላትና በለምለም ቅጠል መልካም ዕድልን በመመኘት አብረውት ተጨንቀዋል፤ ልጃገረድ ዘመዶቹም የዝምናድ ምልክት የሆነውን ግርፋት በወኔና በፍላጎት ተገርፈውለታል።

ከሉ ሆራ ይህን ሁሉ ካመዛዘነ በኋላ ለዘመናት በአእምሮው ተቀብረው የኖሩትን ጥያቄዎች ከመቃብራቸው እያወጣ መጣል ጀምሯል። እናቱ እንደ ብርቅዬ ልጃቸው፤ ወንድምና እጎቶቹ እንደ ተወዳጅ ወንድማቸው አድርገው ይቈጥሩታል። ታዲያ ማንን ይጥላ? ለሥቃዩ ሁሉ ተጠያቂው ማን ሊሆን? ለምንስ እንዲሞት አድርገው ጣሉት?

ከሉ ሆራ አእምሮው ለጥያቄዎቹ መልስ አገኘ። ለመጣል ያበቃው ባህል ነው። እሱን ለመጉዳት፤ ከእናቱ ጉያ ለመነጠል የደፈሩት የአገር ሽማግሌች አንኳን ለሱ ከሚዳ ተነሥተው ከፋ አላሰቡም።

* * *

የሐመር ሕዝብ ባህሉን አካባቢ፤ ካለ ዘመናዊ ሕግና ደምብ በባህላዊ ደምቦችና ሥርዓቶች የሚመራ፤ ተፋቅሮና ተዛዝኖ የሚኖር ማግበረሰብ ነው። ማንንም የማያገል፤ ባህሉን ከመከተል ዝንፍ የማይል ሕዝብ መሆኑን አረጋግጧል። «ታዲያ ወገኖቹ በእኔ ላይ ብቻ ልዩ ቅጣት አልፈጸሙብኝም። ባህላዊው ደንብ መሟላት ነበረበትና ተገደልኩ፤ ከሙትነት ተነሥቼ ስመጣ ግን ተቀበሉኝ። አሁን የተቀበሉኝ ስለ ተማርሁ፤ ከእነሱ የተለየ ሕይወት ስላየሁ አይደለም፤ ባህሉ ስለሚፈቅድ ብቻ ነው። ታዲያ ባህል ባመጣው ጦስ ወገኖቹን መጥላት አለብኝ?» ጨርቆሌ ማዝ ተብሎ ጫካ ለጫካ የሚዞረው ከሉ ሆራ ዕድሜ ልኩን አእምሮውን ሰንገው ይዘው ያስጨንቁት የነበሩትን ጥያቄዎች መመለስ ጀመረ።

* * *

ሰው ራሱን ማስተማር የሚችል ታላቅ ፍጡር ነው። በተለይም ታታሪ ሰዎች ከአምላክ የተሰጠውን ቃል ተግባራዊ ለማድረግ እየተጣጣሩ ናቸው። እየተሳካላቸውም ነው።

በምርምር እንደ እብድ ያልለፈለፈ ፈላስፋ፤ ቀንና ሌሊት በምርምርና በሙከራ እልሁን ያልጨረሰ ሳይንቲስት፤ እንደ ሚፈጥራቸው ገጸባሕርያት ስቅለቅ ብሎ ያላዘነ አሊያም በደስታ

ያልተፍነከነክ ደራሲ፤ የሚሥለውን ሥዕል የተዋጣ ለማድረግ ረቂቁን የተፈጥሮ ምሥጢር ለማወቅ በመጣጣር ያልጻከረ ሠላሊ ሊኖር አይችልም። ካለም ከነሆድ አምላኩ ወገን የሆነ አስመሳይ መሆኑ ነው።

ካርለት የሐመር ሴቶችን ሕይወትና ማህበራዊ ተሳትፎ የምታጠና ወጣት አንትሮፖሎጂስት ናት። ያለችበት ዘመን ሳይንስና ተከናሎጂ የመጠቀሰች፤ የሰው ልጆች በአዲስ ግኝቶች የሚንበሽበሹበት ወቅት ነው።

«እንደ ዱርው ዘመን ይህን - ይህን ማድረግ ያስቸግራል የሚል አዳማጭም ሆነ ተመልካች አያገኝም። መሆን አለበት ብዬ ብዙ ሞክርኩኝ፤ ፈተናና ሥቃይም ገጠመኝ፤ በመጨረሻ ግን ተሳካልኝ ሲባል አድናቆታዊው ጭብጨባ መቅለጡን አውቃለሁ። የሰው ልጅ በውኃ ውስጥ በባቡር መጓዝ በቻለበት፤ ሕዋላይ ከተማ በከተመበት፤ አይጥና ድመት አብረው እንዲጫወቱ በተደረገበት ወቅት እኔስ ሰውነቴ ቢቁስል፤ የአእምሮ ጭንቀት ቢደርስብኝ፤ ብገረፍ፤ ባል ባገባ ምኑ አዲስ ነገር ነው። ከዚህስ የቀለለ የዓለማ መሥዋዕትነት ምን ሊኖር ይችላል?» ካርለት መኝታዋ ላይ ተጋድማ የምታስበው ነበር።

ካርለት ለአንድ ወር ያክል በከብት ዝላይ ወቅት የተገረፈችው ቍስል አሠቃያት፤ ጫማ የለመደውን እግሯንም እንቅፋቱና እሾሁ እየተተካካ አንሰፈሰፋት። እየቆየ ሲመጣ ግን ይህ ሁሉ ሥቃይ እየታገሠ፤ ቍስሉም እየደረቀ፤ እግሯም እየደነደነ መጣ።

ካርለት በቃን በማይሉት ማስታወሻዎቿ የየዕለት ገጠመኞቿን እያሰፈረች፤ በካሜራዋ እይታዋን እያጠናከረች፤ በድንኳኗ አካባቢ አገገመች።

ካርለት አልፈርድ ልብሶቿን በሻንጣዋ ቆልፋ፤ ቆዳዋን በመልበስ፤ በባዶ እግሯ በጨሌና አንባር አጊጣ ስትወጣ ብዙ አዲስ ሁኔታ አጋጠማት። የሐመር ልጃገረዶችና ሴቶች ከልብ ቀረቧት። ጉረምሶች ያሽኩረምሟት ጀመር። እነሱ የእኛ ናት፤ እሷ ደግሞ የእነሱ ነች የሚል ስሜት ፈጠሩና ከልብ መቀራረብ ጀመሩ። ለካርለት አዲሱ ቍልፍ በሩን ከፈተላት።

በተለይም ካርለት እንጨት ለመልቀም ወደ ጫካ ስትሄድ እንቅፋቱም፤ እሾሁም የለቀመችው እንጨት ከብደትም፤ ስቅለቅ ብላ እስከማልቀስ ቢያደርሳትም ከልጃገረዶችና ካገቡ ሴቶች ጋር በኩንኩር፤ አጋም፤ ጨውሊንባ፤ እንኮይ፤ ሾላ፤ ዋንዛ...ወደ ተሞላው ጫካ በሄደች ቍጥር የሚያወሩት፤ የሚዘፍኑት፤ ምሥጢራቸውን የሚያካፍሏት ሁሉ ማር ሆኖላታል - ጣፋጭ!

«ባልሽን ትወጅዋለሽ?» ካርለት አንድ ጊዜ አንዷን ባለትዳር ነጠል ብለው እንጨት ሲለቅሙ ጠጋ ብላ ጠየቀችት።

«ይእ!» በሣቅ እየተፍለቀለቀች ራሷን በአወንታ አወዛወዘች።

«...ይገርፍሻል?»

«ይእ! - ባል ሆኖ እህ ላይገርፈኝ ነው!» በካርለት ጥያቄ እየተገረመች መለሰችላት።

«ለምንድነው የሚገርፍሽ?» ሌላው የካርለት ጥያቄ ነበር።

«ሳጠፋ፤ በትክክል እንድሠራ፤ እሱ ካልመታኝማ አጠፋለሁ።» የታፈነ ሣቅን ለቀቀችው።

«ሲመታሽ አትጠይውም?»

«ይእ! - ለምን? ወንድ ሆኖ ሴትን ካልምታት ታዲያ ስታጠፋ እያየ ዝም ሊል ነው?»

«ከባልሽ ወንድም ጋር የግብረ-ሥጋ ግንኙነት ትፈጽሚያለሽ?»

«ይእ! - ታዲያ ሊቀር ነው! ከባለቤቴ ታናሽ ወንድም ጋር።» ሣቅ ቀደማት።

ይህንና ይህን መሰሉን ውይይት ካርለት ከባለትዳር ሴቶች ጋር ባደረገች ቍጥር መልሳቸው ተመሳሳይ ይሆንባታል። ካርለት ከልጃገረዶች ጋር ስትጨዋወት ደግሞ ለየት ያሉ ነገሮችን ትሰማለች።

«ዕድሜሽ ስንት ነው?» ካርለት ልጃገረዷን ጠየቀችት።

«ይእ!» በአሉታ አንገቷን ግራና ቀኝ አወዛወዘችላት።

«እጮኛ አለሽ?»

«እ!» በአወንታ አንገቷን ላይና ታች አወዛወዘች።

«እራሴን ታውቂክለሽ?» ካርለት ጠየቀችት።

«እ!» ልጃገረዱ የካርለት ጥያቄ ግር አላት።

«ከእራሴን ጋር ተገናኝታችሁ ታውቃላችሁ?» ልጃገረዱ በአሁኑ አንገቷን ወዘወዘች።

«ከወንድ ጋር የግብረ-ሥጋ ግንኙነት ጀምረሻል?»

«ይእ! ያማ ይጠየቃል፤ በደንብ ነዋ» በሣቅ ፍርስ አለች ተጠያቂዋ ልጃገረድ። ልጃገረዱ በካርለት የሞኝሞኝ ጥያቄ ስትሥቅ ውላ ብታድርም አይወጣላትም። ሆኖም ካርለትን ባለማወቅ ብቻ ስሜቷን ካለገደብ ለቃ ልታሳቅቃት አልፈለገችም።

«ግንኙነት ስታደርግ እንዴት ነው?» ካርለት ጥያቄዋን ቀጠለች። ልጅቷ ያን ጊዜ ሣቅን ልትቂጣጠር ተስኗት ከርቀት ያሉ ጓደኞቿ እስኪደነግጡ ድረስ በሣቅ ተፍለቀለችና የፍየል ቆዳዋን ከኋላ በኩል ለመል ያህል ከፍ አድርጋ፤ ጎንበስ በማለት ያደራረገ ስልቷን አሳየችት።

«እስከ አሁን ከስንት ወንድ ጋር ቀበጥሽ?» ቊጥር አለማወቅን ካርለት ዘነጋች።

«ይእ-በዙ ነዋ!» መለሰች ልጃገረዱ።

«ካገባችና ካላገባች ልጃገረድ የየትኛውን ኑሮ ትወጃለሽ?»

«ሁለቱም ጥሩ ነው። ልጃገረድነት እንደ ልብ ለመጫወትና ከጉረምላ ጋር ለመዳራት፤ ባል ማግባትም ልጅ ስለሚወለድ ደስ ይላል» ብላ መለሰች ልጃገረዱ።

ካርለት፤ ልጃገረዶች ሆኑ ያገቡ ሴቶች በባህላቸው የሚረኩ፤ ባህላቸውን የሚያከብሩና የሚወዱ ሆነው አገኘቻቸው። ካለሐፍረትና መሳቀቅ ከልባቸው የቀረቧት ሴቶች ከጓደኛ የሚደብቁት ምሥጢር የሚባል ነገር እንደሌላቸውም በተግባር አረጋገጡላት።

ካርለት እንደ ክልሉ ኗሪ ሕዝብ ባህል ራሷን ለማኖር በገባችው የራስ በራስ እምነት መሠረት ቆዳ እንደ መልበሱ፤ በባዶ እግር እንደ መሄዱ፤ እንጨት እንደ መልቀሙ ሁሉ ለማረስም ሞክከረች። ስለዚህ እርፍን የሚጨብጡ የእጇ ጣቶችና መዳፏ ለስላሳና ገና ያልገበረ በመሆኑ፤ መላላጡ ወደ እጇ ተሸጋገረ። በዚያ ላይ ከብቶች ወዲያና ወዲህ ሲያላጓት አቅመ-ቢስ በመሆኗ መውደቅ፤ መነሣት ቀጠለች።

ያም ሆኖ ግን፤ ከብዙ ውጣ ውረድ በኋላ እጆቿ ጠነኩ፤ የአካል ጥንካራዋም ዳበረ። ሌላው ያስቸገራት ልምድ ደግሞ ላሞችን ማለቡ ነበር። በሐመር ባህል የምታርስ፤ ከብት የምታልብ ልጃገረዱ ናት። ካርለትም መጀመሪያ ማለብ ስትሞክር መልካና ወዚ አዲስ የሆነባቸው ከብቶች አላስጠጋሽ አሏት። ይባስ ብለውም በቀንዳቸው ይደስቋት ጀመር።

አንድ ጊዜ እንዲያውም የጎን አጥንቷን አንዷ ላም ወግታት ለሁለት ሳምንት ያህል ውጋት እያጣደፋት ታማ ቆየች። ሲሻላት ደግሞ ሙከራዋን እንደ ምንም ቀጥላ ከብቶችን በመላመድ ላሞችን ማለብ ጀመረች።

* * *

ከሉ ሆራ በጨርቆሌ ማዘነት በደንብ እየተቀለበ ከቆየ በኋላ ሚዚው ሰውነቱ እንደ ተመለሰ አረጋገጠ። ስለዚህ ከሉ ሆራና ሚዚው ከተሪ (ዲክ-ዲክ) ቆዳ የተተለተለ ቀበቶ መሳይና ኩርኩፋ ይዘው በደንቡ መሠረት ጎይቲ አንተነህን በድብቅ ማሳደድ ጀመሩ።

ጎይቲ አንተነህ ከሉን አልወደደችውም፤ እሷ ልቧ የጠፋባት ለዚያ ጀግና ለደልቲ ገልዲ ነው። መሬቱን በልበ-ሙሉነት እየረገጠ ሲንጉማለል፤ የሷንም ልብ እንደ ጠረማመሰው ሁሉ በፍቅር ታቃስታለች።

በኢቫንጋዲ ጭፈራ ወቅት አንዳንዴ መንደራቸው ብቅ ካለ ስሜት ቀስቃሽ የሆኑትን ሌሎችን የዳንስ ምቶች ከሌሎች ጋር

በትጩፍርም ጭንን በጭን የማግባቱ ጊዜ ቀድሞ የምትጋብዘው እሱን ነው። ጭንን በጭን ውስጥ ሲያስገባ የአእምሮዋን እንቅስቃሴ ያዛባና በቅጥጥሩ ስር ያደርጋታል። ከወገቧ ልጥጥ ብላ ወንድ ብልቱ ላይ ትለጠፍበታለች። በዚያ ወቅት ስሜት እንደ ቅቤ ይቀልጥና እሱም እሽት፣ እሷም አሽት፣ እሱም እሽት...ሲደራረጉ ይቆዩና ሁለቱም ሲሸነፉ፣ ውጥረት ሲበዛባቸው ተያይዘው ወደ ጫካ፣ ወደ ልዩው የተፈጥሮ መኝታ ክፍል ጉራ ይላሉ።

ጫካው ውስጥ ወፎች፣ አራዊት፣ እባቦችና ሰዎችም ጭምር ፍቅራቸውን በነፃነት ይለዋወጣሉ። ጫካ ውስጥ ትርፈት አቅራቢ እንጂ፣ ተመልካች አይኖርም። «ሁሉም ለየራሱ...» ብቻ መባባል ነው።

ጎይቲ አንተነህ ታዲያ ያ አራዊትን፣ ሰውን የገደለ ጀግና የፍቅርም ጀግና ሆኖ አግኝታለች። ጠምዘዝ አድርጎ በጠንካራ እጆቹ ወደ እሱ እያስጠጋ ትንፋሷ እስኪቋረጥ የሚሰማትና እንደ ሕፃን ልጅ አቅፎ የሚያጫውታት ሁሉ ትዝታን ያልፈጠረባት (አፎይታን ያልሰጣት) ጊዜ የለም።

ከሉ ሆራ፣ ጎይቲ አንተነህን ባየ ቅጥር ከፍቅሩ ፅናት አንፃር ሰውነቱ እየተልፈሰፈሰ ቢርበተበትም ተፈቃሪዋ ግን ኩሩ ሆና ኩሩ ወንድ፣ ጅንን ጀግና፣ ስሙ የገነነ ወንድ ፈላጊ ነበረችና እሱ ለእሷ ሲል ልብሱን አውልቆ ራቱን ቢሄድም፣ ሊያደርገው ያላሰበውን እንዲያደርግ ፍቅሩ ቢያስገድደውም፣ እሷ ግን ለሱ ቁብ የማይሰማት ሆነችበት።

የጎይቲ አንተነህ ልብ ያለው ደልቲ ገልጺ ላይ ሲሆን፣ የከሉ ሆራ ልብ የማለለው ደግሞ፣ ለጎይቲ አንተነህ ነው። ቢሆንም ከሉ ሆራ እሷን የማግኘት ተስፋው አልጨለመበትም። እሱም ሆነ ሽያው (ሚዜው) ከቀናቸው ጎይቲ አንተነህን ብቻዋን ሰከም ሰከም ስትል ሊያገኝት ይችላሉ።

አንድ ቀን በሬ ጠምዳ ስታርስ፣ አጥማጆቿ በርቀት ቅጥቋጦው ውስጥ ተደብቀው ሲከተሏት ዋሉ። መቼም እንደዚያን ቀን በከፊል የተመቻቸ ቀን ከዚህ በፊት አላጋጠማቸውም። በሬዎችን በጅራፍ

በጎቆጥ በማድረግ፣ ከወገቧ ወደ ጎንና ጎን ለጠጥ፣ ዳሌዎቿን ወጣ ገቡ...እያደረገች ስለ ሐመር ጀግኖች፣ ስለ ከስኬ ወንዝ፣ ስለ በልጉ ታንጉራጉራለች። አጠገቧ የአጎቷ ልጅ ብቻ ነው ያለው፤ እሱ ዘወር ካለላቸው ፈጥነው ሊይዟትና የልባቸውን ሊያደርሱ ይችላሉ - አጥማጆቿ። እሱ እያለ ግን ምንም መሥራት አይችሉም። ጎይቲ የተዘጋጀላትን ወጥመድ በጭራሽ አላወቀችም። ዝም ብላ እርሻዋን ታርሳለች። አፍቃሪዋም፣ ከዘምባባው ዙሪያ ካለው ሰንበሌጥ ውስጥ ሆኖ በገዛ ምራቁ ይታነቃል።

አጥማጆቿ፣ የአጎቷን ልጅ ቦርጆ (አምላክ) ከዚያ አካባቢ ዘወር እንዲያደርገው ይመኛሉ። የአጎቷ ልጅ ደግሞ፣ ጎይቲ አንተነህ ልጃገረድ በመሆኗ ብቻዋን ትቷት ቢሄድ ሊደርስባት የሚችለውን አጋጣሚ አሰበ። ኋላ እሱና ሌሎች ጐረምላ ዘመዶቿ መጠበቅ ተስፏቸው ጀግንነት፣ ሀብት ከሌለው አንዱ ቢተናኮላት የሌሎች ልጃገረዶች ማሸሚጠጥና በጓደኞቹ «ፈሪ» ተብሎ መናቁ፣ እሱንና ዘመዶቹን ስለሚያናድዳቸው ብቻዋን ትቷት ለመሄድ አልፈለገም። በሰዚህ አዳኞች ታዳጅን በቅጥጥር ሥር እንዳያውሉ የአጎቷ ልጅ «የጐሮሮ አጥንት» ሆኖባቸው ሳይላካላቸው ቀረ።

በሌላ ቀናትም ውኃ ለመቅዳት ስትሄድ፣ ገበያ ስትመለስ ትክለ ቆመናዋን፣ ፈገግታዋን፣ የሚነጥረውን መቀመጫዋን ቀምሶ ያልጠገበውና እያየ በመላላት ላይ ያለው የመንደሩ ጐረምላ፣ እንደ ሴት ውሻ ከቦ ስለሚከታተላት በድብቅ ለሚከታተሏት እንቅፋት ሆኖባቸው ሰነበተ።

ከሉ ሆራ ከሚዜው ጋር ጫካ ለጫካ ሲዞርና ጎይቲ አንተነህን ሲከታተል ጐሮሮው ሲጮህበት ቢውልም፣ እየቆየ ግን መሰላቸት ጀመረ። ፊት ለፊት ሄዶ የደንቡን ለመፈጸም ያስብና ባህሉን ባለማ ከበሩ የሚደርስበትን ውግዘትና ቅጣት እያሰበ፣ ሐሳቡን ከሕሊናው አውጥቶ ያሸቀነጥራል።

አንድ ቀን ግን፣ ጎይቲ አንተነህ ደንገዝገዝ ባለ ምሽት፣ ከቤቷ ወጥታ መንገዱን ስትነካው እነከሉ ተከተሏት። ከመንደሩ ዘወር እንዳለች የመሮጥ ያህል እየተራመደች ወደፊት ገሰገሰች። ከሉ ሆራ፣

ተከለው በነበረበት ወቅት በሕሊናው ውስጥ ተፈጥሮ የማያውቅ አዲስ ተስፋ ወደ ሕሊናው ገብቷል። ከሎ ሆራ፡ «ልጅህን ከሰጠኸኝ አስተምራታለሁ...» እያለ አስጉምዥቶታል። አንተነህ ይመር ያ ሊበላ ያልደረሰውን ተስፋ በማሰቡ ብቻ ወስፋቱ ተልወስውሶ በአፋ ምራቅ ሞልቶበታል።

«ልጄ! አንዷ ልጄ ተምራ፤ እውነት ቀለም ለይታ ማየት ብቸል ምን ይሰማኝ ይሆን? አይ የማያልቅብህ አምላክ! እኔ ለሷ የማውቀውን ስመኝላት አንተ በመለኮታዊ ኃይልህ የተሻለ መረጣላት። ላንተ ከቶ ምን የሚላንህ ነገር አለ! እኔን ከሞት አፋፍ መልሰህ፤ ከቅዱስ ሕዝቦችህ ጋር አገናኝተህ፤ ጤንነቴንና ሰላሜን ጠብቀህ ለዚህ ያደረሰከኝ አንሶ እውነት ልጄ ለቁም-ነገር ልትበቃልኝ? ለዘመናት የተለየኋቸውን ዘመዶችን ወረቀት ጥፋ ልታገናኘኝ? - እፁብ ነገር!» በማለት አንተነህ እጆቹን ወደ አምላኩ ዘርግቶ አማተበ።

ነገር ግን ይህን ባሰበበት አእምሮ ደግሞ አዲስ ተረኛ ሐሳብ እንደገና ይሰተናገድበታል፤ «መቼም የልጄ ቤተሰብ ካርላ ነው። ስለዚህ ልጄ የምታገባው ከፀንጋዞች (ባዕዳን) ወገን ነው። ያለችኝ ልጅ አንድ እሷ ብቻ በመሆኗ የማገኘው ጥሎሽ በርከትከት ያለ ካልሆነ በረቱ ላይሞላ ነው፤ ከጓሮዬ ጋር የማሰማራው በግና ፍየል ላጣ ነው። ማሩስ ቢሆን መጥቀሙ ቀረ። አረ ስንቱ ወንድሜ! ይህን ሁሉ ካጣሁ የሐመር ኑሮዬ አስጊ ሁኔታ ላይ መውደቁ ነው።» አንተነህ ይመር ልጄ ጎይቲን እንደሱ ፍላጎትና የወደፊት ዕጣ ዕድል ለደህና ቤተሰብ (ሀብቱ ለሚያስተማምን) ቢድራት እሷም ጠግባ ታድራለች፤ እሱም በረቱን በከብት ይሞላል፤ ሁሉ የሚመኘውንም ጥይት ገዝቶ በዝናኑ ላይ ሻጥ ሻጥ ያደርግበታል። ታዲያ ይህን ሁሉ እምነቱንና ፍላጎቱን ሰቅሎ ሌላ መዓት ወርዶ፤ የፈራው ከደረሰ ምን ሊሆን ነው? ማንንስ ሊወቅስ ነው?

ይህ አቀባቢ የሚጎትት፤ ቁልቁለቱን እየገፋ የሚያሽከረከረው ሐሳቡ እንቅልፍ ነላው። እንዲያውም በሕይወቱ ሙሉ እንደዚህ የተጨነቀበትና እንደ አንዳንድ ነገረ ፈጅ መንገድ ለመንገድ የሚያወራበትን ምክንያት አላጣውም። ይህ ሁሉ ለልጁና ለራሱ ሲል ነው።

አንተነህ ይመር ልጄ የጮኸት ድምፅ እንዳሰማች ነፍሱ በጭንቅላቱ የወጣች መስሎት ነበር። መልሷን ከሰማ በኋላ ግን ለልጁ ኩርኩፋ ያጉረሳትና የተተለተለውን የተሪ ቆዳ ያጋደመላት ከሎ ሆራ መሆኑን እንዳወቀ እንደ እንቦላ እየዘለለ ሊቦርቅ አማረው፤ እንደ አዕዋፍ ከንፍ እጆቹን እያርገበገበ መብረርም አሰኘው።

(ደግሞም አስተምራታለሁ) ብሎ ቃል ገብቶለታል። በዓይነ-ሕሊናው ልጄ ተምራ ትልቅ ሰው ስትሆን ታየው። ሐመር ዘመዶችም ቢሆኑ እንግዲህ ከሎ ሆራና ጎይቲ አንተነህ የፈለጋቸውን ቢሠሩና ያሻው አካባቢ ይዟት ቢሄድ በግል ንብረቱ ጠያቂ የለበትም። እንኳን ባህላዊ ሥርዓቱን አሟላ፤ እንኳን እምነቱን ተከተለ፤ አንተነህ ይመር ይህን እንዳሰበ አሁንም አንድ ነገር አእምሮውን ቆንጠጥ አደረገው። «ኮይታውስ (ጥሎሽስ) እንዴት ሊሆን ነው? ከብት የለው፤ መሣሪያ የለው። ልብሱ ቢበዛ ለኔ ምኔ ነው? እዚህ ላይ ነገር ይበላሽ ይሆን?» እውነትም አንተነህ ይህን ባሰበ ቅጥር ጉንፋን ሊይዘው ማስነጠስ ጀመረው። ከሴት ልጄ ጋብቻ ኮይታ ካልተቀበለ ታዲያ ነገ ማን ሊደርስለት ነው? በረቱ ባዶ፤ ዝናኑ ጥይት አልባ መሆኑ ቀረ፤ ደንቡን መጣሱ መሆኑን ሲያስብም ሆዱን ባር ባር አለው።

* * *

ደልቲ ገልዲ በካርለት ባህል አፍራሽነት ቆሽቱ አርሮ የነበረውን ያህል አሁን ግን አእምሮው መዝናናት ጀምሯል። መቼም እሱ የያዘው ነገር መስተካከሉ የማይቀር በመሆኑ እንግዳዋ እሱን መቅረብ ከጀመረችና ግንኙነት ካደረጉ በኋላ ብልጭልጭ ቅራቅንቦዋን አወላልቃ ጥላ ቆዳ መልበሷ፤ በባዶ እግሯ ካለ ጫማ መሄዷ፤ እንደ ሐመር ልጃገረዶች ጸጉሯን አሳጥራ በጨፌና አምባር ማጌጥ መጀመሯ፤ እሱን ፍርሃት እንጂ ሌላ ምንም ምክንያት እንደማይኖሩት ስለ ተገነዘበ ደስታ እየተሰማው፤ «አረ ገና ይቀራታል» ብሎ ፍካክሮባታል።

ካርለት የከሎ ሆራ ከብት ዘለላ ወቅት ከልጃገረዶች መሃልሆና ፀንጋዞች ሲገርፏት ግርፊያውን ፈርታ ስትንቀጠቀጥ የነበረውንና ከተገረፈችም በኋላ የጮኸችውን ደልቲ ገልዲ ሰምቶ ሐፍረት

ተሰምቶቷል፤ «ባለጌ! ልጃገረድ እንዴት ለግርፋት ትንቀጠቀጣለች? ...ቆይ ብቻ ልክ ሳላገባት ከቀረሁማ እኔ አይደለሁም!» እያለ ተማርባታል።

ደላቲ ገልጺ የእንግዳዋ ልጃገረድ አቀራረብ ልቡን የሚያራራ ሆኖ ቢያገኘውም፤ የሐመር ልጃገረዶች የሚያሟሉትን ባህላዊ ደንብ ባለማሟላቷ ግን ቅር መሰኘቱ አለቀረም። ደላቲ መቼም አንዴ ከአፋ አውጥቶ ሊያገባት በመወሰኑ እንጂ ልቡ ያለው ከሌላ ልጃገረድ ጋር ነው። ያችን ልጃገረድ ሊያገባትና የግሉ ሊያደርጋት ቢችል ኖሮ መቼም በሕይወቱ ቀረኝ የሚለው ነገር ባልነበረም ነበር። ግን ልጃገረዱን ሊያገባት አይችልም። አንድ ቤተሰብ ናቸው፤ የልጅቷ እናት የካርላ ጎሳ አባል ናት። እሱም ከዚህ ቤተሰብ ነው። የካርላ ጎሳ የጉለትን ጎሳ ሊያገባ ይችላል። የካርላ ጎሳ የካርላን ጎሳ፤ የጉለት ጎሳ የጉለትን ጎሳ ግን ሊያገባ አይችልም። ሊጋቡ የሚችሉት ፀንጋዞች (ባዕዳን) ብቻ ናቸው። ይህም ሆኖ ግን ደላቲ ሊያገባት ባይችልም ሊወሽማት ይችላል፤ ችሏልም። ጉድ የሚፈላው ግን ባል አግብታ የሄደች እንደሆነ ነው።

ባል እንዳታገባ ደግሞ ሊያግዳት አይችልም። ይህን ላድረግ ካለ አባትየው አይቀበለውም። አባቷ ከልጁ ባል ጥሎሽ ማግኘት አለበት። ጥሎሹን ካገኘ ደግሞ የሷ ጉዳይ «ጉም መዝገን» መሆኑ ነው። በእርግጥ ደላቲ ሌላ ባል መጥቶ ከሚወስዳት እጥፍ የሆነ ጥሎሽ ከፍሎ ሊወስዳት ይችል ነበር። ችግሩ ግን ይህ አልነበረም፤ የሱ ችግር እሷና እሱ የአንድ ጎሳ አባል በመሆናቸው ጋብቻ ሊፈጽሙ አለመቻላቸው ነው። ከሱ ሆራ ግን የጉለት ጎሳ በመሆኑና ጎይቲ አንተነህ የካርላ ጎሳ በመሆኗ ሁለቱ ፀንጋዞች (ባዕዳን) ስለሆኑ መጋባት ይችላሉ።

ጎይቲ አንተነህም እንደ ደላቲ ገልጺ በውኗ መቃዠቷ አልቀረም። ብዙ ወንዶች ታውቃለች፤ እንደሱ ግን ልቧን የሰረቀባት ወንድ የለም። መጀመሪያም ቢሆን ከእሱ ጋር አካል ለአካል ከመነካካታቸው በፊት የወሮን መንደር ኗሪ እንደ አውሎ ነፋስ በነፈሰው ወራ የደላቲ ገልጺ ጀግንነት እየተወራ፤ ዘፈኑና ሙገሳው ሲቀልጥ፤ በዝናው በእጅጉ መጉምዝቷ አልቀረም።

ከልጅነቷ ጀምሮ ከአባቷ እየሰማች ያደገችው የጀግንነት ታሪክ፤ የጀግንነት ውሎ፤ የጀግንነት ሞት ነው። ስለዚህ፤ ጀግና ትወዳለች፤ ገዳይ ታከብራለች። በየወንዙና በየእንጨት ለቀማው፤ ማንነቱን ገና ያላወቀችውን ጀግና ስም በሐመር ጫካና ተራራ ድምፅ እያስተጋባ ዘፍኗለች። ከልጃገረዶች ጋርም ገና ሳያዩት እየተሳሳቱ፤ «የኔ ነው፤ የኔ ነው» ተባብለው ተነታርከውበታል።

ጎይቲ አንተነህ ይህን ሰው የምትወደውና የምታደንቀው ከልቧ ነበር። የሌሎችን ልጃገረዶች እውነተኛ ስሜት ግን አታውቅም። ያ ሰው ግን እንዲያ በቀላሉ ሊከሰትላትና ልታየው አልቻለችም።

አንድ ቀን ከሌሎች ልጃገረዶች ጋር ገበያ ውላ ስትመለስ ግን ከወንዶች መሃል ሳዳጉራውን (ሽርጡን) ለብሶ፤ በላዩ ላይ ዝናር የታጠቀ፤ በአንገቱ ልጃገረዶች የሽለሙትን ጨሌ ለማስታወሻ አጥልቆ፤ ከናጹ ላይ አንባር፤ ጣቱ ላይ ደግሞ የመዳብ ቀለበት ያጠለቀ፤ ጸጉሩን በባህሉ መሠረት ተሠርቶ የሰገን ላባ የሻጠ ሸባ ላይ ልጃገረዶች ሲጠቋቋሙ፤ «ይእ! ምንድን ነው? ማነው?» ብላ ጠየቀች — ጎይቲ። ልጃገረዶች፤ «ይእ! አታውቁትም ማለት ነው?» ተሳሳቅቀዋት። አፈረችና፤ «በቃ አላወቅሁትም ንገሩኝ» አለቻቸው። «ደላቲ ገልጺን ነው የማታውቁት? ይልቅስ አታሹፈብን» አሏት።

ያን ሁሌ የምታልመውን ሰው፤ እንዲህ እንደ ዘበት አይታው ልታልፍ፤ «እሱ ነው ለካ፤ አፈር በሆንኩት!» አለች ጎይቲ፤ ለምን እንደዚያ እንዳለች ግን አልገባትም። «አሁን ይሄ እውነት ሰው ነው? አቤት ውበት! አቤት ቁመና!» በማለት አፏን ከፍታ ማየቷን ቀጠለች። ጓደኞቿ እርስ በርስ እየተጨዋወቱ፤ እሷም አብራ ያለች መስሏቸው የተለመደ የወራ ፍትፍታቸውን መጉራረስ ቀጠሉ።

«እከሌን ታውቁዋለሽ?»

«ይእ! እንዴት ነው ታውቁዋለሽ?»

«ግንኙነት አላችሁ?»

«አዎና!»

«አንችስ?»

«እኔም አዎን አውቀዋለሁ።» ይሣሣታሉ። ደግሞ እንደገና ሌላውን ይጠያየቃሉ። መቼም በሐመር ልጃገረዶች አንድ ላንድ ብቻ መወሰን ጥላቻንም ሊፈጥር ይችላል። የኔይቱ ቆንጆ ባትሆን ነው፤ የኔው ቆንጆ ባይሆን ነው፤ ሌላው (ሌላይቱ) ያልፈለገው (ያልፈለገ

ችው) ስለሚባሉ መራራቅ በመሃላቸው ሊፈጥር ይችላል። በሐመር ማኅበረሰብ ፍቅር ነፃ ጨረታ ነው። የጨረታው ዕጣ ግን በሴቷ ፍላጎት ይወሰናል። ስለዚህ አንዲት ልጃገረድ ለብዙ ወንዶች፣ ብዙ ልጃገረዶች በአጠቃላይ ለመንደሩ ጎረምቶች ይሆኑና መቃብጥ ነው።

ጎይቲ አንተነህ ከልጃገረዶች ተለይታ ደልቲ ገልጺ እንደ ተአምር ስትመለከት፣ ጓደኞቿን ረሳቸው። ደልቲ ገልጺ ይህ ሁሉ ሲሆን አላያትም ነበር፤ በኋላ ግን ድንገት ዓይኑን ወርወር ሲያደርግ ዓይኗን ቀድሞ ተመለከተው። አያት፣ አየችው፤ እንደገና አያት፣ እሷም አየችው። ብዙ ከቆዩ በኋላ ለሰላምታ አንገቱን አወዛወዘላት። እሷም አጻፋውን መለሰች።

በሐመር ባህል ሰላምታ ከዕረፍት በኋላ ነው። ወዳጅም ሆነ ዘመድ ድንገት ሲገናኝ ሮጦ አይተቃቀፍም፤ ሰላምታ አይለዋወጥም። የሚደረገው ራቅ ራቅ ብሎ መቀመጥ ወይም መቆም ነው። ከሩቅ አካባቢ የመጣ ከሆነ እንዲያውም ካለምንም የቃል ልውውጥ ቁርበት ይነጠፍለትና ለመቀመጫም፣ ለትራስም የሚገለገልበትን በርኩታ ተንተርሶ ይተኛና ዕረፍት ይወስዳል። በሐመር ማኅበረሰብ መንቀሻ ቀኝ፣ መዘባረቅ የለም። ሁሉም የሚፈጸመው በሥርዓት ነው።

ስለዚህ እንግዳው፣ «እንደምን ናችሁ?» ይላል።

«ደህና ነን፤ እናንተስ እንደምን ናችሁ?» ይላል አባወራው፣ ወይም የቤተሰቡ አባል።

«ደህና ነን። ከብቶችስ ደህና ናቸው?» እንግዳው ደግሞ ይጠይቃል።

«ደህና ናቸው። የእናንተስ?»

«ደህና ናቸው።»

«የአባካቢያችሁ ሰላምስ እንዴት ነው?»

«ደህና ነው። እናንተስ ዘንድ?» እየተባባሉ ጨዋታቸውን በሥርዓትና በእርጋታ ይቀጥላሉ እንጂ አፍ እንዳመጣ መዘላበድና «ሲበሉ እንደላኩት» ያንንም ይህንንም ያዝ ለቀቅ ማድረግ የለም። ከዚያ በኋላ የሚበላ ይቀርብና ሚስት ለብቻዋ ወይም ከልጆች ጋር፣ ባለቤቷና እንግዳውም ለየብቻቸው ቤት ያፈራውን ይቀማምላሉ።

ጎይቲ አንተነህና ደልቲ ገልጺም ገና እንደተያዩ ጸጥ በማለት አንዱ የሌላውን ሁኔታ ከርቀት ተጠናኑ። በእርግጥ፣ ደልቲ ገልጺም ጎይቲን እንዳየ ሰውነቱ ለሁለት ሰንጥቅ ያለ መስሎ ተሰምቶታል።

ይሁንና ባህልና የወንድነት ወኔው እንዲበረታታ አደረጉት። ደልቲ ከራ ብሎ ከርቀት ሲያስተውላት፣ ጎይቲም እንደዚሁ መላ አካላቷን ካለችበት ሳታንቀሳቅስ ስታማትር ትቆይና፣ «ይእ!-እንዲህ ነው እንጂ ወንድ!» ትላለች። እሱ ከስተር ብሎ ያያታል፤ እሷ ፈገግ ብላ ታየዋለች። ወጉም ይኸው ነው፤ ሴት ሣቂታ፣ ወንድ ከስታራ እንዲሆን ይፈቅዳል።

ሌሎች ገበያተኞች በተለይ ልጃገረዶች እሱን፣ ጎረምቶች ደግሞ እሷን እያዩ፣ እያደነቁ ቢያልፉም ሁለቱም ሌላ ነገር ማየቱን ትተው ዓላማቸውን በማጥበብ ሁለቱ ብቻ አንዱ ሌላውን እያደነቀ ማሰላሰል ያዙ። በመጨረሻም ደልቲ ገልጺ ከበርኩታው ላይ ተነሥቶ ወደ ልጃገረዱ አዘገመ።

«መንደርሽ የት ነው?» አላት።

«ወሮ ነው» አለችው።

ከዚያ በኋላ፣ «የማን ልጅ ነሽ? ከዚህ ቀደምስ ተያይተን እናውቃለን?» እያለ ሲጠይቃት ቆየ።

«አዎን፣ በአካል ባላይህም በስምህ ግን አውቅሃለሁ። አባቲ ጀግና ስለሆነ የሌላ ጀግና ሰው ስም ስለማ ልቤ ይጠፋል። እንዲያውም ሰላንተ ሳልዘፍን ውዬ ያደርሁበት ቀን የለም። እንዴት እንደማመልከህ ልቤን በምን ከፍቼ ላላይህ ይሆን? መቼ ይሆን የማየው? እያልኩ ስመኝ ኖረ ዛሬ ሳይህ ደግሞ በጣም የምታምር፤ ካባቲ የበለጠ ቆንጆ ሆነህ አገኘሁህ» አለችው።

«ይእ! እውነትሽን ነው?» ብሎ፣ ያ ያበጠው ልቡ ይበልጥ ገዘፈበት።

«ለመሆኑ እንዴት እያልሽ ነው የዘፈንሽልኝ?» አላት። የልጃገረዶች ዘፈን ለእሱ አዲስ አይደለም። ልጃገረዱ የምትለውን ለመስማት ብሎ ግን ጥያቄውን ጠየቃት።

«ና እንሂዳ ወደ ጨውሊንባው፣ ዘንባባው፣ ሰንበሌጡ...?» አለችው፣ በጣቷ እየጠቆመች፣ ያን ጊዜ፣ «ቆይኝ መጣሁ» ብሎ የሚሰናበተውን ተሰናብቶ ተመለሰ። ከዲመክ ገበያ ከራቁ በኋላ መነገዱን ለቃ ወደ ጫካ ይዛው ገባች። ካለ ወፍ ዝማሬ ምንም አይሰማም፤ ከዕዕዋት ዕዕዋት ቱር ቱር የሚሉትም እነዚህ ወፎች ብቻ ነበሩ።

«እኔ ህ ልዝፈንልህ አይደል?» አለች ጎይቲ።

«እንዳልሽ» አላት። ድምፅዋን አለስልሳ በማውጣት ግጥሟን መደርደር ጀመረች-ከሱ አጠገብ ቁጭ ብላ።

ሰዎች አትዋሹኝ
አልሞተም አንበሳው
አልሞተም ቀጭኔው
ጎሹም እንዲሁ ነው...
የሞተው መች ጠፋኝ
የሞተው ልቤ ነው
ከፋኛ ተጎድቶ

ገዳይ እያለመ በፍቅሩ ተወግቶ...

ብላ በሚስረቀረቀው ድምፅዋ ስትዘፍንለት የሠራ አካላቱን ነሽጠውና:-

«ጎይ ተነሽ ጭኔ ላይ ቁጭ በይ» አላት፤ ደልቲ ገልጺ። እንዳላት ሄዳ ጭኑ ላይ ቁጭ ስትል፤ የጭኑ ሙቀት ቆዳዋን አልፎ ተሰማት። አንገቱን እቅፍ አድርጋ ዘፈኗን ቀጠለች።

ትንሽ ከዘፈነችለት በኋላ፤ «ልሳምህ?» አለችው።

ጎይቲ፤ ስሙን በጠራች ቊጥር የፍትወት ፍላጎቷ ስለ ጨመረ፤ «እንደ ፈቀድሽ» አላት እሱም።

ከንፈሯን አሞጥሙጣ ስትጠጋው፤ እሱም በተጠንቀቅ ጠበቃት። ከልቧ ሳመችው። እሱም ትንፋሷ ይቋረጣል ብሎ ሳይሠጋ ጭምቅ አድርጎ ሳማት። ከተላቀቁ በኋላ ጎይቲ አንተነህ ዓይኖቼን፤ አፍንጫውን፤ መልኩን በአጠቃላይ ሁለመናውን ስትመለከት ቆየችና ከጭኑ ላይ ተነሥታ ቆመች። ደልቲ ትከለ ቁመናዋን እየተመለከተና እያደነቀ አንጋጦ ይመለከታል።

ጎይቲ አንተነህ በትክክል ውስጣዊ ስሜቷን፤ የጋለውን ፍላጎቷንና ያደረባትን ፍቅር በእርጋታ አጤነች። ከዚያም ያንን ጀግናና ወላንሳ ዝቅ ብላ አየችው። አዎ፤ ለእሱ ነው የዘፈነችለት፤ እሱን ነው ያመለከችው፤ አዎ፤ እሱው ነው፤ ቀስ ብላ የለበሰችውን ቆዳ ገልባ ፈቷን ዘረችለት። ደልቲ በዚህ ወቅት ከሷ ምንም የሚጠብቀው ቃል አልነበረም። ስለዚህ፤ ሳዳጎራውን (ሽርጡን) ፈቶ ጣለውና የፍየል ቀንዱን አቁሞ ጎንበስ ወዳለችበት ተጠጋ፤ አዕዋፍ ዝማሬና ድረያቸውን በነፃነት ቀጠሉ።

ጎይቲ አንተነህና ደልቲ ገልጺ ከዚያ ጊዜ ወዲህ ብዙ ጊዜ እየተገናኙ ተጨዋውተዋል። ከሁለቱ አንዳቸውም እንኳን የመለልቸት ስሜት ተሰምቷቸው አያውቅም። ሁሉም መነፋፈቅ፤ ሁሉም መተቃቀፍ ነው የሚያሰኛቸው።

አሁን ግን ጎይቲ አንተነህ ይህን የምታፈቅረውን ሰው ልታጣ ነው። «ሞኝነቱ ነው እንጂ መቼም ከእሱ ጋር ዕድሜ ልኪን አልኖር፤ መጋባት እንደሁ አንችል። ምንው ከእሱ ጎሳ ባልተፈጠርኩ ኑሮ» እያለች ራሷን ስታበረታታና ስትጨነቅ ከርማለች። ይባስ ብሎ አሁን ደግሞ እንኳን ማፍቀር ከጅላው የማታውቀው ሰው እጮኛው እንድትሆን አድርጓታል።

ከዚህ በፊት ከዚሁ እንግዳ ሐመር ጋር ወሰለትሁ ያለች የሐመር ልጃገረድ ሰምታ አታውቅም። ሰውየውን ከዚያች ነጭ ጋር አይታዋለች፤ ጭንቀቱንና ገላውን በጨርቅ ሸፍና ተመልክታዋለች። «ይእ! እስኪኮ አይድረስ ነው! አውራ አልገደለ፤ የሐመር ጠላት የሆነ ሰው አላጠፋ፤ ከሐመር ጠላቶች ሄዶ ከብት አልዘረፈ፤ ጦርነት ገጥሞ ወንድነቱን አላሳየ። እስኪ ከኔ ከሴቷ በምን ተለይቶ እኔን ሚስት ሊያደርገኝ ነው? ከብት፤ ፍየል፤ በግ የለው። እኮ ከምኑ አምጥቶ ጥሎሽ ሊከፍል ነው?» እያለች በብሽቀት ተትከንክናለች። አንዳንዴም የጋብቻው መሥመር ያጠራጥራታል።

«ደግሞ እኮ የገረመኝ የአባቴና የአጎቶቼ ልጆች ይህን ሴታ ሴት ዝም ብለው መልቀቃቸው ነው። የኔ ውርደትና ሥቃይ አልገባቸው ብሎ ነው መሣሪያቸውን እንደ ጭራሮ አንጨፍረው የተመለሱት። ምንው በያዙት መሣሪያ ልሳኑን ዘግተው ባላረፉልኝ ኖሮ። ወይኔ! ደልቲን ብዬ ሄጄ ጉድ ተሠራሁ አይደል። ያማ ባይሆን የታባቱ ይደፍረኝ ነበር። ብቻዬን መሆኔ ነው ያስጠቃኝ። እሽ አሁን ሴት ለሴት እንዴት ሆነን አብረን ልንኖር ነው? ልጆቻችንስ በማን ጀግንነት ሊወጡ ነው? የሁለት ሴት ልጆች እየተባሉ መሰደባቸውስ ይቀራል?» እጇን እያፍተለተለች አነባች።

«ወይ ጀግኔ! እንደዚያ ያገር ያለህ እያልሁ ስጮህ እነዚያ በቅቧቸው ከሚሰሙ ምናል ደልቲ ሰምቶኝ በነበር! ዋጋውን ሰጥቶ ያሳርፈው አልነበረም? ደልቲ እንኳን ለእንደሱ ዓይነቶች ቀርቶ ለሌሎች ጀግና ተብዮዎችም መድኃኒት ነበር» እያለች ብታዝንም፤ ከሉ ሆራ ግን በደንቡ መሠረት ሽማግሎችን በበነጋው ልኮ ጋብቻው እንደ ተፈቀደለትና በሳምንቱ ኮይታው (ጥሎሹ) እንደ ተወሰነ አረጋገጠች።

ካርለት ቆዳ ለባሽ፣ በባዶ እግሩ ተጓዥ፣ እንዴት ሊቃሚ
በትሆንም ከዓለም ሕዝብ በመንፈስ አልራቀችም። ሕይወትን እስከ
ሥረ ድረስ ጠልቀው በማየት የኳተኑና የሰው ልጅን ውድቀትና
ድል፣ ሽንፈትና ግብ፣ የሕይወትን ለስላሳና ሻካራ፣ አቀባትና
ቁልቁለት ጉዳና እየለዩ ሳያሳርሩ ወይም በረዶ ሳያደርጉ የቀመሩትን
የታታሪ ሰዎች የሕሊና ጭማቂ የሆነውን መጽሐፍ ታነባለች። አዲሳባ
ከከሉ ጋር ስድስት ጊዜ ደርሳ ስትመለስ ይዛቸው የምትመጣቸው
መጽሐፍቶችም በዓለም ላይ በመከናወን ላይ ያለውን የፖለቲካ፣
የኢኮኖሚ ለውጥ እንድትገነዘብ አስተዋጽኦ ከማድረጉ ሌላ ከተለያዩ
ጣቢያዎች የራዲዮ ፕሮግራሞችን ትከታተላለች።

ካርለት በሐመር ለጥናት ለመቆየት ያሰበችው ጊዜ ስላነሳት እንዲ
ራዘምላት ጠይቃ የተፈቀደላት ሲሆን፣ ለዓለም የሴቶች ድርጅት
ያቀረበችው የፕሮጀክት በጀትም ተቀባይነት በማግኘቱ በጀት
ተጨምሮላታል። ይህም ከሉና ጎይቲን የእንግሊዝን አገር እንዲ
ጉበኙ ስቲቭ የተቻለውን ሁሉ እንዲጥርላት ለመንገር አደፋፈራት።

ካርለት በሐመር ኑሮዋ መጽሐፍ ከማንበቡ ሌላ ሙዚቃ ማዳመጥ
የምትወድ ሲሆን ከሦስት መቶ ዓመት በፊት የኖረውን የሐይደን
ሲንፎኒ፣ የጀርመናዊው የባህን የባሮክ ሙዚቃ የሞዛርትንና የቤቶቭን
ፒያኖ ሶናታና ኮንትራ ከፕንቱ ሙዚቃ የምታዳምጥ ሲሆን፣ የተለያዩ
ባለ ስርቅርቅ ድምፃውያን የአገረሰብ፣ ሮክና ሮል ሙዚቃ ከማዳመጥ
ጧም ሌላ በዘመናዊ መንገድ በኮምፒውተር፣ በኢሳባዊ ቀመርና
በአጋጣሚ የተቀነባበሩ «አጥንት በሽ» ሙዚቃ ሰው ሠራሽ እጅ
ካልገባበት የተፈጥሮ አካባቢ ሆኖ ስታዳምጥ እሷም እውነተኛው
ስሜት ይሰማትና እንባዋ በእርጋታ እየተንኳለለ ሲወርድ ትንሽ ወንዝ
ዳር እንዳለች ሁሉ ኮለልታው ይሰማታል። ከስሜቷ ታዳምጣለች፤

ትመሰግላለች፤ ትረካለች፤ ታነባለች፤ ወደ ታች ጠልቃ ወደ ላይ
መጥቃ ትጓዛለች። ትከክለኛ ስሜት ንጹሕ አየር ይፈልጋል፤ የተፈ
ጣረ ነው፤ አዕዋፍ በነፃነት የሚያዜመበት፤ ዕጽዋት ጎንበስ ቀና
ምድር፤

በዓለማችን ስንቱ ሕፃናት፣ ሴቶች፣ አሮጊቶች... በጦርነት
የእሳት ላንቃ ተጠበቡ፤ ስንትና ስንት ሰው በተፈጥሮ አደጋ አለቀ፤
ስንቱስ በረሃብ ላንቃ ተቀጠ፤ አቤት ይህች ዓለም ስንት ዋይታ
ተሰማባት? ስንቱ እንባውን አፈሰሰባት? እነዚያ ሁሉ እንባዎች እስከ
አሁን ብዙ ውቅያኖስና ባሕር ፈጥረዋል፤ ወደፊትም ለቁጥር
የሚታከት ውቅያኖስ መፍጠራቸው አይቀሬ ነው። የዘመናችን
ውጣውረድና ጠባሳ ከቶ በምን ይለካ ይሆን?

ካርለት ዋይታው፣ ለቅሶው፣ የዝናቡ ነጠብጣብ ሳይቀር ሕሊና
ዋን እየሰረሰሩ የሚገቡ እስኪመስላት ተመስጣ ታነባለች። የሙዚቃ
ቃናዎችን ትረዳለች። አዎ ማየትም ሁሉም ያያል፤ መስማትም
ሁሉም ይሰማል። ሁሉም አምስት የስሜት ሕዋሳት አለው።
ብዙዎቻችን ግን አምስቱን ሕዋሳቸውን የምንጠቀመው ለየቅል
በተናጠል ነው። ጥቂቶች ብቻ አንድ አድርገው ያዩትን ይዳስቱታል፤
ያሽቱታል፤ ይቀምቱታል፤ ይስሙታል።

ካርለትና ከሉ ሆራ የታደሉት ይህን ጸጋ ነው። የሚፈልጉትን
ነገር በመላ ሕዋስ መፈተሽ፣ በሥራ መበርታት፣ ለዓለም ስኬት
መዋት፣ ያሰቡትን ከፍጻሜ ማድረስ መቻልን ከልምድ ተማሩ።
ስለዚህ ሲጀምሩት ራሳቸውን የወቀራቸው ጭንቀት በአእምሮ ፈውስ
ተተካ። ዛሬ ዛሬ ከነበሩበት ይልቅ እየፈሩ የገቡበት ሕይወት ጥልቅና
እውነተኛ ነው። ካርለት የደልቲ ገልዲ ሚስት ሆና ለመገረፍ፣
በእንብርክኳ ትንባሆ ለማቀበል፣ ሸፈሮ ቡና ለማፍላት፣ የከብት አዛባ
ለመዛቅ ችኩላለች። ካርለት አሁን የእውነተኛ አንትሮፖሎጂስትነት
ስሜት እየተሰማት፣ ራሷን በራሷ የማትደልል፣ ከሕሊና ወቀሳ የራቀ
ችና ከአምላክ የተሰጠውን ጸጋ የተላበሰች ናት። ሁሉን ለማወቅ፣
ከባዱን ለመሞከር መቻሏን ፈትናለች። ከእንግዲህ በዚህ ውድድር

አሸንፋ ለመውጣት ከቻለች፤ «ለመሆኑ በማሸነፍሽ ለምን ደስ አለሽ?» ተብላ ብትጠየቅ መልሷ፤ «ምክንያቱም ውድድሩ አስቸጋሪ ስለሆነ ነው» ብላ መመለሷ አይቀርም። ማሸነፍ የሚያረካው ደግሞ የውድድሩ ውጣ ውረድ ሲበዛና ተወዳዳሪዎችም ጠንክረው ሲገኙ ነው።

«በሕይወት ውድድር ላይ ያለ ሰው ውድድሩ ከራሱ ጋር እንጂ በምድራችን ያሉትን ቢሊዮን ሕዝቦች በማሰብ መሆን የለበትም። ይህን ካሰበ ግን በጭንቀት ብቻ ተደናቅፎ ይወድቃል» በማለት ካርለት ከሉን ደጋግማ መከራዋለች።

* * *

ደልቲ ገልጺ ካርለትን ለማግባት ኮይታው በሽማግሌች እንዲወሰን አስደረገ። ጥሎቹ ብዙም ከባድ አልነበረም፤ ቢያንስ አራትና አምስት ዓመት በማይሞላ ጊዜ ውስጥ ከፍሎ ሊጨርስና እንግዳዋን የራሱ አድርጎ ያኔ በሚያውቀው ባህላዊ ደንብ ደህና አድርጎ ይገራታል።

ካርለት አሸዋማና ገላጣ ስፍራ ላይ፤ ዙሪያውን የፌጦ፤ የኩንኩሮ፤ የጠዩ የዝግባና ዋንዛ ዛፍና የሻንቆ መንደር ባለበት የኢቫንጋዲ ጭፈራ ቦታ ከደልቲ ገልጺ ጋር ሲጨፍሩ በተለይም ወደ ጫካ ሲገቡ የምታወልቀው የውስጥ ሱሪ፤ ወደ ላይ ከፍ አድርጋ የምትገልበው ልብስ፤ አሁን የላትም። የውስጥ ሱሪዋም ሆነ ልብሷ ቆዳዋ ነው፤ በውኃ መታጠቧን አቀማለች፤ ጸጉሯን በቅቤ የተለወሰ አፈር ትቀባለች። ይህን በማድረግ የደረሰባት የጤና ችግር የለም። በእርግጥ መጀመሪያ አካባቢ ቆዳዋ ለብ-ለብ የተደረገ ለጋ ስጋ ጥብስ፤ ቀጥሎ ተዘልዝሎ የደረቀ ቋንጣ መስሎ ጠቁሮ ታይቷል። በተረፈ የቄሰለው ሁሉ ድኖላት፤ ወደ እንደ ሐመር ልጃገረዶች ነው፤ ሕሊናዋም ደስተኛ ነው።

ደልቲ ገልጺ ግን አሁንም ብዙ የምታስተካክለው እንዳለ ያምናል። ያ-ደግሞ የሚሆነው እሱ እሷን አጠቃሎ የራሱ ካደረገ በኋላ ነው። ስለሆነም ጥሎቹን በቶሎ ለመጀመር ወስኗል።

በመካከሉ ግን፤ ከሉና ካርለት ከተመካከሩ በኋላ ከሉ ሆራ ደልቲ ገልጺ ዘንድ ሄደ። ደልቲ ገልጺ፤ ከሉ ሆራ የሱ ፍቅረኛ የሆነችውን ጎይቲ አንተነህን ለማግባት የተሪ ቆዳ አጋድሞ፤ ኩርኩፋ አጉርሷታል። ስታስደንሰው፤ ስታዝናናው የነበረችውን ፍቅረኛውን ሊነጥቀው ነው። ደልቲ ገልጺ እሷን ሊያጣ በመቃረብ ልቡ እየዘለለ ፈርመበታል። ከከሉ ሆራ ጋር ግን ነገር የለውም። ከሉ ሆራ ሐመር በሐመርነቱም ብቻ ሳይሆን ባህላዊ ሥርዓቱንና ደንቡን ነው። በሐመርነቱም ለመምረጥ ዞሮ ጎይቲን መርጧል። ይህ መብት አሟልቶ እየጮኛውን ለመምረጥ መብት ነው፤ «ፍቅረኛዬን ቀማሽኝ የመላው ሐመር ማግባረሰብ መብት ነው፤ «ፍቅረኛዬን ቀማሽኝ እገላለሁ፤ እታነቃለሁ» እያሉ ማላዘን ንክ ያሰኛል። ጀርባን ለግርፋት፤ የበረት ከብትን ለጥፋት ይዳርጋል። በማግባረሰቡ ትልቁ ኃይል ያለው በዚያው በማግባረሰቡ እጅ ነው። መሳሪያና ጉልበት ያለው ጀግና የሚባለውም የማግባረሰቡን ባህልና ደንብ ሊያከብር ነው። ካለበለዚያ ግን በኃይል የሚያምን ልብ እንደ ጌሽ በማግባረሰቡ እጅ ይወቀጣል። «ከባሕር የወጣ ዓሣ» ይሆናል። ስለዚህ፤ ከሉ ደልቲ ገልጺ ዘንድ ሲሄድ በፍቅር ተቀበለውና ሲጨዋወቱ ቆዩ። በዚህ መልክ ትንሽ እንደ ቆዩ ከሉ ሆራ ወደ መጣበት ርዕሰ ጉዳይ ተመለሰና፤ «...እንግዳዋ ለብዙ ጊዜ እዚህ አትቆይም። ከተወሰነ ጊዜ ቆይታ በኋላ ትመለሳለች። ስለዚህ አንተን በቅርቡ ልታገባህና ልታገለግልህ ትፈልጋለች» አለው፤ ከሉ።

«ይእ! ጥሎቹን ገና ሳልጀምር፤ እንዴት ሆኖ ይሆናል? መቆየት አለባት እንጂ። ደግሞስ የኔ ሚስት መሆን ከፈለገች የት ነው የምትሄደው? እኔስ ይህን እፈቅድላታለሁ? የትም አትሄድም። እዚሁ ሥራ ትሠራለች» አለ ደልቲ።

«አየህ! እሷ አንተ ጥሎሽ በመከፈል እንድትቸገር አትፈልግም። ለጥሎሽ የሚያስፈልገውን ሁሉ ደንቡን ለማክበር ያህል ለአንተ ታቀርብልሃለች፤ ከብትም በገንዘቧ ገዝታ ልትሰጥህ ትችላለች።»

«ይእ! ይህ እንዴት ይናገራል? እኔ ደልቲ ገልጺ ያባቴን ደንብ ሽሬ፤ ከሴት እጅ ጥሎሽ ልቀበል? እኔ ከሷ የምፈልገው ልጅ እንድትወልድልኝና እንድትሠራልኝ እንጂ፤ ከሷ ምንም የምፈልገው የለኝም። ምንው እሷም ጋብቻውን ተቀብላለች። ሽማግሌች ሲጠይ

ቋት ምንም ተቃውሞ አላቀረበችም። እንደ አባቱ ጠላቶች እንደ ማትዋሽ ደግሞ እርግጠኛ ነች። አለው ደልቲ ኩስተርና ረጋ ብሎ።

ከሉ ሆራ አንገቱን ቀና አድርጎ ነገሩን ካወጣ ካወረደ በኋላ፤ «ከሐመሮች ጋር በጥቅም ድርድርና በሌሎች ተመሳሳይ ማግባቢያዎች መስማማት አይቻልም። እነሱ የኖሩትና ወደፊትም የሚኖሩት በአባት ደንብና ባህል ነው» ብሎ አሰበና ከሉ ሆራ የካርለት ፍላጎት ባለመሟላቱ እያዘነ ወደሷ ተመለሰ።

ከሉ ሆራ ሁኔታውን ለካርለት ሲነግራት መጀመሪያ ስቅስቃሴን አለቀሰች። ስታለቅስ ሲያያት ሁኔታው አላስቸለው አለ። ሆኖም ግን አስተያየቱን ከመስጠቱ በፊት ከሉ ካርለት ያስጠነቀቀችውን ነገር አስታወሰ፤ ይኸውም፤ «ላለቅስ በመካከል ጣልቃ አትግባብኝ፤ የማለቅሰው ደስ ሲለኝ ወይም በጣም ሲከፋኝ ነው፤ ደስታና መከፋቴን በልቅሶ ስቀበል ሰውነቴ እንግዳውን ገጠመኝን በጸጋ ይቀበልልኛል» ስላለችው ስታለቅስ ጣልቃ አልገባባትም።

ካርለት ትንሽ ቆይታ ደግሞ በሣቅ ተፍለቀለቀች። ከሉም የሕሊናው ውጥረት ትንሽ ቀለል ብሎለት አብሯት ፈገግ አለ። ካርለት ተመልሳ ደግሞ ጸጥ ብላ ማሰብ ቀጠለች።

«ከሉ ስላስጨነቅሁህ ይቅርታ አድርግልኝ። ያለቀስኩት በደልቲ ገልጺ ንጹሕ ሕሊና ነው። ዓለማችን በስግብግቦች የተሞላች ናት። ይህች ደንታቢስ ዓለም አንዱ ሌላውን የሻጉራ የሚያይባት ናት። የሳይንስና ቴክኖሎጂ ዕድገት ራሱ ጎብረ-ትርጓሜ ያጣ፤ በሚያመጣው ጥቅም ላይ የተመሠረተ ነው። ይህ ሰው ግን የሚኖረው ለጥቅሙ ሳይሆን ለእምነቱ ነው። አምስት ዓመት ሙሉ እየተጨነቀ የሚከፍለው ጥሎሽ ይቅርልህ ስንለው አሻፈረኝ አለ። ለራሱ ሊያደርግ የሚፈልገውን በስጦታ ሊቀበል አልፈለገም። ይህን ማድረግ ሕሊናውን እንደ መግደል ቁጠረው፤ ትክክል ሆነም አልሆነም የሚኖረው በሕሊናው ፍርድ ነው። እራሱን ሆኖ፤ እምነቱን ሆኖ ነው የሚኖረው። አጋሰስ ሆኖ ሕሊናውን ለጥቅሙ ሲል ጨፍልቆ ያልገደለ ሰው ነው-ትክክለኛ ሰው።»

«የሣቅሁት ግን ደልቲ ገልጺ እኔ ባሰብሁት አንፃር የሐመር ሌቶችን የጋብቻ ሕይወት በራሴ ላይ ደርሶ ማየት ባልችልም አንተ ገይቲ አንተነህን በአጭር ጊዜ ውስጥ እንድታገባ የሚጠየቀውን ጥሎሽ ወዲያው እንክፈልፍ እኔም ከጎይቲ ጋር ባህላዊ ሥርዓቱን አብራ መላተፍ መቻሌን በማሰቤ ነው የሣቅሁት» አለችው።

ከሉ ሆራ «ዳሚት» ብሎ አላመናጨቃትም። የትላንቱን ከሉን ትናንት ከልብሱ ጋር አውልቆ ጥሎታል። ፍቅር የራብው ከሉ ዛሬ የሚያፈቅረው መሃል እጁ ውስጥ ሊገባለት ነው፤ ብቸኛው ከሉ ዛሬ ከሰው ጋር ነው። ከሉ ሆራ ዛሬ አምርሮ የሚጠላው የለውም። አዲስ ልምድ፤ አዲስ የሕይወት ተሐድሶ፤ አዲስ ወኔ በሕሊናው ታጭቋል። አዲስ የተስፋ ሕይወት መኖር ጀምሯል። ካልፈሩት ሁሉም ነገር ቀላል ነው። ብቻ መቻል፤ መጣር...

* * *

ከሉ ሆራ በሦስት ወራት ውስጥ ጥሎሹን ከፍሎ ጨረሰ። ስድስት በሬ፤ አራት ላም፤ ሦስት ጊደር፤ ሰባት ፍየል፤ አራት ዋንኬ በግ፤ ሁለት ስልቻ ማር ለአንተነህ ይመር (ጋልታምቤ) ሽማግሎች የወሰኑትን አቀረበ።

ይህን ጉድ ድፍን የላላ፤ ሻንቆ፤ የወሮ መንደር ኗሪ ሕዝብ አፋን ከፍቶ በአድናቆት ተመለከተው። በሦስት ወራት ውስጥ በካርለት ትብብር ከሉ ሆራ የአንተነህ ይመርን በረት ሞላው።

ደልቲ ገልጺ የጥሎሹን ስጦታ በዝርዝር ሲሰማ ሞራሉ በመጠኑም ቢሆን ተሽክሽቦ ወደ ታች ወረደ፤ «ይእ! በሦስት ወር ውስጥ ኮይታ ከፍሎ መጨረስ መቼም በሐመር እምብዛም ያልተለመደ ነው። እኔ መቼም እንኳን በቅርብ ጊዜ ብዙ ጨረቃ ወድቃና ተነሥታ እንኳን ጥሎሹን ከፍሎ ይጨርሳል፤ አላልሁም ነበር። የዘረፈ እንኳን እንዲህ በአንዴ አይሟላለትም፤ እንኳን ተነጋጆ ተሸምቶ!» ብሎ ለጎይቲ ሲያጫውታት፤

«እኔስ ብሆን ይህ ይሆናል ብዬ መቼ አስቤ? ይህ መናጢ እንግዲህ ከአንተ ሊነጥለኝ ነው አይደል? እንግዲህ የሱና የታናሽ

ወንድሞቹ ብቻ ሆኖ መቅረቱ ነው። ከእንግዲህ ልቤ ከከጀለው ጋር መጫወቱ ሊቀርብኝ ነው። በኢቫንጋዲ ጭፈራ ከልጃገረዶች ጋር እንዳልሄድ መታገዴ ነው። ስንቶች የኔ ታላላቅ ልጃገረዶች፤ እጮኛ ከያዙ በኋላ እንኳን ስንትና ስንት ጨረቃ ሲቀብጡና ሲደሰቱ እኔ ግን ዕድሌ ሆኖ እንደ በቆሎ ደስታዬን በሦስት ወር ተሸለቀቅሁ አይደል!» እያለች እንባዋን መንታ በመንታ አፈሰሰችው።

«እንግዲህ በቃሽ ብዙ አትዘኝ። እኔ መጀመሪያ ፍርሃቴ የነበረው ከሎ ጥሎችን መክፈል ላይችል ለምን የእሷን ዕድል ይሰብራል ብዬ ነበር። አሁን ጥሎችን በጣም ፈጥኖ ጨርሷል። ምንም እንኳን ለኛ ባይገልጥልንም ብዙ ሀብት እንዳለው አያጠራጥርም። ስለዚህ መጽናናት አለብኸ።»

«ይእ! አያ ደልቲ ገልዲ፤ አንተ የማገባውን ሰው አላወቅኸውም ማለት ነው። የማገባው ሰው እኮ ሴት ነው። ሴት፤ አይጥ ያልገደለ፤ በጨርቅ ተጀቡኖ የኖረ፤ ፍርሃቴ ከሴት የባሰ፤ እስከ አሁን ከአንድ ልጃገረድ ጋር እንኳን ተጫውቶ ምንነቱን ያላስመሰከረ ሴት እንዳገባ አንተም ጨካኝ ልትፈርድ?» አለችው፤ ጎይቲ ልቅሶዋን በእልህ ተከታ።

«ይእ! እሱ ላይስ ልክ ነሽ። እንኳን የአባቱን ጠላቶች ሊገል፤ ታላላቅ አውሬዎች ሊፈነግል፤ መተኩስ እንኳን የሚያውቅ አይመስለኝም» ሲል ጎይቲ ከአፉ ነጠቅ አድርጋ፤ «መተኩስ ከጀመረሃ ወንድ ነው! አይጥ ለመግደል ጦር እንኳን ወርውሮም አያውቅም ነው እኮ የምልህ። እና፤ ከዚህ ሰው ጋር እንዴት እንኳንናለን?»

«ይእ! እንግዲህ ምን መላ አለው። ባለቀ ነገር ነው እኮ የምታስ ጨንቂኝ። ከብት ዘሎ፤ ጨርቆሌ ማዝ ሆኖ፤ አንችን የተሪ ቆዳ አጋድሞና ኩርኩፋ አጉርሶ፤ ከዚያም አልፎ ጥሎችን ከፍሎ ከጨረሰ በኋላ ጀግና ባለመሆኑ አንቺን ከወሰደ በኋላ ለአደን በረሃ ይወርዳል፤ በጦርነትም ዘምቶ የአባቱን ጠላት ይገድላል፤ ወይ ይሞታል። እንግዲህ ወዲያ ማሰብ ያለብሽ፤ መውደድ ያለብሽ፤ መውለድ ያለብሽ ለሱ ነው» አላት በሕሊናው ውስጥ ሲመላለስ የነበረውን ሐሳብ።

ጎይቲ አንተነህ ደልቲ ገልዲ በመጨረሻ የሰጣትን ማጠቃለያ እንደ ሰማች ተመስጣ አጤነችው። የሐመር ዕጽዋት ከፈሎ ጠው ልገው ጥቂቶቹም አብበዋል፤ ንፋሱ እንደ ወትሮው ሁሉ አሁንም ወደ ሐመር ይነፍሳል።

ጎይቲ አንተነህ ለምለም ቅጠሎችን ይዛ በንፋስ የምትወዛወዘውን ዛፍ ስታይ በርቀት የማይታዩ የደረቁና የጠወለጉ ቅጠሎች አልፎ ዛፍ ይወዳድቃሉ። ወፎቹ፤ ንቦቹ ለምለሟን ቅጠልና ማራኪ አበባዎችን እየዞሩ፤ እየዘመሩ፤ እየቀሰሙ ይበራሉ። ሆኖ ባላት፤ ጎይቲ አንተነህ ልትወድቅ የተቃረበች መሆኗን ጠርጥራለች።

«ደልቲ እቀፈኝ!» አለችው።

ደልቲ እንደ ታዘዘው ሳዳጎራውን አውልቆ ተጠጋት። እንደ ተለመደው ጠበቅ አድርጎ አቀፋት።

እሷ ግን ጠራችው፤ «ጠበቅ አድርገህ እቀፈኝ፤ ትንፋሼን ሳትጠብቅ ሳመኝ፤ ትጨነቃለች፤ መተንፈስ ያቅታታል ብለህ እንዳታስብ። እቀፈኝ፤ ሳመኝ...አካሌ ካንተ ገላ ጋር አንድ እስኪሆን ወዳንተ ለጥፈኝ። በእቅፍህ ውስጥ እንደ ተደሰትኩ፤ በእቅፍህ ውስጥ ነፍሴ ትለፍ» አለችው።

ደልቲ እንደ ተባለው አቀፋት፤ በመካከላቸው አየር እንኳን የሚያልፍበት ቀዳዳ አልተወም። ሁለመናዋን ከፋፍታ ሰጠችው፤ እሱ ደግሞ ሁለመናዋን ዘጋጋላት። በጣም አጥብቆ ዘጋው። እሱ የዘጋውን ማንም ሰው ሳይከፍተው ዘላለም ዝግ እንደሆነ እንዲኖር ጎይቲ ተመኘች።

* * *

ካርለትና ከሎ ሆራ አስፈላጊውን ጥሎሽ ለጋልታምቤ ከሰጡ በኋላ በአንዳንድ ነገሮች ላይ በቂ ውይይት አደረጉ፤ በእነሱ አካባቢ መግላትና መስተካከል የሚገባውንም አሳክተው ጨረሱ።

ከሎ ሆራ ለጊዜው አጎቱ ቤት እንዲኖርና ሚስቱ ወደዚያ መጥታ ሻላ ላይ እንድትደበቅ፤ ካርለትም ሁኔታውን በቅርብ እንድትከታተል

አብራት እንድትሆን ካርለትና ጎይቲ ሌሊት ሌሊት እየተነሡ የፍየሉችን በጠጥ እንዲጠርጥሩና ሽፈር ቡናውን አፍልተው፤ ሌሎችን ሴቶች በመቀስቀስ እንዲደበቁ ሆኖ ባህሉ የሚጠይቀውን ሁሉ ከሉ እንዲያሟላና ጎይቲን ፊት ለፊት ሲያገኛት እንዲገርፋት ተመክከረው ካርለት፤ የከሉ ሆራ እናትና ሌሎች ሴት ጉረቤቶች ጎይቲን ለማምጣት ወደ አንተነህ ይመር ዘንድ ወደ ወሮ ሄዱ።

አንተነህ ይመርና ሚስቱ ለእንግዶች ልጃቸውን ሲያስረክቡ አደጋ የደረሰ ያህል ሁሉም በያሉበት ለቅሶ በለቅሶ ሆኑ። ከእንግዲህ ጎይቲ አንተነህ ለእናቷ ውኃ አትቀዳላትም፤ እንጨት አትለቅምላትም፤ አብራት ውላ፤ አታድርም። ሲደክማት አታበረታታትም። ወልዳ፤ አጥብታ፤ ለአካል መጠን አድርሳ የኔ ናት ስትላት፤ «ሁለት ዓመት፤ ሦስት ዓመት የምሳላላት ልጄ ከአጠገቤ አትሄድም» እያለች ስትጽናና ያ ሁሉ ምኞቷ የውኃ ሽታ ሆኖ ሳታስበው ድንገት ጥላት ልትሄድ ነው። ቤታቸው ሊቀዘቅዝ፤ መንደሩ ጭር ሊል ነው።

አንተነህ ይመር በበኩሉ ስቅስቅ እያለ ፊቱን ዘሮ አለቀሰ። እሱ የሚያለቅሰው ግን ለራሱ ነው። ልጁም፤ ሚስቱም፤ እንግዶችም አያዩትም። ውስጥ ለውስጥ ሲንሰፈሰፍ፤ እንባው ግን እንደ ቀልድ በዓይኑ ፍጭጭ ፍጭጭ ብቻ ይላል። እንባውን እንደ ሚስቱ አያወርድም። ብዙው ወደ ራሱ አካል እየተሰረገረገ ይቆጠቁጠዋል፤ ያቃጥለዋል።

ጎይቲ አንተነህ ለሱ ልጁ ብቻ አይደለችም፤ እጎቱም፤ እናቱም ናት። እንደ እጎት መካረው፤ እንደ እናት አዛኙ ናት። የሐመሯ ባለቤቱና የሐመር ኑሮው ድልድይ ልጁ ናት። የመኖር ተስፋውና መጽናኛውም እሷው ነበረች። ደግሞ ሆዱን ለመብላት ጥርሶቿና ዓይኖቿ የሱን ስለሚመስሉ የራሱን ምስል በልጁ የሚያይ ይመስለዋል። ስለዚህ፤ «መስተዋቴ ነሽ» ይላት ነበር፤ ድሮ ሕፃን እያለ አንድ ጊዜ ብቻ በመስተዋት መልኩን ያየውን እያስታወሰ።

ጎይቲ አንተነህ የስሙ መጠሪያ፤ የሀብቱ ምንጭ ብቻ አይደለችም። ለእሱ ምኑም ናት። መደሰቻ፤ መተከዣ፤ ተስፋው ሆኖ ኖራለች። አሁን ግን ከአጠገቡ መሄዷ ነው። ጎጆው መቀዝቀዝ ሊጀምር ነው። ከእንግዲህ ዓይን ዓይኗን እያየ ያፈላችውን ቡና

አይጠጣም፤ «እግርህን ልጠብህ» ብላ፤ እግሩን ስታጥበው ፍቅሯ ሽቅብ ወደ ሆዱ መፍሰሱ ሊቆም ነው። የረሳው የሕሊና ቅዠትና ውጥረቱ ደግሞ ሊያገረሽበት ነው።

ጋልታምቤ እንግዲህ ለልጁ ለጎይቲ ብሎ የሚኖረውን ሕይወት ዘግቶ እንደገና የራሱን ሕይወት ባለፈው ከቆመበት መጀመር አለበት።

«በቁርጥ ቀን ወንድ ልጅ ቀበቶውን ማጥበቅ አለበት። እስከ አሁን ሞትን ለእሷ ስል ስሸሽ ኖረያለሁ። አሁን ግን የምኖረው ለራሴ ነው። ያኔ እኔም እናቷን አይጌን ሳገባ አባቷ ሲሸማቀቁ፤ የእኔ ልብ በደስታ እየዘለለ ፈርጦ አልነበረም? (ብድር በምድር) ይሷል ይህ አይደል! በሉ ይብቃ» አለና ሁሉንም በቀላው ዓይኑ ቃኖቸው ውስጣዊ ስሜቱ ግን ያነባ ነበር።

«መስተዋቴ» አላት አንተነህ ልጁን።

«ይእ!» አለች ጎይቲ በርከክ ብላ ኩማዋ ላይ በመቀመጥ፤ እንባዋን በመንታ-በመንታ እያንገዛቸውባት ዓይን ዓይኑን በማየት።

«ተይ የኔ ልጅ...ተይ ምርር ብለሽ አትዘኝ። ከወላጅ ጉያ ወጥቶ ወደ ባል መሄድ የአባት ደንብ ነው። የኔ ልጅ ቦርጆ ከከፋ ስንት የደም እንባ እሚያስለቅስ መከራ አለ መሰለሽ» አላት ትከሻዋን ይዞ።

«ይእ...እ! ባል አልኸው፤ ወንድ መስሎህ እኮ ነው...ወንድማ ቢሆን በማን ዕድሌ - ለሴት ዕድሜ ልኪን መሰጠቱን አሁን እውነት አጥተኸው ነው። የኔስ ይቅር፤ ይብላኝ ለልጆቼ...» አለች ጎይቲ፤ ገና የሚወለዱት ልጆች የጀግና ልጅ አለመባላቸው እየከነከናት።

«አይ ሞኝት! አንድ ወንድ ጀግና እሚባለው በረፋድ ውሎ እኮ ነው። ይህ ሰው ወጣት ነው፤ ወደፊት ጀግና ለመሆን ጎሽ ወይንም አንበላ...መግደል ያቅተዋል ብለሽ ሠጋሽ? የማያስጨንቅሽን ነው ልጄ ያሰብኸው» አላት በአባታዊ ተግሣፅ።

«እስቲ እንግዲህ የአንተ ቦርጆ ይርዳው እንጂ እኔማ እንግዲህ ምን እሆናለሁ» አለች፤ ዓይኗን በቀኝ እጇ መዳፍ ግራና ቀኝ እየሞዠቀች።

«የርጅ ሦስት ምስክሮች አሉት መስተዋቴ-ምድር-ፀሐይና
ወረቀት እነሱ ይታዩሉልኝ ልጅ-ንቀት ደግ አይደለም፤ ተነሽ» ብሎ
ልጁንና እናቷንም ተቆጥቶ ሸኛት።

ካርለት ጎይቲ ባለቀሰች ቆጥር እሷም ስፍሰፍ ብላ አላቀሰችት፤
«ለካ ሁሉም ከለመደው ሲለይ ማዘኩ ማልቀሱ አይቀርም» እረ
ይህ አብሮ መኖር ምን ያለ ጠንካራ ሰንሰለት ነው» እያለች ጎይቲን
ሊያመጡ ሄደው የሆኑትን ለከሉ ነገረችው። ከሉ ይህን ሲሰማ
ስሜቱን ፈንቅሎ አንድ ነገር ልውጣ እያለ ሲተናነቀው ቆየና፤
«ካርለት፤ ሰው መማር የሚችል ፍጡር መሆኑን አምናለሁ፤ ዛሬ
የአንድን ነገር ውጤቱን ብቻ ሳይሆን ምክንያቱንም ለማወቅ መጣር
እንዳለብኝ በመረዳቱ በሕይወቴ ሙሉ እሷንና ወገኖቿን፤ እንዲሁም
ጠቅላላውን የሰው ልጅ በመሉ እያስደሰትሁ ለመኖር ቃል
እገባልኸለሁ። ከእንግዲህ ወዲያ የምጣውና የምንቀው ሕዝብ
የለም። ሁሉም ያስባል፤ ሁሉም እምነት አለው፤ ሁሉም ፍቅር
አለው» ብሎ ከሉ መናገር አቃተው። ለመጀመሪያ ጊዜ ዓይኑን
እያጠበ የሚወርድ ደስ የሚል እንባ በጉንጮቹ እየተንኳለለ ወረደ።
ያ ከሕሊናው የፈለቀው የፈውስ ጠበል የነተበ አስተሳሰቡን አጥቦ
አስወገደለት።

ካርለት ተሸበረች፤ ልሷ ለሁለት የተተረተረ መሰላት፤ ሕሊናዋ
ዘረባት፤ ስለዚህ እጇን ዘርግታ ከሉን አቀፈችውና ሁለቱም በጋራ
አነሱ። የቃል ኪዳን እንባ፤ እውነተኛ ንጹሕ እንባ ወደታች ፈሰሰ።
አዎ! የሐሳብ መጣጣም ከሐሳብ ስሌት ቀመር ውጭ ሁለቱን አንድ
ያደርጋል። የተራራቀውን ያቀራርባል።

* * *

ጎይቲ አንተነህ ከሉ ሆራ አጎት ቤት እንደ መጣች ፈጽሞ መንፈሷ
ሊረጋጋለት ባለመቻሉ ካርለት የምታደርገውን አጣች። ጎይቲ
ጽኑሯን ስትላጭ ካርለት ብቸኝነት እንዳይሰማት አብራት ተላጪች።
በከለልና በቅቤ የተለወሰውንም ቅባት መላ ሰውነቷን ስትቀባ፤
ካርለትም አብራት ተቀባች።

ጎይቲ አንተነህና ካርለት አልፈርድ ቆጥ ላይ ከተደበቁ በኋላ
ካርለት ጎይቲን ለማጽናናትና ለማደፋፈር ብትጣጣርም አልሳካልሽ
አላት። ጎይቲ እንዲያውም ፊቷን ወደ ሌላ አቅጣጫ አዞረችባት።

ካርለት ሁኔታው አስደንጋጭ መሆኑን ብታውቅም ሦስት ወር
እስኪሞላቸው ድረስ ቆጡ ላይ መቆየት ነበረባቸውና እስኪያድረስ
በመካከላቸው እርቀ-ሰላም እንደሚወርድ ተመኘች።

ቀኑንና ምሽቱን ቆጥ ላይ ከቆዩ በኋላ ለአንድ አፍታ ወረድ ብለው
ከሉ ከመምጣቱ በፊት ለመናፈስ ወጡ። ጎይቲ አንተነህ ቆጥ ላይ
መውጣቱ አልዋጥልሽ ብሏታል።

«አሁን እሱ የወንድ ልብ አግኝቶ እኔን ሊመታኝ? በየትኛው
ወኔውና ጀግንነቱ፤ ወይ ሲያየኝ እሱ ራሱ ባልተርበተበተ አይደል?
ወይኔ ጎይቲ የወንድ ልጅ ዱላም ይናፍቃል ለካ?» አለች ለካርለት
ይሁን ለማን እንደ ተናገረች ሳይታወቅ።

ወደ ጎጆቸው ሲመለሱ እንደ አጋጣሚ ሆኖ ከከሉ ሆራ ጋር ፊት
ለፊት ተገናኙ። ከሉ ሆራ ሁለቱንም ሲያይ ደንገጥ ብሎ ቆመ።
ካርለት በዓይኗ ጠቅላ እንዲመታት ልትነግረው ፈልጋ ነበር። ለእሱ
«ና ምታት» ብላ በዓይኑ ለማመልከት እንዴት እንደምታደርግ
እስክታስብ ግን እሱ ከቆመበት ደረሱ። ከሉ ሆራ መንገዱን ለቆ
አስክታስብ። ካለፉ በኋላ ግን ተሰማው፤ በባህሉ መሠረት እንዳያት
ደህና አድርጎ መግረፍ ነበረበት። ያን ሲያስብ የብሽቀት ስሜት
ታየበት፤ ጎይቲ አንተነህን ይወዳታል፤ ባህሉንም ያከብራል፤
የሚያፈቅሩትን መምታት ቢከብድም ተመችው ባለመመታቱ
ቅሬታና ቂም የሚይዝ ከሆነ አካል በማይጎድልበት መንገድ መምታቱ
የሚያመጣው ችግር የለም።

«ወደፊት ግን ይህን ጥፋት መድገም የለብኝም። በመምታቱ
ጎይቲ አንተነህን የሚሰማት ነገር የለም። እንዲያውም እሷን ባለመደ
ብደቤ ቅሬታ ሊያድርባት ይችል ይሆናል» እያለ፤ ራሱን ወቅሷል።

ካርለትም በበኩሏ ትንሽ በሽቋታል። ከሉ ሆራ ጎይቲ አንተነህን
ፊት ለፊት ባገኛት ጊዜ ሁሉ እንዲገርፋት ተመክክረዋል። ጎይቲ
አንተነህ ደግሞ የከሉን የፍቅር ፍርሃት ባለመረዳት ሲርበተበት
ስታየው ባሕርይው ያስጠላታል። ከሉ ወንድ ወንድ አልሸትሽ
ብሏታል።

«ከሉ ትክክል አልሠራም» እሱ ጎይቲን ልክ ከተማ እንዳየውና ብዙ ሕይወቱን እንዳሳለፈበት በጠባይ ሊያግባባት፤ ሊያቀርባት፤ ፍቅሩን ሊገልጽላት ይፈልጋል። ጎይቲ ግን ከወንድ ልጅ በቅድሚያ የምትፈልገው ኩስታራነት ነው፤ ኩፍ ወንድ፤ ሽንቆ፣ የሚያደርግ ወንድ፤ እሷን በፍቅር ገርቶ፤ በፍቅር አብሯት መጋለብ ይችላል። ሴት ልጅ ዱላ ሲያርፍባት የሴትነት ፍላጎት ከአሽለበበት ይነቃል። አምጭ አምጭ የሚላት፤ ፍቅር የሚናፍቃት፤ ድሪያ የሚታወቅት ያኔ ነው፤ ከሉ ደግሞ ይህን አልተረዳውም። እንግዳ ነገር ሆኖበታል። ሕጉን እያወቀ በተግባር ግን አያከብርም። ይህ ደግሞ ስሕተቱ ነው። ካርለት በእንግሊዝኛ ለጎይቲ ነገረቻት። ጎይቲ አንተነህ ግን ያለችው በጭራሽ አልገባትም፤ እንግሊዝኛ ደግሞ የት አውቃ!

ጎይቲ አንተነህ አጠገቧ ያለችው ቀውስ ብቻዋን ስትለፈልፍ ብትደነቅም፤ እሷም ተመሳሳዩን ፈጸመች።

«ይኸዋ ይህ በቅቧቃ! እንኳንስ ሲያየኝ እንደ ወንዶቹ ሊገርፈኝ ይቅርና መንገድ ለቆ አሳለፈኝ። ባል እኔ ነኝ! እሱ ሚስት ነው። እንዴት ሆኜ ከዚህ ሴት ጋር እናራለሁ? ምንው ያን ቀን ደልቲ ገልጻን ብዬ ባልሄድሁ ኖር፤ እሱን ብዬ በመሄዴ ቀናው እንጂ የታባቁ ያገኘኝ ነበር— ይህ ሴት። ሴት ልጅ የባሏ ዱላ ሕይወቷ፤ ፍቅሯ ነው። ታዲያ ይህ ሰው እኔንኮ ሕይወቴን እያጠፋ ነው። እሺ የኔስ ነገር ይቅር ነገር ግን የሚወለዱት የሁለት ሴት ልጆች መባላቸው አይደል? ወይኔ ያልታደሉት። ወይኔ ወይኔ» እያለች፤ እንባዋን ታወርደው ጀመር።

ካርለት ትንሿን ቴፕ ከፍታ የምትለውን እየቀዳች፤ በማስታወሻዋ ደግሞ የሚሰማትን ትከትባለች። ካርለት በአንዳንድ ሁኔታ ላይ እሷም ራሷ እየተሰማማች መጣች። በአገሯም፤ አንዳንድ እውቅ ሴቶች ስለ ወንድ ፍቅረኛቸውና ከእሱ ስለሚጠብቁት ባሕርይ ሲያወሱ ነካ አድርገው የሚያልፉት ነገር አለ፤ «ከፍቅረኛዬ ጋር ስንላፋ፤ ስንታገል፤ የፍቅር ዱላ ገላዬ ላይ ሲያርፍ ልቤ እስኪጠፋ ድረስ ራሴን እሰጠውና የሱን ደግሞ ለመውሰድ ሙሉ ፍላጎት አሳያለሁ። ከዚያ በኋላ የምንሠራው የፍቅር ጨዋታ ሁሉ እንደ (አይስከራም) እየጣፈጠኝ፤ መላ አካሌ ከጸጉር እስከ እግር ጥፍራ በርካታ

ሊንባሽበሽ ይሰማኛል። እንደዚህ አድርገው ከኔ ጋር የተጫወቱ ወንዶች የፍቅር ዙፋኑን ግንም ሊነጥቃቸው አይችሉም» ብለው የተለያዩ ሴቶች አስተያየት ሲሰጡ ሰምታለች።

እሷም ቢሆን አንዳንድ ልምዶችን አሳልፋለች። አንድ ጊዜ፤ ስሜ ጃክ ነው ብሎ የተዋወቃት አሜሪካዊ፤ ማንችስተር ውስጥ ለጉዳይ መጥቶ አንድ የምሽት ዳንስ ላይ ይተዋወቃሉ። ካርለት ከዚህ ወደ ዳንሱ ቦታ የሄደችው ከወንድ ጓደኛዋ ከዴቪድ ጋር ነው። ታዲያ አሜሪካዊው አንድ ሁለት ጊዜ በትእዛዝ መልክ ዳንስ ለመጣትና ሰውነቷን በጠንካራ እጆቹ ጠበቅ አድርጎ እያሸ፤ አላመጣት። ቀደም ብላ ባሳለፈችው ሕይወቷ ወንዶች እንደዚያ ሰው አድርገዋት እያውቁም። ሰውነቷን የሚደባብሱት ቀስና ላላ አድርገው ነው። ሰውዬው ግን መሞረዱ አንሶ በረጅም እጁ መቀመጫዋን ደህና እድርገታቸውን ተብሎ አደረገላት። «ተው» ማለት እየፈለገች፤ ቃሉ ግን ከጥርጥር አልወጣልሽ አላት። በእርግጥ፤ ዴቪድም ከሌላ ሴት ጋር እየደነሰ ስለነበር እነሱን ልብ አላላቸውም።

አሜሪካዊው ፍጹም በማታውቀው መንገድ ሰውነቷን እየመ ታታ፤ እየሞረደ፤ ልሷን ስልቱን አስቀየረው፤ ከንፈሯን እንኳን ሲሰማት የንክሻ ያህል ሆኖባት እግሯን አንሥታ ለመጮህ ትንሽ ቀርቷት ነበር። ግን አልጮሽችም። ዳንሱ አብቅቶ ሲለያዩ ካለልብ ወደ ቦታዋ ተመለሰች፤ እንደ ምንም ታግሣ ሁለት ጨዋታዎችን አሳልፋ ልሷን ወደ ቦታው ለመመለስ ወደ አሜሪካዊው ሰው ሄደች። «ቆንጆት እንደምትመጧ አውቅ ነበር...» ብሎ አሜሪካዊው ተመጻድቆባታል። ግን ፊቷን አዙራ አልተመለሰችም፤ ተመልሳ ካታና እጆቹ መሃል ወደቀች። ሞራርዶ፤ ቸባችቦ፤ ብድግ አድርጎ ተሸከግቶ ወደ አንድ ክፍል ሲገባ፤ እግሮቿ አልተፈራገጡም። እጆቿ አልተወራጩም፤ አፏም አልቀባጠረም።

ካርለት ይህንን አሜሪካዊ እስከ አሁን ድረስ በዚያች ለሰዓታት ባቆ በዘለቀች የፍቅር ጨዋታ የማትረሳው ትዝታ አስታቅፏት ነገረዋል። ያንን ሰው ለብዙ ጊዜ የተካው ወንድ አልነበረም። ኖራ ሌ ግን ሐመር ላይ ተመሳሳዩን አገኘች። የሷም ብቻ ሳይሆን

የጎይቲም የሆነው ሰው በእርግጥ ለየት ያለ በመሆኑ ሳይወዱ በግድ ሌላ ወንድ ቢያስገባቸው አይፈረድባቸውም።

ካርለት ቆጥ ላይ እንዳሉ እንዲህ በሐሳብ ተዘናቃ ቆየችና እናቷ ትዝ አሏት። ስለዚህ፣ ደብዳቤ ለመጻፍ ብዕርና ወረቀቷን አስተካክለችና መጻፍ ጀመረች።

ውድ እናቲ፣

ምን ጊዜም እንደማፈቅርሽ፣ እንደማልምሽ የምትዘነጋ አይመስለኝም። «እማ፣ አንቺን በማጣቴ እንዴት ጎደሎ እንደሆነኩ ልገልጽልሽ ይከብደኛል። እኔና አንቺ አሁን ያለነው በተለያየ ዓለም ነው። የምትደኝ ቢገባኝም፣ የምልሽ ግን ሊገባሽ አይችልም። ልጅሽ አሁን ሌላ ሰው ነኝ። ከድሮው እኔነቴ የአሁኑ ሕይወቴ ትርጉም ያለው ሆኖ ይሰማኛል። እማ፣ እንዴት ብዬ አሁን ያለሁበትን ሕይወት ልገልጽልሽ ይሆን? ከበደኝ። እማ፣ ይህ ልዩ ዓለም የራሱ የሆነ ተፈጥሯዊ ፍቅርና ደስታ ያለው ጣፋጭ ዓለም ነው። ገና ያልተበረዘ፣ ንጹሕ ዓለም፣ ብክለት ያልደረሰበት ድንግል ምድር ነው። ማንም ከርቀት የሚመስለውን ሊል ይችላል። እኔ ያየሁትን ያየ ግን መቼም ከዚህ የተሻለ ግሩም ዓለም ይኖራል ብሎ ማሰቡ ያጠራጥረኛል። ሰዎች የሚኖሩት በሕገ-ልቦና ነው። ተካፍሎ መብላት፣ ተከባብሮ መኖር፣ መግባባት እውነተኛ መኖሪያቸው እዚህ ነው። ሌላው ግን ውሸት-የውሸት ውሸት ነው።

እማ፣ አሁን አሁን ምን እንደሚሰማኝ ታውቂያለሽ? የሌላው አካባቢ ብክለት ወደዚህ ሲገሰግስ እያየሁ እውራጫለሁ። ምን ልበልሽ? ለመሆኑ የምልሽ ይገባሻል?...

ካርለት

ካርለት ደብዳቤውን አጣጥፋ ከመክተቷ በፊት የእንባ ዘለላዎች ዱብ ዱብ አሉባት። አሸገችው።

ጎይቲ ሌሊት ስትነሣ፣ ካርለትም ከእንቅልፏ ነቃች። ጎይቲ አንተነህ ከቤት ወጥታ ወደ ፍየሎች ጋጥ ስትሄድ ተከተለቻት። ጎይቲ የፍየሎችን በጠጥ ማጽዳት ስትጀምር፣ ካርለትም እንደሷው

ማጽዳት ጀመረች። ካርለት ጎይቲን እየተከተለች ወደ ከብቶች በረትም ሄዳ የከብቶችን እበት ጠረገች። ከዚያ ተመልሰው የሸፈሮ ቡና ማፍያውን እንስራ ጎይቲ ስትጥድ፣ ካርለት እንጨቱን አቀራረበ ትላት። ጎይቲ አሁን አንድ ነገር መጠርጠር ጀመረች። ግን እንዴት ሊሆን ይችላል? ከሆነም ግን የሚረዳት አገኘች ማለት ነው። ጎይቲ አንተነህ ካርለትን የከሎ ሆራ ሁለተኛ ሚስት እንደሆነች ገመተች። ማንኛውንም ሥራ ተካፍለው መሥራት አለባቸው ማለት ስለዚህ፣ ማንኛውንም ሥራቸውን ጨርሰው ቡናውን ካፈሉ ነው። ጎይቲ አንተነህና ካርለት ሥራቸውን ጨርሰው ቡናውን ካፈሉ በኋላ ቆጣቸው ላይ ወጡ። ቆጥ ላይ እንዳሉ ጎይቲ አንዳንድ ነገሮችን ማውጣትና ማውረድ ጀመረች።

«ይህ ሰው ምን ያለ ሰው ነው? የኔን ሦስት አዲስ ጨረቃ ብቻ ገና እንደታየ ጥሎችን ከፍሎ ጨረሰ። ሌላው ሐመር ግን ለቀጥጥ የሚታከት አዳዲስ ጨረቃ ወጥቶ እንኳን ላይሳካለት ይችላል። ደግሞ ይህ አንሶ፣ በአንድ ጊዜ ሁለት ሚስት አምጥቷል። ለእኔ አባት የከፈለውን ኮይታ ለዚችኛዋም ሴት አባት መቼም መክፈሉ አይቀርም። በእርግጥ ሁለት፣ ሦስት ከዚያም በላይ ሚስት ያላቸው ሐመሮችን አውቃለሁ። ሁለት ሚስት ባንድ ጊዜ ያገባ ግን እንኳን ላይ ሰምቼም አላውቅም። ደግሞኮ ይህች ሁለተኛ ሚስቱ አስባ በሐመር ባህል መሠረት አትሠራም። የምትሠራው እኔን እያየች ነው። ስለዚህ፣ የመጀመሪያ ሚስት በመሆኔ ደስ ሊለኝ ይገባል። ለሷም የማደርገውን ሁሉ እንድትፈጽም አደርጋታለሁ» ብላ ጎይቲ አስበች።

ካርለት፣ ጎይቲ አንተነህ በባህሉ መሠረት የምታደርገውን ሁሉ በማስታወሻዋ ትለቅማለች። ጎይቲ አንተነህም የምታሳያትን ትፈጽማለች። ካርለት፣ ጎይቲ ይህን እናድርግ፣ ያንን እናድርግ ስትላት የተግባቡ እየመሰላት ሌላ ሌላ ጨዋታም ልታጫውታት ስትፈልግ መልሳ ኩርፍ ትልባታለች። ጎይቲ አንተነህ እንዲያውም የከሎ ሚስት ስሙን የማታውቀውን ነገር ይዛ በነጭ ነገር ላይ ስትጫጭር ስታያት፣ ምኒቱ የአዋቂ ጅል ናት በሉ፣ ገና መጫዎቻዋን ያልጣለች» ብላ አንድ ጊዜ ብዕርና ማስታወሻዋን ወርውራባታለች። እንዲህ በመሆን ሁለት ሳምንት እንዳለፋቸው ግን ካርለትና ጎይቲ መግባባት ጀመሩ። እንዲያውም ጎይቲ ሐመርኛ ለካርለት

ስታስተምራት፤ ካርለት ደግሞ የእንግሊዝኛ ፊደልና ቃላት ለጎይቲ ግስተማር ጀመረች።

ከሉ ፊት ለፊት ካገኛቸውም ሁለቱንም በተለይ ካርለትን ለኮፍ ጎይቲን ደግሞ ጠበቅ አድርጎ ይገርፋል። ካርለት ግን እሷን ለኮፍ እያደረገ መምታቱን ስላልወደደችለት ጠበቅ አድርጎ እንዲመታት ጠይቃለች።

ጎይቲ አንተነህ እሷን የከሉ ሁለተኛ ሚስት አድርጋ መገመቷም በቀላሉ የጋብቻውን ሥነ-ሥርዓት ለመከታተል አመቺ መሆኑን አልተጠራጠረችም። ካርለትና ጎይቲ በወራቸው እጅግ በጣም የተገባቡ ሆኑ። መሳቅ፤ መጫወት፤ መላፋትም ቀጠሉ። ጎይቲ አንዳንድ የእንግሊዝኛ ቃላትን መጻፍና ማንበብ ጀመረች፤ በዚህም ከካርለት ጋር መግባባት ቀጠሉ። ካርለት ሐመርኛውን የራሷ ቋንቋ አደረገችው።

ጎይቲ አንተነህ ዘጠና ቦታ የቋጠረችውን ቋጠሮ በቀን በቀን እንዳንደን ፈትታ ጨረሰች። ይህ ማለት ደግሞ ሦስት ወር ሞላት ማለት ነው። ስለዚህ በቋጠሮው የተያዘው ቀጠሮ፤ ቋጠሮው ሲያልቅ አለቀ።

ልክ በሦስተኛው ወር ላይ ከሉ ሆራና ጎይቲ አንተነህ አካል ላካል ከመገናኘታቸው በፊት ጎይቲ አንተነህ አንድ ቅል ወተትና አንድ ቅል አሸዋ ይዛ በና ማግበረሰብ ክልል መቀጫ ከተባለው መንደር ከካርለት ጋር ሄዱ። ሽማግሌው ሌሎችንም የዕድሜ እኩያዎቻቸውን ጠርተው ሸፈሮ ቡና ሲጠጡ ቆዩና፤ «ችግርና ረሃብ ከእኛ ይራቅ፤ ፍቅርና ሰላም አይለየን፤ የሰማይ አፎች አይዘጉ፤ ፀሐይ መውደቅ መነሣቷን አታቋርጥ፤ ከብቶቻችን ይርቡ፤ አንቺም ውለጅ ከበጅ» ብለው የቡናውን ውኃ በራሷ ላይ አርከፈከፉባት። ከዚያም ወተት የያዘውን ቅል ሰጥታ፤ አሸዋ የያዘውን ግን ተቀብላ እንደ ጨረሰች ካርለት ለሽማግሌቱ ያመጣችውን ሸፈሮ ቡናና አንድ ጀሪካን አረቁ ሰጥታ በመመረቅ የመልስ ጉዟቸውን ቀጠሉ።

ሻንቆ መንደር እንደ ደረሱ ጎይቲ አንተነህ አሸዋ የያዘውን ቅል ግርግም ላይ ሰቀለችና ከሉ ሆራ ከሚተኛበት ግርጌ በቆሉ በተን አደረገች። ይህ ማለት ደግሞ፤ «ሰውነቱ አምራል፤ አሁን አንተን ለማዘና

ፍትና ለማስደሰት ዝግጁ ነኝ። ከዛሬ ወዲያ በውቤቱ የግል ንብረትህ ኮርተህ የፈለገህን ልታዛት ትችላለህ» የማለት ምልክትና የሴቷን የግብረሥጋ ግንኙነት ፍላጎት የሚገልጽ መሆኑን ከሉ ሆራ ያውቃል።

ከሉ ሆራ፤ በተቻለው ሁሉ ሌሎች ወንድ ወገኖቹ የሚፈጽሙትን ለማድረግ ዝግጁ ስለ ነበረ ከጎይቲ በስተቀር ግንም ወደሌለበት የአገቱ ጎጆ ሲሄዱ ልቡ ዳንኪራ መታበት።

ያችን የሚያፈቅሩትን የሐመር ውብ ቀንበጥ ሰውነቷን ሊዳስሰው ነው። ቀንና ሌሊት ያለማትን ቆንጆ ዛሬ ያላትን ሁሉ ለመፈጸም እየጠበቀችው ነው። ወደ ጎጆው በተቃረበ ቁጥር እናቱን እንዳየ ሕፃን በርቅ፤ ዝለል፤ እየሮጥክ ሄደህ ሳማት፤ እቀፋት፤ ይዘሃት መራት ላይ ሹዋ ብለህ ውደቅ አሰኘው።

ይሁን እንጂ ይህን ሁሉ ለማድረግ ባህሉ አይፈቅድለትም። ስለዚህ ራሱን ለመቆጣጠር እየሞከረ ወደ ጎጆዋ ውስጥ ዘለቀ። ጎይቲ አንተነህ ከሉ ሆራ ወደ ቤት ሲገባ አንገቷን ቀልበስ አድርጋ ፊቷን ሳታዞር ቆማለች። የአንድ ሰው ዓይን ብቻ የምታደርገውን በቀዳዳ ሆኖ ይከታተላታል።

ከሉ ፊቱን ዞር አድርጎ በተነጠፈው የከብት ቁርበት ላይ በጎኑ ተኛ። ጎይቲ አንተነህ ቀስ ብላ ዞራ ስታየው፤ ፊቱን ዞሮ መጋደሙን አረጋገጠች። ከውጭ በኩል ሳታየው የሚከታተላት ዓይን ግን አሁንም በጉጉት መከታተሉን አላቆመም።

ጎይቲ አንተነህ ቀስ ብላ መራመድ ቀጠለች። ከሉ ሆራ ልቡ እንደ ታምቡር እየደለቀ አስቸገረው። ለዓመታት ባለችበት ቆማ የቀረችም መሰለው። ስለዚህ «ዞረህ እያት፤ ዞረህ ቃኛት፤ ዞረህ አምጣት» አሰኘው፤ እንዲህም እንዲያደርግ ግን አይችልም።

ጎይቲ አንተነህ ቀስ ብላ እየተራመደች ሄዳ አጠገቡ እንደ ደረሰች ከወገቧ በታች የለበሰችውን ቆዳ ገለብ አደረገች። ያ ከውጭ በኩል ትርጓቱን የሚመለከተው ሰው ስሜቱ ቢወጣጠርበትም ማየቱን ቀጠለ፤ ፊቱን ማዞሪያው ጊዜ እንደ ተቃረበ አልጠፋውም።

ከሉ በጭንቀት ሊሞት ነው። እነዚያ ግጥም ያሉ እግርቺ፣ ኮራ ብሉ ነጠር ነጠር፣ ወዘወዝ የሚለው ዳሌዋ ወደሱ እየተጓዘ ነው። በሙሉ መብት ሊያቅፈው ተቃርቧል፤ ውብ ፕሮጀክት የሚያባብለው ዓይኗ ከጥቂት ጊዜ በኋላ እሱን እሱን ሊያዩት ነው። ስለዚህ ስሜቱ አካሉን ጥሎ ሰገረ፤ አካሉን ሊያስከትል ሲል ግን ከጎኑ ጋደም ስትል አዳመጠ። ገላዋ ገላውን ነካ አደረገው፤ ንክኪው ከሉን ከፋኛ ናጠው፤ ሁለቱም ገለጻል። የሱ ትኩሳት ለሷ፣ የሷ ለሱ ፈውስ እንደሚሰጣቸው ያ በጉጉት የሚከታተላቸው ሰው እየገመተ ነው።

ከሉ ሆራ ፊቱን ዘወር ሲል የጎይቲ አንተነህን ዓይን ለአመል ያህል ተመለከተው። እንደ ንጋት ኮከብ ጠይም ፊቷ ላይ ይንገባል። እጁን ሰደድ አድርጎ አቀፋት፤ እሷም አቀፈችው። ከንፈሩ ወደ ከንፈሯ፣ ከንፈሯ ወደ ከንፈሩ ተጓዙ። የጎይቲ የንብ አውራ መሳይ ወገብ ወደፊት ተለጥፎ ከከሉ የፍየል ቀንድ ጋር ፍልሚያ ገጠመ። አንዱ ወደ ኋላ ሲያፈገፍግ ሁለተኛው ተንደርድሮ ሄዶ ሲወጋ፣ እንደገና ሲያፈገፍግ ሌላው ሲንደረደር፣ ከላይ አንዱ ሌላውን ሲጎርስ ትንሽ ቆዩና ጎይቲ አንተነህ ፊቷን ዘራ ጀርባዋንና መቀመጫዋን ለከሉ አዞረችለት፤ በዚህ ጊዜ ከሉ ሆራ እየተመቻች ሲጠጋ፣ ቁርባኑ ዝማሬውን ቀጠለ።

ካርለት በሕይወቷ እንዲህ የሚማርክ ሕይወት አይታ አታውቅም። ያየችውን ሁሉ ልክ እሷ የምታደርገው ይመስል ሳይታወቃት ወገቧን ሰብቃለች፤ መጨረሻ ላይ ግን ሌሎች ወደ ማራኪው ዓለም ሲነጠቁ እሷ ግን ተመልካች ኖራ ደረቅ መሬት ላይ እንደ ቆመች ስትቀር፣ «አምላኬ!» ብላ ዓይኗን ጨፈነች።

ከሉ ሆራና ጎይቲ አንተነህ አካል ለአካል ተገናኝተው ከተጫወቱ በኋላ የፍትወት ስሜታቸው ረገቦ ትንሽ ተንፈስ እንዳሉ ዕድሜዋ አጭር የሆነ እንቅልፍ ሸለብ አረገቻቸው። ጎይቲ ከተኛችበት ስትነሣ የታጠፈውን ቆዳዋን ወደ ታች ስትለው እንደ ፍየል ጅራት ግራና ቀኝ ውን ውን አለ።

ከሉ ሆራ ሳዳጎራውን በአጭሩ አገልድሞ ሲነሣ ጎይቲ በእጇ መዳፍ የያዘችውን ትንባሆ ለመስጠት ተንበርክካ እጇን ዘረጋችለት፤ ከሉ በደንቡ መሠረት እሷን ሳያይ ትንባሆውን ተቀብሎ መሄድ

ነበረበት። እሱ ግን አልቻለም። ዓይኖቿን እያቁለጨለጨች አንጋጣ በአክብሮት ትንባሆ የምታቀብለውን ሴት ከልቡ ያፈቅራታል፤ ፍቅሯ ረቶት ልብሱን ጥሎላታል፤ ሐሳቡ እየባዘነ እንደ ኢንሹ ቁጥቋጦ ለቁጥቋጦ ተሽሎከሉከላታል።

ከሉ ሆራ ጎይቲን ለአፍታ ትክ ብሎ አያት፤ ጭኖቿ ግጥም ብለው፣ መሃል ለመሃል አጭር ቆዳ ተንጠልጥሎበታል፤ በቆሙት ጠቶቿ መሃል እንብርቷ ተሰርጉዷል፤ በትከሻና በትከሻዋ እንደ ሸለቆ እየጠበበ ወርዶ ዳጉስ ያለው ዳሌዋ የዓይኑን አቅጣጫ አስቀየረው።

ጎይቲ አንገቷን አቀርቅራ ቆይታ ቀና ስትል ደሟ ሞልቶ እንደገና አማረባት። ከንፈርቿ የንቡጥ ፅጌረዳ ቅላት ያዙ። ጎይቲ የከሉ ሁኔታ ገባት፤ አባቷ የመከራትንም አስታወሰች፤ «ሴት ልጅ ሣቂታ፣ ወንድ ኩስታራ ነው» ብሏታል፤ እሷም ዕድሜ ልኳን በዚህ ስታምን ኖራለች። ስለዚህ ሣቅ አለች። ከሉ ግን ፈገግታዋን ሲያይ ልቡ ስንጥቅ አለ። በሽተኛ ሆኖ፣ ስለዚህ አስታማሚውን ይዞ እንደገና ቁርባኑ ላይ ወጣ።

ጎይቲ ሌላ ትንባሆ ይዛ ለመምጣት የታጠፈ ቆዳዋን ዘርጋ ዘርጋ አደረገች፤ ከሉም አንድ ጊዜ በጥሬ መቶ የተቀበላትን ትንባሆ ይዞ ወጣ። ጎይቲ አንተነህ፤ ከሉ በጣም ይመታኛል ብላ ጠብቃ ነበር፤ እሱ ግን ለአንዱም አንጀቱ አልቻለለትም ነበር።

ጎይቲ አንተነህ ከሉ ሆራ ሥራው ሁሉ እንደ ናቀችው ሆኖ አላገኘችውም። አስተቃቀፋ የላላ ቢሆንም፣ ልቧ እስኪጠፋ ድረስ በደንብ አድርጎ ስሟታል፤ የወንድነት ጥንካሬውም እንደ ደልቲ አንጀት አርስ ባይሆንም የሚያስከፋ ሆኖ አላገኘችውም።

ከጎይቲና ከሉ የፍቅር ጨዋታ በኋላ ጎይቲና ካርለት ሲጨዋወቱ ካርለት ጎይቲን አንዳንድ ነገር ጠየቀችት።

«ጎይቲ ምንው ደስ ያለሽ ትመስያለሽ?» ካርለት ጎይቲን ጠየቀችት።

«ይእ! - ተቃብጥኳ» አለች፤ ጎይቲ ፈርጠም እያለች።

«ከማን፣ ከከሉ ጋር?» ካርለት ጉርሮዋ የጮሽባትን ጨዋታ ቸውን አስታውሳ የተሰማትን ስሜት እያፈነች።

«አዎን» አለች፤ አገጧን ወደ ላይ እየለጠጠች፣ አናቷን ወደ ኋላ በማስተኛት።

«ከሎን ወደድሸው?»

«ይእ! ወድጄ ነው።» ጎይቲ የሚያማምሩ ፐርሶቹን በሙሉ እያሳየች ሣታለቀቀች።

«የግብረሥጋ ግንኙነት አደረጋችሁ?» ጎይቲ አንተነህ ካርለት ቂል ሆኖ እሷንም የተደጋገመና የቂል መልስ እንድትመልስ በመጠየቅ፣ የካርለትን ትከሻ በቀኝ እጇ መታ በማድረግ፣ «ቅድም ነግረሽ—አዎን ተቃባዩን» አለች። ካርለት እንደ ነገረችት አስታወሰች፤ በመርሳቷ ግን እራሷን ታዘበች።

«ከከሎ ሆራ ጋር በስሜት ግንኙነት አደረግሽ?»

«ይእ! ድርሱ—ከእንግዲህ ወዲያ ስሜቱን ለማን እሰጣለሁ? እሱኮ ከአሁን በኋላ የእኔ ጌታ ነው። ስለዚህ ሁለመናዩን በፍላጎቴ መስጠቴ አይቀርም።»

«...አርጋችሁ ከጨረሳችሁ በኋላ ከሎን ወደድሸው ማለቱ ስሜትሽ ረካ?»

«አዎ— ግን ሳይደጋግም ተወኝ» ብላ፣ ሁለት ጠጠር ከመሬት አንሥታ አሳየችት፤ ሁለት ጊዜ አረግን ለማለት።

«ለምን አንቺ እንዲደጋግም አትነግረውም ነበር?»

«ይእ! ልጃገረድ ብሆን ኖሮ እንዳልሸው የፈለኩትን ጠይቄ ወንዶች እንዲፈጽሙ አደርግ ነበር። የሐመር ወንዶች ልጃገረድ ያለቻቸውን ከመፈጸም ወደ ኋላ አይሉም። አሁን ግን ልጃገረድ አይደለሁም፤ ባል አግብቻለሁ። ስለዚህ ከእንግዲህ ወዲያ «እንዲህ አድርጊ» ስባል ማድረግ እንጂ «እንዲህ አድርግ» ብዬ ባሌን መጠየቅ አልችልም።» ጎይቲ አንገቷን ደፍታ ለካርለት መለሰችላት።

«ከሎ ሆራ፣ አይዘሽ አትፍሪ፤ የምትፈልገውን ሳትሳቀቁ ጠይቂኝ ቢልሽ እሽ ትያለሽ?» አለችት ካርለት።

«ይእ! ከባህሉ ውጭ? አሁን አንቺስ ይህን አጥተሽው ነው? አንችስ ሴት መስለሽኝ?» አለች ጎይቲ፣ ከ-ስተር ብላ።

«ጎይቲ እኔ የከሎ ሚስት መስየሽ ነበር?»

«አዎ! የዛኔ ቆጥ ላይ አብረሽኝ እያለሽ ሁኔታው ግር ቢለኝም፤ የሱ ሚስት መስለሽኝ እኮ ነው ሥራ አብረሽኝ ስትሠራ ዝም ያልኩት።»

አሁን ግን አለመሆንሽን አወቅሁ። ምነው የሱ ሚስት በሆንሽ ኖሮ፤ ጉልበት ቢያንስሽም አዛባና እበት ለመዛቁ ንገሩኝ ብለሽ ልብ አታወልቂም» አለችት ጎይቲ፣ በሣቅ እየተንከተከተች።

«ከሎን ለምንድነው እሱ የምትይው፣ በስሙ አትጠረውም?»

«ይእ!— ገና አንድ እንኳን ሳልወልድ መጥራቴን እፈራለሁ። አለች ጎይቲ ፈርጠም ብላ።

ካርለት ስለ ጎይቲ አንተነህ ባሕርይና ድርጊት ብዙ ነገር ተከታተለች። ስለዚህ ስለሷ የምታውቀው ብዙ ነው። እሷ ደግሞ የሐመር ልጃገረዶችንና የአገቡ ሴቶችን ባሕርይ የምትወክል ናት።

«ጎይቲ፣ ደልቲ ገልዲን ትወጂው ነበር?» ካርለት ጎይቲን ጠየቀችት።

«ይእ! ነፍሴ እስኪጠፋ ነዋ!» አለች ጎይቲ።

«ለምንድነው ከሎሎች ወንዶች ሁሉ እሱን ነፍሰሽ እስኪወጣ የምትወጂው?»

«ይእ!—ጀግና ነዋ፤ ጉብዝ ነው፤ በፍቅር ጨዋታም ጠንካራ ነዋ፤ ሸረ እሱ ምን የማይሆነው አለቱ። እሱ ሲይዘኝ ልቤ በደስታ ይምለል። በዚያ ጠንካራ እጁ ወደ ደረቱ እየሳበ ሲለጥፈኝ፣ እኔም ጀግና የሆንሁ ይመስለኛል» አለች ጎይቲ፣ አሁን የምታደርገው ይመስል ዓይኖቿ እየቦዙና እንባዋ ዓይኗ ላይ እየተንጣለለ።

«ጎይቲ እኔና ደልቲ ገልዲኮ ተቃብጠናል፤ እኔም እንዳንች ሳልወደው የምቀር አይመስለኝም» አለች ካርለት በቅናት ገፅታዋ ይቀየር ይሆን ብላ ጎይቲ አንተነህን እያስተዋለች።

«ይእ! እንግዲያው እኔን ብቻ ለምን ትጠይቂኛለሽ? አንችም ከእሱ ጋር ተቃብጠሻል ለካ!» አለች ጎይቲ።

«ጎይቲ ከፍቅረኛሽ ጋር ግንኙነት በማድረግ አትቀየሚኝም?» ካርለት ጎይቲን ስትጠይቃት፣ ጎይቲ አልገባት አለ። ስለዚህ ካርለት እንደገና፣ «ከደልቲ ጋር በመቃብጤ አትናደጅም?»

«ይእ! ለምን? ልጃገረድ አይደለሽም እንዴ? ካሰኘሽ ጋር ብትቃብጭ ደሞ ጥላቻውና ንዴቱ ምንድን ነው? እሱም ወንድ ነው፤

ከፈለጋት ሴት ጋር ቢቃበጥ ጠያቂ የለውም። ልጃገረድና ወንድ ደግሞ ለመቃበጡ ግን ከልካይ አለበት? እንዴት እንዴት ጠየቅሽኝ ደሞ?»

ካርለት በሐመር ማኅበረሰብ የአባላዘር በሽታ ችግር እንደሌለ አረጋግጧልች። በሐመር ውስጥ ትልቁ ገዳይ በሽታ ወባ ነው። ሐመሮች ለብዙ በሽታ እንደ መድኃኒት የሚጠቀሙበት ላት ቆርጠው፤ ጨው ይጨምሩበትና አሥረው ጥቂት ጊዜ በማቆየት ጠጣሩ ላት ሲግግ ያኔ በቀሰም እየሳቡ ይጠጡታል። ለቁርጠትም የጨፈ ሣር ሥር እንደሚጠቀሙ አይታለች።

ካርለት በጎይቲ መልስ እጅግ ተመስጣ፤ ባህላዊ የግብረሥጋ ግንኙነት ወደፊት ሊያስከትል የሚችለውን ጠንቅ ስታስብ ጎይቲ ደግሞ በተራዋ ጠየቀችት፤

«ለምንድነው ገላሽ የነጣ?»

«የፀሐይ ቃጠሎ ከማይበዛበት አገር ስለመጣሁ።»

«የመጣሽበት ከኮንሶ ይርቃል?»

«ጎይቲ ኮንሶማ እዚህ እናንተ ጥግ፤ እናንተ አገር እኮ ነው ያለው፤ እኔ ግን ብዙ አገር አቋርጫ፤ በአውሮፕላን ሰማይ ላይ ሲበር ድምፁ በሚሰማው ነው የመጣሁት።»

«ይእ! አንቺ ደግሞ ቀልደኛ ነሽ። እኔ የእውነቱን ጠየኩሽ፤ አንቺ ግን ትቀልጃለሽ። አለች ጎይቲ።»

«ጎይቲ እውነቱን እኮ ነው።»

ጎይቲ አንተነህ ካርለት ያለቻትን እውነት ነው ብላ መቼም መቀበል አትችልም።

«ሰው በሰማይ በሚበረው ይሄዳል ብዬ ባምን አገር በኔ ዓመት አይሥቅም?»

ጎይቲ ትንሽ ቀየም አለች። ካርለትም ጎይቲ አንተነህን ለማስረዳት መጣሩ የማይሳካ ስለሆነባት፤ «አሁን ባታምኝኝም፤ ወደፊት ወስጂ ሳሳይሽ ያኔ ታምኝኛለሽ። አለቻት። ጎይቲ ግን ከአጠገቧ ኩርፍ ብላ ሄደች።

ከሎ ሆራና ጎይቲ አንተነህ ሁለት ዘንግ ይዘው ሥጋ ዘመዶቹ ባሉበት ሁሉ መዞር ጀመሩ። አንዱ አጠር፤ ሌላው ረዘም ያሉት ዘንጎች አዲሶች መሸሮች ወደፊት የሚወልዷቸው ልጆች ሴትና ወንድ እንደሚሆኑ የሚያበሥር ሲሆን በማኅበረሰቡ «ወንድ ወተት፤ ሴት ልጅ ዝናም ናት» ተብሎ ይታመናል - ሁለቱም የማኅበረሰቡ ዋልታና ማገር መሆናቸውን ለመግለጽ። የሐመር ማኅበረሰብ የሀብት መለኪያ ከብት፤ ለሕልውናቸው መሠረቱ ደግሞ ወተት፤ የከብት ደም፤ በቆሎ፤ ማሽላና ሌሎች የዱር ቅጠላ ቅጠልና ፍራፍሬዎችን የሚያበቅለው፤ የከስኬ ወንዝ ምንጭም ዝናብ ነው።

ስለዚህ፤ ማንኛውም አዲስ ሚስት ያገባ ወንድ ወደፊት ልጅ ወልዶ በሴቶች ልጆቹ ከባሉቻቸው በሚያገኘው ጥሉሽ፤ ከአጎራ ባች ማኅበረሰቡም ወንድ ልጁ በሚዘርፋቸው ከብቶች በረቀን ስለሚሞላ ሀብታም መሆኑ የማይቀርና ለሌሎቹም ዘመዶቹ ያኔ ሊጠቅም መቻሉን ዘመዶቹ ስለሚያረጋግጡ ለመቋቋሚያ በሬ፤ ወይፈን፤ ጊደር፤ ጥጃ፤ ማር፤ ቅቤ ይሰጡታል። እንዲህ በመረዳዳት በሁለት እግሩ ከቆመ በኋላ እሱም በተራው ሌሎች ዘመዶቹን ሳይማረር ያቋቁማል። ለዚህ ደግሞ ከአዲሷ ሚስቱ ጋር ሁለት ዘንግ ይዞ በመዞር በኮይታ (ጥሉሽ) የተሟጠጠውን ጓዳውን ይጠግናል።

ከሎ ሆራ፡፡ በዚህ ባህላዊ ደንብ መሠረት ግልድሙን በአጭሩ አገልጽሞ፤ የመዳብና ንኪል አንባሩን በቀኝና ግራ እጁ አድርጎ ጥቁር፤ ሰማያዊ፤ ነጭ፤ ቀይ፤ ጨሌዎቹን በአንገቱ አጥልቆ፤ በርኮታውን በመያዝ በኩራ አረማመድ፤ ዳሌዋን ዳንኪራ እያሰረገ ገጠች፤ ጡቷን እያስነጠረች፤ ሁለት ዘንግ ይዛ ከምትጓዘው ጎይቲ ኋላ አርጫሚውን ይዞ ይከተላል።

ከሉ ሆራ ጥሩ ጥሩ የባራዝ አርፌሚ ይዞ እሱና ጎይቲ በሚዘሩበት መንደር ሲጓዙ በየምክንያቱ ጎይቲ አንተነህን በአርፌሚ ይገርፋታል። ለሽንት ስትቆም ለምን ቆምሽ፤ እንቅፋት ሲመታት ለምን መታሽ፤ ደክሟት ቁጭ ስትል ለምን ቁጭ አልሽ እያለ በየምክንያቱ እንዲገርፍ ባህሉ ያስገድዳል። ሴት ልጅ በኋላ ከቁጥጥር ውጭ ሆና እንዳታስቸግር፤ ባሏ እየገረፈ በማሽቆጥቆጥ ቅን ታዛዥ ሽር ያለች አገልጋይ እንድትሆን ያደርጋል።

ካርለት አልፈርድ ማስታወሻ፤ ካሚራ፤ ድንኳኗን በጨርቅ ከረጢት ይዛ፤ የፍየል ቆዳዋን በመልበስ አብራቸው እየተጓዙት ከሉና ጎይቲ የሚያደርጉትን ትቃኛለች፤ የከሉ ዘመዶች ለከሉ የሚያደርጉለትን ስጦታም ትመለከታለች።

ከሉ ሆራ እናቱ ዘንድ ስጦታ ለመቀበል ላላ መንደር ሲሄድ፤ ካርለት እጅግ በጣም አዘነች። ከሉም በጣም ተሰማው። እናትዬዋ እንዳይት አቅፈው፤ አንገቱን ሲያሻሹ ቆዩና ካርለትና ሚስቱን ሰላም ብለው ትክዝ ብለው ቁጭ አሉ። ለልጃቸው ምን እንደሚያደርጉለት ጨነቃቸው። ለሱ ስጦታ ያዘጋጁለት መካከለኛ መጠን ያለው ሁለት ቅል ቅቤና አንድ ቅል ማር ብቻ ነው። ከሉ የእናቱን ሁኔታ አይቶ ኃዘን ተሰምቶት ዘወር ሲል፤ ካርለት ተጠጋቻቸው።

«ለምን ያለቅሳሉ?» አለች ትንሽ ዐረፍ ካለች በኋላ።
«ይእ! ልጄ የሚያስፈልገውን ያህል ስጦታ አላገኘማ።»
«እርስዎ ለልጅዎ የሚሰጡት ከብት፤ ፍየል... የለዎትም?»
«የለኝም»
«ለምን?»

«ይእ! እኔ ከብት፤ ፍየል... ኖሮኝም አያውቅም። ወደፊትም አይኖረኝም። በልጃገረድነቴ ከብቶች፤ ፍየሎች፤ በጎች የአባቴ ነበሩ። ባል ሳገባ ደግሞ፤ የባሌ ነበሩ። አሁን ባሌ ሞቷል፤ የከሉ አባት ቢኖር ለልጄ ብዙ ሀብት ይሰጠው ነበር።»

«የባልዎትን ሀብት አልወረሱም?»

«ይእ! ሚስት እንዴት የባሏን ሀብት ትወርሳለች? ባሏ ሲሞት ለወንድሙ በውርስ ትተላለፍና ወንድሙ ሌላውን ሀብት እንደ ወረሰ ሁሉ እሷንም ይወርሳል። እኔም፤ ለባሌ ታናሽ ወንድም እያገለገልኩ እገራለሁ።» አሁንም ባልቴቷ ፍዝዝ እንዳሉ ናቸው።

«ባልዎ የሞቱ ጊዜ መቼም እንዳሁኑ የበለተቱ አይመስለኝም፤ ከታናሽ ወንድምየው ጋር ይቃበጡ ነበር?»

«ይእ! ይሄማ ይጠየቃል፤ ባሌ እያለም ቢሆን ከታናሽ ወንድምየው ጋር እንጨዋወታለን። እንዲያውም ከሉን የወለድኩት ከሆራ ሼላ ታናሽ ወንድም ነው።» ባልቴቷ ፈርጠም አሉ፤ የሞጪ የሞጪውን ዓይኖቸውን ወደ ካርለት እየመለሱ።

«ምን? ማለቴ የከሉ ወላጅ አባት ሆራ ሼላ አይደለም ነው የሚሉኝን የሚጠራው እኮ ከሉ ሆራ ተብሎ ነው።» ካርለት መልሱን ለመስማት ጓጓች።

«ይእ! በኛ ባህል አንድ ሴት ከባሏ ታናሽ ወንድም ልጅ ብትወልድ የልጇ አባት የሚሆነው ባሏ ነው። ባሏ እንኳ ሞቶ ከሌላ ወንድ ብትወልድ የልጇ አባት ስም በሚቼ ባሏ ስም ነው የሚሆነው።»

«እና የከሉ እውነተኛ ወላጅ አባት በሕይወት አለ?»
«አዎን አለ።»

«አሁን እርስዎን የሚጠርዎ ማነው?»
«እሱና ልጆቼ።» ካርለት ይህ ለሷ እስከ አሁን ያልሰማችው አዲስ ነገር ነው። ከሉ ሆራም ስለ ወላጅ አባቱ የሚያውቅ አልመሰለ ትም። ምክንያቱም የግል ታሪኩን ሲነግራት አባቴ ሞቷል ብሎ ነበር።

ካርለት ወደ ከሉ ሄዳ ጉዳዩን ስትነግረው በጣም ተገረመ። ይህን ሥራ ለሱ ቀደም ብሎ አያውቅም። ወደፊትም ለማወቅ የሚችል አልመሰለውም።

«ካርለት አሁን የምትነግረኝ ሁሉ ለኔ አዲስ ነገር ነውኩ፤ በጥረትሽ ወላጅ አባቴን እንዳውቅና እንዳገኝ እያደረግሽኝ እኮ ነው።» አላት ከሉ።

ካርለት፤ «ምንም አይደለም፤ ይልቁንስ አባትክን ማግኘት ይኖርብናል» አለችው።

* * *

ጂሚ ሼላ ብዙ አላረጀም። ምቹት ስላለው ሰውነቱ ጠንካራ ቢሆንም ዕድሜው ከ60 በላይ ነው። ካርለትና ከሎ ሆራ እሱ ዘንድ ሲመጡ ከጎጆው ፊት ለፊት በርኩታው ላይ ቁጭ ብሎ ፀሐይ እየሞቀ አገኙት። ካርለት ጂሚን ስታየው ደንገጥ ብላ ከሎን ዞራ አየችው። ከሎ ሆራና ጂሚ ሼላ በጣም ይመሳሰላሉ። ካርለት ጂሚን እንዳየች ከሎ ሆራ አርጅቶ ከፊት ለፊት የተቀመጠ መስሏት ነበር።

ጂሚ ሼላ ከሎ ሆራን ለመጠየቅ ሻንቆ መንደር ሄዶ ሳለ ካርለትን አይቷታል። ስለዚህ እንዳያቸው አወቃቸው። እነሱም ሄደው አጠገቡ ቁጭ አሉና በሐመር ባህል መሠረት ዕረፍት ከወሰዱ በኋላ፤

«እንዴት ነዎት?» አሉት።

«ደህና ነኝ። እናንተስ እንዴት ናችሁ?» አለ ጂሚ ሼላ።

«ከሎ ለእርስዎ ምንዎ ነው?»

«የወንድሜ ልጅ ነው።» ጂሚ ካርለትን በተመስጦ ተመለከታት።

«መልኩ ግን ቁርጥ እርስዎን ነው የሚመስለው?»

«ሆራ ሼላና እኔም እንመሳሰል ነበር እኮ።»

«ከሎ የእርስዎ ልጅ እንደሆነ ሰምቻለሁ። እንዴት ነው?» ካርለት ዋናው ነጥብ ላይ ዘላ ጥቡልቅ አለች።

«እንዴት ተደርጎ?» ጂሚ ሼላ መልሶ ጠየቃት።

«እርስዎ ከከሎ እናት ጋር... ያረጉ አልነበረም?»

«ያማ ባህል ነው።»

«እና እንዴት ከሎ የማን ልጅ እንደሆነ ያጡታል?»

«ይሕ! በሐመር ባህል ልጅ ከወንድም ተወለደም፤ ከውሽማ በአባትነት የሚታወቀው ባል ነው። እኔም ከከሎ እናት ጋር ወንድሜ እያለም ሆነ፤ ከዚያን ወዲህ ግንኙነት ቢኖረኝም ከሎ ከማንኛችን እንደ ተወለደ የምታውቀው እናቱ ብቻ ናት።»

ካርለት ነገሩ ገባት። «በሐመር ማኅበረሰብ የልጁን ትክክለኛ ወላጅ አባት የምታውቀው እናት ብቻ ናት ለካ!» ብላ፤ ተደንቃ ቆየችና፤ «ለምን ስምዎ ጂሚ ተባለ?» አለችው፤ ጂሚ ሼላን።

«አንድ ጂሚ የሚባል ፈረንጅ እዚህ መጥቶ፤ ከአባቴ ጋር ተዋውቆ ነበር። እንዳጋጣሚ እናቴ እሱ ከዚህ ሳይሄድ እኔን ወለደችኝ። በሐመር ባህል እንግዳ መጥቶ በአጋጣሚ ልጅ ቢወለድ ስሙ በዚያው ሰው ስም ነው የሚጠራው።»

ካርለት ነገሩ ወዲያው ገባት። ምክንያቱም በዚህ መልክ በሷ ስም የሚጠሩ ሁለት ሕፃናት ታውቃለች።

«የከሎ ሆራ እናት፤ የከሎን ትክክለኛ አባት ጠይቄያቸው እርስዎ እንደሆኑ ነገሩኝ» ስትለው፤ ጂሚ ምንም መልስ ሳይሰጣት ከሎ ሆራን ዓይን ዓይኑን ሲያይ ቆየና እጁን ጎተት አድርጎ ያዘው። ከሎ የወላጅ አባቱ ጣቶች እጁን ሲነኩት፤ ደስታ አይሉት ጋዘን ቅጡ የጠፋ ስሜት በመላ አካሉ ተስለከለከበት። ትንሽ ቆይተው አባትና ልጅ ከመቀመጫቸው ብድግ ብለው ተቃቀፉ። የወላጅና ልጅ ፍቅር በመካከላቸው ታየ፤ ካርለትም የደስታ እንባ አነባች። የሐመር ፀሐይ ግን ወደ መሠወሪያዋ ወደቀች።

ከሎ ሆራ በፈቃድ ከዩኒቨርሲቲው በተገለለ በሁለተኛ ዓመቱ ትምህርቱን ለማጠናቀቅ አዲስ አበባ ሄደ። ከሎ አዲሳባ ዩኒቨርሲቲ ገብቶ ትምህርቱን ከጀመረ ከጥቂት ሳምንታት በኋላ ለስቲቭ ስልክ ደወለለት። ቀጠሮ ተሰጣጡና እሱ ዕለት ዋቢ ሸበሌ ሆኔል ከሎ ከስቲቭ ቀድሞ በቀጠሮው ቦታ ተገኘ። ስቲቭ ልክ በሰዓቱ ሲገባ፣ ይዞ የመሮጥ ያህል ሲራመድ፣ ከሆቴሉ ማዕዘን ላይ ካለው ሰፋ ላይ ነጭ ጥርሶችን የሚያብላጩልጩውን ከሎን ተመለከተው። ስቲቭ ፈገግ እያለ ተጠግቶ የእጅ ሰላምታ ተለዋወጡና። «ስላንተ በማስብበት ወቅት ላገኝህ በመቻሌ በጣም ተደስቻለሁ» አለ ስቲቭ፤ የፈገግታውን መጠን እየጨመረ።

«እኔም እንደገና ላገኝህ በመቻሌ ደስ ብሎኛል» አለ ከሎ በተራው። በመካከሉ የሆቴሉ አስተናጋጅ በትሕትና ቀርቦ፣ «ምን ልታዘዝ?» አለ። ስቲቭ ማኪያቶ አዘዘና፤ «ከሎ ይህ ፖስታ ለአንተ ከኢንግላንድ የተላከ ነው» ብሎ ሰጠው።

«ለእኔ?» ብሎ፤ ከሎ ስቲቭን በመደነቅ ተመለከተውና የታሸገውን ካኪ ፖስታ ከፈተው። ከሎ ይሆናል ብሎ ባይገምትም ከካርላት ጋር ተመካከሮ ለእንግሊዝ አገር የአፍሪካ ቀንድ አንትሮፖሎጂስቶች ፕሮጀክት ያጭር ጊዜ የትምህርት ዕድል ሐሳብ አቅርቦ ነበር።

«ይገርማል! የአፍሪካ ቀንድ አንትሮፖሎጂስቶች ፕሮጀክት የስድስት ወር የሙያ ማሻሻያ የትምህርት ዕድል ማንቸስተር ዩኒቨርሲቲ ውስጥ እንዳገኘሁ የሚገልጽ ነው» አለ ከሎ ስቲቭን ፈገግ ብሎ እያየ።

«እዎ! አውቂያለሁ። ባለፈው ካርላትና እኔ በአንተ የትምህርት ዕድልና በባለቤትህ የኢንግላንድ ጉብኝት ብዙ አስበንበት ነበር። ሆኖም ግን ስለ መላካቱ እርግጠኞች አልነበርንም። አሁን ግን ሊላክ ቻሏል።» ብሎ፤ ስቲቭ የእንግሊዝ ቪዛ የተመታበትን ፖስታ ሮት ሰጠውና፤ «የባለቤትህ ፖስታ ሮት ዘግየት ቢልም ይደርሳል» አለው።

«ጎይቲ የኖረችበት ዓለም ወደፊት ከምታየው ዓለም የተለየ ነው። ላጭር ጊዜ ቀሪውን ዓለም እንድታይ ማድረግ ባስተሳሰቧ ላይ የሚያመጣው ለውጥ ይኖራል። ጎይቲ በመማር ለማግበረሰቧ ጠቃሚና የሌሎች እንቅጅ አርአያ መሆን አለባት» ብሎ ከሎ በተመስጦ ሲያስብ፤ ስቲቭ በጥምና እየተመለከተው ማኪያቶውን ጠግና በሌላ ጊዜ ለመገናኘት ስልክ እንደሚደዋው ተነጋግረው ተለያዩ።

ከሎ ሆራ፤ መልሱን በማያውቀው ጥያቄ ለዓመታት በሐሳብ ጥቅኝዋ ሲጫወት፤ አቅሉን ስቶ የወደቀ ሲመስለው፤ በፍርሃትና መራራ ጥላቻ ሲነክር ኖሯል። ጊዜ የምሥጢሮች ሁሉ ቁልፍ በመሆኑ፤ የጠወለጉት እምነቶች በሕሊናው ትክክለኛ ፍርድ እየተጠረጉ ሲወጡ፤ በጊዜ የለመለሙ ሐሳቦች በሕሊናው ውስጥ ስፍራ ስፍራቸውን ያዙ። ጊዜ ደካማ ሐሳቦችን ጠንካላት፤ አደሰለት፤ ወለወለለት፤ አጸዳለት።

እራሱን የደበቀውን ከሎን ከመሸገበት የተሳሳተ ምሽግ እንዲመለስ የተጋፈጠው እውነት አስተዋጽኦ አደረገለት። ዛሬ ከሎ የተደበቀ እውነት በማያሰልስ ብርቱ ጥረትና ፍለጋ ከተቀበረበት ማውጣት የሚቻልበትን ልምድ አግኝቷል።

(ጥቁርን ጥቁር) ከሚሉት ይልቅ (ጥቁሩን ነጭ ብንልስ) የሚሉት እውነት ላይ ለመድረስ የተሻሉ እንደሆኑና እነዚህኞቹ ከእነዚያኞቹ የማወቅ ዕድላቸው የሰፋ መሆኑን ተገንዝቧል።

ዓለማችን እሾህ እንደ ቁጠማ የተገነዘበባት አይደለችም። እሾህ ግን አለባት። እሾህ ለሰው ልጆች ችግር እንዲያስከትል አልተፈጠረም። ባጋጣሚና በራስ ጥፋት ግን ችግር ሊያደርስ ይችላል።

ዋናው ቁም ነገር ግን የሹሁን ጉዳትና ጥቅም በሚገባ ማወቅና ሊጠቅም የሚችልበትን ዘዴ መፈለጉ ነው። ከነአባባሉስ፤ (እሹህ) በሾህ አይደል የሚባለውን ይህ ሳይሆን ቀርቶ ግን በሕይወት ቅንጣቢ ላይ በደረሰ ጥፋት ከጓደኛ፤ ከዘመድ፤ ከሰው፤ ከአገርና ከዓለም ለመሸሽ መመከር፤ ሕዝብን መናቅ እርካታ ወደማይገኝበት ያዘቅት ሕይወት መገሸራተት ይሆናል።

ከሎ አሁን ልብሱ ሳዳጎራ (ግልጽም) ነው፤ የሚጓዘው ካለጫማ፤ የሚተኛው ቆዳ ላይ ነው። ሕሊናው ግን ብስለትን፤ ማስተዋልን፤ መቻልን ተለማምዶ ስለ ደነደነ ደስተኛ ነው። ደስታ የቆሰ ውጤት ሳይሆን የሕሊና ትርጉም መሆኑን ከሎ በራሱ ላይ አረጋግጧል።

የእናትን ጡት እየጠቡ ዕድሜ ልክ የማይኖርባት ዓለማችን ለእኛ ብዙ ሽፍንፍን ገፁ-በረከት ታድለናለች። ሽፍንፍኑን ከመፍታታችን በፊት ግን አንድ ልናስተውለው የሚገባ የሕሊና ፍርድ መኖር አለበት። ሽፍንፍኑ ውስጥ የምንፈልገው ወይንም የማንፈልገው በረከት ሊኖር እንደሚችል ማወቅና የማንፈልገው ከደረሰን ሕሊናችን እስኪደማ ድረስ ላለመማረር ራሳችን ለራሳችን ቃል መግባት አለብን። ያገኙትን የሕይወት ዕጣ ለማሻሻል ሁሌም መጣር፤ መድከም ግን ይጠበቅብናል።

ካርለትና ከሎ ሆራ አንዱ ከሌላው ብዙ ተምረዋል። ሁለቱም ለሐመር ሕዝብ ልዩ ፍቅር አድርገዋል። አብሮ መኖር፤ የሕዝባን ሥነ-ሕይወታዊ ቀመር መረዳት ፍቅርን ማስከተሉ የማይቀር ሲሆን (መወለድ ቋንቋ) መሆኑን አረጋግጠዋል።

የከሎ ሆራ የመመረቂያ ቀን ሦስት ቀን ሲቀረው ካርለት ጎይቲን ይዛ አዲስ አበባ መጣች። ጎይቲ አዲስ አበባ እንደ መጣች ከሎ ስቲቭ መኖሪያ ቤት ሄዶ ተገናኙ። ጎይቲ ጉድጓድ ውስጥ እንደ ኖረ ውሻ በምታየው ነገር ሁሉ በርገግ-በርገግ ማለቷን ሰውነቷ ሲርበተበት አይቶ ቢረዳም፤ ከሎ አንድ ነገር በሕሊናው ተመላለሰ።

«ሐመር ላይ ልብስ የለበሰ ሰው (የደረቀ ዛፍ) ይመስል ከርቀት እንደሚታየው ሁሉ፤ አዲሳባም ለየት ያለ አለባበስ ለብሎ መታየት እንዳሻግጥሊት ያስቈጥራል» ብሎ ከሎ አሰበ። ጎይቲ ደግሞ እንዲያ እንድትሆን ፈቃዱ አልሆነም። ስለዚህ ጉዳይ ከካርለት ጋር ተመካ ከሮ፤ በሐሳቡ ከተስማሙ በኋላ፤ «የከተማ ሰዎች የሚለብሱትን አይተሽ የለ? አንቺም የዚያ ዓይነት ልብስ ልበሽ! ወደ ሐመር ስንመለስ ግን የራስሽን ልብስ ትለብሺያለሽ» ብሎ ጠየቃት ጎይቲን።

«ይእ! ለማን ብዬ፤ ያባቴን የወግ ልብስ ትቼ የከተማ ጫርቅ ለምን እለብሳለሁ?» አለችው።

«ለተወሰነ ጊዜ እኮ ነው እንጂ እኛስ ብንሆን ሐመር የምንለብሰውን አይተሽው የለም! እዚህ ከከተማው ሰው ለየት ያለ ልብስ ከለበስሽ የሰው ሁሉ ዓይን አንቺ ላይ ስለሚያርፍ ያሳፍርሻል ብለን ነው» አላት ከሎ ለማግባባት ያህል ምክንያቱን ዘርዝሮ።

«ይእ! እንዴት ነው ያሳፍርሻል? እነሱ ቢያጠፉ፤ እኔም ልሳ ሳት፤ እኔ በአባቴ ደንብ ሰው አየኝ ብዬ የማፍር አይደለሁም። በገላዬ የሚያስቀይም ነገር ስለሌለኝ በጫርቅ አልሸፈንም» አለች ጎይቲ ኩስተር ብላ።

ከሎና ካርለት ጎይቲ ባቀረበችው ምክንያት ተቀጥቶ አፍህን ያዝ የተባለ ሕፃን ሆኑ። ጎይቲ፤ ከሎና ካርለትን የጋፍረት ምንጩ ራሱ የተሳሳተ የሕሊና ማነስ ትርጉም ውጤት መሆኑን አስተማረቻቸው። ስለዚህ፤ ሁለቱም ጥያቄያቸውን አነሡ።

ጎይቲ፤ ካርለትና ስቲቭ በከሎ ምረቃ ከተገኙ በኋላ የማስታወሻ ፎቶ ተነሡ። ከዚያም ስቲቭ ቤት ፊት ለፊት ካለው ለምለም ሣር ላይ ቁጭ ብለው ከሎና ስቲቭ ቢራ፤ ካርለትና ጎይቲ ሚሪንዳ እየተጎነጩ፤ የተጠበሰ የከብት ሥጋ ከመጥበሻው ላይ እያነሡ ሲመገቡ እንደ ቆዩ ስቲቭ ወደ ቤቱ ገባና ሲመለስ፤ ለከሎና ካርለት አዲስ ዜና አበሠራቸው።

«ጎይቲ በቲሪስት መልክ ወደ እንግሊዝ አገር እንድትሄድ በፓስፖርቷ ላይ የእንግሊዝ ቪዛ አስመትቻለሁ» ብሎ ፓስፖርቷን ለከሉ አቀብሎ፤ በግራ እጁ የያዘውን ሻምፓኝ ከፈተ»

ካርለት ከመቀመጫዋ ተነሥታ ትዊስት እየደነሰች፤ ሣቅን ለቀቀችው» ከሉም ለስድስት ወር አጠገቡ በመሆኗ ፊት በደሴታ (የቀለጠኑን) መስሎ አንፃባረቀ» ጎይቲ ግን በሷ ጉዞ የሚፈነድቁትን ግራ ገብቷት እየተመለከተች ረገግ አለች» ከዚያ ካርለት ጎይቲን ጠራቻትና፤ «ጎይቲ ከኔ ጋር ለንደን ትሄጃለሽ?» አለቻት»

«እናንተ አሁንስ ብላችሁ ብላችሁ ባህሌን ልታስፈርሱኝ ነው» እኔ በራሴ ፈቃድ የትም የትም አልሄድም፤ እሱን ጠይቂው» አለቻት ጎይቲ አንተነህ፤ ፊቷን ቅጭም አድርጋ»

ከሉ ሆራ፤ «ጎይቲ ፈቅጃልሽሁ፤ ሂጂ» አላት»

«ይእ! እሱስ አይሄድም? እኔ ብቻ ነኝ የምሄደው?» አለች በድንጋጤ ትከሻዋን ሰብቃ»

«ጎይቲ ከሉን ታፈቅሪዋለሽ?»

«ይእ! አዎና ከእንግዲህ ካለሱ ግን አለኝ» አለች፤ ጎይቲ አንገቷን ቀበሮ አድርጋ ከሉን ሰርቃ እያየች»

«ደስ ይበልሽ፤ ሦስታችንም አብረን እንሄዳለን» አለቻት» ከሉ ሆራ ሳይታወቀው በሐሳብ ጀት ገብቶ ተሳፈረ» ወዲያው ሦስቱም ስቲቭን ተሰናብተው በመኪናቸው ወደ ሐመር በረሩ» አዕዋፍ ሲዘምሩ፤ ንቦች አበባ ሲቀስሙ፤ ኮርማዎች ሲያገቡ ሦስቱ ጓደኞቻቸው የተፈጥሮው ትርዒት ዕድምተኛ ሆነው ተቀላቀሉ»

ካርለት የሁለት ዓመት ከሦስት ወር የሥራ ፈቃዱን ልትጨርስ ቀራት አንድ ሳምንት ብቻ ነው» ከዚህ በፊት ከአንድም ሁለት ጊዜ ግናት ፈቃዱን አራዝማለች» ዘመናዊው ሕይወቷን በመዘንጋት ሕሐመሩ ገጹ ሕሕይወት ረክታለች» ዛሬ የሐመር ሕዝብ ለሷ የለንደን ሕዝብ ነው» ከእንግዲህ ወዲያ ካርለት ኢትዮጵያዊት ነች» ለንደን ሥጋ ዘመዶቿ፤ ሐመር ደግሞ የመንፈስ ወዳጆቿ የሚገኙበት ነው» ከዚህ ቀን ካርለት ከከሉ ጋር ስለ ማሳበረሰቡ የወደፊት ዕጣ ራሳቸውን ነው» ከነሱ ውጭ ያለው ዓለም ምን እንደሚመስል ሊያውቁም» ይሁን እንጂ ከዓለማችን ውጭ በራሳቸው ደሴት ተጠልለው ዝንተ ዓለም መኖር አይችሉም» ተወደደም ተጠላ ተጠልላቸው ሳይንስ የፈጠራቸው ተሽከርካሪዎችና በራሪዎች መቻል አለባቸው» ለዚህ ደግሞ ዋነኛው ድልድይ የሐመር ወጣቶች ሲሆኑ፤ የዘመኑን ትምህርት መቅለም መቻል አለባቸው» ብላ ነግራዋለች» ከሉም ሐሳቧ የሱም እምነት እንደሆነ አረጋግጦላታል»

ካርለት፤ ሐመርን ለመልቀቅ የተወሰኑ ቀናት ሲቀራት ሆዷ እየተሸበረ ተጨነቀች» የገርሲ፤ ፊጦ፤ ኩንኩሮ፤ ጨዋንዛ፤ ግራር፤ ዝንባባ፤ አጋም፤ ጠዩ፤ አንቃ፤ ሌሊጂ፤ ጨውሊምባ፤ ሸላ፤ ዋንዛ፤ የእንኮይ...ደኑ፤ የአሰሌ፤ የካራ ሰንሰለታማ ተራራ፤ የላላ፤ የሻንቆ፤ የወር...መንደር፤ የሐመር ልጃገረድ፤ ጉረምሳ፤ አዛውንት፤ ሽማግሌ፤ ባልቴት፤ ቀብራራው ደልቲ ገልዲ በአእምሮዋ እንደ ፒንዱለም ባለማቋረጥ እየተመላለሱ (ጨካኝ ጥለሽን ልትሄጁ) እያሉ፤ ልቧን አንጠለጠሉባት»

ካርለት ቀሪውን ጊዜዋን ከብቱን፤ ሰውን፤ ጫካውን ፎቶ ስታነሣ ሰነበተች። ልቧ ግን እንደ ታረደ ዶር እየተነሣ ፈረጠባት፤ ስትመጣ ዳር ዳር ቆመው የተመለከቷት ሐመሮች የጉዞዋን ዜና ሲሰጡ ሕሊናቸው ኩምሽሽ ብሎ ዓይናቸው በእንባ ሲሞላ ተመለከተች፤ ስትቀርባቸው ሊወጓት ቀንዳቸውን ያዞሩባት የነበሩት ከብቶች ጠረፏን እየፈለጉ ተጠግተው እጆቿን ላሏት።

ካርለት በሕይወቷ እንዲህ ልብ ሰራቂ የሆነ የሰውና የተፈጥሮ ፍቅር አጋጥሟት አያውቅም። ስለዚህ፤ ልቧ ደረቷን ሲረግጥ፤ ሕሊናዋ አነባ፤ ዓይኖቿም አለቀሱ።

ካርለት ሐመርን ልትለቅ አንድ ቀን ሲቀራት የኢቫንጋዲ ጭፈራውን ለመካፈል አሸዋማ፤ ገላጣና ዙሪያውን በለመለሙ የሐመር እፅዋት ተከቦ ፍቅር እየተባካ ወደሚጋገርበት፤ ንብ አበባ ወደምትቀስምበት፤ አዕዋፍና ሰዎች ጥዑም ዜማቸውን ወደሚያዘመብት፤ የእፅዋት፤ የአራዊት፤ የአዕዋፍ፤ የሰው ዳንኪራ ወደሚረገጥበት ስፍራ ተጓዘች።

ካርለት በኢቫንጋዲ ጭፈራ ወቅት ሁሌም እንደምታደርገው ጀግናውን በዓይኖቿ አማተረች። ጀግናው እየዘለሉ አየሩን ከሚቀዝፉት ጉረምሶች መካከል የለም። ካርለት፤ «አምላኪ!» ብላ፤ እንደ መኪና ጎማ ተነፈሰች። በጭንቀት ዓይኖቿ ሲቅበዘበዙ ግን ደልቲ ገልጺ ካለወትሮው ተከዞ፤ ራቅ ብሎ ቆሞ አየችው። ጀግናውን ተከዞ አይታው አታውቅም። ቀጭኔ፤ አንበሳ...የገደሉት አነጣጣሪ ዓይኖቹ ቦዘው ስታይ ሰውነቷ ተዝለፈለፈባት። ጭንቀት ያዘለው ዶፍ ዝናብ ሊያለብላት መጣሁ ወረድሁ እያለ አጉረመረመባት። ካርለት በደመ ነፍስ ወደ እሱ እየተንቀሳቀሰች፤ «ምን ሆኖ ይሆን?» ብላ ራሷን ጠይቃ ፊት ለፊቱ ሄዳ ቆመች።

«ካርለት» አላትና ዝም ብሎ ዓይን ዓይኗን ተመለከተ።

«ምን ሆንክ ደልቲ?» ብላ ጠየቀችው።

ዝም ብሎ ዓይኖቹን ከሷ ላይ አንሥቶ ወደ ጨረቃዋ ወረወራቸው። ካርለት ዘላሽ እቀፈው እቀፈው አሰኛት።

«ካርለት» አለ ደልቲ ዓይኖቹን ሳያወርድ።

«አቤት» አለችው።

ደልቲ ገልጺ ግን ዝም አለ ተመልሶ።

እንደ ባልጩት ድንጋይ እያብለጠለጠ የተከፋፈለው የጭትና እጁ ጡንቻ፤ ሣንቃው ደረቱ፤ የሚንባገባት ትናንሽ ዓይኖቹ በጨረቃዋ ብርሃን ካርለት ስታይ የምትይዘው የምትጨብጠው ጠፋት። መለ አካሏ እሳት ላይ የወደቀ ቋንጣ ይመስል ኩምትርትሩ ወጣ።

«ወይ አምላኪ፤ ምናለ የልቡን በነገረኝ፤ ምናልባት መለያየታችን አስጨንቆት ይሆን? መቼም ግለት የፈለገው ነገር አለ፤ ከአንደበቱ እንዳያወጣው ግን እየተናነቀው ነው» ብላ አሰበች።

ይህን ስታስብ፤ «ካርለት—መሄድሽ ነው?» የሚል ከደልቲ ጉሮሮ አፈትልኮ ወጣ።

«አዎ መሄድ ነው» አለች ካርለት፤ «ምን ሊለኝ ይሆን አምላኪ» ብላ ዓይን ዓይኑን እየተመለከተችው። ደልቲ ግን አሁንም ጸጥ አላት።

«ትወደኝ ነበር?» ብላ የሞኝ ጥያቄ ጠየቀችው፤ ደልቲ ግን ትክ ብሎ አይቷት፤ «አይ» አላት፤ በምፀት። ካርለት መልሱ ከልቡ እንዳልሆነ በሚገባ ተረዳች። ካርለት ያኔስ ከቁጥጥሯ ውጭ ሆነች። ጀግናው እንደገና ጣላት። ስለዚህ፤ እጇን ሰዳ እጇን ያዘችውና ወደ ሰንበሌጡ ይዛው ገባች። ከዚያ ጭፈራው በዓይነት በዓይነት ቀጠለ፤ ዳንኪራው ተመታ። አሁንም እንደ ባለፈው ተመልካች በሌለበት የተፈጥሮ አዳራሽ ትርጉታቸውን ለራሳቸው አሳዩ። ዳንኪራው ግን እንዳለፈው ተስፋ ሰጪ ሳይሆን ለየት ያለ፤ የሰቀቀን፤ የኃዘን፤ የህምታ ውዝዋዜ ሆነ።

በነጋታው ፀሐይ ከወደቀችበት ተነሥታ ወደ መሃል ሰማይ ስትገሰግስ ካርለት ዕቃዎቿን በስቴሽን ዋገን መኪናዋ ላይ ከከሉ ጋር አስተካክለው ጭነው እንደ ጨረሱ ሐመሮች ከየመንደሩ ተሰባስበው

ሴቶች ደረታቸውን እየደቁ ሲያለቅሱ፤ ወንዶች በርካታቸው ላይ ተቀምጠው ተከዙ። ካርለት ዓይኗ በእንባ ሊጠፋ ተቃረበ። የሁለት ዓለም ዘመዳዎች ሲለያዩ አምርረው አዘኑ።

ካርለት፤ ከሎ ሆራና ጎይቲ በሽማግሎች ተመርቀው፤ ጀርባቸው በከብት እበት ከተቀባ በኋላ ሦስቱም መኪና ውስጥ ገብተው መኪናዎችን ቀላቅላ አቧራው ሲነሣ የሐመር ጭንቅላቶች ወደ መሬት አቀረቀሩ። ካርለት ትንሽ ከተጓዘች በኋላ ኢቫንጋዲ የጨረሻችበትን የቦረቀችበትን የሐመር ጫካ ለመሰናበት መኪናዋን አቆማ ስትወርድ፤ ከሎና ጎይቲም አብረው ወረዳና እንባቸውን አወረዱት። ወርሻ ግን እየዘመሩ፤ ቀር እያሉ እየበረሩ፤ እየተዳሩ ምግባቸውን መፈለጋቸውን አላቆሙም።

* * *

በዋናው የመኸር ወቅት የሐመር የተፈጥሮ ውበትና ልምላሚ የከፋን አውጥቶታል። እፅዋት ለምልመው አብበዋል፤ የከሰኪ ወንዝ ከአሸዋ በላይ ሆኖ ይፈሳል። የቡስካ ተራራ አሁንም ከቦታው ሳይንቀሳቀስ የሐመርች የታሪክ ሐውልት ሆኖ ፈገግታውን በልምላሜ ያሳያል።

ከአሰሌ ሰንሰለታማ ተራራዎች እስከ ኪንያ ጠረፍ፤ ከኢርቦሬ እስከ አሪ ማገበረሰብ የሐመርች ዘፈንና ዳንኪራ አሁንም ከጫፍ እስከ ጫፍ ያስተጋባል። የሐመር ተፈጥሮ ለሰዎች ብቻ ሳይሆን ከድንቢጥ ወፍ እስከ ጥንብ አንሳ ጀሬ አሞራ፤ ከትል እስከ ተላቢው ዘንዶ...ከከብት እስከ ሚዳቋና ድኩላ ይፈነጭበታል።

ሁሉም የተፈጥሮ ድምፁን ባሰማ፤ እንቅስቃሴ ባደረገ ቁጥር ውብ የሙዚቃ ቅማሬ ከጋራ ጋራ፤ ከቋጥኝ ቋጥኝ ይስተጋባል። የሐመር ምድር ለሚመጡትም ለሚሄዱትም ሁሉም ያው ነው። መለም ለም፤ ማበብ፤ መጠውለግ፤ መድረቅ...ተመልሶ ደግሞ መለምለም።

ደልቲ ገልዲን መኪናዋ የሚወዳቸውን ጭና በአራት እገራ ከቡስካ በስተጀርባ ተሠውራበታለች። መዝናኛዎች፤ መደሰቻዎች፤

ሌባዋ ይዛ በአቧራ ደመና ገብታ ጠፍታበታለች። ደልቲ አሁን ሁለት እግር ያለው፤ ከሌላ ፍጡር ያልተለየ መሆኑን ሳይረዳ አልቀረም።

የጎሽን ጀርባ በአንድ ምት ብቻ አከርካሪውን አድቅቆ የሚያንበረክከው አንበሳ መጨረሻ የዝንብ መዝናኛ መሆኑ የማይቀር እውነት መሆኑን ደልቲ የግድ ሊመለከተው፤ ሊደርስበት ነው።

ያ ከቀጭኔ እይታ ውጭ አልፎ ብብት ስር የሚገባ ፈጣን ሯጭ ፍቅረኞችን ለመያዝ አቅም አነሰው። ሲሄዱ አላይም ብሎ ከሰኪ አሸዋ ገብቶ ተሠወረ። ደልቲ የመለየትን መጥፎ ዕጣ ተጋተ።

ደልቲ አሁን የሚወደውን የማጣት ዕጣ ደርሶት የትካዜ አባዜን እያስተናገደ ነው። እነሱ ጥለውት ሄዱ፤ እሱ ግን ያለው እዚያው ነው። ነገ ልጃገረዶች ለሱ የዘፈኑለት የዘፈን ዜማና ግጥም ለሌላ አዲስ ጀግና ሲተላለፍ ህምታ ሰፍኖበት መቆዘሙ ላይቀር ነው።

አይ ሕይወት! የሞላ መስሎ ይቆይና መፍሰስ ይጀምራል። ፍቅር ሲጀምሩት የጥቅምት ማር ይሆንና ሲያልቅ ግን ይመራል፤ ያስከፋል፤ ያስደምማል። ጀግናው ደልቲ ላይ እንኳን የወደዱትን የማጣት አባዜ እየተንቦራች እየተጠጋ ነው።

ሁለቱ ፍቅረኞች ሲያዩት እንደ በሰለ ድንች በፍቅር ትርክክ ብለውለት ነበር። (እቀፈኝ፤ ጠበቅ አድርገህ ወደ ሰውነትህ ለጥፈኝ) እያሉ አዝናንተውታል። ከዚያና ከዚህ እየተቀባበሉ ዘፍነው፤ በጭፈራ ልባቸው ጠፍቶ፤ ልቡን አጥፍተውታል። አሁን ግን እነሱ የሉም። አሁን ተራው የሌላ ነው። ለዛሬ ትናንት ትዝታ ነው። በትናንት እሱ ተውቧል፤ ዛሬ የትዝታው ቀን ናት፤ ነገስ የማን ትሆን?

ደልቲ ገልዲና አንተነህ ይመር ከሐመር አለኝታ፤ ከሐመርች ሕይወትና ተስፋ ከከሰኪ ወንዝ ዳር ተጋድመዋል። ሁለቱም ከተስፋ ይልቅ በትዝታ ይንቦጫረቃሉ።

ልክ በስድስተኛ ወሩ እንግሊዝ አገር ውስጥ በሚገኘው የማንቸስተር ዩኒቨርሲቲ አዳራሽ ሁለት ቆዳ ለባሽ ሴቶች፤ አንድ ሳዳንራ ያገለገረው ወጣት፤ ተቃቅፈው በመግባት በታቸውን ይዘዋል። አፋን ከፍቶ የነበረው አዳራሽ ቀስ በቀስ ምልቶ ተጨናነቀ። የዕለቱ አንትሮፖሎጂካዊ ጥናት አቅራቢ የአፍሪካ ውስጥ ምርምሩን ይዛ ወደ መድረክ ወጣች።

«...ከቡራትና ከቡራን፤ በተመራማሪነቴ የሠለጠነው ዓለም ከረሳው ተፈጥሮና ሕዝብ መካከል ተገኝቼ፤ ለዘመናት የዳበረ ባህልና ጥበብ ያለውን ክልል ለማየትና ሕይወቱንም ለመኖር ችዬ እኔ ያገኘሁትን ዕውቀት ለቀሪው ዓለም ሕዝብ ለመግለጽ በመብቃቴ ደስታዬ ወደር የለውም።»

«የሐመር ተፈጥሮ፤ ሰው ሠራሽ ብክለት ያልተጠናወተው ንጹሕ ተፈጥሮ ነው። በዓለማችን ፍጹም ደስታ ያለው ሕዝብ አለ የሚል እምነት የለኝም። ደስተኛ ሕዝብ አለ ከተባለ ግን ከሐመር ሕዝብ የበለጠ ደስተኛ፤ ግልጽ፤ በመካከሉ ጠንካራ መፈቃቀር ያለው ያለ አይመስለኝም።»

«በዘመናችን እንደ ብርቅ የሚታየው ዲሞክራሲያዊ ሥርዓት ሐመሮች ለብዙ ዘመናት የሕልውናቸው የማዕዘን ድንጋይ አድርገውት ኖረዋል። ከዚህ በተጨማሪም፤ የሐመሮች የዳበረ የከብት አረባብ ዘዴ፤ የአመጋገብ ሥርዓት፤ ብሔሎችና ትውፊቶች ወዘተ. ዝብርቅርቁ የወጣውን የዘመነውን ዓለም ዓይነት-ልቦና የሚሰብ እንደሆነ አምናለሁ።»

«...ለማጠቃለል ያህል፤ እኔ የምናገረው የማውቀውን ብቻ ሳይሆን የሚሰማኝንም ጭምር ነው። በእርግጥ ሐመር ላይ ሊሻሻሉ፤ ሊያድጉና እገዛ የሚያስፈልጋቸው በርካታ ቁም ነገሮች እንዳሉ አምናለሁ። ሆኖም ግን ከሠለጠነው ዓለም የአካባቢ ብክለት ችግር፤ የበሽታ መስፋፋት፤ ተፈጥሮአዊ ካልሆነ የአኗኗር ሥርዓት ችግር አንፃር የሐመር ተፈጥሮ ማራኪ ነው። ሕዝቡም ንጹሕ ሕሊና፤ የዳበረ የአኗኗር ልምድ፤ ተፈጥሮአዊ ፍቅርና በራሱ የሚተማመን ሕዝብ መሆኑን ሳረጋግጥ በዓለማችን እውነቱን በመመስከር ከታወቁት ምስክሮች ራሴን እንደ አንዱ እቋጥረዋለሁ።»

«...ቀሪው ዓለም አፍሪቃውያንን መርዳት ብቻ ሳይሆን፤ አሁንም ከአፍሪቃውያን ብዙ የሚማረው እንዳለ ማወቂያው ጊዜ አሁን ነው።» የሚለው፤ በጽሑፍና በተንቀሳቃሽ ሥዕል የተደገፈው ጥናቷ ተመልካቿን ከመቀመጫው ናጠው።

ተመራማሪዋ በባዶ እግሯ፤ ቆዳዋን እንደ ለበሰች ጥናቷን ስታቀርብ ቆይታ ስታጠቃልል ያችን ችግርና ሰቆቃ ተቋቁማ፤ የሁለቱን ዓለም ልዩነትና አለመግባባት አስወግዳ፤ እውነተኛ ሰብአዊ ፍቅርንና ሕይወትን ያሳየች ተመራማሪ የአድናቆት ጭብጨባና ጩኸት ለደቂቃዎች በዩኒቨርሲቲው ታሪክ ታይቶ ተሰምቶ በማይታወቅ መልክ ቀረበላት። ካርለት አልፈርድ ተባባሪዋንና ጓደኛቿን ይዛ ወደ መድረክ ስትወጣ ጭብጨባው ይበልጥ ጋለ። ከሉና ጎይቲም ሕሊናቸው በደስታ ረካ።

ሦስቱም ጓደኞች በሐመር ደን መካከል እንዳደረጉት ሁሉ፤ በማንቸስተር የጉባኤ አዳራሽም ተቃቅፈው አነቡ-እየሣቁ አለቀሱ።

በአውሮፓ ሕይወት ከሉ ብዙውን ጊዜውን በትምህርት አሳለፈ። ጎይቲ ግን ከካርለት ቤተሰቦች ጋር ተቀመጠች። ጎይቲ በዓይን ግየት ቀርቶ በወረ እንኳን በአሳለፈችው ሕይወት ያልሰማችው ጉድ ውስጥ ስትገባ በእውኗ መቃዠት አበዛች።

ከካርለትና ከከሉ ጋር መጀመሪያ ከሐመር ሲነሡ የመኪናው ጉዞ ደስ ብሏት ነበር። ከካርለት ጋር በመኪና ዲመካ፣ ቱርኒ፣ ጄንካም ሄዳ ስለነበር እንደ ልማዷ መኪናዋ ስትጓዝ የሐመር ሰዎችና እፅዋት ወደ ኋላ ሲሮጡ እሷ በሣቅ ፍርስ ብላለች። አንዴ ወደፊት፣ አንዴ ወደኋላ ስታይ እንደ ቆየች ግን የሆነ ነገር ሆኗን አሸበራት። ወዲያው ለካርለትና ለከሉ፣ «ይእ! -አያችሁልኝ የኔን ነገር አገሩን ሁሉ ስለናበት አያ ደልቲን ግን ሳልሰናበተው ስመጣ? ምናል እናንተዬ ብትመልሱኝ? አሁን ባል በማግባቱ አንጀቱ የተኩማተረው አንሶት መሄዴን ሲሰማ ሆዱ መንበጫቦጩ ቀረ! ጀግና ሰው ልቡ ቶሎ ይቀየማል» አለች።

«ጎይቲ አሁን ግብዙ ርቀን መጥተናል። ቀደም ብለሽ አስበሽው ቢሆን ኖሮ ብንመለስም አይከብድም ነበር። አሁን ግን ብዙ ርቀናል። አንቺስ አያ ደልቲ የሚገኘው ከስኬ ወንዝ አሸዋ ላይ ተጋድሞ መሆኑን እያወቅሽ ለምን ሄደሽ ሳትሰናበት ቀረሽ?» አላት ከሉ።

«ይእ! እናንተ ልቤን አጠፋችሁታ። እንዲህ አሁን ሆዴን ሊያጥወለውለኝ እዚች መኪናይቱ ላይ መውጣቱም አጓጓኝና እረሳሁት እንጂ፤ ምንው እናንተዬ እረ ጋዘት ቅስጹን ይሰብረዋል። ጀግና ሰው ዕድሜው አጭር ነው፤ መርቀኝ፣ ላገርሽ ያብቃሽ በለኝ ሳልለው ወጥቼ ስመለስ ባጣው ጸጸቱ ዕድሜ ልኬን ይወጣልኛል?» አለች።

«ጎይቲ አያ ደልቲን አሁንም ታልሚዋለሽ ግለት ነው። ድሮ የተቃበጣችሁት አይበቃም?» አላት ከሉ ፈርጠም ብሉ።

«ይእ! እረ እይልኝ-የአያ ደልቲ ጩዋታ እንደ ከተማ ልብስ የሚወልቅና የሚታጠብ መሰለህ! ሆድ-ዕቃ ውስጥ ነው የሚቀመጥ። አያ ደልቲ አንፈራጦ ብቻውን ይዞት የነበረውን ስፍራ አንተ ገብተህ እሱን ወደ ጥግ ወሰድከው እንጂ ከሆድ ዕቃዬ አውጥተህ አልጣልኩው። እኔና እሱ የአንድ ጎሳ ልጅ መሆናችንና አንተ ባዕድ መሆንህ እኔና አንተን አገናኘን እንጂ የዚያ ጀግና ሉሌ ሆኜ ብናር ምንኛ ደስ ባለኝ ነበር» ብላ በሣቅ ስትፍለቀለቅ፣ ካርለትና ከሉ አብረው አጀቧት።

ካርለት ጎይቲ በሐመርኛ ቋንቋ የተናገረችውን ካዳመጠች በኋላ፣ «ምነው ሰው ሁሉ እንዳንቺ ግልጽ በሆነ፣ እውነተኛ ስሜቱን ባልደበቀ። በዚህ ወርቅ መሳይ ብልጭልጭ ዓለም እውነተኛው ወርቅ ሕይወት ሐመር ላይ አለ ቢሉት ማን ጀሮውን ይሰጣል። መተማመን ተርቶ መጠራጠር ዘውድ በጫነበት በዚህ የውሸት ዓለም እስከ መቼ መኖር ይቻላል?» ብላ፣ ስታስብ ካይናቺ ስር መጀመሪያ ጉም የመሰለ ነገር፣ በኋላ ተከታታይ እየተሰረገገ የሚንኳለል ትኩስ እንባ ዓይኗን ሲሞላ፣ መኪናዋን አቁማ መሪው ላይ ተደፍታ መንሰቅሰቅ ጀመረች።

ጎይቲ መጀመሪያ ካርለት እየሣቀች መስሏት ነበር። የቀላውን ፊቷንና የራሱውን ዓይኗን ስታይ ግን ልቧ በጋዘን ተሰብሮ ቆየችና፣ «ይእ! ምነው አይደክማት እሷ ብቸዋን ደፋ ቀና እያለች እኛ ዝም አልናት። በይ አንቺስ ከምታለቅሺ ዕርዱኝ አትይም? እንደ እርፍ ወዲያ ወዲህ የምታማስይውን እንደሁ አያቅተኝም። መዘወሩንም ቢሆን አላጣውም» አለቻት።

«ጎይቲዬ አመሰግናለሁ። መንዳቱ ለአንቺ እንኳ ይከብድሻል፤ ባይሆን መኪናውን ከሉ ያሽከርክር፤ ወደፊት ግን አንቺም ታሽከረከሪያለሽ» ብላ ቦታዋን ለቀቀችለት።

ጎይቲ አንተነህ ደስ ያላት ጉዞ እያንገሸገሻት ሄደ። አንገቷን ደፍታ የማታውቀው ጎይቲ ሆዴን አቅፋ፣ አንገቷን አዘነበለች።

ነይቲ በአውሮፕላኑ ጉዞም ሆነ በአውሮፓው ሕይወት ቋንቋውን፤ ገጽታውን የማታውቀው ትያትር ተመልካች ሆኖ ሁሉም ነገር ታከታት። ኩፋው አረማመዱ ስብር ስብር አለ፤ ፐርሶቹ በከንፈሮቹ በጥብቅ ተጋረዱ። የሐመሯን ሽጋ ህምታ ሰፈነባት። ፀሐይ ከእሷ በጣም ርቃ መቀቷ ሳይሰማትና ብርሃኗ ሳያስደስታት ወጥታ ገባች። ጨረቃን ከናካቴው ከሰማይ ላይ አጣቻት። ሲያዩት የሚያብላጩ ልጩና የሚያምረው ሰው ሠራሽ ውበት፤ እየቆዩ በሄዱ ቁጥር እያፈናት መጣ። መለምለም፤ ጠውልጎ መድረቅ፤ ተመልሶ መለምለም የማያውቀው የተፈጥሮ ቅመም የጎደለው የቴክኖሎጂው ዓለም ለውጥ አልባ በመሆኑ እጅ እጅ አላቸው። ንጹሕ አየር፤ ተለዋዋጭ የተፈጥሮ ውበትና የሚያውደው መዓዛ፤ የአዕዋፍ ዝማሬና የአውራጆች ጩኸትና ግላት፤ የጨረቃ ወቅት ዳንስና ጣፋጭ የጫካ ውስጥ ፍቅር በእዝነ ሕሊናቸው ውል እያለ አስቂዘማቸው።

ካርለት በሐመር ሕዝብ ግልጽነትና እሷ በምታውቀው የተጠራጣሪነት ድብቅ ዓለም ያለው ልዩነት ሰፋባት። አንደበት እምነትን የማይገልጽበት፤ ስሜት በቃላት ሾኪ ተመትቶ የሚል ሰወስበትን፤ ችሎታ በፍቅረ-ንዋይ ተተብትቦ የሚንበራችበትን ዓለም ታዘበችው። የድብብቆሽ ሕይወት፤ ገሐዳዊ እምነት የጎደለው፤ ተፈጥሮአዊ ቅኝቱ ያልተጣጣመና ዝብርቅርቁ የወጣ ሕይወት መሆኑን አረጋገጠች።

የአውሮፓ ሕይወት የተፈጥሮ መስመሩን የላተ፤ ለዎች ተፈጥሮን ለማዛባት የሚፍጨረጨሩበት ጨው አልባ ሕይወት ሆነባት። ስለዚህ ካርለት ጠባይዋ ቀጠነ፤ መነጫነቱ አበዛች። የድሮ ጓደኞቿም አላረካሽ አሏት። ከእሱ ፍቅር ሳይዘኝ አይቀርም ያለችው ሰልካካ አፍንጫ፤ የሚያማምሩ ዓይኖችና መካከለኛ ቁመና ያለው ደቪድ ጋር እንኳ ፍቅሯ ከሥሩ እንደ ተነቀለ ፅረረዳ ቀን በቀን እየጠወለገ መምጣቱን አስተዋለች። አንድ ቀን እንዲያውም ካርለትና ደቪድ በመዝናኛ ክፍላቸው ውስጥ ሲጨዋወቱ፤ «ፍቅሪ! ለምን ሽቅርቅር ማለቱን ተውሽው?» አላት።

«ተፈጥሮ የምታምረው ራቁቷን፤ የሰው ልጅ ባዶ መገላጣል ቃላይገባባት መሆኑን በመረዳቱ ይሆናላ» ብላ መለሰችለት። ደቪድ

በስለ ከንፈሮቹ ጀርግንደን፤ ጸጉሯን እየሳመ ቆየና የግራ እጁን ጣቶች በቀኝ እጁ ጣቶች አስገብቶ፤ በቀኝ እጁ ጀርግንደን እየዳ ሰለ፤ በከንፈሮቹ ከንፈሯን፤ ጉንጧን፤ ዓይኗን፤ ጡቷን...እየሳመ ውስጥ ሱሪዋን ወደ ታች ሲጎትት፤ ካርለት አጠገቧ ሳይሆን ሐመር ትታው የመጣችው ሰው ታወላት። አዎ! ደልቲ እያሻሸ፤ እያባበለ፤ ውስጥ ሱሪዋን በማውለቅ ወደ ፍቅር ዓለም አይደላትም። የሷ ስሜት ሲግል፤ የሱም ስሜት ሲግል አንዱ ሌላውን እንደ ሕፃን ሳያባብል፤ አንዱ እየሰማ ሌላውን ለማስተኛት ሳይሞክር፤ አንዱ አውላቂ ሌላው አጥላቂ ሳይሆን፤ የጋራ በሆነ ቅኝት የፍቅር ዳንኪራው ከተፈጥሮው የሙዚቃ ቃና ጋር ተዋሕዶ እየተስረቀረቀ ይንቆረቆራል። የፍቅር ግር ጫካ ካለው ቀፎ ላይ ሁለቱም አፋቸውን ከፍተው፤ ወለላው ምላሳቸው ላይ ጠብ-ጠብ ይላል። ካርለት ያ የሐመሩ ግር ናፈቃት። ስለዚህ ደቪድን ገፍተር አድርጋ ፊቷን ዞረችበት።

«ደቪድ አዝናለሁ፤ ከእንግዲህ ወዲያ ቁልፍ አስገብቶ ሞተራን በማስነሣት እንደ መኪና የሚያሸከረከረኝ ሾፌር አልሻም። የጋራ ቁልፍ፤ እኩል የስሜት ምልክትና እርካታ ነው የምሻው። ስለ ጠላሁ ይቅርታ አድርገልኝ፤ የፍቅር ሚዛኑ የተስተካከለውን ስሜቱን ከእንግዲህ ማዛባት አልሻም።»

«ፍቅሪ፤ አበድሽ ልበል! ደቭ ነኝኮ! በፍቅሪ ተይዘሽ፤ እኔንም ወደ ፍቅር ዓለም የዘፈቅሽኝ እኮ አንቺ ነሽ። እኔኮ ፍቅርሽን ስራብ ነው የኖርኩት። ትዳር ይዘን፤ ተደጋግፈን፤ ገቢያችንን በማዳበር ጥሩ ሕይወት እንኖራለን እያልኩ የማልም ፍቅረኛሽ ነኝ» አላት ደቪድ፤ በቀዘቀዘና አንጀት በሚበላ አንደበቱ።

«ፍቅረኛሽ ነኝ አልከኝ፤ ደቪድ! ትዳር እንመሠርታለን ብዬ የማልም ነኝ አልከኝ፤ ይህን ያሰብነውና ያለምነው ትናንት መሆኑን እርግጠኛ ነኝ። ትናንት ደግሞ ለእኔ በሕይወቴ ላይ የተዛባ ፍርድ ስበይንበት የነበረበት ወቅት ነው። ትናንት ዙ ባለ አንበሳ የረካሁበት ጊዜ ነው። ዛሬ ግን ስሜቱ ለዚህ ቁሳዊ ዓለም፤ የሽንገላ ሕይወት እየተማረከ እንዲያሸልብ አልፈልግም። ሐቀኛውን ሕይወትና የጫካውን አንበሳ ከነግርማ ሞገሱ ለማየት በቅቻለሁ። ደቪድ! ፍቅር ያለው በጫካ ከሚኖሩት ወፎች ነው።» አለችው።

«ካርለት የምትደኝ አይገባኝም»»

«ስላላገባህ እኔም አልገረምም»»

«እስኪ በፈጠረሽ ታዲያ አፍቃሪሽን-እኔን እንዴት ግፍ ትሠራብኛለሽ?»

«ዴቭ! ፍቅር ከፋብሪካ የተፈበረከ ሸቀጥ አይደለም» ፍቅር ከላይ የሚለበስ ሳይሆን ከውስጣችን አብቦ የሚፈካ ነው» ስለዚህ ውስጣዊ ስሜቴን ስገልጽለህ ለምን የፍቅር ግፍ ፈጻሚ አድርገህ? ፍቅር አልባ ስሜቴን ለመቀበል ትፈልጋለህ?»

ሐሳቧን ከመጨረሷ በፊት ዴቭ ፊቱ ደም መስለ፣ የደም ሥፋት ገጽተኛና የግራ እጁን በቀኝ እጁ በቦክስ አንዴ ነርቶ፣ በፋን በርግዶ አጩሆ በላይዋ ላይ ዘግቶባት ሄደ» ካርለት ጆርዋን ይዛ፣ አንገቷን ወደ ታች ዘንበል አደረገች»

ጊዜው እየተጎተተ ሰባት ወራት ሞላቸው» የካርለትን እምነት ቤተሰቦቿ፣ ፍቅረኛዋና ምሾት ያለው ዘመናዊ ሕይወቷ ሊያስቀላብሷት አልቻሉም»

የለንደን ሰማይ በጉም ተሸፍኖ፣ በረዶው በስሱ ያካፋል» የለንደን ኗሪም እንደ ልማዱ በየአቅጣጫው ደፋ ቀና በሚልበት ወቅት፣ ከለንደኑ ሒትሮ አይሮፕላን ማረፊያ የኢትዮጵያ አየር መንገድ አይሮፕላን እያጉረመረመ፣ የለንደኑን ዳመና በአፍንጫው እየሰቀሰቀ ወደ ኢትዮጵያ ሲያቀና ካርለት፣ ጎይቲና ከሉ በሐሳብ ወደነደልቲ ቀዩ ወደ ፊት ቀድመው ተጓዙ - ሐመር...

0918128488

ሦስት ፍቅሮች በአንድ ተጋምደው ÷ ነፍስ ዘርተው አካል ገዝተው የሚታዩበት ልብወለድ ነው - የሰው ÷ የሙያ ÷ የማን ነት። ሦስቱም ከንጹሕ ልቦና ÷ ከብርቱ መንፈስ ከሐቅ የመነጨ ናቸው። በነዚህ በሦስቱ ተቋራኝተው የሚንቀሳቀሱት ገጸባሕርያት የማንነታቸው ቀለም ሳይፈዝ ÷ የሰብዕና ብርሃ ናቸው ሳይደበዝዝ እነሱነታቸውን ይዘው በአንድ ላይ ሲኖሩ ይታያሉ።

እንግሊዛዊቷ ካርለት አልፈርድ ÷ ኢትዮጵያውያኑ ከሉ ሆራ ÷ ደልቲ ገልዳ ÷ አንተነህ ይመርና ውብ ልጁ ጎይቲ አንተነህ በሐመር ማኅበረሰብ ውስጥ በእውነተኛ ፍቅር ሕይወትን በአንድ ሲቋደሱ እናገኛቸዋለን። የሐመሮች ባህልና ወግ ተፈጥሯዊ የአኗኗር ስልት የለንደኛን ወጣት የሥነሰብዕ ተመራማሪ ከቡስካ ተራራ በስተጀርባ የሚፍለቀለቀው ሕይወት ምርኮኛ ያደርጓታል።

የአንድን ማኅበረሰብ ማንነት ለመገንዘብ ቁርጾ የሚነሣ አጥኚ ዓላማውን እግቡ ለማድረስ የሚጓዝባቸውን ጠመዝማዛ መንገዶችና የሚፈጥሩባቸውን ሰዋዊ ግንኙነቶች እናያለን።

ፍቅረማርቆስ በዚህ ቀዳሚ ድርሰቱ ከሐመሮች ጋር ኖሮ፣ ማዕዳቸውን ተቋደሶ ÷ ውኃቸውን ጠጥቶ ÷ በአፋቸው ተናግሮ በአጠቃላይ እነሱን ሆኖ መልሶ ይሄው እንዲህ ናቸው ይለናል። ባልተወሳሰበ አገላለጽ የተተረከ ብሩህነት ያለው ÷ የገጸባሕርያቱ ድርጊትና ማንነት የሚታይበት ÷ ታሪኩን እስከ ማብቂያው እንድንከታተል የሚያደርጉ አጋጣሚዎችና ሁኔታዎች ያሉበት ልብ-ሰቃይ ድርሰት ነው።

ዘራሁን አስፋው

ረዳት ፕሮፌሰር

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነጽሑፍ ክፍል

አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

ዋጋው ብር 10.00

